

16
23

Robertus
Caraccio
lius de
Licio.
De timo.

16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

I
00185

BIBLIOTECA

DE LA

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA.

Sala Est. Tab. Núm.

*Romero
Caceres
by
1711*

*1711
1711
1711*

15

185

ie eius et hoc congruat
na ex qualitate forme
pat intelligantiam obe
nas et sic de regulariter
certe regule aut est du
profiteri et tunc si hoc
et non in congregatio
quod sollemniter notu
obliget sic intelligo. s.
oc casu et sollemniter
edum ntionum post co
mibi videt q intelligas
per hoc puto q isti fies
monia obedientiam pre
et p roberri qui pmitu
niant nota sua ad deter
m licet Freder. de lenis
a uide glo. in de. cum ex
ec. et quod ibi scribetes

28969819

185
pncep sine prudētia
pāna sine fide
dūco sine dīlectōne
p̄p̄t̄ sine dīlectōne
uīuēdo sine timore
p̄p̄t̄ sine hūmilitate
mūltiere sine ueritate
mātr̄mōnū sine
clerū sine timore
religiosū sine honestate
p̄latū sine dīlectōne
p̄p̄t̄ sine dīlectōne

Robertus de Timore diuinoy iudicioroy

~~lib. 1. cap. 6. num. 23.~~

2 - 72 - 8 - 77

I
00185

1. p[er] ar[chi]d[ia]c[on]u[m] 21. q[ui]sit d[omi]n[u]s p[er] m[en]s[ur]am
t[er]ra[m] i[n] i[s]rae[el]. 2. cecideru[n]t
de i[s]rae[el]. 70. milia viror[um]. Et u[er]o. 29. p[er] q[ui]z e[st] eor[um]
i[n] gladio 2 fame. 2 pestilencia. 2 dabo eor[um] i[n] u[er]sa
t[er]ra. Et ezech[iel]. 4. pestilencia. famel[is]. 2 s[er]u[us]
tra[n]sibit p[er] te. 2 gladiu[m] i[n] t[er]ra sup[er] te. 2. r. 10. d[omi]n[u]s
ait. Relinqua[m] ex eis viros pauros a gladio 2 fame
2 pestilencia. ut euertat o[mn]ia p[er]teza cor[um] i[n] g[er]tib[us]
Et. 28. c. i[n] m[en]sa ei pestilencia. 2 fame. 2 s[er]u[us] m[en]s[ur]am
i[n] platis ei[us]. Et q[uo]d age[n]t[ur]. d[omi]n[u]s. 2. p[er] ar[chi]d[ia]c[on]u[m].
7. Si clauso i[n] q[uo]d celu[m] 2 pluuia no[n] fluxit
m[en]s[ur]a 2 p[re]cep[er]o locuste. ut deuoret t[er]ra[m]
2 misero pestilencia i[n] populu[m] i[n] i[s]rae[el]. Co[n]sp[er]s[er]o at
populu[m] i[n] q[uo]d sup[er] q[uo]d i[n]uocatu[m] e[st] nome[n] i[n] i[s]rae[el]. Dep[re]c[er]o
q[uo]d i[n] fuit 2 exp[er]iat facie[m] m[en]s[ur]a[m] 2 cogent
p[er] m[en]s[ur]a[m] aut[em] suis p[er] m[en]s[ur]a[m]. exaudia[m] de celo. 2
p[er] ar[chi]d[ia]c[on]u[m] ero p[er] m[en]s[ur]a[m] cor[um] 2 sanabo t[er]ra[m] cor[um]. oculos
m[en]s[ur]a[m] erit ap[er]t[us]. 2 aures m[en]s[ur]a[m] erit ad
ocul[um] ei[us].

Leuitica. 25. Si timetis m[en]s[ur]a[m] 2 i[n] p[re]ceptis meis ambulaueritis
2 m[en]s[ur]a[m] i[n] custodia[m] u[est]ra[m] 2 feceritis ea. dabo uob[is]
pluuia[m] t[er]ra[m] p[er] m[en]s[ur]a[m] p[er] m[en]s[ur]a[m] 2 t[er]ra[m] gignet g[er]me[m] suu[m] 2 pomis
arbor[um] arbor[um] replebit[ur]. Comedetis pane[m] u[est]ra[m]
i[n] p[er] m[en]s[ur]a[m] absp[er]o pauore habitabitis i[n] t[er]ra u[est]ra. Dabit[ur]
pace[m] i[n] s[er]u[us] u[est]ra. 2 dormietis. 2 no[n] erit q[ui] exp[er]iat.
Et si no[n] timueritis deu[m] 2 no[n] audieritis m[en]s[ur]a[m] feceritis
m[en]s[ur]a[m] i[n] m[en]s[ur]a[m]. si p[er] m[en]s[ur]a[m] leges m[en]s[ur]a[m]. 2 iudicia m[en]s[ur]a[m]
re u[est]ra[m] 2 no[n] feceritis ea q[ui] i[n] g[er]m[en]tata s[er]u[us]. 2 ad
m[en]s[ur]a[m] p[er] m[en]s[ur]a[m] pactu[m]. ego i[n] q[uo]d h[ic] facia[m] uob[is]. uisitabo
uob[is]. uelocit[er] i[n] t[er]ra. 2 ardore. q[ui] q[ui]s i[n]t[er] oculos u[est]ra[m]
uob[is]. 2 q[ui] p[er] m[en]s[ur]a[m] u[est]ra[m] p[er] m[en]s[ur]a[m] facie[m] m[en]s[ur]a[m] q[ui] uob[is]
fugietis. uenime p[er] m[en]s[ur]a[m] h[ic].

es de la m[en]s[ur]a de la
y de la lib[er]a

Su. Author Robertus

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to the bleed-through effect.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a date. The text is partially obscured by a large, faint watermark or bleed-through.

a

Apparuit p̄r. fulg. 2 f. 110. mō. 80. a.
 Equi fluminis marach duozaco q̄
 fuit p̄r. b̄n̄f̄i m̄ d̄r̄o colla. 49. d.
 Aquaz d̄l̄m̄ū f̄ra d̄f̄lozato ē. 37. f.
 Que fluxerūt de petra q̄ n̄h̄
 q̄ fuit b̄n̄f̄i m̄ d̄r̄o colla. 41. a.
 Quarcifia 2 de ip̄a m̄ d̄e. 45. a.
 Apparitō comete ad logū. 49. a.
 Apparitō d̄i. q̄ d̄r̄aphat. 49. d̄. 79. d.
 Amādo d̄e q̄ aliq̄ uocat 2 cōf̄. 84. f.
 Amatores m̄ d̄i d̄ap̄n̄t. 90. a.
 Amatores m̄ d̄i exp̄l̄at ab oib̄q̄ m̄
 mortis articulo. m̄ d̄e b̄o. 92. a.
 Angel̄ an fuerūt c̄ti cū c̄a. 12. b.
 Angel̄ nō fuerūt in p̄a ead̄e b̄i n̄q̄
 ante q̄z m̄ d̄e 2 l̄p̄ū m̄ d̄e ap̄f̄ia d̄e.
 Angel̄ potuerūt peccare. 13. a.
 q̄ p̄uz n̄h̄b̄g ḡf̄it̄ p̄ lib̄t̄e c̄i.
 Angel̄ v̄l̄ pluzes p̄r. b̄n̄f̄i. 14. a.
 c̄a n̄t ul̄ z̄m̄p̄t̄ 2 de m̄ d̄o
 Ap̄f̄e c̄e ut d̄e q̄ p̄m̄h̄. 14. b.
 f̄ud̄m̄e ḡm̄ḡit d̄r̄aphat. 14. b.
 Angeloz bellū v̄l̄ fuit reale.
 Angel̄ mal̄ q̄ h̄t̄ p̄m̄t̄. 14. c.
 f̄ n̄ potuerūt z̄f̄f̄e p̄ d̄. 14. d.
 Angel̄ mal̄ q̄ h̄t̄ p̄m̄t̄ aliq̄. 18. b.
 Angel̄ boni h̄t̄ p̄l̄atōnē sup̄ de
 m̄ d̄e. 18. c.
 Angeloz c̄f̄tōd̄e h̄t̄ oī h̄er̄. 22. a.
 Angeloz p̄r̄oī oī m̄ d̄e fuerūt
 z̄m̄p̄f̄ib̄le. q̄ h̄oī. 30. c.
 Angel̄ appozuerūt hab̄re. 43. d.
 Angel̄ nō h̄t̄ c̄p̄ora s̄b̄i n̄d̄r̄e m̄
 r̄a. 2 de angel̄o m̄ d̄e m̄t̄a. 43. e.
 Angel̄ d̄r̄p̄t̄ loth̄ 2 de eiq̄ h̄
 b̄ard̄e 2 uoz̄e. 44. a. b.
 q̄ p̄oī n̄q̄ ē c̄e aliq̄e m̄ ap̄p̄et̄u. f̄ue
 n̄e. f̄ue r̄ōm̄o q̄ f̄it̄. 74. f.

Ambrosio 2 de ip̄a m̄ d̄e. 24. a.
 Die macula d̄e ē 2 q̄m̄o. 32. a.
 Diabuz dom̄m̄ p̄d̄it̄ ad̄. 33. b.
 Immol̄t̄ oīz̄ n̄h̄t̄ d̄e q̄ h̄o. 33. d.
 Ann̄ b̄n̄f̄it̄ q̄m̄o f̄it̄. 24. e.
 Ann̄ q̄ d̄e f̄it̄ ab̄z̄a 2 q̄m̄o h̄o.
 Affl̄o fam̄is f̄uit. 43. a.
 m̄ d̄r̄h̄. 51. a.
 An̄p̄hat. d̄e q̄ t̄p̄t̄at̄. 80. b.
 An̄q̄ boni f̄ virtutes m̄ d̄e b̄o. 91. a.
 An̄ d̄orant̄ p̄t̄o virtutū. 43. f.
 An̄ d̄ozado d̄e d̄uo q̄ d̄e z̄m̄ p̄q̄.
 An̄ d̄r̄e ūb̄ d̄e d̄e. f̄um̄g. 80. f.
 b̄e m̄ḡ q̄ magna virtutū. h. a.
 An̄ d̄ul̄t̄ q̄ d̄e com̄f̄it̄ d̄e. 04. a.
 An̄ d̄ul̄t̄ozoz 2 d̄e z̄c̄c̄d̄e f̄ p̄ p̄iū
 lof̄i m̄ d̄e. 04. f.

2 blasphemaz
 88. b.

Blasphemia penacherib 2 de
 ip̄a blasphemā m̄ d̄e p̄r̄oī. 67. a.
 Brutudo pot̄ d̄e d̄i. 13. c.
 Bellū reale v̄l̄ fuerūt f̄ angeloz
 Ben̄ḡntas p̄n̄z̄a ē. 14. c.
 h̄on̄m̄t̄i oīz̄ bonoz. 22. b.
 Beneficia. 7. largit̄ ē d̄e q̄ p̄t̄o
 m̄ d̄e c̄o. m̄ ḡr̄at̄o. m̄ d̄e b̄o. 49. b.
 Bis p̄t̄i ann̄ q̄. 39. c.
 Boni om̄e imp̄edit̄ d̄r̄f̄ia. 84. a.
 Boni p̄ am̄h̄o m̄ d̄e p̄t̄a. 84. c.
 Boni nō ē q̄ m̄ d̄e nō toll̄z̄t̄.
 Caritas ab̄rae. 43. b. 84. d.

Caritate p̄t̄o m̄ d̄e an
 d̄m̄t̄ d̄e q̄. 40. b.
 Caro p̄ ip̄o uoluptate uent̄ d̄i
 lum̄m̄ m̄ m̄ d̄e. 30. b.
 Credulitas p̄ malū ē. 9. b.
 Clem̄f̄ia 2 lib̄t̄as m̄ d̄e. 40. c.
 Creaturaz ordinatō ad cogno
 p̄ d̄e d̄e. 74. b.
 Crede expl̄are m̄ d̄e f̄m̄t̄at̄
 v̄l̄ f̄it̄ de uic̄f̄ate salut̄is. 80. c.
 Cerimoniaz ob̄f̄uāt̄ ad d̄e h̄on̄z̄e.
 83. c.

es de la comp^a de Jesus de salam^{ca}

11
 9
 Summas dicitur qd captat. 47. b.
 Summas delecto 2 ruina. 51. b.
 Cognoscit deo oia pccata tog
 secreta q publica 2 de deum
 Opusculo 2 p p lione. 9. d.
 uesasia i pccis puocat dea
 Cognitio 2 scia ad na. 10. d.
 demonu. uide boi. 10. b.
 Cogitio uirtutis e duplex. 15. c.
 Cognitio supia p oia tate
 q philoz. p dicitur lex p pua
 fructifera deq sapie. 22. g.
 Cōtempto mundi. uide boi. 24. b.
 Cōtensiosi ff supbi. 27. b.
 De Cognitōne dei horre ac cultu.
 Corripe nolentes subdit. 73. g.
 qno. punit ff uide. 14. c.
 Corpora celestia in ipis fuerunt
 mita signa p mōstrata au de
 structione dicitur. 47. c.
 Corpora celestia. v. p ammatu
 sint an no. uide in dubia. 48. a.
 Cōpora celestia. au impmunt i
 intellectu nrm. 48. b.
 Comete apparitō. 49. a.
 Corripe negligit dō io pūiq. 49. e.
 Cogitō dei gēntis. 74. a.
 Cognoscere deū eē pōt qdūz p
 h. 2 uide mita bona. 74. b.
 Cogitō vniq dei audir. 74. g.
 Cogitō vniq dei p theologos. 75. c.
 Cogitō emtans dūmaz p p
 nāz 2 uide in. h. 2 mita bona
 Corripe nolentes qbz m. 77. d.
 cūbit uide q mātū e. 83. f.
 Cōtumelias 2 iniurias pccare
 mag' uirtū e. 84. c.
 Cōpōis plagella p pccat ferre
 debam. 84. c.
 Cōccōne 2 disciplina debet
 arripe nera dei ue. in no. 88. f.
 Cōtempto mundi p totū. 90. a.
 Cōtempto mundi p totū. 92. a.
 Cōtēse se ad deū tūde ul m. atū
 nō muenit impudē. 72. c.
 Cōuincere.

Curiosi ff supbi pccare q nō pōt
 pnt aut nō debent. 27. a.
 In Cubg 2 pūbribz demō. 30. a.
 Crudeles pharao 2 egypti p
 Crudeles an. L. totū. 41. a.
 thochi p totū. 71. b.
 Crudeles hoies uide q hē pūm
 ff nā quaha fecerūt talia
 recepit. 72. f.
 Crudeles hoies ff mita q
 ibi mueres. 73. a.
 Culto spūo. Culto dūmā in
 eclesia 2 de honore dei p totū. 80. d. g.
 Dauid hūc. h. pūlegia. 81. c.
 Dauid pūpant gūgūte. 83. a.
 Dauid elegit pccatē. 84. b.
 Deo cogitit oia pccā 2 de cog
 cogitōne 2 uisione. 7. d.
 Deo potēte nūq p se pccare. 8. f.
 Deo iudicia ff p p qū uidebit' ista
 Deo bndictō dicitur. L. signa. 10. a.
 ois demones bonos nā. 11. d.
 Deo creant ois angelos i pccato
 nābz 2 uisua d'iginali. 2 uide i.
 qno. pccat p pccat' moztal. 12. a.
 Deo uiso replet uide ē ois bono
 demones nō repim di. 13. b.
 cur aliq. q quos uide mita. 10. a.
 demonu scia 2 cogitō. 10. b.
 demones usq ad diez iudicij ff
 m h aere caliginoso 2 p ad i fer
 nū dependent. 17. a.
 demonu p pccatē 2 qd oia dispo
 nit ad m pccat' hoiz. 18. a.
 demones q pccat' aumta lune q
 tūgit uexare p dno. 19. a. g
 demones aduorat i pccat' g'itella
 cambz ueniat p dno. 19. b.
 demones alliant' 2 arant' p
 gēnt' apud' ezbar' 2 aha. 19. c.

Demoniū potētia q̄ sup̄at p̄ n̄az
om̄ez potētia hom̄iz. 19. d.
Demones quātib nō possunt face
miracula. p̄nt tū face ūa op̄a p̄
facultate hom̄iz. 19. c.
Demones q̄nt p̄nt intrūpt̄ de
ludere p̄t̄ humanos. 20. a.
Demones q̄nt p̄nt uerpare con
demō debilis ē 2 nō 1 p̄oz. 21. a.
um̄at ū uolētē. 21. b.
Demoniū potēstas ligatā ē p̄ d̄z
temptare hom̄iz p̄ uolūtate sua. 22. b.
Deo nō p̄mittit ut diabolo temp
tet hom̄iz p̄ uolūtate sua. 22. b.
Deo v̄t̄ sit cā p̄cc̄. 28. a.
Deo v̄t̄ possit face uolūtate ex
tra p̄ peccabiliz. 28. d.
Deo v̄t̄ debuit p̄m̄te hom̄iz m
p̄ugnari q̄ p̄cebat impuḡ
Demoniū v̄t̄ ex m̄. desire. 29. a.
v̄t̄ temptant hom̄iz. 29. b.
Demon m̄cubz p̄subcubz. 29. a.
Democō 2 laus m̄licē. 30. d.
De cognitiōe dei q̄ debemz h̄re
2 de deo p̄ totiz. 73. g.
Deo op̄tēti debemz cultū 2 hono
rē 2 reuerētiā. p̄ totū. 80. g.
Deo b̄ndictz largit̄ m̄tra b̄nficia
p̄to meliō m̄grato. d̄cepit
et n̄a p̄ r̄gelū 2 d̄cupn̄a. 10. f.
Deo d̄signat m̄as hom̄iz. 10. f.
Deo expugnat 2 debellat h̄p̄es
de p̄cc̄o ofēdit deū 2 111. b.
se ip̄z 2 m̄aymū p̄cc̄e. 13. c.
Deū quocūq̄ 2 m̄talit̄ m̄
eremō p̄ m̄m̄m̄at̄. 14. f. c.
Deo cūdit m̄tra signa m̄d̄ico.
p̄to an̄ q̄ d̄nt̄ d̄st̄neret. 50. a.
Deo 2 d̄ng m̄ h̄z p̄. 2 m̄f̄ant̄
exp̄dit̄ h̄esoph̄m̄. 50. b.
Deo p̄cc̄m̄t̄ an̄os uolū p̄cc̄m̄t̄ d̄m̄m̄
34. a.

delectō curatō d̄nt̄ p̄ uesse
p̄m̄t̄ 2 cū. 81. b.
Deo d̄dit. 1. p̄ntegrat̄. 81. c.
De r̄ctōres 2 adulatōres p̄
p̄cc̄losi. 84. f.
Deū coḡscē debent om̄t̄ hom̄iz
2 cē ip̄z coḡscē r̄gen̄. 74. a.
Deū coḡscē cā q̄libz p̄cc̄. 74. b.
Deū cē d̄p̄hedm̄. 74. b.
ex d̄s̄desio d̄m̄z qd̄ p̄t̄ nō p̄t̄
Deo r̄ng ē tū et nō 74. f.
plurē. uide i. 74. d.
Deo p̄ nom̄ p̄m̄t̄. eph̄. 76. a.
Deo m̄t̄s̄ oūdit̄. 76. d.
De d̄e cultū 2 honore. ut nob̄
p̄p̄ng 2 m̄p̄r̄os̄ fiat p̄ totū. 80. d.
Deū r̄cedēd̄ i temple 2 p̄cc̄ib̄los
2 p̄m̄t̄ 2 cōm̄m̄t̄. De d̄e r̄cedēd̄
Deo d̄e d̄p̄ h̄re honore 80. d. e.
p̄ d̄p̄ h̄re n̄az. 83. a. a.
De p̄cc̄e m̄p̄r̄as̄ c̄p̄. q̄m̄ 2 m̄t̄
Deo quō amat. 84. a.
p̄cc̄at 2 castigat. 84. f.
Deo b̄ndictz astat se i uoc̄ p̄cc̄.
2 anḡlū a p̄cc̄et̄. 86. b.
Deū b̄ss̄m̄at̄s̄ uide p̄m̄t̄.
Diabolo. v̄t̄ m̄d̄m̄ sit 88. b.
m̄t̄ ad r̄m̄p̄t̄ d̄m̄z. 29. b.
D̄m̄m̄ ord̄m̄cōne i actibz p̄cc̄
h̄o p̄ d̄e uere affectū p̄m̄. 33. c.
D̄m̄m̄ uoluit deo 2 d̄m̄. 21.
p̄cc̄m̄ an̄os d̄m̄. 34. a.
D̄m̄m̄ f̄oz ē uolere deo p̄ p̄cc̄o
d̄p̄t̄ d̄ng d̄m̄ meo uide 34. b.
exp̄p̄t̄. 79. a.
D̄m̄m̄ 3. tū p̄ p̄cc̄o. 80. b.
D̄m̄m̄ p̄cc̄ d̄m̄t̄s̄ exp̄callit
om̄ez d̄m̄t̄ p̄cc̄. 81. b.
D̄m̄m̄ uolētē 2 cē p̄cc̄
d̄m̄gēre d̄e d̄m̄ m̄t̄. 88. f.
q̄t̄ p̄m̄t̄ bona 2 m̄t̄ p̄cc̄. 91. a.
D̄m̄m̄ ē h̄o om̄z actūz n̄az. 33. d.
Dolor fiat uenire d̄e coḡt̄. 72. c.

11

0

honore duplici deo debemus
¶ duplici nāz nāz. 83. a.
¶ debet ea patienter inquit
melius 27. nāz. 84. c.

¶ gra dei q̄ iherlm. 88. c.
¶ iudicia dei s̄ p̄ p̄t̄ ul' ip̄s nra.
¶ p̄ magnitudinē p̄ccōz 2 de
ra dei p̄ totū. 70. b.

¶ gra dei possunt fugere cōp̄do
ap̄t̄s 2 ab eis iudicō. 11. a.

¶ imago dei de ip̄a duplicat loq̄
ingrātudo. 26. c. mur. 13. d.

¶ imago dei p̄t̄ in hōie eph.
cūc 2 gudezari. 39. d.

¶ ra dei 2 iudiciū q̄ pharaone
¶ ra dei q̄ iudiciū p̄t̄. 44. c.

¶ ip̄y iudiciū. 49. g.

¶ ra dei 2 de ip̄a iudicō 2
requise iudiciū dei. modicū

¶ incredulitas p̄t̄. 9. b. libra

¶ reverence p̄ ad cultū dūmū
¶ iherlm civitas 2 temp̄. 48. g.

¶ iherlm. cyp̄o. 47. b.

¶ cezophmor̄ p̄gnat in captione.
¶ cezophmor̄ exadū p̄. 88. a.

¶ nūciant 2 p̄t̄ q̄ mōibz. 88. b.

¶ ihesus ip̄o audito gl̄bz debz cap̄
mōnare. uide. 83. b.

¶ indignat̄ de q̄ mulieres q̄
occiso s̄ m̄tōz maloz. 38. g.

¶ ignis dei de p̄t̄ i castra q̄
fuit plaga 2. c. 44. a.

¶ irritant̄ deū p̄ p̄t̄ i heremo
om̄s m̄tōz mortū s̄ p̄t̄
duo. 44. f.

¶ podis maligina deo cop̄a p̄
¶ dolata p̄t̄. 13. a. totū. 24. b.

¶ dolata. 48. f.

¶ dolata. 77. b.

¶ iusticia ē i deo q̄ 2 i p̄t̄ sepe
nūc p̄m̄t maloz. 8. g.

¶ iudicia dei q̄ s̄ p̄t̄ q̄ p̄t̄
m̄t̄ cōp̄t̄ possunt. 10. a.

¶ iudiciū dei 2 ip̄a m̄t̄gant se
iura 2 discipline. 11. b.

¶ iudicia. 29. b.

¶ iusticia originalis q̄c̄. 31. d.

¶ iudiciū dei q̄ pharaone. 44. c.

¶ iudiciū dei q̄ p̄ccōm̄t̄. 42. g.

¶ iudiciū dei q̄ nūc̄ lacrimet̄
q̄ silamo p̄dit̄. 34. g.

¶ iudiciū dei q̄ p̄m̄oz parētes
¶ iudiciū dei q̄ angeloz. 27. g.

¶ iudicia 2 flagella q̄ astulto
p̄ccōibz nō t̄m̄t̄. 9. c.

¶ iudiciū dei q̄ iudiciū p̄t̄. 49. g.

¶ iudiciū dei q̄ iudeos i iherlm
habitātes. 44. g.

¶ iudiciū dei q̄ iudeos p̄t̄ 2
eclesiā p̄p̄t̄. 47. g.

¶ iudiciū dei q̄ p̄t̄. p̄t̄ m̄t̄e
¶ ihesus nōm̄ d̄m̄ bl̄ss̄m̄t̄e
¶ iudiciū dei q̄ nabuo. 88. g.

¶ iudiciū dei q̄ nabuo. 88. g.

¶ iudiciū 2 flagellū q̄ nabuo
¶ iudiciū dei q̄ anthrociū i
iudeos p̄m̄t̄. 21. g.

¶ iudiciū dei q̄ anthrociū i
iudeos p̄m̄t̄. 21. g.

¶ iudiciū dei q̄ anthrociū i
iudeos p̄m̄t̄. 21. g.

¶ iudiciū dei q̄ anthrociū i
iudeos p̄m̄t̄. 21. g.

¶ iudiciū dei q̄ anthrociū i
iudeos p̄m̄t̄. 21. g.

¶ iudiciū dei q̄ anthrociū i
iudeos p̄m̄t̄. 21. g.

¶ iudiciū dei q̄ anthrociū i
iudeos p̄m̄t̄. 21. g.

¶ iudiciū dei q̄ anthrociū i
iudeos p̄m̄t̄. 21. g.

¶ iudiciū dei q̄ anthrociū i
iudeos p̄m̄t̄. 21. g.

¶ iudiciū dei q̄ anthrociū i
iudeos p̄m̄t̄. 21. g.

¶ laudare se p̄t̄ aliq̄ ephat̄. 11. a.

¶ leges virtutis iud. 4. a. 24. d.

¶ leges q̄ deo missi s̄d̄t̄ p̄t̄. 11. c.

¶ leges iniolabiles obsequare debemus
2 unde ep̄o de 7 p̄t̄bz 2 m̄t̄e. 72. b. a.

- a) Naburcho donoz uide eis p[ro]p[ri]a
2 p[ro]p[ri]a m[er]it[is] de 7. am[er]i. 70. d.
- c) Negligētia 2 de ip[s]a p[ro]p[ri]a. 44. g.
- Negligētia 2 occisio. q[ui] m[er]it[is] 64. b.
- Negligētia 2. 1. cōf[ess]io. 64. e.
- Negligētia 2 remissio cor[de] q[ui] in
cumbit cōf[ess]io. 83. f.
- o) Nomen dei blasphemata uide p[ro]p[ri]a
cōf[ess]io. 83. b.

Exo bo ip[s]a uide 80. f.

- a) **S**omnib[us] 2 remissio placat[ur] de
11. c.
- S[er]mo q[ui] fecit abraā p[ro]p[ri]a
pulo. 1. q[ui] dicit eis cōf[ess]io. 43. b.
- S[er]mones p[ro]p[ri]a expandunt d[omi]n[us] 46. a.
- S[er]mo ezachia. 67. c.
- c) In obediētia. 2. obediētia 2 honore
pat[ri]s 2 p[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. 26. d.
- In obediētia ade. 29. d.
- In obediētia p[ro]p[ri]a 2 g[ra]t[ia] uide. 12. f.
- 1) Abstīnētia p[ro]p[ri]a. obediētia uide
aliquib[us]. 2. de obediētia. 26. b.
- Abstīnētia 2 obediētia p[ro]p[ri]a
Abstīnētia dura. 46. b. [47. b.]
- Abstīnētia 2 de ip[s]a occisio. 64. b.
- Abstīnētia. q[ui] fecit. 64. b.
- Abstīnētia angel[us]. de p[ro]p[ri]a uide
1. 81. m[er]it[is] h[ab]et. 1. 67. d.
- Abstīnētia zabida anthiochi. 71. c.
- Abstīnētia mat[er]i. 7. filii. 2. h[ab]et.
Abstīnētia comit[ur] 2 aliquib[us]. [72. a.]
[no] putat[ur]. 6. mod[us]. 73. a.
- Abstīnētia entuzia 2 q[ui] adeo f[er]it
ordīnata. 74. b.
- Abstīnētia. 46. b.
- u) Oculor[um] debem[us] auaritatib[us] auct[ur]
Abstīnētia p[ro]p[ri]a. 47. b. [48. c.]

- Paradisi. 3. p[ro]p[ri]a. 33. a.
- Plaga m[ul]tiplex 2 flagella. q[ui]
egiptos. 47. g.
- Plaga 2 pena h[ab]et. anthiochi
chi. p[ro]p[ri]a. 72. g.
- Passiō 2 de ip[s]a ad logu. 83. g.
- Plaga egypti. p[ro]p[ri]a. 48. a.
- Plaga m[ul]tiplex fuit p[ro]p[ri]a
iudeor[um] p[ro]p[ri]a. 7. 13. c.
- Plaga. 2. p[ro]p[ri]a. 62. d.
- Plaga p[ro]p[ri]a q[ui] de p[ro]p[ri]a. 64. b.
- Plaga remissa p[ro]p[ri]a uide 2
eis egypto. 67. b.
- Passiō q[ui] p[ro]p[ri]a. 83. d.
- Passiō. 2. h[ab]et. p[ro]p[ri]a. 83. c.
- Passiō debet ea uide p[ro]p[ri]a. 1. h[ab]et.
- Passiō accipere p[ro]p[ri]a. [84. b.]
p[ro]p[ri]a. p[ro]p[ri]a. 84. d.
- Predicatio uide p[ro]p[ri]a uide
pugnat p[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. 8. a.
- P[ro]p[ri]a duplicat[ur] deo q[ui] illor[um] q[ui]
aut q[ui] de p[ro]p[ri]a uide uide
P[ro]p[ri]a m[ul]tiplex. [24. b.] 8. c.
- P[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a deo 2 p[ro]p[ri]a. 10. b.
- P[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a 2 p[ro]p[ri]a uide.
P[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. [10. c.]
P[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. 10. d.
- P[ro]p[ri]a q[ui] no[n] timent deū uide de
h[ab]et. uide p[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. 10. e.
- P[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a
naz. deo 2 iudiciū. 11. a.
- P[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. 11. b.
- P[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a 2 alior[um] agelo[rum]
quide fuit. 11. a.
- P[ro]p[ri]a demonū uide p[ro]p[ri]a. 17. g.
- P[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. 27. c.
- P[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. 28. a.
- P[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. 28. b.
- P[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a fuit g[ra]t[ia] uide
p[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. 30. a.
- In g[ra]t[ia] p[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a uide
p[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. [30. b.]
remissio q[ui] angel[us]. 30. c.
- P[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a q[ui] h[ab]et p[ro]p[ri]a uide
p[ro]p[ri]a uide p[ro]p[ri]a. 31. b.

a/

c/

e **E**pistola venerabilis clarissimi
miq; in sacra theologia ma-
gistri Ifratris Roberti caracoli de
Licio ordinis minorum: ad Reueren-
dissimum et Illustrissimum dominum
dominum Johannem de Aragonia:
Serenissimi dñi nri dñi Iferdinadi
Regis Sicilie zc: filii et locutenente
gñalez. Apostolice sedis Prothono-
tariū: in qua sua docilitas comēdat.

r **E**uerendissimo p̄ri
et dño dño Johi
de Aragonia cxi
stianissimi Regis
Iferdinandi filio:
sedis apostolice di-
gnissimo prothonotario. Ifrater Ro-
bertus caracolus de Licio ordinis
minorum: sacre theologie magister
humiliter se comēdat. Inter precla-
rissimas et tutes tuas: in gentesq; ani-
mi dotes: docilitas magnopere sulget
Qua sit vt animū semper promptū
beniuolūq; exhibeas: ad intelligēdū
doctrinam sapientum. Neq; hō ele-
gātissimo ingenio tuo satis esse p̄nt
que in palatio tue residētie singulis
diebus ab eruditissimis viris audire
contendis: quinimo diuinax huma-
narūq; rez inuestigare: ac scire rōez
cūpiens: pia religione frequētare so-
les tēpla sacra dei vt etiā ibi haurias
quicquid ab his qui declamatorie: Ut
ad populū loqui solet: edocet. Lau-
dabilis profecto institutio ista: nectū
in adolescente: vel iuene: hūctiā in
quolibet ānosissimo et senex eo q̄
nullus tam sapiens qui taz docus
esse potest: quin audiēdo doctior fieri

valeat. Et quo stat sentētia illa. p̄mo
ca. puerbioz. Audiens sapiēs sapi
ētior erit. ar et iuriscōsul. ff. de fidei
missarijs libertatib. l. apud iulianū
dicit cupiditatē discendi optimā esse
rōnem viuendi. Unde Iulianus di
rissē fert. Et si altez pedem in sepul
chro haberem: adhuc discere aliquid
vellem. Quare Valeri in Rubrica
de studio et industria miris laudib;
ertollit Solonem philosophuz: qui
supremo die vite assistentib; amicis
quedāq; inter se cōferētib;: fatis iaz
pressum caput erexit: interrogatūq;
quapropter id fecisset: respōdit: vt cū
istud quicquid est: de quo disputatis
p̄cepero moriar. Sacer hō hierony
mus in epistola ad Dāmachium et
Oceanū: sic de seipso fatef. Dū essez
iunens: nimio seruebā amore discē
di: nec iuxta quozdā p̄sūptionē ipse
me docui: Apollinarē audiui Anthi
ochie frequenter et colui: iam comis
sp̄gebat caput canis: et magistrū po
tius q̄ discipulū dicebat: p̄xi tamē
Alexandriā: audiui Didimū in mul
tis: ei gratias ago: quia qd̄ nesciebā
vidici: qd̄ sciebam illo docente nō p̄
didi: putabant me hōies sinez fecisse
discendi: veni rursus Hierosolimam
et Bethleem: quo labori: quo p̄cio
Baraniā nocturnū habui p̄ceptorez
timebat. n. Judeos: et alterum mihi
exhibebat Nicodemū. hec hierony.
Ihoz studia imitāda sunt: non eozū
qui sibi scoli vidēf: et spernūt omnē
disciplinā. De his loq̄tur sic Seneca
libro de tranquillitate animi. Puto
multos ad sapiētā puenire potuisse
nisi putassent se peruenisse. Sed tu

sapientie cultor: et venerator precipuus:
omne diligentia apponis: ut a mul-
tis multa cognoscas. Et h3 dignata
sit oratio tua: dum Neapolis pdi-
cabat: quasi quotidie sermonibus meis
adesse: hortari tandem me voluisti: ut
opus de timore iudiciorum dei in scri-
ptis redigerem illudque orationi tue
legendum transmittere. Feci liberos quod
iussisti: et operam dedi ut morem tue
gerere volutari. Accedet hoc ad uti-
litate plurimorum: quonia que noua
sunt: allucere solent humanas mentes
Na ut scribitur actu. i. 7. c. Du Paulus
esset athenis: disputaretque in synago-
ga cum Iudeis: et colentibus deum et
in foro per omnes dies: cum Epicureis
et Stoicis philosophis: quidam dice-
bant eum semiuerbium: id est seminatore
verborum. Alii vero nouorum demoniorum
annuntiatorem: id est nouarum scientiarum
sermo Nicolai de Lyra: propter quod duxerunt
eum ad Ariopagum dicentes.
Possumus scire que est hec noua que
a te dicitur doctrina. Noua enim quidam
inferis auribus nostris. Uolumus ergo
scire: quid nam velint hec esse Athe-
nienses autem omnes: et aduene ho-
spites ad nihil aliud vacabant nisi di-
cere aut audire aliquid noui. hoc est
quod Quintus dixit libro. 2. de ponto.
Est quoque curatay nouitas carissima
rerum. Et de hoc Seneca in quibus
naturalibus. Naturale est magis noua
quam magna mirari. Et idem in. 4. de cla-
mationum. Ad noua homines conueniunt
ad noua concurrunt. Cicero insuper in
sua rethorica docet auditores fieri
posse attentos: si de rebus nouis et
inuisitatis nos promiserimus verba facta

ros. Scripsi igitur donante deo non
indodis humane sapientie verbis: quicquid
legere aut inuenire potui: quod hominum
corda ad timendum deum gloriosum
reuocet et inducat. Accipe itaque tu pre-
colendissime libellum istum: in quo si quid
boni reppereris: proba. Si quid vero
aut superfluum: aut minus rectum in illo
deprehenderit: corripue. Oro tamen hu-
manissimam orationem tuam: ne contumet
aut tradat illud inuidis et malivolis
meis: quos multos nosti: quia ut utar
verbis hieronymi in plogo in heldra
Inuidorum studia omne quod scribimus
reprehendendum putant: et interdum contra se
conscientia repugnante publice lacerant
que occulte legunt: in tantum ut cla-
mare compellant ac dicere. Domine libera
animam meam a labijs iniuriam: et a lingua
dolosa. Bene vale speculum bonorum
morum: et memento mei: dum bene
tibi fuerit.

Incipit plogus: in opere de timore
diuinorum iudiciorum: in quo exponuntur
mystice verba Iohannis in themate.

Idi alterū an
gelū volantē
p mediū celū
hntē euāgelīū
eternū: vt euā
gelizaret sedē
dētibus super
terrā: ⁊ super
oēm gētē: tribū ⁊ linguā: ⁊ sup pplz
magna voce dicēs. Time deum: ⁊
dote illi honore: q̄a vēit hora iudicij
ei⁹. Habēt hec vba apocalipsis. i. 4.
c. Ad tāā infaniā cecitatēq̄ mentis
mortales hōies iā deuenerūt: vt deū
excelsū nō arbitret̄ suoz peccatorum
ultorē. Adiciūt in dies iniquitatē iniqui
tati: ⁊ in malicia pseuerātes: nolunt
considerare formidabilia iudicij magni
dei. Ipse vtiq̄ minat̄ christiāns in gēt.
p suis execrādis scelerib⁹: terribilia
mala: posita iā securis est ad radicez
⁊ tñ pauci rarissimiq̄ inueniūt q̄ sua
corda humiliēt: s̄b manu illi⁹ cui⁹ po
tētie resistē nemo pōt. Et reuera nil
piculosi⁹ q̄ iminētia picula nō timē:
q̄a iux̄ Aristoteles sētētā. z. rethorice
Timor facit hōies cōsiliatiuos. qua
de re ad excitādas mētēs duras que
pniām fugiūt: ⁊ bene beateq̄ viuere
nolūt: decreui opus p̄ns s̄b titulo de
timore iudiciorū diuinorū cōpilare.
Pro clariore tñ dicēdoz noticia: in
hoc plogo p modū s̄mōis ipa vba
Johis in themate exponēda se offe
rūt. In q̄b tria misteria declarāda
continent̄.

1^a De scriptura sacra et excellentia et sublimitate.

2^a De euangelij multiplicitate.

3^a De timoris diuini rationabilitate.

4^a De excellentia et sublimitate scripturae

sacrae que designat per angelum volante

Capitulum primum.

1^a Primum misterium declarandum: quod
continet in vrbis Johis: dicitur
scripturae sacrae sublimitas: que per ange
lum volante recte meritoque designatur
Est autem scriptura sacra vetus ac nouum
testamentum. vt dicitur. d. i. g. decretorum. c. Quis
nesciat. Quia deo non habet diuinitatem est hominum
inspirata: atque de celo missa sicut illud
Petri. z. c. p. me epistola. Spiritu sancto in
spirati: locuti sunt sancti dei homines. Ideo
angelus dici potest. In dicitur. Iudith. li. 7
etibi. Angelus nuncius vel missus in ter
ras: in altum aut ipsa scriptura volat per
medium celum: quia publice in ecclesia legi
tur et predicatur. In dicitur. n. gregorio. in ome
lia. Regnum celorum prout temporis ecclesia
ostendit. Quarta ergo sit habet scripturae sublimitas
ex quatuor deprehendere possumus.

1^a Primo ex eius dignitate.

2^a ex eius auitate.

3^a ex eius profunditate.

4^a ex eius utilitate.

De scriptura sacra est excellentissima
ratione dei.

1ª Primo si quidem intelligere possumus
sublimitatem et excellentiam scripturae
sacrae ex eius dignitate. Est. n. incōpa
bilibi dignior omnibus scientiis et scripturis.
eo quod est de digniore subiecto. scilicet altissimo
deo. vñ Aug. li. 8. de ci. dei. c. primo
Theologia inquit est s̄mo vel ratio d
deo: neque obstat. q̄a Aristoteles dicit
primo posteriorum: quod in quolibet scientia
oz supponit subiectum quod est: et Damasc. vi
dit. In deo quod est dicere impossibile est
quod nec deo subiectum sic esse poterit scri
pturae sacrae et theologie. Quia vt in
quit Thomas prima parte. q. i. arti. 7.

in ratiōe ad p̄mū ar^o lucz de deo nō
possum^o scire qd sit: vitimur tñ effcū
ei^o vel nāe: vel grē loco diffinitōnis
ad ea que de deo in scriptura sacra
cōsiderat. Ipsa igit scripta a p̄ncipio
vsq; ad finē predicat mirabilia facta
dei. Et q^o illi p̄parari nō valēt cūda
que a gramaticis rhetorib^o dialecticis
p̄his Geometris Musica Astronomicis
astrologis poetis 7 iuriconsultibus
fūē cōscripta. Uersat̄ oia illa circa in
fima hec: 7 mortalia vilia atq; frena
hec decēter omnīū scientiarū regina
mētē hōis ad deū cōgscēdū diligē
dūq; sbleuat: neq; de aduentu Enee
in Italiā canit: vt Virgil^o qui dicit
Arma virūq; cano: troye q̄ p̄mus ab
ouis zē. Nec ad bella ciuilia inuitat
deplorāda. Sicut 7 Lucan^o q̄ ait.
Eorduba me genuit: rapuit nero p̄-
lia vici Que gessere pares: hinc so-
cer: inde gener: Bella peremathioa
plusq; ciuilia cāpos. Zulq; datuz sce-
leri canimus: populūq; potentem
In sua vidrici cōuerū vicēā dextra
7 reliqua. Non de his minimis sci-
ptura curat: s̄ de deo creatore celi et
terre differit: de illi^o puidētia boni-
tateq; iusticia: ceterisq; p̄fēctōnib^o di-
uinis claro s̄mone loq̄t̄. Serūtamē
pleriq; dubitare solēt: cur hec scripta
magnalia dei depromēs: rudi ac sim-
plici stilo est ānotata. Et q̄daz abso-
lute respōdē solēt: q̄ eloquētia inuti-
lis est: imo 7 dānosa: qua hōis viris
vti minime licet. Ad eoz aut̄ robur
assumūt vba Uadantij: qui li^o 5° di-
uinaz institutionū ait. Ihec in p̄mis
cā est: cur apud sapiētes 7 doctos ac
p̄ncipes h^o seculi scripta sancta fide

careat: q̄ p̄phē cōi ac simplici s̄mōe
vt ad populū lūt locuti. Contēnunt
itaq; ab his qui nihil audire vel legē
nisi expolitū ac distū volūt: nec q̄cūq;
iberē animis eoz pōt: nisi qd aures
blandiore sono mulcet. Illa hō que
sordida vident̄ anilia: inepta vulga-
ria existimāt: ideo nil hū putāt nisi
qd auditu suauē est: nil credibile nisi
qd pōt incutere voluptatez. Nō cre-
dunt q̄ diuinis: q̄a fūco carēt. Sed
ne illis qdē q̄ ea inēptat̄: q̄a ipsi sūt
oio rudes: aut certe parū docti. Itaz
vt plene sint eloquētē ferraro cōtin-
git. cui^o rei cā in apto est. Eloquētia
eniz secl^o seruit populo se iactaret
in reb^o malis placē gessit. Si q̄dem
vitatez sepius expugnare conat̄: vt
viam suā mōstret opes appetit: bono-
res cōcupiscit: sūmū deniq; gradum
dignitatē exposcit: hucusq; Uadanti^o
de hieronymo insup gloso narrat
q̄ ab āgelo fuit cozept^o: eo q̄ Cice-
ronian^o eēt: sicut notat. 37. di. decre-
tor. c. legim^o. qd̄ et ipsemet in eplā
ad Rustochiū p̄fiteat̄. Quare eloquē-
tiā oio reiciēda multi accusāt: quib^o
ego dico: salua eoz reuerētia: q̄ elo-
quētia exornat oēz gradū oēz statū:
oēz deniq; hōiez recte fulgētē. Qua
Hierō. post vbera vt apparz vti insu-
per voluit. De qua 7 Cicero in p̄mo
rhetorice ait. Cū homines multis in
rebus humiliorēs 7 infirmiores sint
bestijs: hac i re maxime bestijs p̄stare
vident̄: q̄ loqui possunt. Quare p̄cla-
rū qd̄dā mihi vī adept^o: qui in ea re
hōib^o ātecellit qua in re hōies bestijs
p̄stāt. Ob id iudicio meo reat^o vici
pōt q̄ eloquētia d̄ se bona ē: 7 laude

Lactāg

oigna: dū tñ ea q̄sq̄ vtaf bñ: qđ sic
ppolite nozat Quintilian. li. 2. de
oratoria institutio: qđā inqt̄ vebemē
ter in ea. s. rhetorica vel eloquentiaz
inuehi solent: et q̄ sit indignissimuz
in accusatoel̄ oiois vtrū oradi virib⁹
eloquētia esse: que penis eripiat scele
stos: cui⁹ fraude dānēf̄ interiz boni
cōsilia ducāf̄ in pei⁹ nec seditoel̄ mō
turbetq̄ populares: s̄ bella etiā inex
piabilia excitēf̄. Cui⁹ deniq̄ cū max^e
sit vltus: cū p̄ fallis cōt̄ vritatē valet.
Nā ⁊ Socrati obiciūt Comici docē
eū quō peiorē cām meliorē faciat. et
cōt̄ Lisā ⁊ Horgiā similia dicit po
liceri Plato: et his adiciūt exempla
grecoz: romanozq̄: ⁊ enumerāt q̄
pniciosa nō singulis tñ: s̄ reb⁹ etiā
publicis vsi eloquētia turbauerūt sta
tus ciuitatū: vel euerterūt: eoq̄ ⁊ la
cedemoyz ciuitate expulsā: ⁊ athe
nis quoq̄ vbi actor mouē affect⁹ ve
tabat: velut recisā oradi ptātez: quo
qdē modo nec ducēs vtilēs erūt nec
magistrat⁹: nec medicina: nō deniq̄
ipsa sapiētia. Nā ⁊ dux Isclaminus ⁊
gracchi saturnini glaucae magistratus
egere: ⁊ in medicis venena: et in his
q̄ p̄hoz noie male vtrūq̄ ḡuissima nō
nūq̄ flagicia dephēla sūt. Cibos asp
nemur: attulerūt sepe valitudinis cas
nūq̄ tecta simul s̄beam⁹ supbitates
alī p̄cūbūt. Non fabricef̄ militi gla
dius pōt vti eodez ferro latro: q̄s ne
scit ignes aquas sine quib⁹ nulla sit
vita: ⁊ ne terrenis immorer e solē: lu
nāq̄ p̄cipua syderū alī nocē. Num
igit̄ negabit̄ deformē pirri pacē cec⁹
ille Appius dicēdi viribus diremisse
aut nō diuina Narci Tullij eloquētia

⁊ cōtra leges agrarias populari fuit
⁊ Catiline fregit audaciā et supplica
tōes q̄ maxim⁹ honoz victozib⁹ bello
ducb⁹ oaf̄ in toga meruit. Nō per
territos milituz aios frequēt a metu
reuocat orator: ⁊ tot pugnadi picla
ineuitibus laudē vita potiorē eē plua
det. Nec vero me Lacedemonij aut
Atheniēses magi mouerint q̄ p̄p̄s
Roman⁹: apud quē sūma sēp orato
rib⁹ dignitas fuit. Eq̄dē nec vrbiuz
editores reoz aliē effecturos fuisse vt
vaga illa multitudo coiret in p̄p̄os
nisi docta voce cōmota: nec legū rep
tores sine sūma vi oradi consecutos
vt seipsi hōtes ad hūtatē iuris astrin
gerēt: q̄n ipsa vite p̄cepta: etiā si vba
sint honesta pl⁹ tñ ad formādas mē
tes valēt: q̄n pulchritudinē reruz cla
ritas oiois illuminat. Quare ⁊ si in
vtrāq̄ pte valēt vba faciēdie: nō tñ
est equū illō hēri malū: quo bñ vti lz
hec Quintilian⁹. Ex q̄b⁹ omnib⁹ cō
eludim⁹ laudabilissimā eloquentiaz
esse. Sed illā diuin⁹ hmo nō sequit̄
q̄a vt Lactā. li. 2. diuinaz. insti. ait.
Sūma puidētia carē fūco voluit ea
que diuina sūt: vt oēs intelligerēt: q̄
ipse omnib⁹ loq̄bat. Qz ōphēdim⁹
excellētiā scripte s̄acte ex et⁹ veritate:
q̄a in ipsa sola nihil cōtinet fallū. In
alijs vō tā p̄hoz q̄ poetaz aliozq̄
lris q̄ta inueniat̄ medacta: dicāt hī
q̄ studiosissime legē illas. Sz ob cāz
istā dubitari solz vtrum liceat legē li
bros gētiliū: illozq̄ dicta assumē in
reb⁹ nr̄is. Ad qđ r̄ndem⁹ q̄ si id fiat
scripta sacra cōtēta: ⁊ vt errorib⁹ gē
tiliū assentiat̄ iniquū est: ⁊ illicitum:
sic p̄z. vi. 3. decretoz. c. sacerdotēs.

vbi sic hēē. **Sacerdotes** dei omīssis
euangelijs ⁊ pphetijs: videm⁹ come
dias legē amatoria bucolicoꝝ vsuū
vba cātare: tenē Virgiliū. Et qđ in
pueris est cā necessitatis: in se crimē
facē voluptatis. Ad idēz est in eadē
di. c. s. dōne. ⁊. c. Ideo. ⁊. c. Eps. ⁊. c.
Suo. Illi igit̄ qđ pl⁹ debito delecta
biliē insudāt ad legēdas lras secula
res rep̄hēribiles sūt: qm̄ vt inqt̄ **Hie**
ronimus ad **Damaliū** papā de filio
pdigo. **Demonū** cibus est carmina
poetarū: seclāris sapiētia: rhetoricoꝝ
pōpa vborum. hec sua oēs suauitate
delectāt: ⁊ dū aures dulci vsib⁹ mo
dulatoē currētib⁹ capiūt: animam qđ
penetrāt: ⁊ p̄coris inf̄na deuinciūt.
Ubi cū sūmo studio fuerit ac labore
plectā: nil aliud nisi inanē sonū ⁊ ser
monū strepitū suis lectōrib⁹ tribuūt.
Nulla ibi saturitas vitatis: nulla in
facie refectio repit̄. **Studiō** eaz in
fame verit̄ ⁊ vtutis penuria p̄fuerāt:
hec ille. **Sed** si qđs gētiliū scripturas
p̄scrutēf: vel vt eoz cognoscat ⁊ con
faret ineptias vel vt pillas in qb⁹ dā
sentētijs moralib⁹ arguat criminosos
vel vt ex illis capiat si qđ v̄i r̄pperit
vtiq; bñ facit. **Cōfirmat hoc. di. 27.**
decretōꝝ. c. Qui demēsa. **c. Turbat.**
c. Si qđs grāmaticā. **Hinc Aug. li⁹.**
2. de doctrina xp̄iana ait. **Si** qđ vba
nostre fidei p̄hi accomoda dixerunt
nō solū formidāda nō sunt: sed etiaz
ab eis tāq; ab iniustis possessoribus
in nostꝝ vium vēdicāda: qđ p̄hi qñz
⁊ gētiles v̄a dixerūt testat̄. **Hiero. qđ**
sup̄ p̄mū. c. Danielis dicit. **Simulq;**
anim aduertēdū est **hm Anagogen.**
qđ **Rex Babilonis** nō potuerit vni

uersa dei vasa transferre: sed partem
vasoꝝ templi dei: que intelligēda sūt
dogmata vitatis. **Si. n. cū** dōs phi
losophoꝝ renouas libros: necesse ē
vt in his reperias aliq; ptē vasoꝝ
dei: vt apud **Platonē.** **Ab** fabricatoꝝ
mūdi deū. apud **zenonē** **Stoycoꝝ**
p̄ncipē: in **feros ⁊ imortales** animas
⁊ vnū bonū honestatē. **Sz** qđ inqūt
mēdaciū vitati: ⁊ nature bonū mlti.
pdūt malis. **Ideo** ptē vasoꝝ dei: et
nō omnia vasa integra atq; p̄fēda
accepisse memorat̄. **hēc ibi. Iplē** ad
huc **hiero. in p̄logo: in** expositione
Danielis de lris secularib⁹ ita satur.
Ad intelligēdas extremas ptes **Da**
nielis: multiplex grecorū historia ne
cessaria est **Sutorij.** vicz et **Callinici**
Diodori Hieronymi Polibij **Dossi**
donij **Claudij Theonis ⁊ andronici**
Josephi quoq; ⁊ eoz quos pōit **Jo**
sephus p̄cipueq; nri **Linij** ac **Dōpet**
Trogarq; Iustini. qđ oēs extreme vi
sionis narrāt historiaz: ⁊ post **Alerā**
drū vsq; ad **Cesarē Augustū.** **Sirie**
⁊ Egypti. i. Scleuchi ⁊ Antiochi:
⁊ Ptolomeoꝝ bella describūt. **Et** si
qñ cogimur seculariū lraz recordari
⁊ aliqua ex his dicē: que olim omīssis
mus: nō nostre est volūtatis. **Sz** vt
ita dicam grauissime necessitatis vt
pbem⁹ ea que a sanctis p̄betis ate
secula multa pdicta sūt: tā grecorum
qđ latinoꝝ: ⁊ aliaz gētiliū lris vtineri
⁊ ipse idem **Hieronim⁹** in epistola
ad magnū oratorem vrbis dicit qđ
apostol⁹ **Paul⁹** in epistola ad **Litiū**
Erimenādris poetē vsus est v̄siculo
dicēs. **Eretenses** male bestie menda
ces vētris pigri. **Et** ne mltā dicam⁹.

allegoria

gesta sūt: sūt signa eoz que nos agē
debem⁹. Scdm̄ q̄ ea que sūt vere
ris testamēti significant ea que sunt
noue legis: est Iesus allegoriz⁹. Alle
goria. n. idēz est qđ aliena ductio: ab
alle qđ est alienū: ⁊ goges ductio: s̄z
hō qđ ea que in xpō facta: vel in his
que xp̄m significat: sūt signa eozū q̄
nos agē debemus: est hmo tropolo
gicus. i. cōuersus ad mores: put hō
significat ea que sūt in eīna gl̄ia est
sensus Anagogic⁹. Anagogia. i. sur
sum ductio: ab anas qđ est sursum ⁊
goges ductio. Est itaq; scripta sac⁹
in Iesu Irali plena ⁊ facilis. In sensu
hō spūali oē deuincit ⁊ supat hūanū
ingeniū. hinc Aug. li. 2. sup gen. ait
Maio: ē h⁹ scripte auctoritas: qđ ois
hūani ingenij p̄spicacitas: ⁊ idem in
eplā ad Colusianū dicit. Tāta est. n.
christianaz p̄fūditas Iraz: qđ in eis
quotidie p̄ficerē: si eas solas ab ineū
te puericia vsq; ad decrepitā senēdu
tē: maximo ocio sūmo studio meliōe
ingenio conarer addiscē: n̄ qđ in eis
que ad salutē sūt necessaria: tāta pue
riat̄ difficultate: s̄ cū fidez ibi quisq;
tenuerit: sine qua pie redēq; n̄ uiuif
tā multa: tāq; multipliciū misterio: ū
vmbraclis opacata intelligēda p̄fi
ciētib⁹ restāt: vt ānosissimis acutissi
mis flagrantissimūsq; suauitati discēdi
cōtingat qđ eadē scripta a quodam
loco cōmemorat: cū cōsumauerit hō
tūc incipiet. Ite ille ⁊ hiero. super
illo hō psal. adipe frumēti faciat te
Dinguissim⁹ est hmo diuin⁹: qđ qđ
vis ex hmo diuino nascit̄. ⁊ Greg.
zo. moralū. c. i. Dēz sapiētā atq; do
ctinā sac⁹ scripta trāscēdit: que hā

p̄dicat ad celestē vitā inuitat a terre
nis desiderijs cor legētis reuocat: di
ctis obsecrariōib⁹ fortes ererocat: pur
lis hūili hmoē blādif. Nec sic clausa
est vt pauesci debeat: nec sic p̄z vt vi
lescat: s̄ vsu fastidiū tollit: et tāto p̄
diligē: quāto āplī meditat̄. quante
aut̄ sit p̄fūditat. scripta sac⁹ apparz
ex tot libris hmonib⁹ omelijs exposi
tōibusq; pene inumeris. In h̄bus do
ctores tā greci qđ latini totū viribus
desudarūt: ⁊ omittit alijs inspiciam⁹
quot q̄ta ve volumina edidit Orige
nes: ⁊ post illū Aug. de qb⁹ ita inq̄t
Isidorus. li. 6. ethi. Origenes oēs tā
grecos qđ latinos opū suoz magni
tudine supauit: deniq; hierony. sex
millia libroz ei⁹ se legisse fatef. hoz
tū omniū studia vicit aug. qđ tāta sci
p̄it vt dieb⁹ ac noctib⁹ nec legē qđ qđ
sufficiat libros illi⁹. Alteri⁹ scripture
altitudinē cōphēdē valem⁹ si reuocē
mus ad mētē mirac̄a qđ h̄acit̄ p̄cla
māt de insptatōne facta tpe Pto
mei: h̄c vt dicit Raban⁹. i. 4. li. de
origine rez fuit pitissim⁹ omniūz lit
teraz: discipulūsq; Strabonis p̄hi qđ
bibliotheca fecit: in qđ h̄re voluit libros
legis Iudeoz: qđ ad sacra scripturaz
p̄tinēt: vt. n. edit Isidor⁹. li. 6. ethi. tē
porib⁹ ei⁹ alexādrīe. 70. millia libro
rū indēta sūt. asserit at̄ Eusebi⁹ in hi
storia eccl̄iastica qđ Theopōp⁹ histo
ric⁹ tētavit scripturā sacra de hebreo
in grecū trāssere: ⁊ dei iudicio p̄zo
dies in amētā ē h̄sus. Theodotus
ēt ob eadē cām cecatus est. Verum
penitentes sanati sunt: ob qđ misit
Ptolomeus pro interpretibus ad
Beleazarum pontificem Iudeoz

Et de h̄ sic loq̄t Aug. li. i8. de ci. dei
c. 43. post Alexādrī macedonis qui
etiā magn⁹ cōgminat⁹ ē: mirificen
tissimā minimeq; diuturnā potētā
qua Asiā vniveriā: imo pene totū or
bem ptim vi ⁊ armis: ptim terrore
sbegerat. qm̄ inē cetera orietis regna ēt
Iudeaz ingressus obtinuit: eo mor
tuo milites illi⁹ cū regnū illd̄ āplissi
mū nō solū possessuri: sū etiā bellis
oia vastaturi dimississet: Ptolomeos
reges h̄re cepit Egypt⁹: hoz p̄mus
Lagi fili⁹ mltos ex Iudea captiuos
trāstulit in Egyptuz. ihuic succedēs
ali⁹ Ptolome⁹: q̄ est appellat⁹ Iphī
ladelph⁹ oēs quos ille captiuos ad
duxerat liberos redire pmisit. In sup
⁹ ⁊ dona regia in tēplū dñi misit: peti
ūtq; ab Eleazaro tūc pōtifice dari
sibi scripturas q̄s p̄fecto audierat fa
ma p̄dicāte diuinas: Ideo illas h̄re
cupiebat in bibliotheca quā nobilissi
mā fecerat: Has cū idē pōtifer eidez
misisset hebreas: post et ille in sp̄tes
postulauit: ⁊ dati sūt ei. 72. de singu
lis duodecim tribub⁹ hōtes vtriusq;
lingue doctissimi: grece. scz. ⁊ hebreē
quoz in sp̄ratio vt septuaginta voce
tur optinuit cōsuetudo. Tradit̄ sane
tā stupēdū planeq; diuinū in eorum
Abis fuisse cōfessū: vt cū ad hoc opus
sepatim singuli sederēt: ita. n. placuit
I^o Ptolomeo eoz fidē explorare: nec
in vno Ab̄bo qd̄ tātūde significaret:
nec in Ab̄boz ordine alē ab altero di
scrapaz. Sed qd̄ oēs scripserāt vnū
erat: qm̄ reuera sp̄s vn⁹ erat in om
nib⁹. Hec Aug. Ad pleni⁹ tū intelli
gēda illi⁹ Ab̄ba sciēdū qd̄ vt Iustin⁹
refert post mortē Alexādrī factus est

p̄mus Rex Egypti Ptolomeus qui
regnauit annis. 40. taz clare vt oēs
regnātes ab eo postea dicerēt Pto
lomei: hic s̄m Siccardū suo libro de
tēporib⁹ in die sabbati ascendit Ihe
rusalē simulans velle sacrificare deo
sciens Iudeos tali die abstinere ab
armis. Itaq; cepit Iherusalem. Suc
cessor h̄o eius fuit Philadelphus q̄
regnauit annis. 38. ⁊ fuit studiosissi
mus. ⁊ hoc dicit Aug. q̄ strui fecit
copiosissimā bibliotheca. Notanduz
in super s̄m Iudoz. li. 6. et h̄mo. q̄
bibliotheca dicit̄ a biblio grece: qd̄
est libroruz: ⁊ theca repositio. Biblio
thecaz autē veteris testamēti Esdras
scriba post incensam legē a chaldeis
dum Iudei regressi fuissent in Ihe
rusalem: diuino affatus spiritu repa
uit cūtaq; legis ac p̄phetarum volu
mina: que fuerūt a gētib⁹ corrupta
correxit. Apud grecos bibliothecā p̄
mus instruxit I^o Iulius tyrānus
Atheniēsiū: quā deinceps ab athe
niensib⁹ audam Xerxes incēsis athe
nis euerit in Persas. Lōgoq; post
tēpore Seleuch⁹ Nicanor rursus
in greciā retulit. De hic magn⁹ Ale
xāder ⁊ successores eoz instruendis
omniū libroruz copijs animū intēdē:
marie Ptolome⁹ Philadelph⁹. Ro
me p̄m⁹ libroruz copiā aduexit Emili⁹
I^o Paus I^o Perse rege macedonū de
uictō. deinde Ancull⁹ e pōtica preda
Post h̄ Cesar dedit Marco varroni
negociū maxime bibliothecē cōstru
ende. de his satis. Ad scripturaz san
ctam iā sermo h̄tēd⁹ est: que p̄fūdi
tate sua tot pitissimoz viroz: vt di
dum est exercitauit ingenia.

MFPTER

**De utilitate legēdi: aut audiēdi
scripturam sacram.**

q Quarto cogscē poterim⁹ excel
lētiā ⁊ sblimitatē scrip̄te sādē:
ex ei⁹ utilitate: pdest qdē et nō parū
illā deuote legētib⁹ ac audiētib⁹. vñ
⁊ Paul⁹. 2. thi. 2. c. dicit. Dis scrip̄ta
diuinit⁹ īspirata utilis ē ad docēdū
ad arguēdū: ad corrigēdū: ad erudiē
dū in iusticia: vt p̄fēd⁹ sit hō dei: ad
omne op⁹ bonū instrūd⁹: h̄ peccato
rib⁹ p̄ p̄nāz salutis fiduciā p̄stat: hec
iustos p̄seuerare suadet in viā dñi: h̄
vitia detestaf: h̄tutesq; extollit: hec
sūmū bonū desiderādū p̄dicat: h̄ in
fernū fugiēdū hortaf: h̄ dei mādata
suāda monet: hec blādīf humilibus
cominat īmpenitētib⁹: ⁊ recte uiuen
tib⁹ vitā post peccata ad deū redeun
tib⁹ vitā pollicef efnā: hāc q̄ valent
legāt delectabilif: q̄ hō legē nō p̄nt:
negocij familiarib⁹ īmpediti audiāt
illā b̄ndicētes p̄cipue p̄dicatores: q̄b⁹
cura puigil esse oꝝ scrip̄tas ip̄as p̄n
cipalif p̄dicare. Venite ḡ o ppli ⁊ au
dite disciplinā sacraz lraz: q̄a vt d̄
28. vi. de rector. c. Sicut. Sicut stel
las celi n̄ extinguit nox ita mētes fi
deliū inherētes firmamēto sādē scri
pture nō obscurat mūdāna inīqtas.

Didū sit de sblimitate sacre scrip̄te:
q̄ fons ē irriguus refocillās ⁊ faciās
omnē animā iusticiā ⁊ v̄itatē sciētē

**De multiplici euāgelio: ⁊ qualiter
scrip̄ta tota nos exēcat vt timeam⁹
deum.** **Cap. 2.**

e Existimo rē ḡtā facē: si in hoc
secūdo misterio aperuero euā
gelij varietatez: ex eo q̄ quasi p̄plex⁹
est multoz anim⁹: q̄ intelligē ābiūt

quid in v̄bis Jofis noie euāgelij
eīni impozet. Sūt ⁊ adhuc pleriq;
p̄dicatoib⁹ insultātes: dū euāgelicū
textū p̄dicare obmittunt: quasi tran
gressores existāt p̄cepti dñici. Marci
vltio. c. vbi dicit. Rūtes in mūdum
vninerlū: p̄dicare euāgelij omni cre
ature. Quare ad huiusmōi p̄plexita
tē amouēdaz: in hac pte de multipli
citate euāgelij erit disceptādū: vt sic
vniuscuiusq; anim⁹ h̄scat in cogni
tōe euāgelice v̄tatis: neq; de cetero
p̄dicatoib⁹ det̄haf: q̄ vt didū ē euā
gelicā l̄ram nō sēp sequūt. **Quadrū
plex ḡ euāgelij distinguem⁹.**

1° Prīmū est euāgelij approbatū.

2° euāgelium dubitatū.

3° euāgelium reuelatum.

4° euāgelij interpretatum.

**De euāgelio qd̄ scripserūt q̄tuor
euāgeliste.**

p Prīmū ē euāgelij approbatum
illō. s. qd̄ scripserūt q̄tuor euā
geliste. vt. n. h̄r ex vidis hiero. in p̄
logo: in Math. ⁊ Jsidor. 6. li. ethi.

Prīm⁹ q̄ scripsit euāgelijz fuit Ma
the⁹. āno. s. xpi. 42. nā volēs ex iudea
recedē: que sic vidā ē ex tribu Jūda:
postq; inēuerūt terrā p̄missiōis. Inā
ātea dicebat terra Chanaā: eo q̄ p⁹
diluuū habitauerūt ibi filij Chā. scri
psit ḡ euāgelij l̄ris hebraicis: vt sic re
manēt apud iudeos credētes memo
ria eoz q̄ docuerat: vbi apparet ḡta
sit vis litterarum. Ideo dicit Jido
rus. libro p̄mo ethi. Usus litteraruz
reptus est p̄pter memoriā rerum.
Nāz ne obliuione fugiāt: litteris allu
gant. In tanta enim rez varietate
nec v̄lci audiēdo poterāt omniā nec

deciage
lio

c

memoria retinē. Et addit ipse Isidorus. Quod si sunt indices rerum: signa verborum: quibus tanta vis est: ut dicta nobis absentium sine voce loquamur. Hebræorum scribas Moyses. Syrorum et Chaldeorum Habraam rector. Ideo cum scribis numero et sono concordat: solis characteribus di scripserunt Egyptiorum scribas Isis regina Inachi filia a Grecia veniens in egyptum reperit: et egyptiis tradidit: grecorum scribas versus primi senices inuenerunt de quibus ait Lucanus. Senices primi famelici credidit ausi: Nasura rudibus voce signare figuris. Eadem Aggenoris filius grecas scribas ex senice. et attulit in greciam. Isoniades troiano bello tres adiecit: post quem Simoni des miles tres alias addidit: latinas scribas Carmetis Nympha prima Italica edidit: carmetis autem dicta: quia carminibus sua canebat: hec proprie vocata Nicostрата: Cartarum vero versus ut Isidorus dicit. 6. li. et ibi. In mephia egypti ciuitate inuenit est. ante. n. scribebant vel in tabulis marmoreis et latericis. Apud gentes vero Afrigum Dares: de Grecis et Troianis historia edidit: quam in solis palmis ab eo scriptam esse ferunt. Redendum iam ad efficaciam scribarum sine quibus multa et quædam necessaria obliterata essent. Quapropter Iohannes solobriensis in prologo polycratoris ait. Exempla maiorum que sunt incitamenta et somnia virtutis: nullum omnino erigerent: aut suarent: nisi pia sollicitudo scriptorum et triumphatrix in heretice diligentia eadem aliquid ad posterum transmississet. et iteque idem. Quis alerados sciret: aut Cæsares: quos stoycos aut pipateticos miraret: nisi eos insigniret monimentum

ta scriptorum: quos apostolorum aut prophetarum exemplarum imitaret vestigia: nisi eos posteritati diuine lre consecrasset hec ibi. Nat. 8. ut dicit Isid. de lyra inscripta dat: quæ in euangelistas primo dat est a deo ab scribendum euangelium. Secundus scripsit euangelium Marcus anno sequenti: eloquio greco secundum Isidorum in Italia secutus petrum ut discipulus. Tertius Lucas greci secundum omnes eruditissimi sunt hieronymum in grecia in Achæa partibus scripsit euangelium secundum Theophilum episcopum. Quartus et ultimus Iohannes hanc scripsit euangelium in Asia: quod fuit in scribendo ultimus: ut inquit hieronymus in prologo in iohannes: ex eo quod erat christo et iuuenis: quare ut beatus dicit se ingerere noluit quousque ab episcopis asse rogaret et ab hereticis excitaret. Sed hic tria dubia sunt apertissima. Primum: quare non vnus scripsit euangelium. 2°: quare christus beatus dicit non scripsit quicquam posteris relegendum. 3°: vtrum predicatio veteris testamenti repugnet predicatio euangelii. Ad primum respondet quodammodo glossa: quod euangeliste sunt testes domini: et si non propheta indigentia claritatis diuine: sed infirmitate humane: quod firmi et certi credit pluribus quibus vnus in ore. n. duorum vel trium testium stat omne verbum ut dicit Nat. 18. c. 7. z. q. 4. c. 1. z. ad corin. 12. c. 7. Deuto. 19. c. 7. 48. di. c. Om. 7. ii. q. 3. c. precipue. et ex de testi. c. Licet. et ex de testi. c. Relati. et ideo disposuit diuina sapientia: ut plures essent euangeliste: quod si omnino diuersa dicerent: si deum non firmeret. ad hoc. n. ut testimonium sit solidum: necesse est testes concordare. Si vero omnino idem dicerent: iam totum vnus esset: et superfluum: ut quod certum esset testimonium: et nihil contineret

de h. 178

superfluum: disposuit spiritus sanctus:
vt aliqua singulariter narraret aliq
coiter: nulla vero discordia. Ideo dicit
Aug. de consensu euangelistarum qd non
omnes euangeliste idem dixerunt. Et
ubi concurrunt in idem narrandum
non discordant. Ad secundum dubium
respondere possumus ex dictis sancti
Thome. iij. pte. q. 4z. q. xps bndictus
non scripsit: quia non fuisse conueniens
dignitati sue ita scribere sicut expedie
bat communi utilitati eorum quibus do
ctrina sua erat tradenda. Si vero scri
psisset secundum altitudinem dignitatis sue:
nullus fuisset capax misteriorum et sic
scriptura illa fuisset frustra. Ad
tertium dubium: iam imorandum est
propter nonnullos: qui palatum in seculum
habentes me mordent: quia in hoc ope
historias veteris testamenti predicandas
comscripsi. Vides forte ipsis vetus te
stamentum abiciendum. Sed caueat ne
Seueriani sint: de quibus dicit Irido
r. 8. li. etimologiaz. qd fuerunt quidam
heretici: sic nominati a Seuero here
siarcha: non recipientes vetus testam
entium et resurrectioez. Dicim? qd quicumq;
predicat ea que continentur in euangelio:
predicat euangelium. Sed qd predicat vetus
testamentum predicat ea que continentur in
euangelio. qd predicat euangelium. Na
thaeus namq; primo. c. genealogiaz xpi
explicat: nominans pres: 7 reges ve
teris testamenti. Et in. z. c. inducit au
thoritatem Iseie. 7. c. Ecce ego recipiet
Et in eo. c. allegat dictum Michee. 5. c
Et tu Bethleem zc. Et eo. c. dictum
Iseie. Ex Egyptu vocaui filium meum
Et. z. c. dictum Iseie. 40. c. Uox cla
mantis in deserto: dirigite viam dno.

Et. 4. c. dictum Deuteronomii. 6. c.
Non temptabis dnm deum tuum. Et
iz. c. exemplum Ione: qui fuit in ventre
Ceti. Et. 15. c. tertium Iseie. Popul?
hic labijs me honorat: cor autem eorum
longe est a me. Et. 17. c. Apparitioez
ex pmissis. Idoysi: 7 Iseie. Et. 19. ca.
Christus docet precepta decalogi que
ponunt Exo. 20. c. 7. zc. allegat au
thoritas David. Dixit dominus dno
meo: sede a dextris meis. Et. 26. c.
authoritas zach. pphete. Scriptum est
prophetiam pastorem zc. Et Luce. z. c.
dicunt. Impleti sunt dies purgationis
Marie secundum legem Moysi. eo dem. c.
circumcisus est puer. et. 16. c. Dixit xps
Abba Habraa: habent. Idoysi 7 pro
phetas audiunt illos. 7 ultimo capitulo
oportet impleri omnia que scripta
sunt in lege. Idoysi 7 pphetis 7 psal
mis de me: utiq; hec 7 similia ex ve
teris testamento sumpta in euangelijs
continentur: quare qui ea que sunt ve
teris legis ad xpm ordinata predicat:
euangelium utiq; non obmittit.

De euangelijs apocryphis: quibus non
adhibetur plena fides.

Scinduz est euangelium dubitatum
ut Nicodemi Jacobi 7 aliorum
que inter apocrypha computant. 15. di. c.
Santa romana ecclesia habet Idoz
li. 6. et. Apocrypha dicta. secreta ha
in dubium veniunt: in his apocryphis 7
si inueniat aliqua veritas: tamen propter
multa falsa: nulla est eis canonica au
thoritas que recte a prudentibus iudicatur
non esse credenda: quibus ascribuntur
Itaque multa 7 sub nominibus prophetarum
7 recentiora sub nominibus apostolorum
ab hereticis proferunt: que omnia sub

nomine apocriphoz auctoritate cano-
nica diligenti examinatōne remota
sunt. hec Jfi.

De euangelio beati Pauli apli.
c Tertiu est euangelium reuela-
tum: de quo Apostolus ad Ga-
lathas pmo. Notuz vobis facio euā-
gelium: qđ euāgelizatus est a me: qđ
non est fm hominē: neq; enim ego
ab hominē accepi illud: neq; didici:
sed p reuelatōez iesu xpi.

De euangelio large sumpto qđ ē
tota scriptura sancta.

q **U**artum est euāgeliiū inſp̄tatū
Tota si quidem scriptura sacra
large euāgeliiū dici potest fm Jfi.
euāgeliiū inſp̄tat bona ānūtiatio.
Ecce eubonū: angeliiū ānūtiatio di-
cit. hoc est illud euāgeliiū eternuz
scriptura. s. sacra: bene ānūciāns no-
bis eternam v̄tatem dei: nobis tem-
poraliter reuelatam. Ideo dicit Hie-
ronymus p̄ma. q. i. c. Narcion. Nar-
cion et Hasilides: et cetera hereticoz
secte non habent dei euāgeliiū: qđ
non habent sp̄m sanctorū: sine quo
humanū fit euāgeliiū qđ docetur.
Nec patemus in v̄bis scripturarum
esse euāgeliiū sed in sensu: nō in sup̄fi-
cie: sed in radice nō in f̄monū solijs:
sed in medulla ratiōis. hec ille. **Q**ue
v̄ba contra illos dicta sunt qđ litterā
tm̄ quatuor euāgelioz noie euāgelii
volunt intelligi. Nos v̄o omnē scri-
pturam dei v̄tra quatuor euāgelia
vt p̄dicimus euāgelium appellam⁹.
hec ḡ est: que bene omnib⁹ ānūciat
vt deum timeant. Excitent iam oēs
populi: omnes gentes: oīs v̄triusq;
sexus: et audiāt quid v̄ndiq; scripta

canit: certe a p̄ncipio vsq; ad finem.
Timete deum. **T**imete deū. **T**imete
deum. hoc dicit in Leuitico. c. 25.
Unusq;sq; timeat deum suū. Et de
hoc scribit Deuteronomij. 4. c. dixit
deus ad Moyſen. Cōgrega ad me
populum vt audiat sermones meos
et discat timere me omni tempore. et
Deuteronomij. 6. c. Dominū deum
tuū timebis: et ipsi hies. et Josue 22
.c. Timete deū: et seruite ei corde p̄fe-
cto. Et primi Regum. 12. caplo. Ti-
mete deum: et seruite ei in veritate:
et psalmo. 2. Seruite dño in timore
Et psal. 22. Timete dñm oēs sancti
eius. Et psal. cxi. Beatus vir qđ timet
dñm. Et Iobis. 8. Multa bōa ha-
bebimus si timuerim⁹ deū. et Iudith
16. Qui timent te: magni erūt apud
te per omnia. Et ecclesiastici p̄mo.
Timenti deuz: bene erit in extremis
in die defunctōis sue benedict. Et
.2. c. Fili accedens ad fuitutem dei:
sta in iusticia: et in timore. Et. 10. ca.
Gloria diuinitū honoratoz et paupuz
timor dei est. Et. 19. c. Da locū timo-
ri altissimi: quia omnis sapientia timo-
re dñi. Et. 22. nihil meli⁹ qđ timor
dñi. Et. 25. Beatus vir cui datus est
habere timorem dñi. Et p̄uercioz
.2. c. Time deum: et recede a malo. et
14. c. Timor dñi fōs vite: vt declinet
a ruina mort. et. 22. c. Esto in timore
dñi tota die: quia habebis spem in
nouissimo. Et eccl. 8. c. Ego cogui:
et erit bonum timentibus deum. et
Malachie. 1. c. Si ego dñs vbi timor
meus. Et Mic. 5. c. Quare nō ābula-
tis in timore dñi. Et Mich. 6. ca.
Salus est timētib⁹ nomē tuū. Et 2.

detmore
dei v̄ba

b

corint. 5. c. Scietes timorē dñi hōib⁹
suademus. Et Luce. 2. c. Et misicor
dia eius a progenie in pgenies timē
tibus eum: Hec est tonans illa vox
omnis diuine scripture: de qua Jo.
dicit q̄ omnib⁹ populis alte sonāda
est. Time deum: qui quare timēd⁹
sit in sequētibus ostēdemus.

Quod rationale est timere deum.

Capitulū tertium.

Int plurimi q̄ de timorē dei
audientes loqui: nō solum nō
formidant ⁊ pauēt: q̄nimo in derisū
habent que dicūt. Aiunt enīz clemē
tem esse deuz: ⁊ natura misericordē
a quo nullū malum puenire potest
⁊ vt docet Aristo. 2. rhetorice. Illa
timemus ex quib⁹ nobis mala pue
niunt. Sed nō aduertūt theologoz
sententiā: ⁊ p̄cipue sancti Tho. secūda
secūde. q. 19. Qd̄ maluz pene ⁊ si sit
malum s̄m qd̄: in q̄tum. l. ledit eos
q̄bus inferē: hūtamē est bonū sim
pliciter in quātum puenit ex ordine
diuine iusticie. Ea pp̄ vt intelligāt
oēs quare timēdus deus est: a quo
pueniunt mala pene. In hoc caplo
de rōe diuini timoris erimus tracta
turi. Quia Jobes subdit: qm̄ venit
hora iudicij eius. Sūt. n. quatuor in
deo iudice: ⁊ peccatoz vltore: p̄pter
que merito timeri debet.

Primū est noticia.

Secundū displicentia.

Tertium potentia.

Quartum iusticia.

Quod deus bñdīdus cōscit oia pec
cata tā secreta q̄ publica. **P**rima rō.
primū qd̄ est in deo q̄re timēi
d̄z est noticia. Ipse vtiq̄ omnia

nostra mala: non solum publica et
manifesta: sed etiam occulta ⁊ in cor
de latentia noscit: scrutatq̄z intima
omnia: ⁊ penetralia cordiū pbat hec
vitas auctoritatib⁹ omnis scripture
diuine ⁊ humane. Ait q̄ Job. 42. c.
Scio dñe quia omnia potes: ⁊ nulla
te latet cogitatio. ⁊ Sapiēs puerbi.
5. Respicit dñs vias hōis: et omnes
gressus illius considerat. Et eccl. 7.º
Nonne iustifices ante deum: quia
agnitor cordis ipse est. ⁊ is. c. Nō di
cas a deo abscondā: ⁊ quis mei me
morabit omne cor intelligit a deo.
Et. 29. c. Non est quicq̄ abscondituz
ab oculis eius. Et psal. 92. Dñs fac
cogitatōes hominū. Et i. Regū. 15.
Homo videt ea que patēt: deus autē
intuet cor. Et p̄mo paralipomenon
.c. penul. Omnia corda scrutat dñs
⁊ vniuersas mētū cogitatōes intelli
git. Et Danielis. 12. c. Deus eterne
q̄ absconditoz omnū es cognitor: et
qui nosti omnia āteq̄z fiant: ⁊ paul⁹
ad hebreos. 4. c. Omnia sunt nuda
⁊ apta oculis eius. et Jo. i. canonica
2. c. Maior est deus corde nostro: et
nouit omnia: ⁊ in decretis. di. 22. c.
Erubescant. Secretozuz cognitor et
iudex est deus: ⁊ 2. q. i. c. De⁹ omni
potēs. ⁊ 2. q. 5. c. Cōlulisti. De⁹ so
lus nouit corda filiozuz hominum: ⁊
idez facit qd̄ scribit. ii. q. i. c. Sacer
dotibus. ⁊ 22. q. i. c. Nō nobis. ⁊ 18
. q. 2. c. Perniciolam. ⁊ 22. q. 5. c.
Prodest. ⁊ 24. q. i. c. Eddi. ⁊ 26. q. 5
. c. Nec miram. ⁊ 26. q. 6. c. Agno
uim⁹. ⁊ 22. q. i. c. Apud: ⁊ de pe. vi. i
c. Quem penitet. ⁊ et de offi. dele. c.
Nouit. ⁊ de Symonia. c. Lua nos.

de vno
nede

8
no 6m

Et Hieronymus ad Demetriadē vir
ginem. Omnium opus et cogitationum
tuarum speculatorem tuum crede deum.
et Sirtus pitagorici in sententijs.
Cogitatio hominis deus non latet
et ideo cogitatio tua pura sit ab omni
malo. Et Seneca ad Lucillum. Quid
potest aliquid ab homine esse secretum
nihil deo clausum est. Ipse cogitationibus
nostris interuenit: sic interuenit dico
ut nunquam aliam inde discedat. et Quidam
in. z. methamorfoseos. Aspiciunt oculis
superi mortalia iustus. Sed contra
ista obicit multipliciter. Primo quia
deus non cognoscit: aut intelligit aliud
a se: quod non cognoscit nostra peccata:
ut enim dicit Aristoteles. intelligibile est
perfectio intellectus. Si igitur
deus intelligeret aliud a se intellectus
eius perficeret ab alio: et sic aliud esset
nobilius ipso: quod est falsum. Secundo
arguitur secundum Anselmum. Omne quod est
melius circa deum est ponendum: sed quod
dam melius est nescire quam scire: sicut dicit
Augustinus in Eucheridion. quod necesse est
ponere quod deus illa non sciat: sed illa sunt
peccata: quod deus nescit nostra peccata.
Tertio sicut deus est omnium sciens:
ita deus est omnipotens: sed deus non
potest mala. ergo neque scit mala.
Quarto arguitur quia Abacuch primo
dicit. Oculi sunt oculi tui domine: ne
videant malum. Ad primum respondet Bonaventura
in primo. di. 29. quod cognoscere aliud a
se est dupliciter: aut per aliud a se cognoscere
scire: aut per se: quando cognoscens cognoscit
scit aliud: et per aliud: tunc hominum est quod per
fectionem habet aliunde: et tunc eius intelle-
ctus est in potentia: et recipit aliunde per
fectionem: et ideo additionem et transmu-

tationem: et hoc omnino est impossibile
circa deum: quia ut inquit Commentator
super. i. z. methaphisicis. Intelligere
dei est sua substantia: per quod sua substantia
est sua actio: per quod etiam: quod est ad purum
et simplex. Et ibidem commentator dicit
quod intellectus in deo intellectio et in-
tellectum idem sunt: deus igitur illa que sunt
extra se: non per ille: sed per suam essentiam intel-
ligit: quia illa suum intellectum non potest
perficeri mouere ac in seipsis terminare: et
ideo intellectus diuinus cognoscendo
vilia non vilescit. Propterea dicit Dionysius.
li. de. di. no. Materialia deus
cognoscit imaterialiter: diuisibilia indi-
uisibiliter et multa vniuerse. Ratio quia
deus imaterialis est et simplex: et vni-
uersum qualis est ipse: talis est eius cog-
nitio. Ex quibus omnibus sequitur hoc theo-
ma. i. p. q. 14. articulo. 5. in responsione ad 2. argu-
mentum quod nihil est perfectio diuini
intellectus: nisi ipsa essentia dei. Ad
2. obiectum respondet Boetius. quod aliud dicitur
melius dupliciter scilicet simpliciter et secundum
statum. Dico igitur quod scire omnia simpliciter
melius est et nobilius: sed homini cor-
rupto qui accipit occasionem peccandi
ex cognitione: melius est quedam nescire:
ideo non sequitur quod sit deo attribuendum.
Ad 3. dicit Boetius. quod non est simile de
potentia et scientia quia rectitudo manens
rectitudo est ratio cognoscendi malum: sed recti-
tudo non est causa mali nisi declinando a re-
ctitudine in deficientiori scire mala
est de perfectione scientie: sed posse mala
non est de perfectione potentie. Ad 4.
dicit Boetius. quod in deo est duplex cog-
nitio: vna approbationis: alia simplicis
noticie. Cognitio approbationis notat
conplacitiam voluntatis: et hac non co-

cognoscit de^o omnia: et sic nec mala
nec malos: sed tantū bona et bonos:
et sic dicunt auctoritates. Est alia co-
gnitio simplicis noticie: et hoc quia h^z
rōez cognoscēdi a v^{er}itate: que est lux
sūma: cui nihil potest occultari: nec
etiam tenebre obscurabāt ab ipso. id
cognoscit omnia magna et pua bōa
et mala.

Quod peccata displicent deo: contra
illos qui dicunt quod deus de peccatis
n^{ost}ris nō curat.

Sicut dū quod est in deo: quare ti-
meri debz est displicētia: displicent
sibi peccata: p^{ro}pter que peccatores
abominat et odit. Unde David in
psal. **O**disti oēs obſuātes vanitates
et eccl. 5. **A**ltissim^o odio hēt peccato-
res. et sapiētie. 14. Similit^{er} sunt odio
deo impius et impietas eius. et Aug.
li. de peni. 7 de peni. vi. 2. ca^o. **S**unt
plures. Scio dñm inimicū omni cri-
minoso. Et idem. li. 12. de ci. dei. c. 2.
Dicūt in scripturis inimici dei omēs:
qui nō natura: s^{ed} vitijs ei⁹ aduersat^{ur}
imperio. **C**ur deus odit diabolū:
nisi p^{ro}pter peccatū: vtiq^{ue} nec Petrus
diliget si criminofus esset. In tm̄
nāq^{ue} peccatū est ei erosum: quod filium
suū crucifigi voluit: vt cū illo peccatū
crucifigēt. Inq^{uit} Aug. sup epistolaz
ad Colofēses. Innocēs occidit: pec-
catū crucifigif. Animaduerte o pec-
catū anima: et cōsidera dei filiu^m in
cruce pēdētē: lūorib⁹ et plagis plenū
et pie ipsum interroga. **O** delicatissi-
me iuuenis. **O** fili dei altissimi: **C**ur
ista pateris: cur tāto dolore scuteris
et respōdebit tibi p^{ro}tin⁹. **I**hec omnia
patior vt patri meo p^{ro} peccato hūani

gnis satisfaciā. **H**oc est quod **I**saia^s vi-
xit. 52. c. **V**ulnerat^{ur} est p^{ro}pter iniqui-
tates nostras: et attritus est p^{ro}pter sce-
lera nostra: disciplina pacis n^{ost}re sup
eum: cuius liuore sanati sumus. **E**t
Petrus. i. ep^{ist}la. c. 2. **I**peccata nostra
iple ptulit in corpore suo sup lignum
vt peccatis mortuū iusticie viuamus
cuius liuore sanati sum⁹. **Q**uātum
timeret s^{er}u^{us} d^{omi}n^{us} Regis: cū certitudi-
nali^{ter} sciret in eius fore odio ac displi-
centia: semp^{er} pauidus esset: ac nimio
terrore coceptus tacit⁹ cogitaret. **Q**
uid contra me rex erit factur⁹: heu
me displicui sibi: odiū in me iecit suū
Quāto magis tu infelix anima timē
debes: dū mēte recogitas: quod Regē
regum offendisti. **E**xpauescet: et cōtre-
misce: quia iniquitates tuas si te nō cor-
rereris puniet.

Quod potētie dei null⁹ resistē potest
Tertia ratio.

Tertiu^m quod ē in deo: quare timē-
dus est. **P**otētia dicit^{ur}. Dixim⁹
in quadragesimali de penitentia: in
sermone de omnipotētia dei: qualif
ipsi dño celoz nulla creat^{ura} āgelica
vel humana resistē potest: apparebit
etiam hoc in sequētib⁹ cū in p^{ro}clari
de iudicijs eius v^{er}ba faciemus.

Quod iusticia est in deo: qua etiā in
p^{ro}nti sepenumero punit malos.

Quartū quod est in deo: quare ti-
mere omnes illum tenēt est iu-
sticia: de qua insup dicitur est diffuse
in s^{er}monibus de iusticia dei in q^udra-
gesimali d^{omi}n^{us} p^{ro}ntia: nūc h^{oc} id scire suffi-
ciat: quod licet in g^{er}nal^{is} iudicio: omnia
sint mala punienda: t^{am} frequentius
multa in h^{oc} seculo puniūt vt o^{mn}idat:

9
6
¶ Deus iustus iudex cōdidit cervices peccatoꝝ. Necessē est ḡ vt peccatoꝝibus duris dicamus id ps̄. Nisi uerſi fueritis gladium suū vibabit: arcus tetendit: ⁊ parauit illum: quia uenit hora iudicij eius. A quo nos miserē corditer liberet: qui est benedictus in secula seculoz. Amen.

Sermo secundus de diuinis iudiciis ⁊ flagellis: que a stultis peccatoribus nō timent.

d
Uriora satis hūana corda pſepe vidēt esse: que nullo dei timore terrēt: neq; peccata deponē student: in fixa manent in seculis suis: ⁊ deum celi illis cominātem cōtēnūt. Idcirco ad excitādas animas inheres: Ut ausu temerario deposito timeant deum. In p̄nti sermone de timore dei in ḡrali dicemus: videbimusq; de illo tria misteria p̄ncipalia.

a
Primum dicit vilipensionis.

Secundum cognitionis.

Tertium euitatōis.

Qualit̄ homines nō timent imo contēnūt iudicia dei. Cap. i.

t
Alis est multozū conditio vt dei iudicia sp̄nat atq; uerideant: qđ qđem rōne quadruplici facē cognoscunt.

Prima dicit incredulitatis.

Secunda longanimitatis.

Tertia apparentis bonitatis.

Quarta mūdane p̄speritatis.

¶ Multi non credunt que dicūt de iudicijs dei.

p
Primo nō timent dei iudicia

pp̄ter incredulitatē: qđ cuꝝ narrātur aut legunt: nolunt excecari peccatores fidem prestare vidēt: quia male libenter quis acceptat qđ nollet: imo contrariuz s̄m illud Seneca in p̄ma tragedia: qđ nimis miseri uolūt hoc facile credunt. Sic euenit tempore diluuij: de quo paulo inferius tractabimus. In q̄q; uoluit gens illa p̄tura Noe arcam fabricanti dare fidem. Sic accidit Baltasar Regi Babilonis: de quo dicit Nico. de lyra super .5. c. Danielis. qđ cum publice diceret regnum eius debere p̄sistere vsq; ad finem captiuitatis Iudeoz: de qua p̄dixerat Iheremias. Iher. 29. c. 1. qđ .70. annis erat duratura ueridebat omnes. Et cum sibi diceret qđ exercitus Dari ⁊ Ciri validissimus ueniret contra eum: negligebat puillōz contra mētez: dum hō obfessa esset Babilon fecit grande cōuiuū ⁊ celeberrimū optimatib; suis: ⁊ in contēptum bibebat in uasis tēpli q̄ alpor tauēat Nabuchodonosor. Et sic uacans epulis uidit manum scribe teꝝ in pariete. Hanc. Cethel. Phares. Aduocato autem Daniele interpre tatus est uisioneꝝ dicens. Hanc. numerauit deus regnum tuuz: ⁊ cōpleuit illud. Cethel. Appēsus es in state ra: ⁊ inuētus es minus hōis. Phares diuisum est regnum tuum: ⁊ datum Medis ⁊ Persis. Cū hoc audisset l3 bonozasset Danielē: tamē stabat in p̄tinacia sensus sui: quare eadē nocte Babilon capta fuit: ⁊ baltasar interfectus ac iugulatus. De ista euerſiōe Babilonis dicit Iherozsus li. 2. Babilon eo tēpoꝝe a Ciro rege s̄uerſa:

q̄to p̄mū Roma tar̄q̄nōz d̄nātōe
liberata est. Si quidē s̄b vna eadēq̄
conueniētia tempoz illa cecidit: ista
surrexit: 7 quasi moriens dimisit he-
reditatem.

Quod deus lōganim⁹ est 7 patiens
tamē ad longū iudicat impenitētes
s̄. Secūdo nō timēt dei iudicia
p̄pter dei patiētiā 7 lōganimi-
tatē. S̄iunt nāq̄ peccatores ceci. Tā-
diu sustinuit nos de⁹: 7 nūc nec aliū
faciet. De his Aug. li. 4. de doctrina
xp̄iana sic loquit̄. Plerosq̄ incredū-
los miseratōis dei patiētia lōga pec-
care facit intrepidōs: q̄a deū nō ar-
bitrāf̄ suoz peccatoz vltōiez: s̄tūn
librāda sunt illa v̄ba Valerij. Lēto
eteniz gradu ad sui vindictā diuina
p̄cedit ira: tarditatēq̄ supplicij seueri-
tate compēsat. Et Hiero. in cōmēto
sup̄ Iheremiā inquit. Quāto maior
ē numer⁹ tēpoz: quib⁹ obliuiscimur
deuz: tāto maior est pena peccati: q̄d
nec longitudine seculozum potuerit
edomari.

Quod multa bona opera fiunt: s̄z nō
p̄pter deum.

Tertio nō timēt iudicia dei:
p̄pter apparētē bonitatē: s̄iūt
q̄nq̄ aliqua bona simulata: nō p̄p̄
deum: sed ad cōplacētā hominū.
Vadūt ad missas vsurarij: libros in
manib⁹ deserētēs Sodomite: forni-
catores 7 alij similes frequētāt diuina
nō vt honozēt deuz: sed vt boni viri
esse videant̄. Quādoq̄ autē suasu p̄-
dicatoz: 7 inspirāte deo per donuz
gratie gratis vate: ad talia pagēda
ducūt: tamē grādīa peccata n̄ relin-
quūt 7 p̄suadēt sibi: ex quo operant̄

aliq̄d bonuz: timēdū eis nō esse q̄b⁹
ego dico q̄ si deus aliq̄d̄iu retardet
sententiā: p̄pter huiusmōi bonā v̄tū
nisi seq̄t̄ v̄a 7 realis emēdatio: tādē
ad sua iudicia sepe numero manum
extendit.

Quod multi cōfidūt in p̄spitate: 7 tū
ex inspatō sepe flagellāt a deo.

Quarto nō timēt iudicia dei:
p̄t̄ mūdānā p̄spitatē: in q̄ q̄dē
velut ebrij iam facti putāt se eē deos
in diuitijs in robore corporis in gl̄ia
seculi licē ipsi arbitrat̄ facē quicq̄d
velint. In quib⁹ vt dicit Seneca in
tragedijs p̄spoz ac felix scel⁹: virtus
vocat̄: cōfidūt in vanitate sua: et de
sua v̄tute ac tēpozalib⁹ bōis p̄sumūt
7 gloriāt̄. Contra quos dicit Seneca
in tragedijs. Nemo cōfidat nimium
secūdis. Et idem ad Velluz. Noli
huic trāq̄llitati d̄idē: momēto mare
euertit eodē die: vbi luserūt nauigia
sorbenē. Hinc Iheremias. 47. c. Ci-
uitati affluētī p̄spitate 7 nō timētī
deum ait. Audi hec delicata 7 habi-
tās cōfident̄ que dicis in corde tuo.
ego sum nō sedebo vidua: 7 i grabo
sterilitatē: venient tibi hec duo s̄bito
in die vna. **S** quot ciuitatib⁹ ex im-
prouiso supuenit ira dei. Et vt omis-
tamur reliqua inspiciam⁹ q̄d factuz
est p̄ inopinatos terremot⁹. Accepi
omnia que sequūt̄ ex q̄dā Cronica
Ricobaldi ferrariens̄ regnāte T̄i-
grane in Siria terremotu factō: piē
hominū. 70. millia: vrbes aliq̄e s̄b
uerse. āno. 5. Iberij tredecim vrbes
in Asia cecidē terremotu cōcisse: im-
pate Nerone: tres in Asia vrbes ter-
remotu coruē. āno. 8. vespasiani. 3.

5
Pizzano
11079

10
6
vrbes terremoto cecidē āno. 8°. tra
ianu in Nicea ⁊ Nicomedia coruerūt.
āno eiusdē. 16°. Antiochia pene to
ta coruit terremoto: impante Dyo
clitiano terremoto factō apud Tīrū
⁊ Sydonem multa millia hominū
periere. Tēpore Constatini secundi
terremot⁹: in oriente plurimas vrbes
solo stravit. Nō omnia ⁊ singula ex
plicari possunt in h̄bus apparz q̄ ter
ribilis ⁊ formidanda est dextra dei
omnipotētis: que in momēto cōsun
dit omnē supbiā hominū ideo semp
timēdus est.

¶ Quib⁹ signis debem⁹ h̄similiter
extimare qm̄ iudicia dei sūt p̄p̄inqua
Cap. secundū.

1. **I**cet inscrutabilia sunt iudicia
dei: ⁊ nōstz nō sit cognoscere
tēpora ⁊ momēta: que in sua posita
sunt p̄tate: nihilomin⁹ p̄ signa q̄daz
cognoscē possum⁹ quādo timendū
est: ne in breui veniāt sup nos mala.
nec p̄sumptuosū est ita loq̄: aut tenē
quādo d̄cē ipse dñs Iesus h̄ndic⁹.
Mat. 24. ⁊ Luce. 21. dixit ab arboze
autē fici discite pabolā cū videritis:
q̄a ram⁹ ei⁹ tener fuit: ⁊ folia nata
scitis q̄a xpe est estas. Quare in hac
pte notabim⁹ quatuor signa: p̄ que
scire debemus quādo timēdum sit:
ne de primo nos pullent iudicia et
flagella dei.

¶ Primū dicit magnitudo.

¶ Secundum multitudo.

¶ Tertium consuetudo.

¶ Quartū promptitudo.

¶ Quā cū comittūt grauiā peccata p̄
rima sunt iudicia dei.

p̄ Primū signū quo cognoscunt

in primo ventura iudicia dei: dicit
magnitudo peccatorū: qm̄. s. fuit pec
cata horēda grauiā suie nepbanda.
nec tenēda est opinio Stoycor⁹: de
h̄bus dicit Tho. 1. secundē. q. 72. arti⁹
. 2. q̄ volebāt oīa peccata esse paria:
qm̄imo h̄z diuersitatē ⁊ q̄litatē circū
stātiāz vnū alio graui⁹ iudicat. ff. o
penis. l. aut facta. Sūt ḡ oīa peccata
mortalia grauiā: quedā tamē ceteris
grauiora: sicut sūt symonie p̄phana
tōel sacror⁹ locor⁹ inreuerētia diuini
cult⁹ filicidia: sacrilegia: adulteria: in
cestus: sodomie: blasphemie: puria:
crudelitates: violentie rapine: vsure:
odia: liuores rancores: fraudes: dece
ptōes: p̄ditōes: ⁊ similia.

¶ De multitudine peccantium deus
iudicat populos.

¶ Et dū signū quo cognoscūt
in primo dei iudicia v̄tura d̄
m̄ltitudo peccātū quādo. n. peccata
grauiā comittūt a paucis: adhuc eq̄
nimit̄ suffert de⁹. **¶** S; si a multis p̄
petrāt nō diu cōtinebit manū suam
ve ⁊ itez ve nobis: q̄a nos sum⁹ in
quos fines sc̄lor⁹ deuenerūt in h̄b⁹
cōplet dicit p̄l. **¶** Dēs declinauerunt
simal inutiles facti sunt nō ē q̄ faciat
bonū: nō est vsq̄ ad vnū. **¶** Rara inq̄
Hierony. aduersus vigilatiū **¶** t̄tus ē
nec a plurib⁹ appetit. ⁊ **¶** Quidi⁹. li. 2.
de ponto ait. **¶** Nec facile multis inue
nies millib⁹ vnū Virtutez p̄ci: q̄ pu
tet esse sui. **¶** Q̄ ḡ eriguus est numer⁹
seruētū deo in v̄tate. **¶** Quāta est
sequela diaboli. **¶** Quorū discipulos
iā hēt antichrist⁹. nō ē v̄tate. nō ē bo
nitas in filijs hōinuz descēdētib⁹ ab
vniuersalibus ad particularia: iubet

b3

4
in p̄missis manifestoz p̄dezi

Plato quiescere.

Quod cōsuetudo et p̄senerātia in peccatis puocat odum ad iram.

Tertiu signū quo timēda sunt in pximo ventura iudicia dei dicit cōsuetudo. qñ. l. peccata graua a multis cōmissa cōsuetudine: et longa p̄senerātia in cordib⁹ populo um leua facta sunt. Defēdūt nāq; mlti peccata sua: et excusant cōsuetudinez allegātes nō aduertētes omniū doctoz sentētia: q̄ firmis asseuerant: q̄ cōsuetudo nec excusat nec alleuiat peccata: immo aggrauat et adauget quare. di. 8. c. Mala. dicit. Mala cōsuetudo nō minus q̄ p̄niciosa coru ptela vitāda est. et ibi in. c. veritate.

Veritate manifesta credat cōsuetudo vitati. 7. i. Nemo cōsuetudinē ratōi et vitati p̄ponat: q̄a cōsuetudinē: rō et vitas semp excellit. et eadē. di. ca. Si cōsuetudinē. Usus q̄ vitati ē r̄trari⁹ abolēdus est. et in. c. qui cōtēpta. Cū xps vitas sit magis vitatē q̄ cōsuetudinē sequi debem⁹. et in. c. Cōsuetudo. Cōsuetudo nisi vitate vetustas erroris est: p̄pter qd̄ relicto errore se quamur vitatē: et ex de cōsuetudine. c. Ex lris. Cōsuetudo que canonicis obuiat: institutis nullius debet esse momēti. Idē habet extra de consuetudine. c. Cū venerabilis. ex. de vsu pallij. c. Ex tuaz. extra de officio archi. c. Cū satis. extra de iuramēto calūniē. c. Tetez. ex de vita et ho. cleri. c. Cū decorē. extra de statu mona. c. Ea que. extra de cōsecratōe eccle. ca. Aqua. extra de lymo. c. In tātū. ca. Tua nos. extra de cōsuetudine. c. cōsuetudinē. li. 6. ex d̄ celsib⁹. c. Quāq;

li. 6. Ihec dixisse volui ad resellendā reprimēdāq; temerariā excusationez trāsgressoz diuine legis: q̄ semp ad cōsuetudinē querūt sberfugē. Sic faciūt vlturarij: sic mercatores fraudulēti: sic mulieres vane: sic ābitiosi clerici sic p̄ nomē dei in vanū: crebro iurantes: sic blasphemātes deū et sandos sic deniq; om̄s dissoluti corde. Qui tāto magis debet timē iudicia dei: q̄to videt se p̄ cōsuetudinē a peccatis detineri.

Quod ira dei vicina ē: qñ peccatores nec timēt deū: nec de hominib⁹ erubescunt. quartum signum.

Quartū signū ad agnoscedam irā dei fore p̄pinquā est promptitudo: qñ scz tota animaduersioe et p̄optitudine omittūt peccata hoz rēda a multis in quolibet statu consuetudinarie et p̄senerāt sine timore dei: et sine hēcūdia hominū. quo me vertam: vnde incipiā: an tacē debeā. De mūdo a scādalis. Nō erubescūt āplius homines pecuniā petē: pecuniā dare in quib⁹ erubescēdū est: nō adulterari et alia nebhāda cōmittere publice: nō mutuare ad vsuraz: nō facere queq; turpia. Et tñ Cicero gētīlis. Oxpiane pessime. li. i. de officijs. ait. Sine hēcūdia nihil redū eē pot̄ nihil honestū. et Valeri⁹ li. 4. Verecūdia est parēs ois honesti cōsilij: tutela solēniū officiozū magistra innocentie: cara pximis: accepta alienis: omni loco omni tpe fauorabilez se se ferens vultū. et Apuleyus libro de deo Socratis. Artes alie siue sciētie p̄nt ignorari sine erubescētia: sicut rō pingendi saltādi siue cātandi: quas

ḡsuetudo

*verecū
dici qd̄*

vir bon⁹ pōt sine vitupatōe p̄tēnere
ē nescire bñ vitē: nūq̄ audebis dicē
sine pudore. Et Bern. sup cātica. Ne
tūdia inq̄t spūalis gl̄ia cōsciētie est:
fame cultos: vite dec⁹ sedes virtutū
p̄nīcie laus: nature insigne: totius
honesti prohdolor. Pudet dicē q̄
fiunt his tpib⁹ inuerecūde: impudēt
elata facie 7 cū derisōe 7 contemptu
dei. Christiana religio que omnis
mūdicie 7 sād̄imonie speculum esse
debēs hodie: q̄a hēcūdia ē extindā:
facta es turpis 7 sordida 7 templuz
ois imūdicie 7 dissolutōis.

De remedijs q̄b⁹ euitari p̄nt iudicia dei.

Cap. 2.

Estat hoc loco tertio differēdiū
qualit̄ dei iudicia possum⁹ eui
tare. Inq̄t Hiero. sup Zberemiam.
Admirabilis demētia dei: populos
ad penitētiā inuitat: malens saluare
cōuerfos q̄ pdē delinquētes. Idcir
co vt si voluerim⁹ nobis puidere ca
uereq̄ a furore dñi: notabim⁹ q̄tuor
p̄ncipalia p̄cipuaq̄ remedia.

Primū dicit̄ peccatorū emēdatio.

Secūdiū corporū afflictio.

Tertiū orationū frequētatio.

Quartū sād̄oz viroz deuotio.

**Ad cessādū est a peccatis vt fugia
mus iudicia dei.**

Primum remediū ē emēdatio
peccatorū vt peccatores emen
dēt 7 corrigāt: deponātq̄ veterē vi
tā. Nā si cessāte cā cessat effectus: vt
dicit̄ eē de renūciatōe. c. Post trās
lationē. 7 eē d̄ appel. c. Cū cessante. cē
de iure iurādo. c. 7 si xps. eē de pe. cē
re. c. Cū infirmitas. 7. 61. di. pagra.
his omnib⁹. 7. c. in eofut. 7. i. q. 1. ca^o

**Ad p̄ remedio. 7. i. q. 7. c. Ad pro
necessitate. Si igit̄ de⁹ flagellat po
pulos p̄ peccata: deficiētib⁹ peccā
tis deficiet 7 plaga. Hoc est qd̄ aug.
dixit. Nouit de⁹ mutare sniam: si tu
noueris emēdare delictū: que vba
notāt. 22. q. 4. c. Unusq̄sq̄. c. In cō
mutabilis. 7 de pe. di. i. c. Nouit bñ
7 zacharie p̄mo. dixit de⁹. Conuertī
mini ad me: 7 ego cōuertar ad vos:
dixit dñs. An ad hoc ostēdēdum in
ualidū est exēplū Ezechie. Absit de
illo vtq̄ 4. Re. 20. c. narratur q̄ cū
egrotasset ad mortē: venit ad eum
Isaias p̄phā dicēs. Dispone domū
tue q̄a morieris 7 nō viues: q̄ ouertit
faciē suam ad pietē: fleuitq̄ fletu ma
gno 7 orauit dñm. 7 atēq̄ egredēt
Isaias mediā ptē atrij: sād⁹ est hmo
dñi ad eū dicēs. Reuertē. 7 dic 7 ze
chie. Audiui orōnē tuā: 7 vidi lacri
mas tuas: 7 addiciā vite tue annos
15. Ex quo p̄ q̄ de⁹ reuocat multo
tiēs sniaz cōminatoriā cū peccatores
ad illum humiliē cōuertit.**

**Ad ieiunia 7 discipline mitigant
iram dei.**

Secūdiū remediū quo euadere
possum⁹ dei iudicia ē Corporū
afflictio: vt. s. corpa castigemus disci
plinis atq̄ ieiunijs: sicut viri ninuite
fecerūt: de q̄bus Jon. p̄ tōtum clara
narrat̄ historia: de his dicit̄ Hiero.
li. 2. cōe⁹ Ioninianuz. Ninive ciuitas
magna irā dñi ieiunioz mibatione
retorsit: quā vtq̄ Sodoma atq̄ go
moza placasset: si ieiunio patrocina
te deū cōsibare voluisset: cū audisset
Ninuite Jonā clamātē. adhuc 40.
dies: 7 Ninive sbuertē n̄ deriserūt

eū nō spreuerūt vocē ei⁹: s̄ credentes
illi vestiti sūt sacco: 7 ieiūauerūt: et
dñs miser⁹ est illoz.

¶ De orōnibus 7 elemosinis placat
ira dei.

t Tertiu remediū ad iraz dei de-
clinādā dicit orationū frequē
tatio: vt fiant elemosine 7 orōes assi-
due: dicatq; vnusq; s̄. **Re** reminisca-
ris dñe delicta nra vl̄ pētū nostroz
neq; vindictā sumas de peccatis no-
stris. Bōa inqt thobias. iz. c. ē orō cū
ieiunijs 7 elemosinis. Inducāt pueri
7 puella 7 hginē gloriofā p̄cent salu-
tentq; reuerēter cum. Aue. M.

¶ De intercessio beatoz viroz flectit
deum.

q Quartū remediū est bonoz vi-
roz: 7 s̄ctoꝝ deuotio: duz se
populi peccatores cognoscūt: indu-
cant bonos religiosos 7 spūales vi-
ros: vt deprecēt p̄ illis deū: q̄ 7 cre-
bro vota illoz exaudiēs populos su-
stinet: 7 tādē largit̄ gr̄tia: q̄ mediāte
p̄uenire p̄nt ad gloriā. Amen.

¶ Sermo tertius de iudicio dei p̄
angelos supbientes.

d E iudicijs dei distinde p-
ticulariterq; de cetero lo-
cuturi ab illo sumemus
iniciuz qd̄ p̄mū a diuina
iusticia factū oēs doctores sancti in-
dubitāter affirmāt. qñ. s. angeli mal-
p̄pter peccatū a celo empyreo cōfusi-
bilit̄ eieci p̄ diffinitiuā sententiam
penis eternis fuerūt deputati. ad h̄
aut̄ bñ intelligēdū op̄ erit de ange-
lica natura aliqua s̄binserre: quibus

intellecti. admirari timēq; cogemur
ne demonū sedantes vestigia cum
illis tandem dānemur eternalit̄ in
inferno. Si enim ipsi nō peccassent
vna cū beatis alijs qui remātere ha-
bitarent in delictijs paradisi. Sed q̄a
deo imortalit̄ ausi sunt fieri rebelles:
erulabant in p̄petuum a patria illa
omni leticia 7 vbertate referta. De
ipsis igitur in hoc sermōe tria miste-
ria p̄ponimus declaranda.

¶ Primum dicit conditionis.

¶ Secūdam offensionis.

¶ Tertium punitionis.

¶ De excellentia demonū 7 cōditōe
s̄blimi: anteq; peccassent.

¶ Capitulū p̄mum.

d Fligēter in hoc misterio p̄mo
p̄scrutari debemus q̄ egregia
s̄blimit̄q; fuerit conditio demonū ate
q̄ diuine rebelles fuerūt maiestati.
hoc s̄o ex quatuor colligē possum⁹.

¶ Primo ex pte nature.

¶ Secundo ex pte gratie.

¶ Tertio ex pte glorie.

¶ Quarto ex pte excedentie.

¶ Deus bñdicit⁹ creauit om̄s de-
mones bonos natura.

p P̄mo colligit̄ dignitas ange-
loꝝ ate peccatū ex pte nature
vbi querit̄ a doctozib; vtz demōes
fuerūt mali nā: 7 aliq̄ hitūē pbare q̄
sic: triplici medio. **¶** P̄mo q̄a Aug⁹
li. io. de ci. dei dicit. Est quoddaz ge-
nus demonū natura fallax simulās
deos 7 animal defunctorū. **¶** Secūdo
q̄a peccatū eoz ponit̄ fuisse in p̄mo
instanti sue creationis. p̄ q̄a Jo. 8.
dicit. Ille homicida erat ab initio. 7
Jo. i. cano. c. 3. Qui facit peccatum

12
er̄ via bolo est: q̄a ab initio diabol⁹
peccat. ⁊ Aug. ii. sup. Gen. ad lram.
Factus cōtinuo se a luce vitat. auer
tit superbia tumidus: ⁊ pp̄ie pt̄atis
delectatōe corruptus. Et idē. ii. de ci.
dei. Nos vt factus est: in superbiā
erupit. Tertio arguit a simili. q̄a si
aliqui hōies sūt nāl̄e mali: de q̄bus
dicit Sapiēt̄ie. i. 7. Erat eoz malicia
nāl̄is. q̄ ⁊ aliqui angeli p̄nt nāl̄iter
esse mali. Sed contra magister sen
tētiaꝝ in textu. vi. z. li. z. dicit. Boni
erant omnes angeli: quando primo
facti sūt: sed ea bonitate quā natura
incipiens acceperat. Dicēdū q̄ deus
fecit omnes angelos bonos: quia vt
dicit Gen. p̄mo. Uidit deus cūcta
que fecerat: ⁊ erant valde bona. Et
hiero. ad p̄ Paulinū ait. Bon⁹ ē de⁹
⁊ omnia quecūq̄ facit bona sint ne
cesse est. Ad primū itaq̄ dicēdū
q̄ h̄ba illa nō sunt Aug. h̄ porphiri
quē ipse rep̄hēdit: plene cōstans q̄
demonēs nō sūt nā mali: s̄ pp̄ria vo
lūtate. Ad secūdū dicit Bo. in. z.
vi. z. q̄ fuit quozūdā opinio q̄ siml̄
tpe fuit diabol⁹ ⁊ peccauit: nec vnq̄
fuit nisi malus: que opinio excōicata
est ab ep̄o ī Darisēsi. Ideo theologū
in hoc oēs cōueniūt q̄ int̄ creationē
⁊ lapsum fuit aliqua morula: lz adeo
pauca q̄ p̄ nibilo reputat: q̄a ut d̄r
z. physicoꝝ. De modicūz deest quasi
nihil deesse videt. Ideo auctoritates
intelligēde sūt recte pro illa morula
nō p̄ simultate nature ⁊ peccati. Lā
dulfus auteꝝ in. z. vi. 4. ponit q̄tuor
moras. Prima est: in qua oēs āgeli
fuerūt creati in p̄fectis nāl̄ib⁹ ⁊ iusti
cia originali. Secūda in qua boni cō

uerterūt se ad deum ⁊ mali ad pp̄a
naturalia: se ardentissime diligendo
Ideo in ista mora boni gratiam re
ceperunt. Mali nō ponēdo obicem.
Tertia mora in qua mali op̄ati sunt
varia peccata ⁊ tēptauerunt bonos
⁊ fuit illud p̄lium: ⁊ boni fecerunt
multa bona: ⁊ viriliter resisterunt.
Quarta mora in qua boni p̄miati
sunt mali puniti. Iste vero more d̄
stinguūt vl̄ per coexistētiā ad aliq̄s
ptes tēpoꝝ lz valde paruas: vel ex
distinctione istozum statū ⁊ opera
tionum: seu variationū. Ad tertū
obicem dicit sanctus Thomas. i.
parte. q. 63. q̄ malicia aliquozūz ho
minūz potest dici naturalis: vel pp̄
cōsuetudinē que est altera natura
vt dicit Aristo. li. 3. memoria ⁊ remi
niscētia. ⁊. 7. ethi. ⁊. i. rhetoricoꝝ.
vel dicit naturalis p̄pter naturalem
inclinatōz ex pte nature sensitīue ad
aliquā inordinatā passioz: sicut q̄dā
naturaliter dicunt iracūdi vel cōcu
piscētes nō autē ex pte nature intelle
ctualis. Angelis itaq̄ hoc competē
nō p̄t: q̄a vt dicit Dionysius. Ange
li sunt sp̄iales mentes in quib⁹ nō
est natura sensitīua.
De opinionib⁹ varijs doctoꝝ an
āgeli fuerūt creati cū gratia. 6
I scūdo apparet dignitas āge
loꝝ āte p̄c̄z ex pte gr̄e. fuerūt
eteniz a deo sic p̄dūdi q̄ gr̄e capaceſ
erāt. hic h̄o int̄ doctozes n̄ qua ē cō
trouersia. Utz āte lapsūz hūerūt de
mōēs gratiā gratū faciētē q̄dā dicē
voluere q̄ angeli nulla gratia indi
guerunt vt conuerterentur in deum
qm̄ superest gratia ad aliq̄nē effectū

vbi sufficit nā. Angelus hō nālīter
cōuertit̄ in deū: q̄a naturaliter deuz
diligit. q̄ gratia non ē illi necessaria
Sed cōtra hāc opinionē est ois do-
ctrina theologoz. Tō dicit Tho. i.
pte. q. 62. De āgeli indiguerūt gr̄ia:
ad hoc vt cōuerterēt in deū: put est
obiectū beatitudinis. Raz angelus
nālīter diligit deū in q̄tū est pncipiūz
naturalis esse: nō aut in q̄tū est bea
tificās p sue essētie vifionē: vidē q̄ppe
deū p essētiā est supra nāz. intelled^o
creati: vñ nulla creatura potest hē e
morū volūtatis ordinatū ad illā bea
tudinē nisi mota a supnālī agēte: q̄
hoc dicit^o auxiliū gratie quare an
geli indiguerūt gr̄ia gratū faciēte
vt cōuerterēt se ad deū s̄b rōe forma
lis obiecti beatitudinis: q̄a volūtas
creata siue āgelica siue hūana inferior
ē ipso obiecto bñfico. Iferūt alij dicē
tes q̄ ex quo gr̄a erat eis necessaria
vt cōuerterēt in deū hūerūt gratiaz
gratū faciēte. Itā Aug. iz. de ci. det.
dicit. Creant̄ de^o āgelos: s̄mil in eis
cōdēs nāz: q̄ largiēs gr̄iā. q̄ hiero.
sup Oseā. Demones cū magnitudie
q̄ pinguedine spūs sancti sūt creati.
Alloz hō opinio est q̄ āgeli nō siue
rūt creati cū gratia gratū faciēte hāc
opi. tenet dñs Ho. q̄ Scot^o q̄ Ifrā.
de marōe: q̄ cōit̄ oēs moderni. in. 2.
di. 4. asserētes. De bōi āgeli post cre
ationē āte s̄firmatōez accepit gr̄iaz
demones hō nūq̄ illā hūerūt: q̄ hoc
ppē dispositōem nature āgelice: que
ferē in id qd appetit siue retardatōe
vñ sicut ex cōuersiōe ad malū ita pro
funde cōuersi sūt vt nō possēt redire
sic imo multo magis ex cōuersiōe ad

bonū: siue ex habilitate: ita bono ro
taliter adbesisset: si gratiā gratūz fa
ciēte hūissent q̄ nūq̄ lapsi essent. vñ
nō videt̄ pbabile q̄ Lucifer hūerit
illā gratiā: q̄ sic nec alij. Huic opioni
adheret magister in textu vbi indu
cit̄ Augustinū q̄ ait. q̄ āgel^o q̄ hō liz
accepit vñ stare possit: nō tū gratiam
vñ p̄ficē possit. Et aug. li. 2. sup gen.
ad litterā dicit. Intellectualis natura
p̄mo creata est in formis: postea hō
formata. Hugo in sup. li. 2. de sacra
mēt. pte. 5. c. 8. asserit quatuor fuisse
āgelis in sua creatōe attributa.
Primū fuit discretio p̄sonalis.
Secūdū intelligētie claritas.
Tertiū s̄stantia simplex.
Quartū liberi arbitrii facultas.
Et nō enumerat gratiaz. Qui vero
hāc opinionez sequūt: r̄ndent ad au
toritates inductas in secūda opione
q̄ gr̄a sumit̄ triplicif. s. cōmunissime
cōmunit̄ q̄ pp̄iet̄. Primo mō gr̄a dī
q̄qd supaddit̄ donis nature siue q^o
homo est homo: et siue quo hō pōt
saluari: q̄ cū quo etiā pōt dōnari: sic
est h̄re excellēs in geniū: secūdam me
morā: singularē fortitudinē q̄ robur
corporis: elegātē aspectū eloquētiāz
copiosā: q̄ similia. Secūdo modo
gr̄a dicit̄ q̄qd supaddit̄ libero arbi
trio: disponēs ad salutē pp̄riā vel al
terius sicut timor suulis lumē pp̄he
tie: gratia p̄dicādī: q̄ reliqua q̄ p̄tinēt
ad gratiā gratis datā. De hac gr̄a
dicit alexāder in. 2. sūme sue. Gratia
gr̄tis data est donū in salū roali nāe
siue meritis quātūz in se ē disponēs
ad salutē pp̄riā vel alteri^o. Tertio
mō dicit̄ gratia quicquid supaddit̄

libero arbitrio p̄ficiēs illd̄ in merito:
7 hec est gratia gratum faciens.

Dossum⁹ ḡ dicē q̄ āgeli a p̄ncipio
creatōis h̄uerūt gr̄az p̄mo 7 secūdo
mō vid̄ā. Sed Tho. arguit sic cōtra
ista: q̄ ex quo gratia erat āgelis ne
cessaria: vt cōuerterēt in deū: h̄uerūt
ḡtiā gratū faciēte: quia sicut nature
corp̄ali indite sūt rōes seminales ad
suos effect⁹: vt Aug. dicit sup gene.

Ita āgelice nature ad suos. S; talis
rō seminalis respectu diuini obiecti:
est ipsa gratia: q̄a gr̄a gratū faciens
hoc mō cōpat̄ ad beatitudinē: sicut
rō seminalis in natura ad effectum
nālem. Ita tū nō admittūt ab alijs
doctorib⁹: q̄a vt dicit Lādulfus. Cō
uertit ad deū vt ad obiectū beatificū
est dupliciter: v̄l de cōgruo: 7 p̄ ḡtiā
pueniētē gratis datā: q̄a de⁹ mouet
libez arbitriū vt cōuertat̄ in ipsum
vel ecōuerso ad deū recipit p̄ modū
meriti 7 p̄ficiētis: qd̄ sit cū gr̄a ḡtuz
faciēte: hec nō fuit cum āgelis in sua
creatione.

Quā āgeli nō fuerūt in sua creatōe
beati: neq; āte cōfirmatōez 7 lapsum
vidē essentiam dei.

Ertio demōstrat̄ demonum
excellētia 7 s̄blimis cōditio. ex
pte gl̄ie: q̄a ad gloriā 7 beatitudinē
erant habiles 7 dispositi: h̄nt̄ dubi
tari solet. vtz demones āte lapsum
fuerūt in beatitudine: 7 v̄ q̄busda; 3
q̄ sic. nā de Luciferō dicit̄ Ezechiel
28. Tu signaculuz similitudinis ple
nus sapiētia: p̄fect⁹ in decore: in deli
cijs paradisi dei fuisti. S; esse in de
licijs padisi: est esse in beatitudine. et
itez Aug. li. de mirabilib⁹ sacre scri

pture. Diabolus in sūmo sui ordinis
honore cōstitut⁹ est lapsus. 7 Aug. li. de fide ad Petz. Angelici spiri⁹
p̄ eo q̄ rōales facti sūt eternitatis 7
beatitudinis donū in ipsa nature sue
sp̄ualis creatōe diuinit⁹ acceperūt. et
Aug. in libro de ecclesiasticis dogma
tibus. Angeli ḡ in illa qua creati sūt
beatitudine p̄seuerāt: n̄ natura possi
dēt vt nō mutēt. Cōtrariuz ē qd̄ rei
v̄ritas cōfitef. q̄. l. āgeli āte cōfirma
tionē 7 lapsum nō fuerūt beati. Nam
beatitudo in visōe diuine essētie cō
sistit. Si igit̄ demōes vidisset̄ essen
tiā dei: nūq; lapsi essēt: q̄a fm Tho. i.
2. q. 5. Impossibile est q̄ aliq; vidēs
diuinā essētiā velit eā nō videre: qm̄
omne bonū habituz: quo ḡs carere
vult: aut est insufficiēs: 7 ḡrit aliqd̄
sufficiēs loco eius: aut hēt aliqd̄ incō
modū ānerū: p̄t qd̄ in fastidiū vēit
Uiso āt diuine essētie replet vidētē
omnib⁹ bōis. Similit̄ etiā nō habet
aliqd̄ incōmodū adiūctum. ḡ xp̄ia
volūtate beatus nō pōt eā deserere.
Similit̄ nō pōt eā pdē deo s̄bēte:
q̄a cū s̄btractio beatitudinis sit qdā
pena: nō pōt talis pena a deo iusto
iudice puenire nisi p̄ aliqua culpa:
in quā cadē nō pōt: q̄ dei essentiam
videt: cū ad hanc visōnē de necessi
tate sequat̄ reditudo volūtatis. Id
circo dicens ad auctoritates allega
tas q̄ beatitudo fm Bona. di. 4. et
pōt dupliciē dici: vno modo status
p̄fectus puatōe omnis mali: sed non
plenitudie ois bōis: 7 sic fuerūt āgeli
in creatōe beati. Alio mō stat⁹ p̄fct⁹
tā puatione ois mali q̄ plenitudine
omnis bōis: 7 hoc vt vidēt̄ ē in clara

b
no

beatitudi
do. dup

dei visione consistit: et sic angeli ut di-
ctum est non fuerunt beati.

¶ De angelis dignitate nãe excedunt
oēs creaturas excepta anima xpi.

¶ Quarta lucet demonum excellen-
tia ante peccatum ex parte excedente
producti eadem fuerunt angeli in tanta na-
turalium excedentia: quod minimum diabolus
qui cecidit in nãm excedit decorem et
perfectiõnem quarumlibet creaturarum cor-
poraliũ et spiritaliũ: nõ loquedo de aia
xpi dei verbo unita. viñ Aug. ii. de ci.
dei inquit de angelica nã. Omnia cetera
que deus condidit nature dignitate
precellit. **¶** Sed contra hoc alii mouent et
dicunt quod homo est nobilior et excellentior
productus a deo quam angelus: quia deus fecit
hominem ad imaginem et similitudinem
suam: et non angelum. Dicit Aug. in quodam
sermone. Deus nulli alii creature dedit
quod sit ad imaginem eius: nisi homini.
Sed Ibo. prima parte. q. 92. rñdet quod
Aug. hoc dicit respectu creaturarum
inferiorum intellectu carerum: et non re-
spectu angelorum. quinimo in ipsis an-
gelis dignitas imaginis reperit. Un-
de Dionysius ait. Angelus est imago
dei manifestatio occultis hominis. et gre.
27. moralium exponens illud Ezechiel
In signaculum similitudinis inquit: licet
homo ad similitudinem dei creatus sit: an-
gelo tamen quasi maius attribuens nõ eũ
ad similitudinem conditi: sed ipsius signa-
culum similitudinis dei dicit: ut quo ser-
uilius est in natura eo in illo similitudo
dei pleniùs credat expressa. Notandum
tamen hinc Ric. de media villa in. 2. di. 16
et Ibo. vbi. s. quod de imagine dei loquor
duplicitè possumus. primo modo quantum ad
id in quo primo considerat ratio imaginis

quod est intellectualis natura: et sic imago
dei magis est in angelis quam sit in ho-
minibus: quia intellectualis natura perfectior
est in eis. **¶** Secundo potest considerari
imago dei in homine quantum ad id in quo
secundario consistit: puta. scilicet in homine inue-
nitur quedam dei imitatio: in quantum. scilicet ho-
mo est de homine: sicut deus de deo: et in quantum
aia hominis est tota in toto corpore eius: et
inter tota in qualibet parte ipsius: sicut
deus se habet ad mundum: et hinc hec et filia
magis inuenitur dei imago in homine quam
in angelo. **¶** Sed quia hec consideratio acci-
dentalis est imaginis: ideo nõ excludit
simplicitatem: sed hinc quod quantum ad aliam acci-
dentalia. Ideo simplicitatem angelus magis
est ad imaginem dei quam homo: et sic con-
cludimus quod deus gloriosus plus ceteris
creaturis. excellentes condidit angelos: in se
oēs autem siue bonos siue malos: pre-
stantior fuit Quasius: de quo Dre. de
pe. di. 2. c. Principium ait. hinc primò
condidit: que reliquis eminentior fecit
homo primò eminentiam conspicit prophetis
cum dicit. Cedri nõ fuerunt altiores
illo in paradiso dei: abietes non ade-
quauerunt similitatem eius. Platani nõ
fuerunt equales frondibus illius. Omne
lignum preciosum paradisi dei nõ est
assimilatum illi: et pulchritudini eius:
quonia speciosum fecit eum in mul-
tis cõdensis frondibus. Quid namque
accipi in cedris abietibus et plataniis
potest: nisi illa virtutum celestium pccere
celstitudinis agmina in eterne leticie
viriditate platata: que quous excelsa
sunt condita: huic tamen nec plata sunt nec
equata. Sed quia benignitate usus est
deus tamen precella munera largiens illis
quos precebat in gentes et malos suos

Discat illi: qui liberales volūt eē atq;
magnifici nō detineri qn bñ faciant
illis: quos bñficijs iudicauerunt esse
indignos: vñmō bñficiētia cedat ad
gloriā bñfactoris. Sit vtus seipā cō
tēta. Ecce pater sumus tā ineffabilia
bona cōtulit demōib⁹: q̄ tñ vt dicef
in sequēti misterio totis virib⁹ maie
stati sue sese obiecerūt: neq; p̄ grātiā
peccauerūt. De h̄bus dicit magister
in textu di. z. li. z. De tāta luce sapie
p̄ditū fuerūt q̄ erat in eis naturalis
rognitio triplex qua sciebāt q̄ facti
erāt: 1 a quo facti erāt: 2 cū quo. scz
mūdo facti erāt: 3 hēbāt aliquā bōi
7 malī noticiāz intelligētes qd̄ appe
tēdū vel respuēdū illis foret.

Qualit̄ āgeli mali volūtate. p̄pa
auererūt se a deo 7 facti sūt ei rebel
les. Cap. secundum.

c Ircā offēsiōez rñctiū āgeloz
hoc secūdo loco erit imorādū
quaten⁹ agnoscerēt peccati eoz gra
uitatē intelligam⁹ deum iustū illos
nō in merito sempitēnis cruciatibus
cōdēnasse. Rouit ipse toti⁹ conditor
creature: ex quocūq; malo bonū elī
gere: vt Aug. dicit in libro de libero
arbitrio. Ipseq; decorē in hoc p̄fecit
vnīuersi q̄ bonis tribuit eternalia p̄
mia malis vō nūq; finitura supplicia
vt p̄fat⁹ Aug. li. ii. de ci. dei expresse
fatef. Qualit̄ ḡ demones volūtate
sua in maliciā cōfēserūt: cōtēdem⁹
hoc plene differē. Circa quoz offē
siōnē quatuor nobis occurrūt consi
deratiōes.

Prima dicitur possibilitatis.

Secūda numerositatis.

Tertia qualitatis.

Quarta cōtrarietatis.

De āgeli potuerūt peccare in puri.
naturalibus cōstituti p̄pter libertatē
abitrii.

i In p̄ma cōsideratiōe p̄scrutari
debem⁹ vtz an geli potuerūt
peccare. Quibusdā videt q̄ n̄ p̄mo
q̄a erāt in celo empyreo loco s̄blimi
7 sancto: q̄b⁹ respōdem⁹ q̄ loc⁹ nō
p̄hibet qn hō in hoc seculo 7 āgel⁹
ātē cōfirmatōez in celo potuerit pec
care. Ideo d̄r di. 40. c. Nos. c. Non
loca. c. Multi c. Quelibet. Nō locus
hominē s̄dificat: s̄ hō locū. 7. c. Nō
est. Nō sūt filij sanctorz q̄ tenēt loca
eoz: sed qui exercent opa eoz. 2o
arguit q̄ āgel⁹ in puris n̄lib⁹ cōsti
tut⁹ peccare n̄ potuit p̄ locū a minōi
q̄a si in corporib⁹ celestib⁹ nō potest
esse malū: vt dicūt p̄hi. ḡ neq; in an
gelis: cū ipsi sint digniores. Ad hoc
dicit Thomas p̄ma pte. q. 6z. De
corpora celestia non habēt opatōem
nisi naturalē: 7 ideo sicut in n̄a eozū
nō pōt esse corruptionis materia: ita
nec in actōne n̄ali eozum potest esse
malum inordinatiōis. Sed in āgelis
vltra actionem naturalē est actio vo
lūtaria liberi arbitrii s̄z quā v̄cingit
in eis eē malū. vñ magister in textu
di. z. li. z. Poterāt inq̄t p̄ liberz arbī
triū sine violētia 7 coactōe ad vtrūq;
p̄pria volūtate deflecti. 3o arguit
q̄a appetit⁹ n̄ ē nisi bōi v̄l apparētis
bōi. S̄z in āgelis n̄ pōt eē apparens
bonū: qd̄ n̄ sit v̄bū bonū: q̄a in eis v̄l
oīo error eē n̄ pōt v̄l saltez n̄ pōt p̄ce
cedē culpā. ḡ āgeli n̄ p̄t appetē nisi
illud qd̄ est vere bonū. S̄z nullus
appetendo illud qd̄ est vere bonū

peccat. q̄ āgeli nō potuerūt peccare.
In cōtrariū est rei v̄itas. vñ Job. 4.
Ecce qui seruiūt ei nō sunt stabiles.
Et in angelis suis repperit prauitatē
1. 2. pe. Deus angelis peccātib⁹ nō
pep̄it. dicit q̄ sanct⁹ Tho. q̄ peccatū
mortale in actū liberi arbitrii: contin
git esse duplīter: vno mō ex hoc q̄
aliq̄d malū eligūt: sicut hō peccat eli
gendo adulteriū: q̄d s̄m se est malū
7 tale peccatum semp̄ p̄cedit ex igno
rantia vel errore. Alioquin id q̄d est
malū nō eligeret vt bonum. Errat
quidem adulter in p̄ticulari eligens
hāc delectatōz inordinati ad⁹ quasi
aliq̄d bonū ad nūc agenduz: p̄t̄ in
clinationē passionis aut habit⁹: etiaz
si in vniuersali nō erret: sed x̄am de
hoc sentētiam teneat: hoc modo in
angelis peccatum esse nō potuit: q̄a
in angelis nō sunt passiōes: quibus
ratio aut intellect⁹ liget: nec āte pec
catū habit⁹ p̄cedē potuit ad peccatū
inclinās. Alio modo contingit pec
care p̄ libez arbitriū eligendo aliq̄d
q̄d s̄m se est bonū. Sed nō cū ordie
debite mēsure: aut regule. Ita q̄ de
secus inducēs peccatū sit solū ex pte
electōis que nō hēt debitū ordinē nō
ex pte rei electe: sicut si aliq̄s eligeret
orare nō attēdēs ordinēz ab ecclesia
institutū 7 h̄mōi peccatū nō p̄xigit
ignoratiā: sed solū absentīā cōsidera
tōis eoz que cōsiderari debēt. Et hō
mō angeli peccauerūt: cōuertēdo se
p̄ libez arbitriū ad p̄tū bonū absq̄
ordine ad regulā diuine volūtatis.
Uādulfus autem dicit in. 2. di. 4. q̄
absq̄ errore hominis: vel āgeli in in
tellectū potest eē malicia in volūtate

ideo p̄ma radice possibilitati. peccādī
in angelis volūtas creati arbitrii q̄
potuit in opposita p̄ libito.

De numero āgeloz q̄ peccauerūt.
¶ Et cūda cōsideratio circa offen
sionē āgeloz dicitur numerosi
tas: vbi vidē habebim⁹. Vtrū plures
angeli peccauerūt: q̄ adheuerūt deo
Et q̄ plures aliqui sic ostēdūt: p̄mo
q̄a p̄s dicit. Salū est vt in plurib⁹
bonū vt in pauciorib⁹. Item iusticia
7 peccatum eadem rōe inueniuntur in
angelis 7 hominib⁹: Sed in hōib⁹
plures inueniūt mali q̄ boni: s̄z illd
eccl. i. Stultoz infinit⁹ est numer⁹
q̄ in āgelis plures defecē in malicia
q̄ steterūt in iusticia. Cōtra istos est
glosa. 4. Re. 6. e. vbi dicit. Plures
nobilium sunt q̄ cū illis: q̄d d̄ hōis
āgelis ex̄ponit: qui sunt nobis in an
xilium: 7 de malis qui nobis aduer
sant. fr̄ndet Tho. q̄ plures angeli re
manerūt q̄ peccauerūt: 7 q̄d obicit
de malo 7 de hōib⁹: intelligit de ho
minibus nō de angelis: q̄a in homi
nibus malū est vt in plurib⁹: ex eo q̄
sequit̄ bona sensibilia: que sūt p̄tib⁹
nota: deserto bono rōis: q̄d est pau
cioribus notū. In angelis autē non
est nisi natura intellectiua: vnde nō
est similis ratio. Verū est q̄ nōnulli
curiosus inuestigare conati sūt: quot
homines erunt saluandi: 7 quidā di
xerunt: tot quot āgeli perierūt: q̄daz
tot quot remāserūt: q̄dam hō q̄ oēs
simul: vt dicit Tho. i. pte. q. 22. Sed
melius est illud relinquere sapientie
dei: cui ecclesia in quadam collecta
dicit. De⁹ cui soli cognit⁹ ē numer⁹
electoz in supna felicitate locādus.

Quia ho de numero angeloz loqui
mur: notādū q̄ nō est acceptāda sen
tētia phoz: humana sapiētūz. plato
n. posuit numerū sbaz sepatarū h̄m
numez speciez sensibiliū. Et Aristo
iz. metha. h̄m numez orbiū: aut mo
tū. l. ad plus. bo. Immo s. r. miter te
nendū est h̄m Vādulsū in. z. vi. z. et
Iho. i. pte. q̄ plures numero sunt an
geli: q̄ omnia alia entia simul sūpra
7 arene maris: 7 gutte aque: 7 stelle
celi: q̄ pbat p̄ Dionysii. i. 4. caplo.
celest. Jerarchie dicētez. Multi sunt
exercitus supnaz mansionū infirmā
7 cōscriptaz nostrōz materialū nu
meroz cōmesuratōez excedētes. De
numero angeloz dicit Danielis. 7°.
Millia milliū ministrabāt ei: 7 deciel
centena milliā assistebāt ei. Inonē
hic numer^o determinat^o p̄ indefīna
to. Et Mathei. 26. c. dixit xp̄us. An
putas quia nō possum rogare p̄rem
meuz: 7 eribebit mihi modo plus q̄
duodecim legiones angeloz. quare
autem tot sint angeli a deo p̄ducti:
dicit Iho. i. pte. q. 50. Quia quanto
aliqua sunt magis p̄fecta: tāto sunt
in maiori excessu creata a deo. sicut
autem in corporib^o excessus attēdit
h̄m magnitudinē. Ita in reb^o inco
porais excessus potest attēdi h̄m mul
titudinē: videm^o autez q̄ corpora su
piora: que sunt p̄fectiora excedūt q̄si
incōparabiliter corpa inferiora h̄z ma
gnitudinē: nam tota s̄pera actiuoz
7 passiuoz est aliquid modicū respe
ctū corpoz celestū: vñ rōabile est: q̄
sbtātīe imateriales excedāt h̄m mul
titudinē sbstantias materiales quasi
incōparabiliter.

Quale fuit peccatū Luciferi: āge
lozūq̄ sibi adberētiam.

Etia consideratio de angelis
peccātibus dicit qualitatis: in
qua sollerter attēdēdū est: vt sciam^o
quale fuit Luciferi 7 alioz peccatuz
Et refert Bona. vi. 5. z. q̄ peccatum
Luciferi inchoatum est in p̄sūptiōe.
Statiz. n. vt suā pulchritudinē vidit
p̄sumpsit. Cōfirmatū in ambitōe q̄a
p̄sumēs de se appetijt qd̄ oio supra se
fuit: 7 ad qd̄ puenire nō potuit. Cō
sumatū est in inuidie 7 odij auersiōe
q̄a ex quo obtinē nō potuit qd̄ appe
tijt deo inuidere cepit et affcū odij
contraire. Angeli ho minores adhe
serūt Luciferō q̄retes esse beati sine
meritis. Et vt dicit Hugo de sancto
victore. Dēl in eādē maliciā p̄ferunt
7 vnū ordinē puerse societati. fecerūt
Quare tam Luciferō q̄ reliqs p̄pa
7 volūtaria superbia fuit cā illoz
ruine. Nihilomin^o in his dubitare
cōtingit. Vtz Lucifer appetijt esse sic
deus. 7 q̄ sic p̄ Apoca. i. 4. c. dicit
ibi in. d. c. Diabolus. Alcēda in celū
7 ero similis altissimo. Et Aug^o in
questionibus noui 7 veteri. testamēti
dicit. Latōe inflatus voluit dici de^o
7 in li. de h̄ginitate sbdit. Diabol^o
in celo voluit esse sicut deus. s̄ mirū
videtur imo impossibile q̄busdam q̄
angelas tanta luce sapientie p̄ditus
appetierit id quod erat impossibile:
cum vt inquit Aristo. z. ethi. Eledō
non sit impossibilium: p̄pterea scien
dum h̄m Iho. Q̄ appetere esse vt
deus: potest intelligi dupliciter.
Uno modo per eq̄parantiā seu eq̄li
tatem. Secūdo mō p̄ similitudinē.

Primo modo nō potuit appetē esse
vt deus: quia scuit hoc esse impossi-
bile: naturali cognitione nec primuz
actum peccandi in ipso p̄cessit: vel ha-
bitus vel passio ligans ipsi⁹ cogno-
scitiam virtutem vt in p̄ticulari defi-
ciēs eligeret impossibile: sicut in no-
bis interdū accidit. **A**ppetere autem
esse vt deus: s̄z similitudinē cōtingit
duplīciter: vno modo q̄tuz ad id in
quo aliquid natū est assimilari deo:
7 sic si aliqd quantū ad hoc appetat
esse deo similis: nō peccat dū modo
similitudinē dei debito ordine appe-
tat adipisci: vt. s. illam a deo habeat:
peccaret nam si quis appeteret s̄z iu-
sticiam esse similis deo p̄ pp̄iam vir-
tutem 7 nō ex virtute dei. **A**lio modo
potest aliqs appeterē esse similis deo
q̄tum ad id in quo est nat⁹ assimu-
lari. **S**icut si qs appeteret creare celū
7 terram: qd̄ est pp̄iū dei: in quo ap-
petitū esset peccatum. **H**oc modo.
Lucifer appetijt esse vt deus: q̄a appe-
tijt finalem beatitudinem per suam
virtutem habere: qd̄ est pp̄iū dei.

De bello realiter gesto int̄ āgelos
bonos 7 malos.

Quartā consideratio dicit̄ **C**on-
trarietatis: in qua de bello ge-
sto in angelica natura tractādū est
de quo **A**poc̄. i. z. c. scribit̄ sic. **I**factū
est plūm magnum in celo: **M**ichael
7 angeli eius plīabant eūz dracone
7 draco pugnabat: 7 angeli eius: et
non valuerūt: neq̄ locū eorū āpli⁹
inuentus est in celo. **Q**uerit̄ hic vtz
illud fuit bellum reale. **E**t **I**frāciscus
de **M**arone in. z. vi. 6. dicit̄ q̄ sic. l. z
non fuerit cogit̄. **N**ā preter ea que

ptinent ad potētiam executivam ex-
pimur aliqua gr̄ia belloz p̄tinentiū
ad opatōes imanētes. **P**rimū est
inter appetitū sensitivū 7 intellectivū
Appetitus. n. isti inclināt ad opposi-
ta. **S**ecūdū bellū est inter intelle-
ctum 7 volūtātē: sicut quando ratio
iudicat aliqd faciendū 7 volūtas re-
nuit. **T**ertiū bellū inter volūtātē
7 volūtātē nō vnus ad se: s̄z duoz
hominū. **Q**uartū inter intellectū
7 intellectū: ex cōtrarijs opinionib⁹:
p̄ rōnes oppositas. **B**ellū q̄ āgeloz
bonoz 7 maloz: actū est iuxta tria:
que in sp̄iali natura repiūt: que sūt.
ratio. volūtas. 7 facultas. **P**er rōez
nempe electi 7 reprobi angeli cōtraria
sentiebant. **P**er volūtatez ad cōtraria
afficiebant. **P**er facultatez ad cōtraria
nitebant. **N**am electi angeli s̄blimit̄
sentiebāt de deo 7 gratiā eius: 7 ad
gratiā 7 gloriā eius afficiebant: 7 pro
facultate sibi data p̄ illis nitebātur.
Angeli hō supbiētes cōtinētes gr̄iā
7 gloriā dei s̄blimit̄ sentiebāt de
bonitate nature sue: 7 p̄pter hoc ad
pp̄iā gloriā afficiebant. **E**t toto nisu
in cōtrariū electis spiritibus ferebāt
magnis q̄ affectōib⁹ electi 7 reprobi
āgeli in cōtraria ferebāt: boni in cre-
atorē: mali in naturā: boni in gratiā
mali contra illam: boni in diuinum
amorē: mali in odiū dei.

Qualiter angeli mali puniti sunt
nec potuerūt resistē potentie dei.

Capitulū tertium.

Septi sunt angeli mali q̄z robu-
sta sit et valida manus dei ex
celsi. **N**ulla equidez sua virtute: nulla
lapiētia nulla potētia nulla q̄z cōcordi

6
no

bellū ange-
loz

conuentione ad malum potuerūt re
sistere ire dei. Ipse deposuit eos de
sede: et inimicos sibi factos puniuit q̄
uisitima pena. Idcirco in hoc tertio
misterio de illius pene grauitate eri
mus v̄ba facturi. quaz quadruplicē
cōsiderabimus. videlicet.

Primo rōne impedimēti.

Secūdo rōne loci.

Tertio rōne supplicij.

Quarto rōne termini.

Qui demones non possunt pro li
bito vti donis nature: que adhuc ma
nent in ipsis.

Primo considerare debemus
grauitatem pene maloz āge
lorum: ratione impedimēti: quia cū
dona nature in ipsis maneāt inteḡ
vt dicit Dionysius. li. de di. no. v̄ntū
impedit adūs executio: et v̄lus illoz
ita vt n̄ possint facere ea que velint.
Sunt aut̄ inter cetera tria in demo
nibus: de quibus p̄ libito disponē nō
possunt.

Primum est naturalis existentia.

Secūdū naturalis sapientia.

Tertū naturalis potentia.

Primū qd̄ est in demōib⁹ est nālis
existentia. Sunt demones natura
pulcherrimi: neq̄ q̄tum ad s̄bitātiāz
sue nature sunt angelis bonis turpi
ores: et tamen hominibus in sul̄ba:
et decore apparere nō possunt: imo
apparent: aut in corporib⁹ assumptis
in aliqua visione: sicut deo placet cū
deformitate tali ac tanta q̄ vidētes
illos in tali aspectu maxime terrent
et contristant. Quo sit vt v̄go glo
riosa in suo felici transitu petierit ab
angelo: vt hāc p̄re ceteris filius eius

Jesus b̄ndictus gratiam dignaret
concedere: ne inuidos demōes hor
ribilesq̄ videret. Sed fabule vidēt
ista quibusdam: qui multa scire se ar
bitrant. Inquit enim demōes nō
reperiri. Contra quos offerunt se in
uincibilia testimonia omnis scripte
Unde Leuitici. i. 7. c. habet. Neq̄q̄
vltra imolabūt hostias suas demo
niis. Et Thobie. 6. c. Sarra tradita
fuit septem viris: et demonum illos
occidit. et psal. 95. Dēs diū gentium
demōia. Et psal. 105. Immolauerūt
filios suos et filias suas demonijs. et
Mathei. 4. c. Obtulerūt christo eos
qui demonia habebāt. et Mathei. 7
In nomine tuo demonia eiciūus. et
Mathei. 8. Obtulerūt ei multos de
monia habentes. et Mathei. 12. Ob
latus est ei demonium habens. Et
Matth. 15. Filia mea male a demōio
verat. et Matth. 17. Exiit demoniuz
et curatus est puer. et Mardi. i. demo
nia multa eiciebat. et 16. In nomie
meo demonia eiciēt. et Luce. 4. In
synagoga erat homo demoniū h̄ns
et clamauit. Et Luce. 7. Venit Jo
hānes baptista: nō māducans neq̄
bibens: et dicit demoniū habet. et
Luce. 8. Occurrit ei vir qui habebat
demoniū iā temporibus multis. Et
Luce. 11. Erat Ihesus eiciēs demo
niū. Et Joh. 8. Ego demoniū nō
habeo. et Joh. 10. Dicebant multi de
moniū habet: et insanauit. et apocali.
18. Cecidit Babilon illa magnates
facta est habitatio demoniorum. Et
Plato in Thimeo. Inuisibilū diuī
naz potestati: que demones nūc
pāt p̄stare rōnez maior est opus q̄
e.

ferre valeat hominis ingenium: Et Apuleus de quo meminit Aug^o. ponit demones esse. 7 Porphyrius adhuc de illis loquitur: vt patuit. s. Lactanti^o. li. z. diuinaz insti. Poete 7 sciunt esse demones 7 loquitur. Ibales milesius mundū animatū esse dicit: ac demonib⁹ plenū: Socrates esse circa se assiduū demonium: 7 loquebat vt dicit Lactantius. Idem testat Apuleus: qui sup hoc librum edidit quē vocauit de deo Socratis 7 teste Xenophōte li. de morte Socratis in oratione quā ab Atheniensibus cōdēnādus fecit: sic inter cetera dicit. Enimvero iam bis mihi defensionem panti demoniū aduersatur. Arist. in plogo li. de somno 7 vigilia querit. An somnū procedat a cā aliqua naturali: vel euz aliq^o demonium operet. Hermes termegistus fm Aug. de ci. dei. li. io. c. 24. demones esse fatetur. Calcedius sup Ibimeū Platonis d^o demonib⁹ diffuse mētionē facit. Ptolome^o in quarta q^odrupliti malignos spūs demōes appellat. Sufficere g^o debet tantorū testimonia: ad fidē faciendā de demonibus reprobatis.

6
De cognitōe 7 scientia demonū.
I Ecūduz q^o est in demonibus est naturalis sapientia. Isidor^o in .8. ethimo. ait. q^o angelus malus dicit diabolus hebrayce. i. deorsum fluēs: grece hō diabolus. i. criminator. vocat etiam Satbanas. i. aduersarius 7 demon. i. pitus: ac rex sciūs Vellent g^o demones contra nos vti omni astucia sua: sed non sinit illos deus: qui sua clementia ad euitādas

fraudes 7 deceptōnes eoz: resperfit nos luce vritatis: misistq^z filium suuz vnigenitum in mūdā: qui fuit lux et splendor omnis doctrine. Johānis pmo. Erat lux vera. 7 Jo. 7. dicebat Ego sum lux mundi. 7 Jo. io. Ego suz via vritas 7 vita. Hic tñ dubitari solet. Utz intellectus demōis post peccatum cognoscat aliquā vritatez Et arguit q^o non. Primo q^o si aliq^z vritatez cognoscerēt: maxime cognoscerent seipsoz: q^o est cognoscē s^obtā tias sepatas: hoc autem eoz miserie nō conuenit: cū ad magnā felicitatē ptinere videat: in tantū q^o quidam vltimā beatitudinē posuerunt in cognitiōe s^obtantiaz sepataz. g^o demones puant^z omni cognitione vritati. nquit Lactantius. Nullus ē suatior anime cibus g^o cognitio vritatis. et Aristo. io. ethi. dicit. Videt philo sophia admirabiles delectatōes habē delectatio autē non conuenit demonibus. g^o nullam vritatem cognoscūt 7 eoz intellectus est totaliter excecatus. Respōdet his Thomas. i. parte .q. 64. q. duplex ē cognitio vritatis vna que habet per gratiā: Alia per naturam. Prima cognitio duplex ē vna est speculatiua tantuz: sicut cum alicui aliqua secreta diuina reuelāf. Alia hō que est affectiua: producens amorem dei: 7 hec pprie ptinet ad donum sapientie: hāz autem trium cognitio nū cognitio naturalis: nec est ablata nec diminuta. Consequēt enim ipsam naturāz angeli: qui fm suam naturā est quidā intellect^o vel mens. Cognitio autē que est p^o grāz in speculatiōe consistens non est eis

totaliter ablata: s; di minuta: quia d
h'm o'i secretis diuinis tãtũ eis reue
lat q̄tũ opz: vel mediãtib' angelis:
vel p aliqua tẽporalia diuine stutis
effecta. vt Aug. dicit. 6. de ci. dei. vel
i. 4. nō autẽ sicut ipsi sãcti angelis
q̄b' p̄la 7 clari' reuelãt in ipso vbo
A cognitõe autẽ effectiua totalit' p̄
uati sũt: sic 7 caritate. Ad argumẽtũ
h'o dicẽdũ q' felicitas s̄stitit in appli
catõe ad id qd sup' est. Substantie
autẽ sepate sũt ordine nãe supra nos
vñ aliq' rō felicitatis esse pōt homini
si cognoscat s̄bitãtias sepatas: lz pfe
cta felicitas sit in cognoscẽdo s̄bam
p̄mã. s. deũ. S; s̄bitãtie sepate coḡscẽ
s̄bitãtiã sepata est cõnaturalis: sicut 7
nobis coḡscere nãs sensibiles. vnde
sicut nō est in hoc felicitas hominĩs
q' cognoscat nãs s̄sibiles: ita nō est
felicitas angeli: in hoc q' cognoscat
s̄bitãtias sepatas. Ad andõitates
h'o allegatas que vidẽt excludẽ co
gnitiõnẽ naturalẽ a demonib'. dicit
Ric. in 4. di. 50. q' q̄uis vsus sciẽtie
sit p se delectabilis: tñ p accidẽs pōt
esse tristabilis. Nã quippe dãnatorũ
tã ãgeloz q̄ hominuz ita erit plene
õphẽsa tristitia: vt oio sint indispoiti
ad aliquã delectationez: quare vsus
sciẽtie in eis nullaz poterit generare
delectationẽ aut suauitatẽ. Tertiũ
qđ est in demonib' ẽ nãlis potẽtia:
de qua Job. 41. c. di. Nō ẽ ptãis sup
terrã que cõparet eis. Nũc demões
facẽ mira 7 si nō miracula 7 naturã
adiuãdo ad stupẽdos affect' occurrẽ
vt patebit p̄nt sensus deludere: p̄nt
verare corpa: p̄nt aquas maris sup
terrã spgẽ 7 alia facẽ que ipsi vellẽt

que si pmittẽt de': tota pene mũdla
lis machina turbaret: suffocarentur
h'õies: ruerẽt dom': siccarent herbe
arboresq; 7 mutatiõnes in dies vide
rent in omnib' elemẽtis. Pietas
dei bñditi: que impetũ inimicorũ ex
tinguit: nec sinit illos extra nos exer
cere qđ satis abĩnt: et si qñq; id fieri
pmittat iusta sũt ei' iudicia: 7 nobis
inscrutabilia. Ex didis tñ omnibus
demonẽs atrociter cruciant.

Quod demones vsq; ad diẽs iudicij
sunt in hoc aere caliginoso: 7 p' ad
infernũ descendunt.

Secondo cõsideranda est pena
demonũ rõe loci: p̄icti eq̄dez
fuerũt e celo empyreo in hũc aerem
caliginosũ. de quo ait Aug. 3. super
Gen. ad litterã. Aer caliginosus est
quasi carcer demonib' vsq; ad tẽp'
iudicij. 7 Ibo. i. pte. q. 60. Loc' iste
vas demonib' rõne exercitãtis hu
mane: nã pcuratio salutis nostre p
tẽdit vsq; ad diẽ iudicij: 7 vsq; tunc
durat ministeruz ãgeloz 7 exercita
tio demonũ: descendũt tñ aliq; ad in
fernũ: vt ibi damnatos verẽt. Post
diẽ h'o iudicij: simul cũ dãnatis ho
minibus ibi om̄s recludẽt. Sed hic
speculari libet qm̄ esse ex celũ ep̄preũ
nō dz demonib' in penã cedere: qm̄
spũalis natura nō afficit loco. ergo
nullus locus est demonib' penalis.

Rũdet Ibo. i. pte. q. 62. q' loc' nō
est penalis ãgelo aut anime: q̄si affi
ciens alterãdo nãm: s; quasi afficẽs
volũtatẽ cõtristãdo: dũ ãgel' vl aia
apprehẽdit se esse in loco nō auerenti
Si h'o obicẽt q' ãgel' nō sit in loco
q̄a vt dic' boet' in li. d' ebdomadib'

Comunis animi conceptio apud sapientes est: incorpalia in loco non esse. Et Arist. 4. physicorum. Non omne quod est in loco: sed mobile corpus. Unde angelus non est in loco. Respondet Thomas. 1. parte. q. 53. quod equivoce dicitur esse angelus in loco et corpus. corpus enim est in loco per hoc quod applicat loco: sed tractum dimensionis quantitatis: que quidem in angelis non est. Sed est in eis quantitas actualis per applicatum quod virtutis angelice ad aliquem locum quilibet: quod dicitur angelus esse in loco corporeo: et sic per hoc patet quod non oportet dicere quod angelus commensuret loco: vel quod habeat situm in continuo: hoc enim conveniunt corpori locato: put est quantitas: quantitate dimensionis. Similiter etiam non oportet propter hoc quod continetur a loco. Nam si incorporea sua virtute contingens rem incorpoream continet ipsam: et non continetur ab ea. Anima enim est in corpore ut continens: non ut contenta. Sic angelus dicitur esse in loco corporeo: non ut contentus: sed ut continens aliquo modo. Addit Thomas quod diversimode esse in loco conveniunt corpori angelo et deo. Nam corpus dicitur esse in loco circumscriptive: quia mensurat loco. Angelus non circumscriptive: cum non mensuret loco: sed diffinitive: quia ita est in uno loco: quod non in alio. Deus autem neque circumscriptive: neque diffinitive: quia est ubique: quod aut hoc sit non potest intelligi ab humano sensu: ut dicit magister in primo. di. 27. ubi inducit Crisostomum super epistolam ad hebreos dicens. sicut multa de deo intelligimus: que loqui penitus non valemus: ita multa loquimur que intelligere non sumus idonei. et bigra quod ubique deus est scimus: et dicimus quod aut ubique sit intellectu si capimus.

Ute quod est incorporea quedam res que omnium est causa bonorum scimus: que autem ipsa sit penitus ignoramus. Et autem redeamus ad angelos. Nota est adulteri. 8. 2. quod opinio est modernorum: quod angelus non est in loco per applicatum virtutis: sed per suam substantiam diffinitive: seu presentiale non commensurative: nam in angelo est potentia passiva ad plura: ubi nec est determinat respectu alicuius. Unde in eo est potentia passiva ad essendum in omnibus illis: quod autem angelus habeat potentiam passivam ad ubi. patet. quia articuli est excruciat dicitur quod substantie separate nullus sunt. Similiter error est dicitur quod angelus est ubique. Unde oportet dicere quod angelus possit recipere aliqua ubi.

De demonibus puniuntur pena ignis. **T**ertio consideranda est pena de monum rone supplicij: quia puniuntur in igne. probatur Mathei. 23. Ute male dicitur in ignem eternum: qui paratus est diabolo: et angelis eius. et Apoc. 20. Diabolus qui seducebat eos: missus est in stagnum ignis: ubi bestia: et pseudo prophete cruciabitur: die ac nocte in secula seculorum. et de hoc inquit Aug. in li. de fide ad Petrum. firmissime tene et nullatenus dubites diabolum et angelos eius in ignem eternum a christo esse mittendos: ubi nunquam carebunt pena: quam eis prepaavit divina iusticia: qualiter deo spiritus separati patiuntur ab igne dicitur esse abunde in quadagesimali de penitentia.

De pena demonum nunquam terminabitur. **Q**uarto consideranda est pena de monum rone termini: quia nunquam finietur: et quod super hoc dixit Origenes ad hec in quadagesimali diffinitive

18
tractatum: quare ex dictis constat:
q̄ distriūius iudex est deus: q̄ ppter
vnū peccatum angelis nūq̄ peccat.
Et vt dicit Iho. i. pte. q. 64. Tenē
dum est firmiter: q̄ voluntas bonozū
angeloz̄ cōfirmata est in bono: 7 vo
luntas demonū obstinata ē in malo
Causam autem huius obstinationis
non oportet accipe ex ḡuitate culpe
sed ex conditōe nature seu stat⁹: q̄a
vt dicit Aug. li. de fide ad Ipe. Sic
deus creauit angelos: vt qui vellēt
p̄petuo boni essent: qui autē nollēt:
nūq̄ eos diuino manere repararet
Sicq̄ in eternū demones obstinati
luent penas nequicie sue: a quibus
nos liberet christus redemptor beni
gnus. Amen.

Sermo quartus de bello quod
continue geritur inter demones et
homines.

I Unus in cotidiana fre
quentiq̄ pugna cū āge
lis malis: q̄ nos tēptare
nō desinūt: vt peccātes
eoz tandem iūgamur societati. Ex
hoc petri. i. epist. c. 2. dicebat. Sobriū
estote: 7 vigilate: q̄a aduersarius ve
ster diabolus: tāq̄ leo rugiēs circuit
querens quem deuoret. Cui resistite
fortes in fide. Et ecclesia facta in offi
cio aploz nos ammonet sic. Estote
fortes in bello: 7 pugnae cū ātīquo
serpente 7 accipietis regnū eternū.
q̄a tamen pleriq̄ q̄nq̄ diffidūt: nec
arbitrant se posse demonū effugere
mille nocendi modos. Sicq̄ in pesti
ma peccata labūtur. Idcirco in hoc

sermone aliqua de ipsis demonib⁹
aperiemus. quibus intellect⁹ poterit
quilibet animi vires assumere ad pu
gnandū strēnue cum illis q̄ nostraz
p̄ditionē purant. de quib⁹ tria mi
steria erunt declarāda.

Primū dicit presidentie.

Secundum potentie.

Tertium resistentie.

De p̄sidentia demonū. 7 qualiter
omnia disponunt ad interitū hōinū

Capitulū primū.

Habent demones inter se depu
tata maledictōis offi⁹. et cūda
que possunt ordināt ad trahendum
homines vt dei p̄cepta trāsgrediāt.
Impāt supiores 7 inferiores obediūt
Sed p̄ huius ptis clariore noticia.
de p̄sidentia demonū locuturi consi
deremus illam fm triplicē respectū.

Primo respectū āgeloz̄ maloz̄.

Secūdo respectū āgeloz̄ bonoz̄.

Tertio respectū corpoz̄ supioz̄.

Qualitē demones p̄sūt demōib⁹.

Primo: cōsideremus p̄sidentia
demonum respectū ipsoz̄ āge
loz̄ maloz̄. Utz. i. inter eos sit p̄la
tio. Et arguūt q̄dam q̄ non. primo
q̄ia omnis p̄latio est fm aliquez̄ oz
dinem iusticie. Sed demōes totalitē
a iusticia ceciderunt. q̄ in eis non est
p̄latio. Secūdo vbi nō est obediē
tia 7 biectio. non est p̄latio. Nec autē
sine concordia esse nō possūt que in
demonibus nulla est. fm illō p̄uer.
iz. Inter supbos semp sunt iurgia. q̄
in demonibus non est p̄latio.

Tertio si in demonibus esset aliqua
p̄latio: aut hoc p̄tineret ad eozum
naturaz. aut ad eoz̄ culpā vel penā.

Sed non ad eoz naturā q̄a s̄bictio
7 seruitus non est ex natura: s̄ ex pec
cato s̄bicta: nec p̄tinet ad culpam
vel penam: quia sic superiores demōes
qui magis peccauerūt inferioribus
s̄bderent: non ḡ est platio in demo
nibus. **I**n contrariū est ipsa veritas
Ma glo. i. ad corin. 15. dicit. Quādiu
mundus durat: angeli angelis: ho
mines hominib⁹: 7 demones demo
nibus p̄sunt. Ratio quare inter de
mones est p̄latio. s̄z Tho. q. 110. q̄a
actio se ḡ nām rei: quozicūq̄ nate
sunt ordinate: oportet q̄ etiā actōes
s̄binuicem ordinent: sicut p̄z in reb⁹
corporalibus q̄a enī inferiora corpa
nālī ordine sunt infra celestia corpa
actōnes 7 motus eoz: s̄bdūt actiōi
bus 7 motibus celestīū corpoz. ma
nifestum est autē q̄ demonū quidā
naturali ordine s̄b alijs cōstituit. vñ
7 actōes eoz sunt s̄b actiōib⁹ supioz
7 hoc est q̄d rōnem platiōis facit. vt
.s. actio s̄bditi s̄bdat actiōi p̄lati.
Sic igit ipsa naturalis demonū di
spolitio requirit q̄ in eis sit p̄latio
Conuenit etiam hoc diuine sapiētē
que nihil in vniuerso inordinatū re
linquit: que attin git a fine vsq̄ ad fi
nem fortiter: 7 dispōit omnia suauit̄
vt dicit sapiētē. 8. c. Ad p̄mum
ḡ dicendū q̄ p̄latio demonū non
fundat sup eoz iusticia: sed super iu
sticia dei cūda ordināris. Ad 2°
dicēdū q̄ discordia demonū qua q̄dā
alijs obediūt: nō est ex amicitia quāz
inter se habeāt: sed ex cōi neq̄cia qua
homines odiunt: vt dei iusticie rep̄i
gnant: est. n. xp̄iū hominū impioz
vt eis se actiūgant 7 s̄biāt ad xp̄iā

nequiciam crequēdā quos potiores
viribus vident. **A**d terciū dicēdū
q̄ demones non sunt equales s̄m
nām: vnde in eis est naturalis p̄ela
tio q̄d in hominib⁹ nō cōtingit: qui
natura sunt pares: q̄ autē supiozib⁹
inferiores s̄bdant nō est ad bonum
supioz: s̄ magis ad malum eoz: q̄a
cum mala facere maxime ad miserā
p̄tineat: p̄esse in malis est esse mā
gis miser.

Qualiter angeli boni habēt pla
tionem super demones.

Secundo consideremus p̄sidentē
tiam demonum respectu ange
loz bonoz. **E**bi videndum erit an
boni angeli habeant platiōē super
malos: 7 posset argui q̄ non. p̄mō
q̄a platio āgeloz precipue attendit̄
s̄m illuminatōes: sed mali āgeli cuz
sunt tenebre nō illumināt a bonis. ḡ
boni angeli non habēt platiōē sup
malos. **S**ecūdo ad negligētiā
p̄sidentis p̄tinere vident̄ ea que per
s̄bditos male fiunt. Sicut p̄z. 83. di.
.c. Error. c. Cōsentire. c. Quid enim
prodest. 84. di. c. Peruenit. 86. di. c.
Facientis. 2. q. 7. c. Negligere. i. 7. q.
2. c. Si quis. 23. q. 2. c. Qui pōt. erit
de homicidio. c. Sicut dignū. Sed
demones multa mala faciunt. si ḡ
s̄bsunt p̄latiōi bonoz angeloz 7
videt̄ in angelis bōis esse aliqua ne
gligētia: q̄d est inconueniens. 7 3°
platio āgeloz sequit̄ nature ordinē
sed si demones de singulis ordinib⁹
cecidērunt: vt cōmunit̄ dicit̄: quia
ipsi 7 si non fuerunt in ordinib⁹ sim
plicit̄: fuere s̄m quid: in quātū erāt
aliqui dispōit̄ si stetit̄ esse de vno

ordine alij de alio: sicut variā disposi-
tionem suorum naturalium. Sic multi
demonēs multis bonis angelis sūt
superiores ordine nature: non ergo
boni angeli prelationē habent super
omnes malos. Contra istos est au-
toritas Aug. qui tertio de trinitate
ait. Spiritus vite desertor atq; pec-
cator regis p̄ sp̄m vite rōalem piū
et iustum. Et Gregorius dicit: q̄ po-
testates dicunt angeli: quoz dictōi
virtutes adnerse sibiecte sunt. Incidet
Iho. vbi. s. q̄ totus ordo plationis
p̄mo et originalit̄ est in deo: et parti-
cipat a creaturis sicut q̄ deo magis
appropinquat. Ille enī creature sup̄
alias influentiā h̄nt: q̄ sunt p̄fectiores
et deo p̄p̄inquoiores. Parima autē
p̄fectio: et per quam maxime deo
appropinquat est creaturaz fructū
deo: sicut sunt sancti angeli: qua p̄fe-
ctione demonēs priuant: et s̄o boni
angeli super malos plationē habent:
et p̄ eos regunt. Ad p̄mum ergo
dicendū q̄ p̄ sanctos angelos multa
de diuinis misterijs demonib⁹ reue-
lant: cū diuina iusticia exigit: vt per
demonēs aliqua fiant: vel ad puni-
tionem maloz: vel ad exercitationē
bonoz. Sicut in reb⁹ hūanis affeso-
res iudicis: reuelat̄ torzōib⁹ eius sen-
tentiam. Huiusmodi autē reuelatōes
si ad angelos reuelantes competunt
illuminatōes sunt qui ordinant eas
ad deū: ex p̄te hō demonū non sunt
illuminatōes: quia eas in deū nō
ordinant: s̄ ad exactionē p̄p̄ie iniq̄ta-
tis. Ad secundū dicendū q̄ sancti
angeli sunt ministri diuine sapiētie.
vñ sicut diuina sapiētia p̄mittit aliq̄

mala fieri p̄ malos angelos vel ho-
mines p̄pter bona que ex eis elicit:
ita et boni angeli nō totalit̄ adhibēt
malos a nocēdo. Ad tertium dicendū
q̄ angel⁹ qui est inferior ordine n̄e
p̄est demonib⁹: quibus superioribus or-
dine nature: quia d̄t diuine iusticie
cui inherent boni angeli: potior ē q̄
virtus naturalis āgeloz: vñ et apud
homines sp̄ialis indicat omnia: vt
dicit. i. ad corin. 2.

De demonēs nō s̄dūt actionib⁹
corpoz celestium.

¶ Tertio cōsideremus p̄fectiaz
demonū respectu corpoz su-
p̄ior: vbi disputandū est: vtz demo-
nēs s̄dūt actiōib⁹ corpoz celestium
Et q̄dā cōcedūt pbare q̄ sic. Primo
q̄a demōēs sicut certa augmēta lune
aliquos hōies verant: qui p̄ hoc
lunatici vocāt. vt p̄ 1. par. 4. 7. 17.
Sed hoc nō esset nisi corpoz cele-
stibus s̄biacerēt. q̄ s̄biacerēt actionibus
celestium corpoz. Secundo in gromā-
tici obseruat̄ certas cōstellatōes ad
inuocandos demōēs: q̄d nō facerēt
si demonēs corpoz celestibus non
s̄derent. Tertio celestia corpora
tuosiora sunt q̄ inferiora sicut quibusdā
inferioribus corpozibus demonēs ar-
cent. s. herbis: lapidibus et sonis qui
busdā ac vocib⁹ ut a porphirio dictū
Aug. introducit. io. de ci. dei. q̄ mul-
to magis demōēs s̄dūt actiōi cele-
stium corpoz. Cōtra ista omnia ē ipsa
ratio. Quia demonēs sunt superiores
ordine n̄e q̄ corpa celestia. gens
autem est superius patiete. vt aug⁹
dicit. iz. sup. genesim ad lit. Cū ergo
demonēs sint s̄btātie intellectuales

corporib⁹ nō vnite: p³ q³ nō sōdant
adioni corpoz celestiu: nec p se: nec
p accidēs: nec directe: nec indirecte.

Ad primū rūdet Iho. q. cxv. i. ptis.
q³ demones sū certa augmēta lune
cōtingit venare ppter duo. **P**rimo
qdē ad hoc q³ infamēt creaturā dei
s. lunā. vt Crifo. 7 Hiero. dicant.

Secūdo qui cū nō possint opari: nisi
mediātib⁹ nālib⁹ virtutib⁹: vt dicitur
in suis opib⁹: cōsiderāt corpoz apti-
tūdines: ad effectos intētos: manife-
stū est q³ cerebraz est humidissimum
omniū ptū corpis. vt Arist. dicit. et
ideo maxime sibi opatōi lune: que
ex sua p³rietate hēt monē humorez.

In cerebro autē p³iciūt vires anima-
les: 7 ideo demōes sū certa augmē-
ta lune pturbāt hōis fāfasiā q³ cōsi-
derāt cerebrū esse ad hoc disposituz

Ad secūdū dicit Iho. q³ demōes ad
uocati in certis cōstellatōib⁹ veniūt
ppter duo. **P**rimo vt hōies in hūc
errore inducāt q³ credāt aliqd nūmē
esse in stellis. **S**ecūdo q³ cōsiderant
sū aliq³ certas cōstellatōes materiā
corporalē esse magis dispositam ad
effect⁹ p quib⁹ aduocāt.

Ad 3°
hō dicit aug. io. vl. ii. de ci. dei q³ de
mones allidūt p varia g³na lapidūz
herbaz: lignoz: animalū: carminū
ritū: nō vt animalia cibus: s³ vt spūs
signis: in quātū hec eis exhibent in
signū bonoz diuini: cuius ip si sunt
cupidi: nam vt dicit 25. q. 5. c. Nec
mirum. **A**d hoc innitit diabol⁹: vt
adorez quasi deus.

De potentia demonūz que supat
sū nām omnem potētā hominū.

Capitulū secūdū.

De potentia demonum iam
sermo noster vertendus est.

Equidem viri possunt credere multi
que de illa vacillime sunt cōscripta.
Vt tamen preterea que sancti docto-
res dicant: adsunt cotidiana ecēpla
eorz: qui magicis artibus inuoluti:
stupenda 7 ineffabilia quodāmodo
opari vident. Has artes vt Isidor⁹
inquit. 8. li. et bino. Primus inuenit
zoroastes IRex Badrianouz: quem
Minus IRex Assirioz interfecit. De
quo etiā Aug. li. zi. de ci. dei. c. i4.
asserit: q³ q³ natus est primo: risit.
Immiscēt se huiusmodi artib⁹ de-
mones: et p³mittente deo fiunt: que
homines facere nullo pacto possent
vt tamē ista mag³ nobis innotescāt
cōsiderāda nobis occurrit potētia
demonum sū triplicē respectū.

Primo respectū miraculoz.

Secūdo respectū delusionū.

Tertio respectū verationum.

De demonibus quibus non possunt
facere miracula: p³nt tū facē ha opa
sū facultatem hominū.

Primo cōsiderāda est demonū
potentia respectū miraculorū
vbi a doctozib⁹ disputat: vtz demo-
nes possūt miracula facere. et rūdet
Alexāder in 2° volumine sūme. Et
Iho. i. pte. q. cxiij. q³ si miraculū p³e
accipit: demones miracula facere nō
p³nt: nec aliqua creatura: sed sol⁹ de⁹
q³ miraculūz p³ie dicit qd fit p³ter
ordinez totius nature create: s³ quo
ordine omnis virtus creature stinet
Dicit tamen quādoq³ miraculū lar-
ge: qd excedit humanam facultatez
7 cōsideratiouē: 7 sic demōes possūt

facere miracula: que scz homines mi-
rant: in quantum eoz facultatez et
cognitionem excedunt. Nam vnus
bomo in quantum facit aliqd: qd est
supra facultatem ⁊ cognitiōez alteri?
ducit alium in admiratiōez sui opis:
vt quodāmodo videat miraculum
operari. Sciendum tamen qd q̄uis
huiusmodi opera demonū que mira-
bilis vident ad veram ratiōez mi-
raculi nō ptingant: sunt tñ qñq̄ ve-
res. Sicut magi Idbaraonis: p̄ h̄tu-
tem demonū hos serpētes ⁊ ranas
fecerunt. Et sicut quando ignis de
celo cecidit: ⁊ familiam Job euz gre-
gibus pecorum vno impetu abrupsit
⁊ turbo domum deiciens: filios ei?
occidit. Sic etiam demonib⁹ opā-
tibus factum est: vt terre athenēsiū
vastaret aquil. Refert aug. 18. li. de
ci. dei. c. 5. qd postq̄ condite fuerunt
Athene: vt Athene vocarent: quod
certe nomē a Minerva ē: que grece
athena dicit. Hanc causam Varro
indicat. Cum appuisset illic repente
Olive arbor: ⁊ alio loco aq̄ erupisset
Regem prodigia ista mouere: ⁊ mi-
sit ad apollinem delicum sciscitādū
quid intelligēdū esset: qd ve faciēdū
Ille respōdit: qd olea Minervā signi-
ficaret: vnda Neptūnū: eo qd essz in
cuius ptate: ex cuius potius nomine
duoz deoz: quoz illa signa essent.
Ciuitas vocaret. Isto Cicrops ora-
culo accepto: ciues omnes vtriusq̄
sexus. Mos enim tunc in eisdē locis
erat vt etiam femine publicis consul-
tatiōib⁹ infesset: ad ferēdū suffragiū
cōuocauit. Consulta igit multitudi-
nares p̄ Neptūno: femine pro Mi-

201
nerua tulere sentētiās: ⁊ q̄a pl⁹ vna
inuenta est feminarum Minerva vi-
cit. Tunc Neptūnus iratus: marinis
fluctib⁹ estuātib⁹: terras athenēsiū
populatus est: quoniā spgere latius
quallibet aquas difficile demonibus
non est. Itec aug. sequit Tho. vbi. 5.
qd quāuis materia corporalis nō obe-
diat angelis bonis: seu malis ad nu-
tum: nec demones sua h̄tute possunt
transmutare materias de forma in
formam: possunt tamē adhibē qdā
semina: que in climatibus mūdi inue-
niunt ad aliquos effectus cōplēdos
vt dicit aug. in tertio de trinitate
dei. Ideo omnes transmutationes
corporalium rerum que possunt fieri
per aliquas h̄tutes naturales: ad q̄s
ptinent predicta semina: possunt fieri
p̄ opationem demonum huius semi-
nibus adhibitis. Sicut cū alique res
transmutant in serpentes: vel ranas
que per putrefactionez ḡnari possūt
Ille vero transmutationes corporaliū
rerum: que non possunt fieri h̄tute
nature: nulla opatiōe demonis pfici
possunt fm rei h̄tatem. Sicut qñ
corpus humanum mutet in corpus
bestiale: aut qd corpus hōis mortuz
reuiuiscat. Dicta sunt omnia ista ad
cōfirmationem p̄cedentū: nam nisi
pietas dei nobis subueniret a ptate
demonum nūq̄ effugeremus.
Qualiter demones possūt multū
pliciter deludē sensus humanos.
Secūdo considerāda ē demonū
potētia respectu delusiōnā: vt
n. dicit Bona. in. 2. di. 8. p̄nt demo-
nes deludē sensus h̄ianos: ⁊ h̄ tripl̄
Primo ostēdēdo p̄ns esse qd nō est.

Tercio ostēdo rē aliā q̄ est. **T**ertio
abscondēdo qđ presens est. **Pr**imum
quidē facit species offerēdo. **S**cđm
quidē facit sensū v̄l obiectū variādo
Tertū hō impedimtu p̄stādo. **S**mū
intelligi pōt sic: qñ fatalmata existē
tia interiori offerūt forti oblatōe ipsi
virtute interiori: vel virtus interior for
titer illis intēdit: similitudo rei videt
esse virtus. hoc manifestū est p̄ nām
nā frenetico p̄p̄ ascēsu fumositatuz
ad cerebrū: ex modica occasiōe exte
riori v̄l qđ videat vel audiat multa:
que nō sunt sibi p̄sentia. Similiter p̄
forte cōuersionē intētois: fatalma v̄l
virtus. sicut **Aug.** explīcat: qđ q̄daz
tāta cōuersionē recogitabat cuiusdam
mulieris imaginē: qđ ei carnaliē om̄i
seceri videbat etiā vigilādo: per hunc
modū potest demon diuersa hōi fa
cere apparere. **Est de hoc exēpluz in**
.2. dyalo goz. li. vbi narrat Grego.
qualit̄ oñ construeret monasterium
quoddā: in q̄o aderat sād̄. **Benedi**
ct̄. inuētuz est s̄b terra ydolū qđdaz
eneū: qđ cū frēs portassēt in coq̄naz
visum est eis qđ exilis inde flamma
ignis: que totā coq̄nā potuiss̄ incen
dere: qđ cū p̄ sp̄m cogniss̄t beatus
Benedict̄. currit ad eos: et oratōe
facta fatalit̄ illō euauit. **2°** pōt
diabolus deludere sensus ostēdēdo
rem aliter q̄ est: nā naturalit̄ pōt cō
tingere hoc p̄pter variationē aliquā
ex pte organi. **S**icut qñ humor san
guineus: vel vapor igneus descendit
ad oculos: v̄l homini qđ ea q̄ exteri⁹
sunt: sint rubea vel p̄pter variatōem
aliquā ex pte obiecti: sicut contingit
aliquādo qđ expositiōe cādele: vel di

spōitiōe palearū vidēt palee esse ser
pentes. **T**ertio possūt diaboli delu
dere sensus: abscondēdo qđ presens ē
Nā res que p̄sens est: dupliciter pōt
latere sensuz nostz. **Aut** q̄a impedit
virtus sensus: ne pueniat ad sensibile.
Aut q̄a impedit species sensibilis ne
pueniat ad sensum: et vtroq̄ modo
fieri pōt virtute demonis. **De hac**
delatione diffuse loquit Aug. .18. li.
de ci. dei. c. 17. .18. .7. .10. vbi inducit qđ
tradunt gēiles de socijs dyomedis
conuersis in volucres: dicitqz tēplū
Dyomedis esse in insula dyomedea
nō longe a mōte gargano: qđ est in
Apulea: et hoc tēplū circūolare atqz
incolere aues illas: tā mirabili obse
quio: vt aquā impleāt: et aspgant: et
eas si greci venerint: vel grecorum
stirpe p̄geniti: nō soluz quietas esse:
hūm etiam insuper adulari. Si autē
alienigenas viderint: sbuolare ad ca
pita: tāqz grauib⁹ itib⁹ vulnerare vt
etiā perimant. Nā duris et gradib⁹
rostris: satis ad hec plia p̄hibentur
armate. **hec Varro vt** astruat cōme
morat: alia nō minus incredibilia v̄
illa magna et famosissima **Circe** que
socios quoqz **Ultris** conuertit in be
stias: et de archadib⁹: qui forte dūti
trāsnatabāt quoddā stagnū: atqz ibi
conuertebāt in lupos: et cū similib⁹
feris per illius regionis deserta viue
bant. **Si autē** carne nō velcerent hu
mana: rursus post nouē ānos eodē
renatato stagno reformabāt in ho
mines. **Si enim** dixerimus hec non
esse credēda: nō desunt qui dicāt talia
fuisse expros. **Nā** et nos inq̄t **Aug.**
cū essem⁹ in **Italia:** audiebam⁹ talia

de quadā regione illaz ptiū: vbi sta-
bularias mulieres in caseo dare solē
dicebant imbutas his malis artib?:
quibus vellet seu possent viatorib?
vnde in iumenta illico trerent: 7 ne-
cessaria queq; portarēt. Postq; p̄fū-
ta operantez ad se rediret: nec tam
fieri in eis mētē bestiale: s; rōnalē hu-
manāq; seruari. Sicut Apuleyus in
libris quos asini aurei titlo inscripsit
sibi ipsi accidisse: vt accepto veneno:
humano animo pmanēte asin? fieri
aut indicauit: aut finxit: hec vel falsa
sunt: vel tā inusitata: vt merito non
credant. Firmissime tñ credēdū est:
nō solū animū: sed nec corpus q̄dez
ylla rōne arte: vel ptāte demonū: in
mēbra 7 liniamēta bestialia posse cō-
uertī. Sed pōt esse vt corpa ipsa ho-
minū alicubi faceāt viuentia q̄dez: s;
multo grauius atq; vehementius q̄
somo: suis sensib? obseratis: talisq;
etiā sibi ipse homo videat: sic vt talis
vidēi sibi possit in somnis: 7 portare
onera: que onera si vā sunt corpora
portat a demonib?: vt illudat homi-
nibus. Nā q̄dā nomine Prestātius
p̄ri suo trīgisse indicabat: vt venenū
illud p caseū in domo sua sumeret: 7
iaceret in lecto suo: quasi dormiēs: q̄
tamē nullo mō poterat excitari: post
autē aliquot dies: cū velut euigilass;
dicebat: 7 q̄si somnia narrasse: que
passus est. Caballū se. s. factū ānonā
inter alia iumenta militis baiulasse.
q̄d ita vt narrauit factū fuisse cōptū
est: que tñ ei sua somnia videbantur
Indicauit 7 alius se domui sue per
noctē: atēq; req̄scēt: vidisse veniētē
ad se pl̄m quendā sibi notissimum

sibiq; exposuisse nōnulla Platonica
que atea rogat? exponē noluisse: et
cū ab eodē p̄ho quesitū fuiss;: cur in
domo eius fecerat: q̄d in domo sua
perenti negauerat. Nō feci inquit: s;
me fecisse somniaui. Ac p hoc alteri
p imaginē fāsticā exhibitū est vigi-
lāū: q̄d alē vidit in somniis. hec ad
nos eis referētib? puenerūt quos nō
estimam? fuisse mētitos. hec Aug.

Qualitē demōes p̄nt vexare corpa
t Ertio cōsiderāda est demōnū
potētia: respectu vexationum
p̄nt vexare hūana corpa. Et inquit
aug. li. de nā demonū. nā ppter s̄ti-
litatē nāe p̄nt penetrare quecūq; cor-
pora sine obstaculo. insup possūt illa
corpa ptu bare 7 molestare. vt clare
p̄z in euāgelis. de his quos ch̄ist?
liberauit. Dieb? etiā meis aliquas
mulieres demōiacas vidī. 7 audiui
illas loquētes talia. que n̄ nisi demo-
nes dicē potuerūt. 7 virtute iesu x̄pi
liberate fuerūt. Inter ceteras tamen
vna fuit Neapolis. anno dñi. 1470
De qua exptus sum q̄ referā. Prædi-
cāte me ibi tpe q̄dra gesimali. Sona-
bat vndiq; rumor: q̄ aie quorūdam
defunctoz intrauerāt corpus eius.
loquebat illozū ydiomata. cōmemo-
rabat gesta. 7 que nūq; ipa vidicēat
enarrabat. Accessit ad eam curz suis
Illustrissimus Calabie dux. Regi?
p̄mogenitus. duxit eū in admiratoz
nō puā. dū secretissima illoz defun-
toz apiebat. q̄daz hō die ego ipse
ad eam vidēdam accessi. 7 q̄p̄mum
intraui cameram. in qua multi ade-
rant. Ipsa vero iuuenula iacebat
in lecto. cepit furere. oculos torquere

nō

vultūq; minacem ⁊ tristem exhibere
 tandem clamās aiebat. Tu venisti
 huc: tu ad qd: ad qd. Ego respondi:
 vt tecū preliar in nomine iesu gliosī
 at illa: quid vis: volo dixi scire: quis
 nam es: illa respōdit. Ego sum Ste-
 phanus siculus: quōdam armiger ⁊
 stipendiarius. Ego sēdidi: mentiris o
 fallax ⁊ imūde spiritus. Adiuro te p
 Iesuz: in cuius nomine omne genu
 flectitur: celestiu: terrestriu: ⁊ infernoꝝ
 vt vritatem patefacias. Tūc cū grādi
 molestia illius corporis: arroganter
 respōdit. Ego sum diabolus. at ego
 qre dicebas qd eras anima Stephāi
 siculi: ⁊ illa: vt decipiā. Ad hoc enim
 intēdimus: vt decipiam⁹. q̄a vellem⁹
 oēs hōies fore dānatos: sicut ⁊ nos
 sumus. Itē ego interrogavi eā: et
 quare me nō decepisti: s; mihi veruz
 cōfessus es: Ille addidit: pp̄ officiuꝝ
 tuū: q̄a tu p̄dicās euāgelicā vritatem
 ⁊ es inimicissim⁹ noster. Ego repli
 caui: quare: q̄a inq̄t nos sollicitamus
 hōies vt p̄dāf: tu hō trabis illos: vt
 cōuertāf: dixi ad hec ego: q̄s ego sū
 Rēdit: Tu es frater Robertus: q̄ p
 omnē Italiā pluribus ānis fuisti cō-
 trarius opibus nostris: ⁊ nōviter ve-
 nisti Neapolim: ⁊ p̄ma die quadra-
 gesime p̄dicasti in castro: corā Rege
 Ferdinādo. Ego petij ab illo: quare
 odio habetis deū: respōdit: q̄a eiecit
 nos a celo empyreo: ⁊ p̄vauit nos
 dignitate nostra: ⁊ ne imozet mltis
 p̄ lōgū spaciū ad interrogata rēdit:
 lz q̄nq; male libēter: ⁊ ita vōde: Ita
 efficaciter: ita etiā hostilit̄ vritatē exp̄
 mebat: qd omnino ⁊ infallibilit̄ de-
 prebēdi ipsū diabolū esse. cui cū

p̄cepissem: vt in nomine iesu corpus
 illud exiret: nec euz lederet post mul-
 tas caullationes faciente misericor-
 dia dei abscēssit. Remāsit hō puella
 illa pallida: et a me interrogata: qd
 faceret. Respondit se a somno euigi-
 lasse: cum omniū membroy suozum
 collisione. Quare autem deus p̄mit-
 tat aliquādo hōies sic vexari: rēdet
 qd hoc facit: aut ad maloꝝ punitōez
 aut ad bonoꝝ purgatōez ⁊ p̄batōez
 aut ad sue glorie manifestatōez: iu-
 dicia tamen eius abyssus multa.

¶ Omnes volentes possunt: non
 solum resistere demonibus: sed etiā
 illos vincere ⁊ superare.

¶ Cap^o. tertium.

e Um audiunt homines que
 de demonibus dicta sunt ni-
 mio terrore coripiuntur diffiduntq;
 posse saluari: dum opus est cum ho-
 stibus tam terribilib⁹ cōserer man⁹
 vritamen vt **Siegord⁹** ait. Debilis ē
 hostis: ⁊ non vincit nisi volentē: qre
 facile est non soluz resistere: viribus
 demonum: sed etiā illos vincere et
 supare: qd vt plene inotescat: in hoc
 tertio misterio ostendemus: qd q̄libz
 volens diabolū ⁊ omnes demōes
 ad malum nos impellētes potest cō-
 fundere: p̄babimus aut hoc triplici
 ratione.

¶ Primo rōne ligatōnis.

¶ Secūdo rōne custoditōis.

¶ Tertio ratione p̄missionis.

¶ Quia p̄ oīm Iesum christū ligata ē
 potestas demonū.

p Rimo pot̄ vnusq;sq; diabolo
 resistē: illūq; vincē ⁊ superare: rōne
 ligatōis: q̄a p̄ oīm Iesum saluatoꝝ

nostrum eius potestas est ligata.
Unde Apoca. 20. c. Johannes ait.
Vidi angelū. i. christum descendēte de
celo: hñtē clauēz abyssū: 7 cathenam
magnā in manu sua: 7 apprehendit
draconē serpētē antiquū: q̄ ē diabol⁹:
7 sathanas 7 ligauit eū. Notādū tñ
fm̄ Bona. di. 10. z. li.º. q̄ sicut ēt dicit
magister in textu p̄ passiōz xp̄i sum⁹
a ptate diaboli liberati: oēs q̄dē q̄tū
ad sufficiētā. S̄z illi soli q̄ sūt de ei⁹
corpe: q̄d ē eccl̄a quātū ad efficaciaz
diabolus. n. āte passiōnē xp̄i hēbat
duplicē manū. s. attrahētē 7 impellē
tē. Han⁹ attrahēserat ptās trabēdi
ad lymbū etiā iustos 7 sanctos. Ha
nus impellēs erat potestas p̄cipitādi
in malū vel p̄ fallaciā vel p̄ violētā:
q̄a tēptabat vt draco: temptabat vt
leo: 7 p̄ma man⁹. s. z. attrahētia erat
tate potētie vt null⁹ possz ei resistere
7 hec fuit ei omnino āputata p̄ xp̄m
Jā. n. nullū iustū p̄t ad lymbū t̄hē
q̄a p̄ passiōnē xp̄i deletū ē cyrogphū
peccati Ade. Hanū aut impellentē
habebat ita fortē: vt cū magna diffi
cultate possz q̄s ei resistē: 7 ideo fere
in omnib⁹ regnabat: oēs. n. vel supā
bat p̄ fraudulētā vel p̄ violētā. 7 h̄
ptās debilitata ē p̄ xp̄m: p̄ quē lumē
v̄itatis ap̄tē v̄tra fraudulētā diabo
licā 7 adiutoriū v̄tutis tribuit cōtra
diabolicā violētā. Apparuit āt lumē
v̄itatis: 7 interi⁹ p̄ diuinā inspiratōz
7 exteri⁹ p̄ hūanā instruatōez: iaz. n.
omnib⁹ est v̄tutas p̄palata: 7 ideo de
structa ē idolatria que p̄nt regnabat
adiutoriū etiā v̄tutis tribuitur p̄ gr̄e
infusiōez que rep̄mit cōcupiscentiā.

Q̄d p̄ter angelū custodiētē possu

mus diabolo resistere.

f Secundo p̄t vnusq̄sq̄ diabolo
resistē illūq̄ vincē 7 lupare rōe
custoditōis: nā hñt oēs hōies angelū
custodientem: vt hieronym⁹ docet
super Matheuz: 7 ponit magister in
.z. di. ii. quare si tēptat diabolus ad
malū: angelus custodiens inducit ad
bonum. De custodia v̄o bonoz an
geloꝝ dictuz est in quadagesimali:
in sermone de amore dei ad animā
iō hic n̄ curo diffusus de illa r̄tare.

Q̄d deus non pmittit vt diabol⁹
tēptet hominē p̄ voluntate sua.

e Erio p̄t vnusq̄sq̄ diabolo
resistere: illūq̄ lupare ratione
p̄missionis. vt enim dicit apostolus
p̄mo ad corin. 4. Fidelis deus q̄ nō
pmittit vos tēptari supra id q̄d pote
stis: sed facit cum tēptatōe p̄uentuz.
Nūq̄ q̄ deus sinit aliq̄ez a demōe
impugnari cui non prestet gratiam
ne decipiat aut opprimatur. Mostra
igitur interest fortiter dimicare quia
si legitie certauerim⁹ coronabimur.
quia vt dicit Jacobi p̄mo. Beat⁹
vir qui suffert tēptationē. quoniam
cum probatus fuerit accipiet coronā
vite. quam nobis largiat⁹ christ⁹ dei
filius. Amen.

Sermo quintus de cognitione
superbie que fugienda est: ne cū age
lis reuentibus deputemur.

p Alulū admodū p̄desse
nobis intelligere que di
cta sūt de iudicio dei cōt̄
angelos transgressores
nisi oi studio 7 diligētia

hoc & qd dei est: supbeq; aie: spūs
inflatus effectat: amatq; sibi in laudi
bus dici. Parcē sibiēdis 7 debellare
supbos. Talis fuit supbia Domitiāi
Impatoris: q̄ vt scribit Suetonius
Eutropius 7 Beda: libro de tpibus
fuit Vespasiani filii 7 frater iunior
Titii: cui Lito Domitianus in imperio
succesit: imo ita fuit regnādi cupidus
q̄ sepe fratrem interficē satagebāt 7
clam 7 palā semp fraudes illi pabat
quē Titus semp serebat patienter.
Tādē mortuo Lito: in impiū sblima
tus ostendit se in pncipio moderatū
valde: simulauit diligē studia sranuz
7 bibliothecas reficē ita videbat hor
rere cedes: vt ne boues imolare mā
dauerit: s̄ firmat⁹ seuerus apparuit.
Senatores etiam nobilissimos occi
dit: psecutus est xpianos 7 iudeos s̄z
Eusebiū. li. 3. hystorie eccl̄ estastice. et
fm Hozosū li. 7. se ven⁹ 7 dñm iussit
appellari: 7 in cūctis p̄mordis sranū
suaz dicebat. Dñs 7 de⁹ vester Do
mitianus ita mādat. Tādē deo per
mittente a cubiculariis suis septem
vulnerib⁹ occisus est. āno etatis sue.
45. Ad excellētiā insup ascendit cor
Iherodis Agrippe q̄ occidit Jacobū
7 Petrū incarceration. Refert quidē
Iosephus. i. q. antiq̄tatū libro: q̄ cuz
Cesareā aduenisset: 7 ad eū toti⁹ p
uincie viri vnanimiter cōuenissent:
ille veste fulgenti ex auro argētoq;
mirabilē ortexta indut⁹: incipiēte die
pcedit ad theatrū: vbi cū p̄mol solis
radios vestis argētea suscepisset: re
pucso splēdore duplicatā spēctatib⁹
luce fulgor metalli vibrantis effudit:
vt intuetib⁹ p̄stringeret et aeternoz

aspēct⁹. Illico adulātis vulgi concre
pāt voces dicentis. Runculq; vt ho
minē te timuim⁹: s̄ et h⁹ iā. s̄. hūanā
nāz te eē fatemur: 7 dū adulatorib⁹
demulceret honorib⁹: 7 oblatos sibi
diuinos honores nō respuez repēte
mortifero viscerz dolore corripitur 7
dum p man⁹ suoz deportaret vice
bat. En ego vester deus ducoz ad
mortē: iuxta igit quinq; dies hūmib⁹
eius viscēa corrodētib⁹ expirauit: nec
mix: q̄a vt dicit Jacobi. 2. c. Deus
superbis resistit. 7 Seneca tragedia
.i. Seāt supbos victoz a tergo de⁹.
De supbi cum suis primis conuer
sant̄ Roganter.

I Ecū dus frud⁹ supbie: q̄ sig⁹
est supbie si supbi cordis arro
gātia of. hic facit primos p̄cipēdē:
7 in dictis gestis motib⁹ cūctisq; ex
trinsecis reb⁹: supbe cum primis se
habere: qui sic est arrogā s̄ supbe ince
dit: supbe loquit⁹: supbe ingreditur 7
egredit⁹: supbe comedit: supbe omnia
facit: cū clamore 7 strepitu minis 7 cō
tumeliis: hūtamē cōtra istos est au
tōritas ecclē. 2. c. dicentis. Quanto
maior es humilia te in omnib⁹. Et
Cicero in. i. de officiis inq̄t. In reb⁹
etiā p̄peris supbia fugienda 7 arro
gātia: nā vt aduersas res: sic 7 secūn
das: imoderate ferre leuitatis est. et
Quidi⁹. 2. de arte amādi. Nō natet
in vultu dānosa supbia vestro. Dicit
Cassiodor⁹ in eplis. Ornamentum
omniū bonoz ē sincera benignitas
igit si tu q̄du aut dignitate aut s̄tu
te supas reliquos: noli illos pedibus
sculcare: sis amabil⁹ effabil⁹ et vultu
facieq; placid⁹ 7 vt dicit Señ. ad Lu.

b
no

21.
Sic cū inferiore viuas: quēadmodū
te cum superiore viuere velles. Scri-
bit in poligratone. li. 5. q. Gratian?
optimus Impator arguentibus euz
amicis: q̄ in omnes familiaris esset
nimū 7 cōmunis respondit se talem
velle Impatores esse p̄uatis quales
Impatores sibi esse p̄uatu optasset
Bene ē vt qui alijs imperat timeat:
sed melius vt diligat: de hoc Cicero
li. 2. de officijs ait. Omniū reruz nec
aptius quicq̄ ad opes tuendas ac te
tendas q̄ diligi: nec alieni? q̄ timēi
laudat q̄ mansuetudo in omnibus
etiam magnis viris: dūmodo tanta
nō sit vt vilescat antoitas. Recitat
Valerius libro quinto de Aleradro
magno: q̄ euz vidisset milite quēdā
senio confeduz: frigore nimio stupe-
factum: cum ipse esset in sede sblimi
p̄p̄nqua igni surrexit: 7 suis manib?
illum in sede sua reposuit dicens illud
salutare sibi futurum. Sed nobis q̄
christiani sumus: exempluz xp̄i satis
esse debet: de quo sic pulchre loquit
Hieronymus in epistola ad Anto-
nium monachum. Dñs noster hu-
militatis magister discēptatibus de
dignitate discipulis vnū apprehēdit
ex puulis dicens: nisi cōuerfi fueritis
7 efficiami ni sicut puuli: n̄ intrabitis
in regnum celoz: q̄d se docere tātū
nec facere videret: docuit exemplo:
duz discipuloz pedes lauit: dū loq̄t
cum Samaritana: dū ad pedes sibi
sedente Maria de celoz disputat re-
gno: dum traditorem osculo excipit
dum relurgēs p̄mo mulierculis ap-
paruit. Ad idem est textus Cipriani
q̄z. vi. c. Dominus.

O De supbi querūt gloriam tpalem
que nihil est.

Ertius fructus qui signuz est
superbie est vana gloria: sed
quomodo vana gloria dicat pleriq̄
audire cupiunt: nam si loquamur de
illa beata: d̄ qua psal. ait. Aultabūt
santi in gloria: certe vana nō ē quā
cuncti desiderare tenent. Tēporalis
adhuc gloria vana nō est: que vtrūq̄
fauet conformat nature: 7 animum
ad queq̄ difficilia 7 ardua roborat.
ē hec h̄z ambrosiū li. de officijs clara
cum laude noticia: 7 h̄m Lullius in
rhetorica: est frequens de aliq̄ fama
cum laude. Laus h̄o vt dicit aristo.
p̄mo rhetoricoz est h̄mo elucidans
magnitudinez ref. vnde Aug. super
Jobānem. Gloriarū idem est q̄d cla-
rificari. De hac gloria in q̄t Seneca
ad Lucillum. Nulla est tam excelsa
vtus que dulcedine glorie nō tāgat
7 Hieronymus ad Sabinianum.
Naturali dicamur malo 7 adurato-
ribus nostris libenter fauemus. Et
quāq̄ nos respondeam? indignos
7 callidos raboz ora p̄fundat: tamē
ad latdem sui intrinsecus anima le-
tatur. Et Claudianus. Laudet eniz
vtus testes sibi iungere mufas. Car-
men amat quisquis carmine digna
gerit. Et Quidius libro de tristibus
Deniq̄ non paruas animo dat glo-
ria vires. Et secūda facit pectora lau-
dis amor. et ecclesiastici. 41. Curam
inquit sapiens habe de bono nomie
7 p̄uerb. 15. Ifama bona impinguat
ossa. 7. 12. q. 1. c. Nolo. Aug. famam
tuendam hortat. 7 idem. 5. de ci. dei
c. 12. dicit de Romanis. Gloriam

ingentē: diuitias honestas volebāt:
hanc ardentissime dilexerūt: ppter
hanc vivere voluerūt: ppter hanc et
mori nō dubitauerūt. Et. 18. c. eiusdē
Hec sunt duo illa: libertas et cupidi-
tas laudis humane: que ad facta cō-
pulere miranda Romanos. Non igitur
videt gloria fugienda: quaz omnes
efferrunt miris laudib⁹. S. Alexan.
in. 2. et Tho. 22. q. 122. dicit. qd glia
tēporalis potest appeti ordinate: et in
ordinate: cum pmo mō nullū ē pec-
catū: nā cū qd cogitat bonum suū di-
gnū laude: et approbat illud: cupiēs
ab alijs laudari: aut ppter diuinum
honorē: aut ppter pximoz salutem
aut appetendo nō appetit cōtra deū
et pximū: nec in gloria sinē cōstituit:
de supbia et vana gloria reprehendi
non potest. Inordinate nō gloria
appetit pmo: quādo dō querit gliaz
de eo qd est peccatū: sicut luxuriosus
de carnalitate. Iracūdo de vindicta
et contumelijs: et similia: de qb⁹ aliq
gloriant: quos reprehendit psal. dicit
Quid gloriaris in malicia: q potēs
es in iniquitate. Secūdo glia appe-
tit inordinate: cū eaz quis querit de
eo qd non habet: puta de scientia: d
sapientia: de sādmonia vite et h⁹ mōi
Tertio qñ qd querit gloriā de eo qd
non est gloria dignū: vt de diuicijs
de pulchritudine: de fortitudine: de
edificijs: de dominijs: et qbuslibz tēpo-
ralib⁹ bōis: fatue quippe hōiel in his
gloriant: et vane: qā omnia ista fum⁹
et fauilla sūt. Ideo sapiēs ecclesiastes
i. c. p istis dicit. Vanitas vanitatu
et omnia vanitas. Criso. sup Jobez
sic sequit hunc vsualū. Si saperent

qui in potentia manserunt in parietibus
suis omnibus: et vestibibus scriberent
in domo: in foro: et in egressibus: et
ante omnia in cōscientijs suis: vt sep-
eum et oculis cernerent: et corde sen-
tirent: quoniam eo qd multe sūt rez
facies et imagines false: que decipiūt
incautos: istd oportet cotidie carnē
salutare: et in pādjs: et in cenis: et in
omnibus euentib⁹: libent vnuquēqz
pximo suo canere: et pximo suo libe-
ter audire: quia vanitas vanitatum
et omnia vanitas. hec ille. An nō vi-
demus: qd breui deficiūt omnia dicit
Iheremias. 40. c. Omnis caro fenū
et omnis gloria eius quasi flos fenū
erictatū est fenū: et cecidit flos. Jo
Hugo. lii. de anima inqt. Dic mihi
vbi sunt amatores mūdi: qui ante
pauca tempora vobiscū erant: nihil
ex eis remansit: nisi cineres et humes
homines fuere sicut tuer: comederunt
biberunt: riserunt: duxere in bonis
appetitibus dies suos: in puncto at
ad inferna descendere: hic caro eozū
dmib⁹: illic anima eternis supplicijs
deputat: donec rursus infelici cōmer-
cio colligati sempiternis immolantur
incendijs. et Baruch. 2. Ubi sunt pñ-
cipes gentiū: et qd domināt super be-
stias: que sunt sup terram: q in auib⁹
celi ludat: q argētū tbeauriant: et
aurum: in quo confidāt homines: et
non est finis acquisitiōis eozū: qui ar-
gentū fabricant: et solliciti sunt. nec ē
inuentio opez illoz: exterminati sūt
tñ: et ad inferos descenderūt. Et alij
in loco eoz surrexerūt. Ad hoc facit
exempluz de quodā Impatore mor-
tuo: ad cuius sepulchrū accedēs qdā

philosoph^o tumulo patefacto: vidēs
cadauer illud horribile. dixit Intuit^o
sum cadauer Cesaris in sepulchro: et
vidi eū livido colore coloratū: putre
dine circūdatū: alui eius diruptum
7 vermiū cateruas: q̄ p̄ illū trāsēntes
discurrebant: crines nō adhibebant
capiti: dentes patebant labijs cōsum
ptis: 7 dixi. **Ubi nam Cesar chorū
puellaz: magnitudo diuitiaz: caua
Baronū: acies militū: vbi sūt canes
venātes: equi veloces: aues rapaces
thalamus depictus: lectus eburneus
aurū citrinū: mutato: ia vestimenta:
diuersa cibaria: cāticū lire: organoz
sonitus. Te verebāt homines: time
bant p̄ncipes: colebāt vrbes: vbi est
tanta potentia 7 tam p̄clara magi
ficētia. / Et respōdit mihi. hec omnia
defecerūt in me quādo defecit in me
spiritus meus: 7 reliquerunt in hoc
me miserū sepulchro circūvoluto p̄
redine carnis mee.**

Q sup̄bi iactāter de se loquāt: et
q̄liē pōt q̄s absq̄ peccato se laudare.
Quartus fruct^o q̄ signū ē elate
mentis: iactantia dicit: et est:
cum quis p̄prio ore se laudat: hoc at
incōueniēs esse vidēs sanctorū 7 phi
losophoz demonstrat. vñ **Sapiens**
p̄uerb. 26. ait. **Laudet te alienus: 7
non os tuū. aliena labia: non lingua
tua. Et Cicero in p̄mo de officijs.**
**Turpe est de seipso p̄dicare. 7 Quin
tilian^o libro. 8. de oratoria institutioe**
**Viciosa est iactatio: in fertq̄ audien
tibus non modo fastidiū: sed etiam
plerūq̄ odiū. 7 Seneca. li. 2. de bñ
ficijs. Retrabenda est inanis iactatō
res loquānt nobis tacentibus. Qñ**

autē quis potest de seipso dicē absq̄
peccato: 7 vidēz sit in q̄dragesimali
tamen hic repetendū est. **I**deo nota
sūm doctrinaz **Alexandri in. 2. volu
mine sūme: q̄ aliq̄s potest tripliciter
se laudare.**

Primo meritorie.

Secundo venialiter.

Tertio mortaliter.

Primo cum merito: 7 hoc tripliciter.
aut p̄pter caritatem dei: aut p̄pter ca
ritatem p̄ximī: aut p̄pter caritatem
p̄p̄riam. **Primo** laudet se q̄s p̄p̄
caritatē dei vt sue bonitati gratie re
ferant. De hoc sic loquit **Crispianus:**
in epistola ad Donatum. **Odiōsa ia
ctatio est: quāuis nō iactatū eē posse
sed gratum: quicquid nō hominis vir
tuti ascribit: sed de dei munere p̄cedi
cat. Sic fecit gloriosissima h̄go: vñ
visitanit **Elisabet. Luce. 2. qñ cecinit**
**h̄ba illa suauissima. Magnificat aia
mea dominū. Secūdo** potest q̄s
cum merito se laudare p̄p̄ caritatez
p̄ximī: vt puta ne scandalizet: p̄pter
h̄ba detrahentiū. **Idē vt dicit. 6. q.**
**i. c. Sane plurimi qui vitā morezq̄
bonoz amplius q̄ debent laudant.**
Ideo p̄mittit deus malos in obtre
pationē et obiurgationē prozūmpe:
vt si qua elatio ab ore laudantiuz in
corde nascit: ab ore vitupantiū suffo
cetur. **Qua de re sepenumero de vi
ris bonis 7 iustis pusilli scandalizāt**
ideo licet qñq̄ h̄vites p̄p̄rias apire.
**Sic fecit Aug. qui in sermōe q̄ legis
in festo ipsius ait. Caritati vestre de
nobis ipsi hodie sermo reddendus
est: q̄a enim vt ait apostol^o. Specta
culum facti sumus mādo: angelis 7****

24

hominibus: qui nos amāt: quērent
quod laudent in nobis: quod nos oderunt
querūt quod detrahāt nobis: nos autē
in utroque medio cōstituti adiuvante
deo: et vitam: et famam: sic custodire
debemus: ut nō erubescant de detra
hōib⁹ laudatores. Hinc Paulus. 2.
corin. 10. 7. 11. c. tā alta de seipso p̄nū
tiat. 11. 2. ut inquit Hierony. in argu
mēto in epistola ad corin. Corinthi
sunt Achayci: et hi ab apostolo audi
erunt vba veritatis: et subuersi sunt
multifarie a pseudo apostolis: quod multa
dixerūt cōtra Paulū. 1. 3. pot quis
laudare se: cū merito p̄ caritatem
p̄p̄riā: quā est in aliqua tribulatiōe: ut
se consolet. sicut Job dicebat. 26. c.
Oculus sui ceco: pes claudō: manus
debili: et pater eram quōdā paup̄z.
Secūdo in laude suis ipsius potest eē
peccatū veniale: cū. s. dicit aliqd quod
nō est contra deū: nec cōtra primū
Tercio pot quod laudare se cū peccato
mortalī: ut cū quod laudat se de eo quod
est cōtra honorē dei: puta de aliquo
mortalī: etiā si v̄itas dicat: aut cum
quod nimis supbe p̄fert de se falsa: ut
decipiat primos: vel cā cupiditatis:
vel cā glorie: aut cū quod refert aliqua
de se in exp̄ssam primi cōtumeliā
sicut faciebat Solias. 1. Regū. 17. c.
quod dicebat. Ego exprobraui agmini
bus Israhel hodie. Et sicut peccatū
est iactātia: ita et Ironia: que est cum
quis de se minora dicit: ut reputet
bonus. 1. Potest aut fieri dupliciē fm
Tbo. 22. q. cxiii. vno modo cū v̄itate
et sic non est peccatū: nisi p̄ alicui⁹ cir
cūstantie corruptōez. alio modo cum
fallitate: cum aliqd dicit illud quod in se

nec recognoscit: nec credit. et de hoc
dicit Aug. 22. q. 2. c. Cū humilitatis
Cū humilitatis causa mentiris: si nō
eras peccator mētiendo efficieris quod
vitali. Idem in. c. Non ita. et in ca.
Incauti. dicit. Incauti sunt hūiles
quod se mētiendo illaqueāt. Debet tam
vnus quisq; semp estimare se peccatōz
v̄n di. 5. c. Ad eius. Bonaz mentiū
est ibi culpā cognoscē: vbi culpa nō ē.

Articulus secundus de quatuor
aliis fructibus supbie. quoz p̄m⁹ est
ambitio.

a **D**monet nos diuina scripta.
ut superbie crimē effugiam⁹
ostendens deū omnipotētē illam nō
parum odire. Unde Amos. 6. dicit
dñs exercitū. detestor ego supbiāz
et puerb. 6. Arrogatiā et supbiāz et
viam p̄auā. et os bilingue ego dete
stor. et ecclesiastici. 10. Odibilis ē corā
deo et hōibus supbia. Quare ipse ex
cellus dñs v̄minat supbis durissime
dit. n. Iheremias. 13. c. Requiescē
faciā supbiā infidelīū: et arrogatiā
fortiū humiliabo. et 18. c. De corone
supbie. et Iheremie. 50. Ecce ego ad
te supbe dicit dñs de⁹ exercitū. quā
venit deus tuus tēpus v̄sitatōis tue
et cader supbus et coruet. et nō erit quod
suscitet eū. Propterea in hoc articulo
de alijs quatuor fructibus superbie
loquamur.

p **R**imul fruct⁹ est ambitio quod quod
inordinate dignitates appetit
et honores. hec imanis bestia totuz
fere mūdū destruit. ita⁹ oēs turbat
scādala plurima parit. ecclesiāq; con
fundit. unde in. c. 12. vbi. de electōne
dicit. Nihil est quod magis officiat

d z

120114 qd c

a
Articulus
lib. 29

ecclesie dei q̄ q̄ indigni assumuntur
prelati ad regimen animarum. Hoc
ideo est quia ambitiosi presumunt: et
ingerunt se precibus: et precio vt di-
gnitates acquirant. Sed audiant
Crisostomū. di. xl. ca. Mulci dicētē:
Quicumq̄ desiderauerit primatum
in terra: inueniet confusionem in ce-
lo: nec inter suos christi computabi-
tur: qui de primatu tractauerit. Et
8. q. i. ca. In scripturis ponit̄ viduz
Apostoli ad hebreos. 5.º. Nemo sibi
assumat honorem: sed qui vocatur a
deo tanq̄ Aaron.

De ypocrisis maligna x̄po etosa.
I. Secundus fructus superbie est
ypocrisis: que vt dicit Alexan-
der in. 2. est amor apparētis boni: qm̄
qs̄ est malus: et simulat se esse bonū
De his ypocrit. loq̄ Arist. i. Elēcoz
Quibusdā inq̄t est magis opepūz
videri esse sapiētes: q̄ esse et nō vidēi
Et Seneca ad Lucillū ait. Qd̄ loq̄
mur sentiam? cōcordet h̄mo cū vita
et itez ad eūdem. Multo magis ad
rem p̄tinet: qualis tibi: q̄ q̄lis alijs
videaris. Et idē ad eūdem. Illud te
admoneo: ne eoz more q̄ nō proficē
si cōspici cupiūt facias aliqua que in
habitu tuo: aut ḡne vite nōbilia sint
hos ypocritas supra oēs peccatores
detestatus est dñs iesus x̄ps. Nam
Matb. 5. dixit. Cū facis elemosinam
noli tuba canē: sicut ypocrite faciūt.
et 6. c. Cū ieiunatis: nolite fieri sicut
ypocrite tristes. et 7. c. Attendite a
fermēto pharisēoz: qd̄ est ypocrisis.
et 15. c. Ypocrite h̄n̄ p̄betam̄ de vo-
bis Iayas. et 22. c. Ne vobis scribe
et pharisei ypocrite: q̄ claudis̄ regnū

celoz āte hōies: vos. n. nō introitis
nec introeites finitis intrare. Tales
sunt religiosi et ignorātes: q̄ in p̄dica-
tionib? et confessionibus: ac consilijs
dānāt cōingia: afferūtq̄ neminez in
statu matrimonij posse saluari. Et
itez Mathei. 22. Ne vobis scribe et
pharisei ypocrite: qui comeditis do-
mos viduaz: orōnes lōgas orantes
Tales sūt religiosi et sacerdotes: mul-
tis artibus bona viduaz rapiētes. et
itez ibi. Ne vobis scribe et pharisei
ypocrite: qui circuitis mare: et aridā
vt faciatis vnū profelitū: et cū factus
fuerit: facitis eū filiū gebēne duplo
q̄ vos. Profelitus dicebat q̄ ex gē
tilitate cōuertebat̄ ad iudaismū: ad
qd̄ pharisei multū laborabāt p̄pter
inanem gloriā. Sic hodie religiosi
q̄ indistincte induūt frēs: et p̄tētes
de tertio ordine. Et itez. Ne vobis
scribe et pharisei ypocrite: q̄ decima-
tis mentā: et anetū: et ciminū: et reli-
quistis que maiora sūt legis: iudiciū
misericiordiā et fidem. Tales sūt mlti
q̄ sibi cōsciētā de minimis faciūt: q̄
aliqñ peccata nō sunt: tñ de odio for-
mali p̄ximi: d̄ detractōib? et infamijs
nō curāt. Et itez. Ne vobis scribe et
pharisei ypocrite: q̄ mūdatis qd̄ de
fozis est: calicis et parap̄sidis intus
pleni estis imundicia et dolo. Tales
sunt q̄ tātū opinionones vulgarū de
q̄busdā ad rem nō p̄tinetib? pascūt:
vt ferre ante oculos scapularē: et na-
dos ostendere pedes: ac similia: que
si fiat vt hōibus ostēdātur: ypocrisis
vitiū sapiūt: secus si bono aio: et p̄p̄
diuinū amorē. Et itez. Ne vobis scri-
be et pharisei ypocrite: q̄ similes estis

de xpo
fit

2

3

4

5

6

6

7

sepulchris dealbatis: que foris patet
 hominibus speciosa: intus vero plena
 sunt ossibus mortuorum et omni spur-
 cidia. Et iterum. Ue vobis scribe et pha-
risei ypocrite: qui edificati. monumenta
prophetarum: pres vestri occiderunt illos
Nec mirum quod ita acriter persecutus est
ypocritas christus: quia ut dicit Isaias. q. e
Omnis ypocrita est nequam. et Aug.
83. vi. c. Nemo. in nemo nocet apostoli
in ecclesia: quod qui puerile agens: nomen
vel ordinem sanctitatis et sacerdotis habet
Concordat huic sententia: Ciceronis
dictum in primo de officiis. Aoti in
in iusticie nulla capitalior est: quam eorum qui
cum maxime fallant: id agunt ut boni
viri esse videantur. Cognoscere possunt
omnes sapientes et viri graues ypo-
critas a fructibus eorum: ut docuit christus
Matth. 7. qui sunt primo odia: ple-
ditiones: detractioes: impatientie: ambi-
tiones: appetitus honoris et laudis:
diligentia querendi fauores diuorum
temporalium: mendacia: fictioes: et clau-
strum discursus: inuiles mulierum fre-
quetationes et conuersationes: et his si-
milia. Taceo quod scio: quod vidi: quod au-
diui: vnusquisque iudicet seipsum. vnum
tamen asserere possum quod rarissimi
sunt: qui religiosam vitam patientes aut
spiritualem ypocritis labe non deturpant
fateat hoc Hieronymus ad li. 2. contra Iuda-
ianos ait. Quamuis alijs vicijs care-
possum: ypocritis maculam non habes:
aut nulloz aut paucorum est.

no

a

De superbi pertinaces sequuntur proprium
sensum.
 t tertius fructus superbie dicitur
pernitia: dicitur pertinax qui ita
firmiter suo heret sensui: ut neuini

velit acquiescere: sequitur proprias opinio-
 nes: et iudicia: spiritus consilij et sapien-
 tum et amicos dicitur. Ne igitur quis
pernitax dephendat: tria principaliter ob-
seruare. Primum ut proborum
virorum sententis magis quam proprie inhe-
reat: hoc scribitur et de constitutoib. c.
Ne initari. vbi sic habet. Ne initaris
prudencie tue: prudencie sue inimitur
quod ea que sibi agenda vel dicenda vi-
dent: patrum decretis preponit. Idem
ponit extra eodem. Canonum. 7. 8. q.
.i. c. Secundum. 7. 2. q. 6. c. Dura. 7. 4.
ut a ceptis que bona credebat: et post
modum comperit mala: siue in dicitis
siue in factis retrocedat. vbi dicitur. 22
q. 2. c. Diffinitio. Diffinitio incauta
laudabiliter est soluenda. Idem in sen-
tentia. per. i. c. Magne. Augustinus
o doctor erimius fecit librum reuersionum
Arrius hereticus fuit pertinax: et perijt
Sic Bayus flaminis fuit pertinax et
princeps: et ab hanibale apud lacum
transmenum deuictus est et occisus.

Tertium quod obsequandum est ut euitetur
pernitia: quod quicquid homo sic sapiens
in rebus: tamen duris et arduis vtiat
maturis consilij. Inquit. n. Hierony.
super illo verbo Isaias. 3. et consiliarius
non est tibi. Eret poete laudabilis
sapientie dixerunt primum esse beatum: qui
per se sapiat. Secundum qui sapientem au-
diat: qui autem utroque caret hunc inu-
tilem esse tam sibi quam alijs.

De superbi ingrati sunt deo et ho-
minibus.

q Quartus fructus superbie dicitur
ingratitude. Solent superbi
esse ingrati deo et hominibus: nam superbus
beneficia et dona que habet a se bene

d3

aut p̄p̄is meritis credit: cui aposto.
i. ad corin. 4. ait. Quid habes qd̄ n̄
accepisti: si autem accepisti: cur glo-
riaris: quasi non accepisti. ⁊ Jacobi
i. c. Omne datum optimū: ⁊ omne
donū p̄fectum desursum est. Sup̄b̄
q̄ nec deūz recognoscit: nec p̄mo
b̄n̄fico refert gratias: imo semp̄ deū
bit: semp̄ conquerit: quia nulli vellet
s̄ditus esse vel obligatus.

Articulus tertius de quatuor alijs
fructibus sup̄bic: quoz p̄mus est in-
obedientia.

392
I. In diuersis iaculis nō vulnera-
ret sup̄bia mentes mortalium
nō insudarē tādiu ad eius exprobra-
tionē: sed q̄a ipsa pene omnes inuol-
uit: ⁊ vix reperit: q̄ ab ipsa sit alienus:
idcirco in hoc articulo de quatuor ei⁹
fructibus vltimis adhuc dicemus.

Adm̄us itaq̄ fructus: inobedientia
vocat: ex hoc filij p̄tibus: s̄diti pla-
tis: ⁊ inferiores sup̄iorib⁹ obedire cō-
tēnēt. hoc autē maxime p̄ficiē in illis
qui se bonos reputātes: cū videant
de factō malos sup̄iores ⁊ platos ab
eoz obedientia se eximūt: reputantes
iniquū ⁊ iniustus fore: vt boni crimi-
nosis s̄biciant ⁊ reis. Contra istos
dicit Alexander in. 2. summe. in. q.

1
Vtrū boni s̄bici teneāt malis: q̄ sic:
q̄a mali s̄bicūt malis: p̄pter vicium
puniedū: ⁊ boni s̄bicūt malis: ex dei
ordinatōe p̄pter vtilitatē sue purga-
tionis. vñ Ambro. sup̄ epistolam ad
Ro. 12. c. ait. Super illo v̄bo p̄ncipes
non sunt timorū boni opis: si bonus
est princeps: b̄n̄ opantē non puniē: si
diligit: si malus est: nō nocet bono:
sed purgat eum. ⁊ in. q. Vtrū plac⁹

malus possit iudicare inferiorē bonū
Rendet q̄ potest de officio p̄tatis: et
adducit exemplū Saulis: de quo. 8.

i. q. i. c. Audader. 7. 2. q. 7. c. Sic de
his. ⁊ p̄mo Regū. 24. c. Qui cū esset
a dño reprobatus: iudicabat tamen
populū dei: ⁊ vn̄uersus populū ei⁹
iudiciū expetebat. vñ dicit David p̄
reprobationē: p̄fitens ipsum esse iu-
dicez a dño: p̄pitius sit mihi dñs: vt
non extendam manū meam in xp̄m
domini. David etiam cū esset adulter
⁊ homicida: interrogatus a p̄pheta:
sententiā in diuitē dedit: q̄ rapuit onē
paup̄is dicens. Iudicium mortis est
viro huic. Salomon etiam amozē
muliez de p̄auar⁹ coluit deos gētūz
tamen vn̄uersa plebs Israhelitica
ad eius iudiciū confluēbat. ⁊ in. q.

3
Vtrū honoz sit eribendus malo plato
dicit Alexander q̄ quādiu ab eccl̄ia
tolerat: debet sibi honoz: ⁊ quāuis
male p̄sideat: quousq̄ ab eccl̄ia de-
ponat: vt bene p̄siciens debet habē
nec debent inferiores iudicare: vtrū
bene opent: sed illos dñs iudicabit.
⁊ in. q. Vtrū malus prelatus maḡ
sit honorandus q̄ bonus s̄bici⁹: dicit
q̄ malus p̄latus in quātuz prelatus
magis debet honorari q̄ bon⁹ s̄bici-
tus: q̄a maḡ est in p̄cipatōe debiti
honoris. Cōfirmantē vicia p̄ Alexā.
p̄ma. i. 2. c. vbi dicitur. Serui subditi
estote in omni timore dñis: nō tācū
bonis ⁊ modestis: sed etiā discolis: ⁊
ad idem est textus. di. 9. c. Quicūq̄.
⁊. ii. q. 2. c. Julianus. c. Qui resistit. c.
Si ei. c. Si bonū. c. Impatores. ca.
Quid q̄ mirum. Dū igit̄ plati mali
p̄cipiunt ea que non sunt cōtra deū

7 bonos mores audiendi sunt iuxta
precepta domini. Math. 22. c. dicen-
tis. Super cathedra Moysi sederunt
scribe 7 pharisei. Omnia ergo que
dixerint vobis facite 7 seruate h3 no
opera eorum nolite facere.

**De superbi sunt curiosi scire que n̄
possunt: aut non debent.**

I Secundus fructus superbie: cu-
riositas vocatur. fm tho. 22.
.q. 167. Curiosus aliquis potest dici
multipliciter. **Primo** qui querit
scire qđ supra vires est: contra illud
qđ scribitur Ecclesiastici. 3. c. Altiora
te ne quesieris: 7 fortiora te: ne fueris
pscrutatus. Sic sunt curiosi: qui vol-
unt inuestigare in genio suo secreta
dei pro quibus dicit Lactantius li. 1.
diuinarū institutionum. Veritas 7
archanū summi dei: qui fecit omnia
ingenio ac propriis sensibus nō potest
comprehendi. Alioquin nihil inter
deum hominēq; distaret: si cōsilia et
dīspositōes illius maiestatis eterne
cogitatio assequeretur humana.

Secundo dicitur curiosus: cum qđ
querit scire aliorū facta: que ad ipsuz
non pertinent: nam quilibet seipsum
inspicere habet: non proximos: vt di-
xi in quadragesimali in sermone de
iudicio curioso 7 temerario: quoniā
vt inquit Cicero in questionibus tu-
sculanis. Propriū stulticie est: aliena
vicia cernere suorum obliuisci. **Uoz**
hodie impellit illud dictum Seneca
li. 2. de ira. Aliena vicia ante oculos
habemus: a tergo nostra: et de h̄ ait
Asartialis coquus. Ad fratris culpā
aquile tu lumina portas. **Tertio**
dicit aliqui curiosus: cū querit scire

qđ scire peccatum est: vt artes magi-
cas. nā vt dicit dñs Boñ. in. 2. di. 7
huiusmodi artes exerceri nō possunt
absq; peccato: quia p̄bitum est: et
per legem diuinā: vt patet Leuitici
20. 7 per legem positūā: vt habetur
26. q. 5. c. Si qđs. c. Qui diuinatōes
.c. Non liceat. Ratio huius p̄biti
onis est: quia qui diaboluz aduocat
per magicas artes: aut quouis modo
peccat in seipsum: dum se omittit di-
scrimini: peccat in ecclesiam: dū hēt
cōmertium cum illo: qui est omnino
precisus 7 ecclesie aduersari: peccat
etiam in maiestatem diuinam: dum
recūrit ad diabolom: quasi deus nō
sit omnipotens: 7 sufficiens atq; be-
nign⁹. **Quarto** potest aliq; dici
curiosus: cum querit scire qđ scire nō
est peccatū: sed cum debito modo vt
faciunt illi qui volunt acq̄rere sciētā
p̄ artem notoziaz. **Et quinto** dicit
quis curiosus: cū querit scire: sed nō
ad debitum finem.

De superbi sunt contentiosi.

Tertius fruct⁹ superbie contentio
vocat⁹: q̄a supbi solent esse ver-
bosi: 7 cōcedūt libeter: 7 omnibus lo-
quētib⁹ cōtradict⁹: assumūtq; libent⁹
omnē cōtrarietate: vt videat sapien-
tes. De hac cōtentione dixi in quadra-
gesimali copiose.

De superbi sunt presumptuosi.

Quartus fruct⁹ superbie dicitur
presumptio: de qua sunt tria no-
tanda. **Primū** qđ p̄sumptio sumitur
multipliciter. **Aliquādo** p̄ p̄bitōe
semiplena in iure: 7 sic dicit li. 6. de
regulis iuris. Qui semel malus: sēp
p̄sumit esse malus. **Secūdo** accipit

presumptio pro quadā bona cōfidē-
tia. 7 sic accipit Judit. 8. c. Bñdictus
es dñe: qui nō derelinqs psumētes
de te. 7 di. 4. c. veniqz Tertio sumit
p vna ex speciebus peccati in spūm
sancū. Quarta sumit proat oppo-
nit magnanimitati: 7 sic est species
superbie: 7 potest sic diffiniri. Presū-
ptio est vitium: quo quis aggredit
vel exēq̄ ea que sūt supra facultatez
suam 7 conditionē. hoc vitii oppo-
nit magnanimitati per excessuz. nā
magnanimitas est vtus moralis: tē-
dēt ad magna opera: 7 ad magnos
honores: sed h̄m rōnem 7 h̄m vtutē
suam: 7 dignitatem: huic autē vtuti
opponit aliqd vitii h̄m defectum: et
aliqd h̄m excessum: sicut 7 alijs vtu-
tibus moralibus: 7 h̄m defectū h̄dez
opponit vitii pusillanimitatis quo
quis retrahit se ab his omnib: q̄b
est dignus vel aptus: dum. s. nō co-
nat ad opandū ea que sibi cōpetūt:
h̄m statū suū: 7 hoc p̄hibet Ecclesi.
6. Noli inqt sapiēs esse pusillanimis
in animo tuo: s̄ p excessū opponitur
magnanimitati p̄sumptio: que attē-
ptat magnū opus: excedēs facultatē
suam: qd̄ qdem peccatū est s̄z Iho.
22. q. 20. quoniā vt inquit Seneca
li. de quatuor vtutibus. Magnani-
mitas si se supra modū extollat facit
viz minacē inflatum 7 inquietuz et
turbidū: 7 in quascūq̄ excellētias di-
ctoruz factorūq̄ neglecta honestate
festinū. Secūdū notādū q̄ si homo
vult se retrahere 7 auertē ad diuina
p orōnem cōtēplationē 7 huiusmōi:
vniēdo se cis per intellectuz 7 volun-
tatē: quāuis diuina sint supra hōiez

nō tamē dicef p̄sumptuosus: si debito
modo idest h̄m rōnez se applicet eis
idest h̄m capacitātē suam. Tertū no-
tandum q̄ si aliquis attēptat aliqd
opus facere non ex se: s̄ vtute diuini
auxilij: hoc non erit p̄sumptuosum.
Opus enim magnū de se cū fiducia
diuini auxilij facultatē nostraz nō ex-
cedit: dūmodo illud sit p̄portionatū
p̄supposito auxilio cōis gratie: sicut
attēptādo celebrationē cōmunionez
religionis ingressuz: regimen impo-
situm cū debitis circūstātijs 7 h̄mōi
di p̄nominati fruct⁹ a supbie radice
p̄ueniūt: eradicet arbor: 7 fructus p̄i
bunt: 7 ericabunt. Nisi. n. humiles
fuerim⁹ heredes celestis regni nūq̄
esse valebimus. Ad qd̄ nos pducat
Iesus redemptor mundi: qui est be-
nedictus in secula seculoz. Amen.

Sextus sermo de iudicio dei cōn-
primos parentes: mandato diuino
inobedientes.

p Restat nobis in dies cā-
quare dei iusticiā timere
debeamus. Quis nam
non patiat: dū h̄m vidi-
cam scripture sancte traditionez pro
inobedientia p̄morum parentum: et
iplos: 7 omnem ipsoz posteritatem
penis grauissimis viderit affici. Nō
sinit deus iniuriam sibi fieri: quin p
flagella sequentiā ostendat quantū
sibi displiceat: non est acceptoz perso-
naruz: nec respicit cuiusq̄ dignitatē:
non p̄mitit hominē labentē impune

transire. Apud quosdam tñ impios
7 incredulos fragmenta vident esse:
que dicuntur de peccantibus homi-
nibus primis. Idcirco in hoc smoe
de iudicio dei contra hominem ino-
bedientem dicuri: tria more solito
mysteria declarabimus.

Primum dicit causalitatis.

Secundum qualitatis.

Tertium penalitatis.

De causa pene primorum parētuz
quia ppria voluntate preterierūt dei
preceptum.

Cap. p̄mum.

Iustificanduz arbitror in hoc
primo capitulo eoz opinioni
qui primozū parentum culpam alle-
niare: imo excusare nitunt: asserunt
equidem. si voluisset deus non pec-
casset Adam: quasi deus causa fuēit
transgressionis illius. Quare ad trā-
quillitatem cordis: opus est hic qua-
tuor dubia disputare.

1° Primū. vtz deus sit cā peccati.

2° vtz deus possit facē voluntatem
creatā impeccabile p̄ naturā.

3° vtrū deus debuit p̄mittē hōiem
impugnari.

4° vtz diabol^o ex inuidia tēptauit
hominem.

Ad primum dubium obiciendo ar-
guit aliqui: q̄ deus sit causa peccati
Et primo ex auctoritate Isaie. 45. c.
Ego dñs et non est alter formans
lucem: 7 creans tenebras: faciens pa-
cem: 7 creans malum. Et Amos. 2.
ca. Non est malum in ciuitate quod
dominus nō faciat. Et Ecclesiasticū
.ii. ca. Bōa 7 mala. vita 7 mors: pau-
peras 7 honestas a deo sunt. Item

arguitur ex ratione Phi. Quicquid
est causa cause: est causa causati. Sed
deus est causa liberi arbitrii: liberum
arbitrium est causa peccati. ergo de^o
est causa peccati. Contra ista est au-
toritas August. 2. li. 82. q. ait. Deo
auctore non sit homo deterior. Re-
spondet ergo Tho. i. 2. q. 79. arti^o.
p̄mo Quod homo dicit esse causa pec-
cati dupliciter. Uno modo directe.
inclinando scilicet voluntatem suaz
vel alterius ad peccanduz. Alio mō
indirecte. dum scilicet non retrahat
aliquos a peccato. Ezechielis tertio
speculatozi dicitur. Si non dixeris
impio morte morieris sanguinez ei^o
de manu tua requiram. Deus autez
non potest esse directe causa peccati
quia omne peccatum est p̄ recessum
ab ordine. deus autem omnia incli-
nat 7 conuertit in semetipsum. sicut
in vltimum finem. sicut Dionys^o ait
2. c. d̄ diuinis nominib^o. vñ impossi-
bile ē q̄ sit sibi vel alijs cā discedēdi
ab ordine q̄ est in ipsū. vñ nō pōt vi-
recte esse cā peccati: similis nec indire-
cte. cōtingit. n. q̄ de^o aliqb^o nō p̄bet
auxiliū ad vitanda peccata. si p̄beret
nō peccarēt. si totū hoc facit fm ordi-
nem sue sapientie 7 iusticie. cum ipse
sit sapientia 7 iusticia. Unde nō im-
putat q̄ aliq̄s peccat sicut cause pec-
cati. sicut gubernator nō dicit causa
sbmersionis nauis. ex hoc q̄ non gu-
bernat nauiz. nisi qñ sbibit guberna-
tōez potēs 7 debēs gubernare. 7 h^o
mō intelligitur dictum Apostoli ad
Romanos p̄mo. Tradidit illos de^o
in reprobum sensum. vt facerent ea
que cōueniunt. in quātū scilicet non

a

6

phibet eos: quin suū reprobū sensuz
sequant. Respondet ergo Tho. ad
audouitates in contrariū allegatas:
q̄ triplex est malū. scilicet culpe. et pene. et
dāniū: inter que ē differētia: q̄a malū
culpe est in agēdo: nam peccatuz est
dictum vel factū: vel cōcupitū cōtra
leges dei: vt dicit Aug. cōtra I faustū
ad malū dō pene et dāni ē in patiēdo
illud est volūtariū: ista inuolūtaria.
Deus igit ē cā mali pene: q̄a omnis
pēna iusta: et qui contrariū assereret:
diceret vtiq̄ p̄positionē hereticā. 24
q. 45. c. Quidā Lociliani. similē di-
tendum est de malo dāni. Vñ Job
i. c. Non dixit Chaldei abstulerunt
Sed dixit. Dñs dedit. dñs abstulit
Datet hoc etiā. 22. q. 5. c. Remittat
Si loq̄mur de malo culpe: vt p̄dictū
est: deus nullo mō est cā peccati. Ad
rationem vero p̄phi. dicit Tho. q̄
effectus cause medie p̄cedens ab ea:
fm q̄ s̄dicit ordini cause p̄ime: redi-
cit etiā in causā p̄mā sicut si minūter
facit aliqd̄ contra mādatū domini:
hoc nō reducit in dñm: sicut in cām
Similiter peccatū qd̄ libez arbitriū
cōmittit nō reducit in deuz: sicut in
cām. Nam lz deus dederit homini
libez arbitriū: quo posset peccare: et
dedit q̄to uon peccaret. quare dicit
Hierony. ad Demetriadē. Utrumq̄
nos posse voluit optimus creator:
si facē tātū qd̄ impauit. Vñ vt pecca-
ta vitaremuz: dedit angelū custodez
dedit lamen rōnis nālis: dedit bñsi-
cia sua: volens reliq̄s creaturas hōi
seruiciū tribuere: dedit legē scriptaz
et p̄cepta vite: misit in mundū vnige-
nitum filium: vitatem fecit p̄ aplos

p̄dicari: cōminat etnas penas: polli-
cet futurā gloriā: et similia: cū q̄b̄
omnibus hortat oēs: imo et p̄cipit:
vt declinent a malo: et faciant bonū
Secūdum dubiū erat. Vtrum deus
possit facere volūtate creatā impec-
cabilem p̄ nām. et Rndet Anselmus
li. Cur deus homo. secūdo. 7. c. 20. q̄
non: ex eo quia non potest facē crea-
turam esse deum: vñde non potest
creatura eē impecabilis: nisi sit de⁹
essentialē: quod est impossibile: vel
suppositaliter sicut christ⁹. Ideo dicit
Hierony. in euangelio prodigi. sol⁹
deus est: in quem peccatuz cadere nō
potest. Et Aug. contra Maximū.
Solus deus natura sua nō potuit:
nec potest: nec poterit peccare. Decla-
rāt ista a dño Bona. in. 2. di. 24. sic
Si libez arbitriū creature rationalis
fieret naturaliter ad malū inflexibile
aut hoc esset p̄pter ipsius artationez
ad bonum: aut p̄pter determinatōem
Si p̄t artationē: vt sic facēt bonuz
sicut lapis tendit deorsum: certe iam
libez arbitriū non esset liberum: nec
opus eius esset laude dignum: et ita
ineptum esset ad finem: p̄pter quez
est factū. vicz. ad laudis et glie p̄miū
assequēdū. Si autem inflexibile essz
ad malū p̄t determinatōem: quia sic
potens esset p̄ p̄p̄iam naturam in
bonum: vt nō posset deficē in malo
sicut est de libero arbitrio diuino qd̄
ad sola bona determinatū est liberū
arbitrium careret vanitate p̄ naturā
suam. q̄ iam non esset creatura: nec
p̄ductuz ex nihilo: cū omnis creata
vāitati sit s̄bicta: et p̄pterea eē impe-
cabilem p̄ nām: p̄p̄iū est solius dei

malū ē
culpe

diff. p̄cti

7
3

Tertium dubium fuit. Utruz deus
debit pmittere hominez impugnari
quem psciebat in pugna def.cere.
Et ad hoc dicit Bona.in.2.vi.22.
q sic decet deum administrare res:
7 eis puidere vt salua sit lex: quam
indidit eis a pmaria rez conditōne
iuxta illud Aug.li.7.de ci.vi. Sic
deus res quas cōdidit administrat
vt vnāquāq; agere ppios motus
sinat. Sed deus fecit hominē in lri
bilitate arbitrij: 7 similit diaboluz. q
si diabolus voluit hominē temptare
7 homo voluit ei cōsentire de? nullū
illoz debuit impedire: insup facilius
erat homini vincē aduersariū q̄ dia
bolo vincere hominē: hō.n.nō pote
rat vinci nisi volens: qre pugna illa
de se magis erat ordinata ad victo
riam hominis q̄ diaboli: 7 sic mag
ad bonum q̄ ad malum. Si q̄ de?
pmittere debet: qd̄ directe ad bonū
hōis ordinat: videt q̄ a tēptatione
p̄mi hōis nō erat arcendus aduersa
rius. Adhuc voluit pmittere hoc deus
q̄a volūtariū peccatū hōis remedio
carere non debebat: qd̄ fuit duz xps
filius dei misericordit̄ pro illo dignat?
est satisfacē: ob qd̄ ecclesia cantat. o
felix culpa: que talem ac tātū meruit
habere redēptorē. Accedit etiam hic
permissio ad peccati allaxiationem.
Leuius enim fuit peccare alio sugge
rente 7 impellente q̄ volūtate p̄ua
incuruante: q̄a fortassis hō cecidisset
etiam si nūq; aduersarius pestifera
suggesisset. Si q̄ peccauit hō: impu
tandū est sibi volūtariē ad peccatuz
consententi: uā vt dicit magister in
.2.vi.24. Fuit homini adiutorium

datum in creatione quo poterat ma
nere si vellent. Id̄ vtiq; fuit libertas
arbitrij ab omni labe et corruptela
immunis: atq; voluntatis reditudo
7 omniū naturalū potētiāz anime
sinceritas atq; viuacitas: sed inqunt
nōnulli. Potuisset ne deus qui est
omnipotens volūtatem hōis d̄tere
in bonam. 7 r̄idet magister vi.22.2
.ci. Potuisset reuera. Cur non fecit.
Quia noluit. Cur noluit. Ipe nouit
Non debemus plus sapere q̄ opz.
Quartū dubiū fuit. Utrum inuidia
motus est diabolus ad tēptandum
hominem. 7 q sic pbat auctoritate
scripture. dicē. n. Sapientie. 2.c. In
uidia diaboli. mors intravit in orbē
terraz. Sz̄ tra hoc possz q̄ instare
p̄mo q̄a omnis inuidia est respectu
paris vel supioris s̄m q̄ dicit Breg.
2. moralū. sup illo verbo Job. Spar
mulū occidit inuidia supioris inquit
saltē s̄m reputatōez. s̄ diabol? nō re
putabat hōiez supiorēz sibi. q̄ v̄ q̄ ei
nō inuidebat. 2° inuidia est respectu
bōi qd̄ aliquo mō pōt acq̄ri. s̄ diabo
lus nō potēat puenire ad eternā bea
titudinez: q̄a lapsus erat irrepabili.
q̄ v̄ q̄ p̄ illi? acq̄sitōez nō inuide
bat hōi. R̄ndet Bona. i. 2. vi. 21. q̄
mēs diaboli a supbia et inuidia pos
sessā. vident hominē in statu in quo
poterat cadere s̄b diabolica ptāte. et
in quo poterat ascēdē ad supernaz
felicitatē. ex hoc ex superbia mot^o est
7 ex inuidia ad ipsum tēptanduz. Ex
superbia nāq; vt ipsum sibi subiceret
Ex inuidia vero vt ipsum a superna
felicitate retraheret. Et superbia fuit
sicut mouēs p̄mū. Inuidia nō sicut

mouens proximū ⁊ immediatū. Esto enim q̄ non possit dominium super homines acquirere adhuc studuisset ipsam a paradisi gaudijs impedire.

Ad p̄mū q̄ oppositū dicendū q̄ inuidia nō solū est respectu superioris eius qui est superior: s̄ eius q̄ p̄t esse: quibus autē diabolus in statu illo nō reputaret hominē superiorem se: inuidebat t̄n ne merito obedientie sublimaret ad statū glorie: in quo statu ipsuz superiorē se nō dubitaret. **N**otest etiam dici: q̄ tūc reputabat ipsū superiorē se in hoc q̄ poterat p̄uēire ad illā gl̄iaz ad quā nō poterat ascēdere ipse diabolus.

Ad secūdū dubiū q̄ nō solū inuidet alijs respectu bōi qd̄ potest obtinere: s̄ etiaz respectū ei⁹ qd̄ nat⁹ est habere: quibus nō possit: sicut truncatus ⁊ cecus inuidet alijs visuz ⁊ p̄gressum. I.3 autē diabolus non possit ad beatitudinē puenire: t̄n h̄z ad hoc nālem aptitudinē.

Temprauit itaq̄ hominē ⁊ a muliere cepit. vt p̄z gen. 3. quare autē ab ipa cepit: ⁊ nō a viro dicit Bona. h̄a attēdebat mulierem esse minoris sapiētie: debilioris cōstāstantie: ⁊ importunioris adherentie p̄pter minorē sapiētiam erat facilior ad seducēdū: ⁊ iō diabolus seductor p̄ eā sibi voluit facere trāsītū ad viā p̄pter debiliorē cōstāntiā facilior erat ad puer tendū. ⁊ ideo diabolus expugnator aggressus est hōis ciuitatez ex ea pte ex qua erat aditus minus munit⁹: p̄pter importuniorē ⁊ nō adherētā: cogitauit diabolus q̄ si mulier p̄mo vinceret nō quiesceret: quousq̄ puerteret virum.

De q̄litate peccati p̄moz pentuz

⁊ grauitate illius culpe ⁊ remissibilitate.

Cap. secundum.

Cipiunt equidem multi de clari sibi sibi qd̄ vident illud peccatuz tam grande: exolumq̄ deo celi: qd̄ n̄ nisi morte xpi deleri potuit: et p̄pter qd̄ tā diu altissimus dñs cōtinuit in ira misericordias suas. **U**tile quippe est inspicere diligenti: q̄ sit dānosum dei mandata p̄terire: cū ex inobediētia vt patebit Adam deo sit fact⁹ inimicus.

Ad hoc autē melius inuestigādū quatuor in hac pte dubia erūt declaranda.

Primū. vtz peccatū p̄moz pentum fuit inobediētia.

Secūdū. vtrū peccatū illud fuit grauisimū omnium peccatorū.

Tertiū. vtz grauius peccauit vir: q̄ mulier.

Quartum. vtrū magis fuit remissibile peccatum hominis q̄ peccatum angeli. **E**t licz tria dubia posita sint in quadragesimali: in fermōe de obedientia: t̄n adhuc inserenda illa sēsū vt materia ista clari⁹ ab omnib⁹ intelligatur.

De inobediētia fuit peccatū Ade.

Rimū igit̄ dubium est. vtrum peccatū p̄moz p̄tū fuit inobediētia: ⁊ q̄ sic p̄z. q̄a apostol⁹ ad ro. 5. c. dicit. **P**er vnus hominis inobediētia peccatores cōstituti sūt mlti ⁊ Aug. in li. de v̄a religione Adam p̄pter transgressionē obedientie: de paradiso deiectus est. ⁊ idem sup genesim ad lram. **N**on potuit melius ⁊ diligentius cōmēdari: quātū malū sit sola inobediētia. **C**um ideo reus iniquitatis factus est homo: quia eā rem tetigit contra prohibitionem: quam si non prohibitus tetigisset:

nō utiq; peccasset. 7 Genesis. 2. ca.
Dixit illi deus. Quis indicavit tibi
q; nudus esses: Nisi q̄a de ligno de
quo p̄ceperā tibi ne comedēs: come
disti. Sed aliq; dicit q; fuit superbia
inā ecclesiastici. 10. c. dicit. Innitum
omnis peccati supbia est: 7 eiusdem
. 25. A muliere sumpsit initium omnis
perditio. Et Aug. li. de v̄ginitate.
Diabolus in celo voluit esse sicut deus
cadēs aut̄ p̄suasit homini similitudi
nem volūtatis sue. Alij autē asserunt
q; fuit auaricia: sumēdo illam large.
Auaricia in d̄t Breg. sup Ezechielz
nō tātū pecunie est: s̄ scientie 7 altitu
dinis. S; mulier appetijt scientiā q̄n
diabolus dixit ei. Er̄tis sicut oīj sciē
tes bonū 7 malū. Nōnulli clamant
q; peccatum illud fuit gula. Unde
Ambrosius. 25. di. c. Sexto die. ait.
Gula regnante a paradiso expulit. Et
idem in hymno quē cantat ecclesia.
De parētis p̄thoplasti fraude facta
cōdolens: q̄n pomi noxialis morte
moisu corruit. Ipse lignū tūc nōuit:
dāna ligni vt solueret. Et Hierony.
cōtra Iouinianū. Solicite quidēdū
ē: vt quos saturitas a paradiso expulit
esuries reducat. Rūdet dñs Bona.
22. di. 2. q; p̄ncipale peccatum hōis
p̄pter qd̄ lapsus est: fuit inobediētia
7 ad hāc diabolus conatus est illuz
adducē. S; quoniā nemo opat̄ ad
malū aspiciēs: nec appetit malū: nisi
s̄ specie boni. Ideo clare dephēdēs
diabolus q; nō posset mulierē p̄cipi
tare: nisi p̄poneret aliq; d̄ appetibile:
illa tēptādo p̄posuit: ad que omnis
homo nāliter inclināf. Omnis hō
bomo naturalit̄ appetit beatitudinē

301
no

que est bonū copiosum gloriosum 7
deliciosum. vñ omnis homo nāliter
appetit excellētā sufficiētā 7 leticiāz
7 in appetitu ordinato taliū consistit
iusticia: in imodēato hō culpa. Gula
enim est appetitus inordinatus cibi
suauiter reficientis. Auaricia est inor
dinatus appetit⁹ sufficiētē. Supbia
est imoderat⁹ amor excellentie. Dia
bolus q; p̄mo p̄misit mulieri digni
tatis excellentiam: cum dixit. Er̄tis
sicut oīj. Secūdo cognitiōis abūdan
tiam: cū addidit. scientes. Tertio sua
uitatis expientia: cuz ostēdit lignum
pulchrū: 7 ad vescendū suauē. Ideo
mulier in appetēdo p̄mū: fuit supba.
appetēdo scūdū: fuit auara. 7 tertiu
gulosa. 7 in hoc fuit transgressiois
rea. Et sic Adāz a muliere simular⁹
comedit de pomo: non q; credēt q;
esset deus. sed ne contristaret. Quam
vt dicit aug. super Genesim ad lit.
nec est incoueniēs plura genera pec
catoz concurrere ad vnum flagitiū
p̄petrandū. Nā p̄ter dicta: mulier
peccauit peccato mendacij. quando
dixit serpentis: q; deus p̄ceperat ne
pomum comederet neq; t̄gerent
de tactu vtiq; p̄ceptum nō accipant
sed hoc addidit in displicētā p̄cepti.
Ut dicit Isidoro. de lyra. Quare con
cludit q; p̄ncipale peccatū ade 7 vro
ris eius inobediētia fuerit. 7 ex con
sequenti crimen lese maiestatis. De
quo aug. li. 14. de ci. dei. c. 12. ait. Nō
debet extimare quisq; leue ac puum
illud fuisse cōmissum. quia in esca fa
ctum est. Non quidem mala nec no
xia. nisi quia prohibita. Nec enim
quicquā mali in illo tante felicitatis

padiso uens crearet atq; plātare: ē
obediētia cōmendata est in precepto
que datus in creatura rōali mater est
quodāmodo omniū custosq; daturū.
Hoc itaq; de vno cibi gñe nō edēdo
vbi alioz tanta copia sbiacebat: pre
sertim cū nōdū volūtati cupiditas re
sistebat: qđ de pena trāsgressiōis po
stea sbscutū est: tā leue pceptum ad
obseruādū tā breue ad memoriā reti
nēdū: tāto maiore iniusticia violatū
est: quāto faciliore posset obseruātia
custodiri. hec Aug. ex cuius vbis de
phēdimus: qđ graue fuerit primoruz
pentum peccatū. Nec mirū: quoniā
si pater indignat filio: 7 dñs sbdito
inobediēti: quāto magis pater mifi
cordiaruz: 7 dñs celi 7 terre moleste
ferre debuit: dñ pceptū suū de facto
vidit cōtemni 7 preriri. ¶ Secūdū
dubiū erat: vtrum peccatū illud fuit
grauissimū omniū peccatoz. Et re
spondet Do. in. 2. di. 21. 7. 22. qđ vnuz
peccatuz potest dici grauius altero
duodecim modis. ¶ Primo cālitate
7 sic peccatum diaboli est maximum
cuius inuidia mors intravit in orbē
terrarum. ¶ 2° enormitate: et sic pec
catuz Jude. ¶ 3° in gratitudine: 7 sic
peccatū illi: qđ plura suscepit dona et
bñficia. ¶ 4° piculositate: 7 sic peccatū
igrātie. ¶ 5° inseparabilitate: 7 sic pec
catū auaricie. ¶ 6° importunitate: et
sic supbia: que ex ipsis bonis opibus
cōsurgit. ¶ 7° pronitate: 7 sic luxuria
8° maioris gratie impugnatōe: 7 sic
peccatū in spūm sanctū. ¶ 9° maiori
offensiōe: 7 sic ydolatria. ¶ 10° ratioe
maioris libidinis: 7 sic culuscūq; ge
neris peccatuz pōt fieri maius alto.

¶ 11° gñalitate: 7 sic peccatū pmi pētis
dicē fuisse maius: qđ in totū genus
hūanū se diffudit. ¶ 12° rōe facilitat.
resistendi. Et sic dicit magr in textu
qđ peccatū Ade fuit grauissimū: qđ
vt dicit Aug. li. 14. d. a. dei. Magna
fuit in peccādo iniqtas: vbi tāta fuit
in nō peccādo facilitas. ¶ Tertium
dubiū fuit: vtruz grauius peccauit vir
qđ mulier: 7 rñdet Dona. qđ si loqua
mur de grauitate: quātū ad ingradi
tudinē: gñius peccauit vir: qđ copio
siora dona suscepit. Si autē loqmur
quātū ad libidinem magis peccauit
mulier: qđ cū magis improba volū
tate: dñ cupiuit deo assimilari: 7 cre
didit. Si hō loqmur ad corruptiōez
distinguedū: qđ aliqd dicitē corrup
duplicat. Aut p modū cause. Aut p
modū occasiōis. Si pmo modo sic
qđ peccatū viri fuit cā trāsmissiōis in
postēos: 7 ita corrupit se 7 alios: ma
ior cōsecuta est ex peccato viri coru
ptio: 7 ideo eius culpa fuit grauior.
Si p modū occasiōis: sic qđ peccatū
mulieris fuit occasio peccati viri: et
ita p cōsequēs omniū alioz. Hoc m
mulier potest dici ceteros corrupisse
nō solū posteros: sed etiā virū suū
vñ nō solum peccauit in se: sed etiam
in pximū: 7 quātuz ad hoc peccatuz
eius fuit grauius qđ peccatū viri.
Quartū dubiū fuit. Vtruz magis
fuit remissibile peccatuz hominis qđ
angeli. Et respondet Alexander in
tertio sume qđ sic: 7 cōgruētia sumis
ex tribus.
Primo ex libertate arbitrij.
Secūdo ex conditiōe nature.
Tertio ex qualitate peccati.

Primo rōe libēi arbitrii fuit ma-
gis remissibile p̄c̄m hōinis q̄
āgeli 3. n. aug. 7 pōit a magro. 24.
di. 2. in libeo arbitrio ē factas volū-
tatis 7 rōnis: tā in homine q̄ in an-
gelo: v̄tamen differenter. **P**rimo
quātū ad volūtātē: q̄a libez arbitriū
hōis āte electionez volūtatis: 7 post
electionē se habet mutabilis: liberum
arbitriū angeli āte electionē se habz
mutabilis: 7 p̄ electionē imutabilis.
7 hac rōne in sūmo gradu: libez ar-
bitriū est in deo. **I**n infimo in hōie:
in āgelo 7o medio modo se habēs.
Quare deus de necessitate imutabi-
litas semp elegit bonuz: homo pōt
eligere bonum 7 malū: 7 itez bonū
Angelus aut̄ tātū semel pōt eligere
7 ideo quicq̄d elegit nō potuit de-
stari: ex quo nō potest penitē: neq; p̄
penitētiaz culpā delere: que est de-
statio mali: 7 ita relinquit: q̄ culpa
eius nō potest remitti: sicut remittit̄
illa hominis. **I**tē quātū ad p̄p̄rieta-
tē rōis: differt libez arbitriū in hōie
7 in āgelo: q̄a sicut dicit Dionysius.
Dei intellectus angeli firmitus est: et
hoc est quia supra tēpus 7 ita accipit
totū simul: 7 non post hoc illud: vel
hoc ex illo. 7 ideo dicit̄ angelus in-
tellectualis s̄bitātia: s̄ intellect⁹ hōis
est in tpe. 7 ita cōferēdo accipit. **U**n̄
nō accipit totū simul: sed vnum post
aliud: 7 vnuz ex alio. sicut ex p̄missis
cōclusionē. 7 ideo hō dicit̄ rōalis s̄ba
q̄a rō est v̄tus collatūa vni⁹ ab alio
q̄lis est q̄ cōpatio simplicis ad cōpo-
sitū 7 p̄ctū ad lineā in essendo: talis
est cōpatio intellect⁹ angelici ad hu-
manū in intelligēdo 7 iudicādo. cū

q̄ iudiciū fiat ab intellectu. p. 3 q̄ āge-
lus s̄m statū sue cōditōis iudicat de
re tota simul. 7 non in tēpore. 7 iudi-
cādo de ipsa. videt eam totā simul
q̄ certissime iudicat. s̄ q̄ peccat in iu-
dicādo. p. 3 q̄ peccat ex certissima ma-
licia: 7 sic nullo mō potest excusare.
q̄ eius peccatū est irremissibile. **N**ō
sic autē est de homine. v̄n cū totā rē
nō simul videat potest decipi in iudi-
cio suo. 7 ita cū peccatuz eius aliquo
mō possit excusari. nō ē irremissibile
v̄n Sene. 6. dixit deus. Nō p̄mane-
bit sp̄s meus. i. indignatio mea in
hōie in eternū q̄a caro ē. **S**ecūda rō
Secūdo p̄c̄m hōis fuit maḡ remissi-
bile q̄ peccatū āgeli rōe nature. vt. n
in d̄t Anselmus. li. Cur deus homo
p̄ akū hominē q̄ nō esset sui gn̄is hō
nō debuit liberari 7 reparari. Et cū
nō oēs āgeli sint vn̄ial gn̄is. p. 3 q̄ n̄
fuit possibilis reparatio in āgelo sicut
in hōie. **T**ertia rō. **T**ertio p̄c̄m
hōis fuit maḡ remissibile rōe q̄lita-
tis peccati. attēdēdo in p̄c̄o tria.

Primo genus.

Secundo circūstantiam.

Tertio occasionem.

Primo attēdēdo gen⁹. **T**ā āgelus
q̄ homo peccauit p̄ superbā. s̄ disse-
rent. **I**hō. n. appetit sciētā dei. Sed
angel⁹ omnipotētā. **O**mnipotētia
autē dei nō est cōmunicabilis alicui
creature. **U**nde x̄ps s̄m q̄ homo nō
hūit omnipotētā: s̄ hūit omnū scien-
tiam. **Q**uia q̄ sūma inordinatio est
appetere illud ad qd̄ nullo mō crea-
tura ē ordiata. hō āt erat ordiat⁹ ad
sciētā quā appetebat. ideo peccatum
hōis fuit remissibile. non angeli.

Secundo attendēdo circūstantiam peccati p3 differentia. Nā in Adam fuit aliqua ignorātia: q̄a peccatū qd̄ erat mortale credidit veniale. Sicut dicit aug⁹. Unde nō tātum credidit peccare quātum peccauit. Angelus autem non habuit ignorātia in peccando. Item homo habuit ppositū penitēdi 7 petēdi veniā de peccato: qd̄ credebatur veniale. Angelus autē non. 7 ppter hoc peccauit in spiritū sandū: homo nō. Tertio attendēdo occasionem peccati. p3. q̄a homo nō peccauit seipso sed alio mediante scz vxore. vxor etiam suasa fuit a serpēte. Insuper in vno homine erat tota species hūana nō adhuc mltiplicata sed mltiplicāda in alijs. Sed in angelo peccante non erat tota natura angelica: 7 ppter hoc diuine iusticie congruū fuit. vt nō statim iudicaret hominē q̄ cito peccaret. donec spēs humana multiplicaretur. 7 maxime numerus electoz.

Quod duodecim penis punitū est genus humanū ppter peccatū p̄mōzū pentū. Cap. tertiu.

Et si cotidie in nobisipsis eripi amur: q̄ misabilis facta sit humana conditio ppter lapsum p̄mōzū pentum. Vtamen vt vehementius excites animus ad timorē. de penis quas humanū genus incurrit ppter trāsgressiōnē diuini p̄cepti. In hoc tertio misterio flebiliter differemus. Deus nāq̄ iusto iudicio quadruplici pena voluit Ade peccatū punire.

Prima dicit spiritualis.

Secunda corporalis.

Tertia temporalis.

Quarta eternalis.

De triplici pena sp̄iali quā incurrit humanū genus ppter lapsum p̄mōzū pentum. Et p̄mo de p̄ditione iusticie originalis.

Prima pena qua punitur deus peccatum Ade. fuit sp̄ialis. et hec triplex.

Prima dicitur iusticie originalis p̄ditio.

2^a anime maculatio.

3^a donoz sp̄ialiuū diminutio.

Prima pena sp̄ialis fuit iusticie originalis p̄ditio. De hac dicit Nico. de lyra. sup. s. c. ad Ro. Iusticia originalis est quedam humane nature reditudo s̄m quam corpus erat aie s̄biedū. 7 vires inferiores ratōi q̄d̄ diu anima s̄bieda erat suo creatori. Hec autem iusticia erat quoddā donum supernāle datū homini a deo. p qd̄ ipse homo erat totaliter s̄bied⁹ deo: q̄rtum ad rōnem. Ratiōi hō erat s̄biede vires inferiores. Irascibilis 7 concupiscibilis. hāc iusticia vocat Salomon reditudo. quādo dicit ecclesiastes. 7°. c. Inueni q̄ deus fecit hominem rectum. Ista igitur iusticia vt dicit Adulphus in. 2. di. 29. ordinabatur respectu dei. vt plena obedientia exhiberet ei. deinde respectu sui. vt p̄fecte faceret inferiores potētias scz motū recte rōis 7 volūtatis. deī respectu p̄ximi. vt redderet vnicuiq̄ qd̄ suuz erat. 7 debitā cōdilectiōnem. Addit Adulphus q̄ erat in volūtate sicut in s̄biedo: quia si iusticia moralis est in volūtate s̄m Arist. s. ethi. nō min⁹ originalis iusticia. 7 ideo nō tenetur opinio eozuz qui dixerunt q̄ erat in appetitu sensitio. q̄a illa iusticia fuit

habitus p̄ceptiuus: non obeditiuus:
fuit. n. data ad p̄opte inclinādum
volūtatem: vt intensiue ⁊ dñatiue
p̄ciperet. De hac dicit Tho. p̄ma p.
q. ceterima p̄. q. ex eo q. fuit donū
diuinitus datū toti nature: Idcirco
filij pentibus assimilati fuissent q̄tū
ad originalem iusticiā. Q̄ q̄ grauis
fuit hec iactura donum tale pdidisse
cuius vtiq̄ pditione etiam sancti cū
tot asp̄itibus ⁊ castigatōib⁹ ac mor
tificationib⁹ carnis: cōcupiscētā vir
supare potuerunt. Clamabat Paul⁹
ad Ro. 7. Video aliam legē in mē-
buis meis repugnantē legi mentis
mee. Si non peccasset Adam: non
erat opus tuz tot iesujs disciplinis
vigilijs ⁊ laboribus acquirere regnū
celoz. Q̄ Adam quid fecisti: cū non
obedisti voci dei? Ecce p̄p̄ culpam
tuam perditā est tibi: ⁊ omnibus a te
descēdētibus originalis iusticia. Itē
dicit textus Gen. Aperti sunt oculi
eorz. Nico. de lyra. f. ad cognoscēdū
suam nuditatez esse confusibile: que
p̄ius erat hōesta: q̄a s̄tracta iusticia
originali: statim senserūt rebellionez
carnis: ad sp̄m ⁊ motū inordinatū
membroz. Ideo statim studere co
operire suā nuditatez ⁊ turpitudinez
⁊ vt dicit textus: consuerūt folia fic⁹
⁊ hoc dicit hebrei: q̄ ficus fuit arbor
ex cuius fructu comederūt: ⁊ fecerūt
sibi perizomata. i. succinctoria circa
lumbos. Nota tñ fm̄ doctores mo
dernos: vt dicit Landulfus in. 2. di
20. q. iusticia originalis non fuit ha
bitus gratie gratum facientis ex eo
q. p̄mus homo nō fuit creatus cum
gratia gratum faciente: vt magister

dicit in littera p̄fētis nominate di
stinctiōis q̄ creatus fuerit cū iusticia
originali. Tamē anteq̄ peccaret: ha
bit gratiam gratū facientē. fuit. n.
tribus hōzib⁹ in statu innocētie q̄a
fuit creat⁹ hora sexta: ⁊ expulsus ho
ra nona. In ista morula fuit sibi col
lata gratia. quia Grego. ⁊ Damas.
quos magister adducit in textu di
cunt q. p̄mus homo fuit in caritate
⁊ fuit coniundus deo: et donis mi
randis p̄ditus. q̄ si caritatem hūit
hūit gratiā quia idem sunt.

¶ Ecūda pena sp̄nalis quaz in
currit Adā p̄pter inobediētā
illam: dicitur anime maculatio. tho.
p̄ma secunde. q. 86. articulo primo.
Macula p̄p̄ie dicit in corporalibus
quādo aliqd corpus nitidū pdit suū
nitorez: sic macula fuit anime Ade
Itaz innocētia pdita mortali peccato
facta fuit obnoxia: ⁊ qd his grauius
est. Omnes ab Adam descendētes.
Christo dñtarat excepto: q̄a fuit de⁹
⁊ homo: cum sorde originalis culpe
nascunt: que est culpa contracta: ⁊ si
non ada. Omnes inquit Apost. ad
Ro. 5. in Adam peccauerūt. De hac
hō materia dffusius loquar in ser
monē p̄ festo cōceptōis v̄ginis glo
riose.

¶ Tertia pena sp̄nalis dicit do
noz sp̄naluz diminutio. seq̄
et cōsequenti q. postq̄ iusticiā origi
nalem ⁊ gratiā gratū facientē Adā
amissit: non cum illa dulcedine deuz
stēplabat sicut p̄ius: nec gaudebat
eius conscientia intrinsecus gustib⁹
rez diuinaz. istam licet deū p̄ essen
tiam non viderit: vt dicit Tho. i. pte

q. 64. 7 Bon. in. 2. di. 22. vidit tamē
deū per speculū clarū: 7 p apparitōez
in aliquo signo: seu in sbiecta creatā
sic potuit letanter vidisse āgelos in
corporibus assūptis apparentes sibi.
Ex quibus omnibus suauissime refi-
ciebat in mēte: que tamē post illam
trāgressiōē in eo fuerūt diminuta.

De punitione corporali.

1. Secunda pena qua punitū fuit
ade peccatū: dicit corporalis.

7 hec est triplex.

1^a Prima dicit cōtrarioz actio.

2^a laboriosa vite sustentatio.

3^a mortis sbiectio.

Prima pena corporalis est cōtrioz
actio. Si enim Adam steterisset: q̄ nūc
homini contrariā: minime illū ledē
potuissent: si in ignem fuisset p̄iect⁹
ipsū non cōbussisset: si in aquā fuisset
imersus: ipsum nō suffocasset: et filia.
7 hoc vtiq̄ euenisset p̄ dei p̄uidētā
que sic actioz actum suspendisset q̄
impassam minime agerent. De hac
impassibilitate 7 duab⁹ penis sequē-
tibus: copiosius tractaui in q̄dragēsi
mali: in sermōe de vita. Ideo in hoc
loco ista breuiter p̄curro. **Secunda**
pena corporalis est laboriosa vite su-
stentatio. Dicitur equidē fuit homini
Gen. 3. In sudore vultus tui vesceris
pane tuo. Si non peccasset: nō erat
opus tot laborib⁹: tot artibus: tot in-
dustrijs acquirere victū 7 tegumētū
Unde Aug. li. 14. de ci. dei. c. 26. ait
Vivebat itaq̄ hō in paradiso sicut
volebat: q̄ diu hoc volebat: q̄ deus
iusserat: vivebat fruens deo: ex quo
bono bonus erat. Vivebat sine vlla
egestate: sic semp vivere habēs in po-

testate: cibis aderat ne esuriret: pot⁹
ne sitiret: lignum vite nē illū senēda
dissolueret: nihil corruptōis in corpe
vel ex corpore vllas molestias vllis
eius sensibus ingerebat: null⁹ extrin-
secus morbus: nullū ictus metuebat
extrinsecus summa in carne sanitas
erat: in animo tota tranquillitas. Hec
ibi 7 ḡ omnes dolores pturientū
omnes sudores laboratiū: agricolaz
artificum: et quorūcūq̄ omnia mala
egrotantiū 7 infirmozū: q̄ nec libris
medicoz cūcta rephensa sūt: omnia
deniq̄ h⁹ vite picula a culpa p̄morū
pentū deriuant. **Tertia** pena cor-
poralis ē ḡialis mortis sbiectio: p̄
peccatū eēnim p̄morū pentū mors
v̄nā in omnib⁹. vñ aug. li. 12. de ci.
dei. c. 2. ait. Ifatendū est p̄mos hōies
ita fuisse institutos: q̄ si nō peccasset
nullū genus mortis expirent. Sed
eosdem peccantes p̄mos ita fuisse
morte multatos. Ut quicq̄ eozū
firpe esset exortum: eadē pena tenē-
obnoxium. Pro magnitudine āppe-
culpe illius nāz dānatio mutauit in
peius: vt qd̄ penalit̄ p̄cessit in peccan-
tibus p̄mis nālit̄ sequerēt in nascē-
tibus ceteris.

De tertia pena corporali.

1. Tertia pena qua punitū ē pec-
catū p̄morū pentūz dī t̄p̄alis.

7 hoc tripliciter.

1^a Prima est a paradiso expulsio.

2^a animalium rebellio.

3^a sbiectiōis introductio.

Prima p̄a fuit a paradiso expulsio.
vt. n. hēt Gen. 3. Plātauerat autez
d̄ns deus padisum voluptatis a p̄n-
cipio. i. a p̄ncipio creafet: 7z expositōz

33

Magistri in historia scholastica. s. cū
apparuit arida: 7 germinare terraz
fecit. Ut a principio. i. a p̄ma pte orbis
i. ad orientē. Nā vt dicit Tho. p̄ma
pte. q. 102. Conueniēt in pte orientali
dicat̄ situs: q̄a credendū est q̄ in no
bilissimo loco totius terre sit consti
tutus. Cuz autē oīes sit dextera celi
fm Arist. 2. de celo 7 mūdo. Dexta
autē est nobilior q̄ sinistra. Conue
niens fuit vt in orientali pte paradisu
ille institueret a deo. De hoc paradiso
sic ait Damas. li. 2. c. ii. Paradisus in
orientē positus est omni terra excel
sior: tēpato tenuissimo ac purissimo
aere fulgens: plantis semp floridis
comatus: bono odore plen⁹: lumineq̄
repletus. Isidorus li. 14. e. h. 3. Idem
dicit in sentētia. Et Aug. 8. sup gen.
ad lram. Tres inq̄t sunt de paradiso
ḡnales sententia. Una est eoruz qui
tātūmodo corporalit̄ volūt̄ intelligi
Alia est eoruz qui sp̄ualit̄ tm̄. Tertia
eoruz q̄ vtroq̄ modo paradisu acci
piunt: quā mibi fateor placē sentētia
Et in. iz. de ci. dei. Que cōmode dici
possunt de intelligēdo sp̄ualit̄ para
diso nemine phibente dicat̄: duz t̄
7 illi⁹ historie v̄itas fidelissima rerū
gestaz narratōe cōmēdata credat̄.
Tria. n. que de paradiso in scriptura
dicunt̄ p modū narratōis historie
pponūt̄. In omnibus autē que sic
scriptura tradit̄: est pro fundamento
tenēda v̄itas historie. et desup sp̄ua
les expositōes fabricāde. hec Aug.
Ad hūc paradisu translāt⁹ ē Enoch.
vt h̄r Ecclē. 88. c. 7 Helyas. Ut patz
4. Re. 2. c. Ambro. in exameron. Et
Basilius in exameron dicunt. q̄ po

situs est in altissimo monte: de cui⁹
cacumine cadunt aque cū tanto stre
pitu q̄ oēs circa habitātes sūt surdi
7 faciunt aq̄te lacū: ex q̄ p̄grediūt̄
q̄tuor flumina. Verūtamen vt dicit
Tho. sequendo Aug. 8. sup Gen. ad
lram. Locus ille seclusus est a nostra
habitātōe aliq̄bus impedimētis vel
montiū: vel mariū: vel alicui⁹ estuose
regionis: que p̄transiri non potest: 7
ideo scriptores locorum de hoc loco
mentionē nō fecerūt. Ad n̄ra igitur
redeūtes. Magister in historia scho
lastica dicit q̄ hō cōditus ē in agro
damasceno: 7 inde tulit eum deus 7
posuit eū in paradisu. Rō fm Tho. ē
q̄a paradisu fuit locus cōgruus habi
tationis hūane: q̄tū ad incorruptiōz
p̄mi status. Incorruptio autem illa
nō erat hōis fm nām: s̄ ex sup̄nali
dei dono. vt q̄ hoc gratie dei imp̄
taret: 7 non humane nature. Deus
hōminē extra paradisu fecit: 7 postea
in paradiso posuit. Ut ibi habitaret
toto tpe animalis vite: postmodum
cū sp̄ualez vitā adept⁹ essz t̄nfferet
in celū. Ibi q̄ vt dicitū est paulo ante
tribus horis creditur Adam traxisse
morā. in q̄ diuini mādati t̄nsgressor
inuentus est: 7 a paradiso tuz pellicea
tunica turpit̄ eieat⁹: missusq̄ est cum
v̄roze sua in hāc vallem lacrimaz.

De p̄ditōe dominij animalij.

Scāda pena t̄p̄alis: q̄ punitur
est p̄moz pentū peccatuz: v̄
animalij rebellio. De q̄b⁹ dicit d̄ns
Do. in. 2. di. 15. q̄ alit̄ ordinat̄ aialia
ad hōminē fm statū innocētie. Alit̄
fm statū nature lapsē. In statu ino
cētie ordinat̄ h̄z rōez q̄druplicez.

Prima rō ad manifestādū hōis im-
perium: qđ manifestaret: dñ ei p oia
obedirent. **S**ecūda ad decorādū
hōis habitaculū: animalū multitu-
dine nō solū arborū. **3^a** ad excitādū
hōis sensum: vt in ipsoꝝ animalium
naturis diuersis videret hō multiformem
sapientiā dei. **4^a** ad mouēdū
hōis affectū: vt videt illa deo s̄iecta
7 sibi: ipse deum amaret. **S**ecūdam
hō statū nature lapsē ordināf aialia
alr ad hominē. **I**umēta. n. 7 pecora
ordināf ad reuelādū hōis indigen-
tiā: quātū ad cibū: quātū ad vestitū:
quātū ad obsequiū: 7 quātū ad sola-
ciū: hec p maiori pte sumpta sunt ex
vidis **Aug. 2. sup. Gen. .āte peccatuz**
itaq; omnia animalia s̄ hōis erant
ptate: oēs volucres celi: 7 oēs pisces
maris. **U**nde deus dixit **Gen. i. ca.**
Dominamini piscibꝝ maris: 7 vola-
tilibꝝ celi 7 vniuersis animalibꝝ que
mouēt sup terram. Ex quo vt dicit
Iho. i. pte. q. 96. Naturalit homo
dñs est omnū animalū. Idō pmo
politic. dicit Arist. q. venatio est q̄si
quoddā iustū bellū qđ vtiq; nō expe-
diret: si Adā nō peccasset. Verūtām
somnia hec vident pleriq; qđ facile
seiplos confundere vel corrigere: qđ
melius est. possunt: si amicoꝝ dei et
sanctoꝝ viroꝝ exēpla inspiciē velint.
Refert nāq; hierony. in vita pauli
p̄mi heremite. q. coruus diebus sin-
gulis dimidiū panes p̄ paulo defere-
bat: 7 dñ Anthoniꝝ ad illū visitādū
se contulit: integū vt vtriq; sufficēt
apportauit. Insuper dñ Anthoniꝝ
post illius felicē trāsituꝝ corpꝝ vellet
sepelire: supueniētibꝝ leonibus: 7 mā-

lucissime fodētibꝝ terrā id fecit ipse
adhuc **hieronymꝝ leonem ferocissi-**
mū in monasterio velut agnū mā-
lucū retinuit. Et 7 frāsciscꝝ noster
lupū apprehēdit in ciuitate Eugubij
qui multos hōies occiderat 7 cū obe-
diētia multa lupus frāsciscū securꝝ
ē. Qui mādato eiꝝ biēnio supuinēs
mansit cū hominibꝝ 7 pueris 7 cani-
bus: neminē vltra ledens. Sanctus
adhuc pontifex Siluester draconē
ingētē ferro anulo imposito in nari-
bus eius sine aliquo nocumento in
vrbe maxima ligauit. De leonibus
iteꝝ legimus qđ Danielē seruum dei
nō offēderūt. Naz vt dicit Danielis
i. 4. c. fuit ipse in lacu: in quo erāt. 7.
leones diebus. 7. q̄bus vari cōsuetū
erat quotidie duo corpa: 7 due oues
7 tūc nō data fuit eis vt deuoraret
danielē: qđ tamē ptegētē se deo liber
cū leonibus habitauit.

Quod s̄iectio violēta ē pp̄ peccatū.
t Erta p̄a tpalis fuit s̄iectōis
introducō. **S**i nō peccasset
homo: tūc homini hō nō s̄biceretur.
Verūtū vt accipi pōt ex vidis s̄cti
Iho. i. pte. q. 96. Duplex est s̄iectio.
vna violentie: altera ordinis 7 reue-
rentie. Prima nō fuisset in statu ino-
cētie: q̄a penalis est 7 dura. 2^a hō qđ
nemini nocet fuisset in illo statu: quia
reuerētē 7 cuz amore filij fuissent s̄b-
ditū pentibus suis: viros maritis: et
iuuenes senibus 7 similia.

Quod non essent tot dānati si non
peccasset Adam.

q Uarta pena qua punitur ē pec-
catū p̄mouū p̄tū dicit et̄nalis
nā illud peccatū punit pena eterna

tripliciter.

¶Primo in paruulis.

¶Secundo in infidelibus.

¶Tertio in dānatis omnibus.

¶Primo illud peccatū punitur pena eterna. In paruulis qui in solo originali decedūt. Omnes quippe tales in eternū pūabūt visione dei: vt dicit Magister in .z. di. 22. De hac mā et sequenti de infidelibus dixi in q̄dra ḡssimali. **2°** illud peccatum punit in infidelibus pena eterna. **Des** ḡppe infideles in sua infidelitate morietes eternalit̄ dānati pūiēt in inferno: nec vera: nec tenēda: imo velut heretica reiciēda est opinio eorū q̄ dicūt vniūquēq̄ in sua fide saluari. Unde scribit̄ eī de sūma trinitate et fide catholica. c. p̄mo. vna ē fidelit̄z vniuersalis ecclesia: eī quā nullus omnino saluat̄. **3°** punit peccatū primorum pentum in dānatis omnib⁹. Tenēt̄ q̄dem aliqui: q̄ si sterisset hō in statu innocentie: soli fuissent nati: q̄ modo sunt electi. Hoc videt̄ asserē Hrego. q̄ in **4°** moralū. c. 25. ait. Si p̄tem p̄mū peccati nulla putredo corūpet nequaq̄ filios pditionis generasset. Sed illi qui nunc p̄ redēptorem saluandi sūt soli ab illo electi nascerēt̄. Et si diceretur q̄ multi electi nati sūt de pentibus dānatis. ḡ illi parētes fuissent nati. Rūder Ladulfus in .z. suo. di. 20. q̄ isti electi fuissent gēiti ex illis pentibus electis. Quare autē de^o p̄mittat tot homines nasci quos ante secula vidit fore dānandos. Et q̄a x̄ps qui misericordit̄ vēit in mūdū et suo p̄cioso sanguine nos redemit tam grandī piculo: tot hominū pdi-

toz non obstitit: et similia: nō est nostrum inuestigare. Sed potius vn⁹ quisq̄ timere debet: ne p̄pter sua voluntaria scelera et delicta deputetur: cum dānatis alijs igni gehēne: et iō studeat opam dare: vt p̄ penitentiaz et h̄tatis opa numero electoz ascribat̄. Sicq̄ possideat eternū regnū in quo x̄ps cum suis omnibus viuit et regnat in secula seculoz.

¶Sermo septimus de iudicio dei contra mūdum lasciuientez quando diluuiū pdidit hōies peccatores.

¶Uā terribilia nimis sint iudicia dei: preter ea que de angelis ruentibus et peccantib⁹ hominibus p̄mis enarrata sunt: Ostendit adhuc nobis diluuiū illud ḡnale: qd̄ inūda sūt tēporibus. **Roe** quo paucis dūta rat exceptis deleta est omnis caro. **Extendit** vtiq̄ tunc **Rex** celoz potentissimū brachiū suoz: et cōtruit superbiam hominūz malozū. nec inuēt⁹ est quispiā: qui valuerit effugere furorē illius. Omnes pierūt: omnes suffocati sunt in aquis inundatibus. **Qua** de re vt efficacius timor dñi ingerat̄ cordibus nostris statui in hoc s̄mone de iudicio dei cōtra mūdū lasciuientez dīsserē. Dicāq̄ qd̄ h̄ac in scripturis de diluuiū: quo carnales homines puniti sūt continetur: neq̄ put in textu biblie singula posita sunt explicabim⁹: sed quedā p̄ncipalia tamen tractabimus eo ordine quo in hoc dicendi ḡne auditozibus facilius v̄tatem p̄suadere possim⁹.

De diluuiio igitur locuturi: tria misteria declarabimus.

Primū dicitur tēporalitatis.

Secundum causalitatis.

Tertium terribilitatis.

De tēporibus circa diluuiū considerandis. Primo de ānis q̄ fluxerūt ab Adam vsq̄ ad diluuium.

Cap. p̄mum.

Pro ampliore dicendorū notitia: ad tempus diluuij: animū in hac pte h̄temus: distinguemusq̄ quatuor tempora cōsiderāda.

Primū tēpus mūdialis duratōis.

2° retardate generationis.

3° diuturne expectationis.

4° mensis determinatōis.

Ab Adam vsq̄ ad diluuiū anni duo millia ducenti q̄draginta duo.

Primū tempus cōsiderandum circa diluuiū: dicitur mūdialis durationis. In quo licet scire quot āni exacti sunt a p̄ncipio mūdi vsq̄ ad diluuiū. Et s̄m̄ Josephū et magi strum in historia scholastica ab Adā vsq̄ ad diluuium fluxerūt anni duo millia quingenti quinq̄gintasex. s̄m̄ h̄o Hieronymum Eusebiū et septuaginta interpretes: et omnes tam grecos q̄ latinos: fuerūt āni duo millia ducenti quadraginta duo. Pro hac differentia annorū non debet quis turbari: potissimū quia anni a diuersis diuersimode computāt. Est enī annus maximus: de quo dicit Nacrobij: secundo libro super somnū Scipionis. et Lullij libro secundo de natura deorū. et in 6. de republica qd̄ cōpletur cum sol et luna et omnia sydera firmamenti ad eūdem locum

vnde semel profecta sunt redierint. Hunc annū Narro confici conscripsit in quadraginta millibus annis Et dicit Aug. li. 12. de ci. dei. Plato n̄ci h̄o in quindecim millib⁹ annis put refert Nacrobij li. 2. sup̄ sōnio Scipionis. Ptolomens vero in li^o. Almagesti dicit annum maximū cōpleri in triginta sex millibus annis. Sed Restaurus modernus philosophus et Astrologus: in p̄mo libro de causis esse mūdi dixit qd̄ stelle fixe et erraticę mouent⁹ h̄sus orientē quatuor gradibus: nec ulterius: et post retro gradando alijs quatuor gradib⁹ retrocedunt: et motus iste nūq̄ cessat ab hoc ordine. Quare celū nūq̄ faciet opatiōes tales: quas semel fecit cum semp̄ tendit ad p̄ducēda noua p̄pter maiore nobilitatē et p̄fectiōnē ipsius. Ideo nec ānus maxim⁹ pot̄ poni. Est annus solaris: qui duobus modis accipitur. Vno modo put̄ est annus reuolutionis: put̄ scribit ptolomeus. li. 2. Almagesti. i. c. Est tēp⁹ mot⁹ solis: quo sol semel circūit duo decim signa zodiaci: redeūdo ad p̄mū p̄dum sui circuli: qd̄ quidem fit in trecentis sexagintaquinq̄ diebus et sex horis. Annus h̄o vsualis tribus cōtinuis ānis cōtinet dies trecentos sexagintaquinq̄. Sed quart⁹ ānus qui dicitur bisextilis p̄ficiē in trecentis sexaginta sex diebus: naz ille sex hore que sup̄abūdāt a trecentis sexaginta quinq̄ diebus nō p̄putāt in trib⁹ p̄oribus ānis: s̄ in quarto cōstituit vnū diem: et vocat⁹ ānus bisextilis: Et si sic sex hore nō intercalaret⁹ in quibusz quatuor ānis: successu t̄pis variaret⁹

31
principia et fines temporū et solemnitates que sunt in hieme: reperirent in estate. Quare sancta mater ecclesia singulo quadriennio accepit diē unū qui vocatur bisextus: quasi ex bis. Sex horis collectus: et per hunc bisextum stant firma in Calendario principia et solēnitates temporum. Est adhuc annus lunaris: continēs duodecim lunationes: quarum quelibet cōtinet dies vigintinovem cum dimidia. Quod dies huius anni sunt tricenti quinquaginta quatuor: estque minor solari diebus undecim: seu quādo est bisextus duodecim. Quid plura. annus ut p̄ diximus apud varias nationēs disp̄ numero per multa secula fluctauit: et ut cōmemorat aug. li. i. de ci. dei. et Plinius libro septimo de naturali historia. Egyptii quatuor mensibus annum terminabāt. archades tribus acharnane sex. Latini tredecim. Ex quibus nullus sit p̄iudiciū historice veritati: si inter scriptores rerum gestarum de numero annorum tanta suborta videatur differentia. Aduertendum tamen est: ut nullo modo mundus et homines fuisse semper te neamus. Ibi fuit error Metrodori chii: qui s̄m Eusebium. li. i. de euāgelica p̄patione dixit. Uniuersus fuisse semper: quia si esset factus: esset a nō ente. Ifuerūt et alii philosophi: ut Diāgoras samius: archita tarentinus: et Theophrastus: ac Peripatetici fere omnes qui ut scribit Censorinus ad Cirillum in libro de natali die: affirmauerunt homines semper fuisse. Contra quos aug. li. i. de ci. dei. c. 9. sic ait. Si semper fuit humanum

genus: quoniam modo verus loquitur historia gentium narrans qui fuerūt quarūcūque reus inuētores: quod primi liberaliū disciplinariū aliarūque artium institutores: vel a quibus primum illa vel illa regio: partique terrarū illa atque insula incoli ceperit. Hec ille qui doctor eximius nō imerito ad historias recurrit: quia ut inquit Tullius li. de oratore. Historia est testis temporū: lux veritatis et nūtia vetustatis. nos vero scripture sancte adherere debemus: que iudica narratōe cōmemorat ab vno adam genus hominum multiplicatum. Scripsit autem Moyses historiam genesis ex reuelatōe diuina. vide Hierony. in epistola ad Iulianum ait. Manifestissima est genesis in qua de creatōe mundi de exordio generis humani: de diuisione terre: de confusione linguarū et gentium: usque ad exitum scribitur hebreorum. Sicut ergo cepit mundus: sic cepit esse homines: et ut docet Iho. i. p̄te. q. 6. Solus deus pater filius et spūs sanctus est ab eterno. hoc. n. fides catholica tenet: et omne contrarium est hereticum. Sic enim creaturas deus produxit: quod eas ex nihilo fecit. id est postquam nihil fuerant. Ideo ab adam usque ad diluuium terminus assignatur.

Quare Noe distulit gēnare usque ad quingentesimum annum.

¶ Et cū tempus circa diluuiū cōsiderandum dicitur retardate gēnationis. Volens equidem scripta de diluuiō mentionē facere gēnationem Noe tangit. Noe vero cū quingentorum esset annorum genuit Sem Cham et

Japhet. vbi dubitare attingit. quare
Noe vsq; ad angētesimū ānū distu-
lit generare. Rendet Nico. de lyra: qd
doctores hebrei dicūt: hoc factū esse
ex eo qd deus disposuerat eū saluare
in diluuiū cuz tota sua posteritate. si
autē atē angētesimū ānū generasset
fuisset tot ex eo 7 filijs eius multipli-
cati: 7 fuissent inter eos multi mali:
de quib; nō esset dignū vt saluaret.
Nā si in trecētis angētesimū ānis qd
Noe vixit post diluuiū. vt hī Se. g.
c. Ex trib; ei; filijs viginti quatuor mil-
lia 7 cetū viros eī muliēs et puulos
preatos affirmat filo. vt refert ma-
gister in historia scholastica qd fuiss;
in qdrin gētis ānis. In sup tot plone
cū necessarijs ad vitā p ānū integrū
quo durauit diluuiū; nō potuissent
cōpetēter in archa collocari. Quare
deo volēte cū angētoz esset annoz
filios generauit: cū qd 7 vxorib; sal-
uus fact; est in archa. hūit pleriq;
dubitāt de Natūalē: fm. n. cōputa-
tionē. 70. interpretū. vixit. i. 4. annis
post diluuiū: sed nec legit in archa
fuisse: nec trāslat; vt Enoch: 7 qdaz
dicūt qd mortuus fuit atē diluuiū. 7
ānis. Hiero. asserit qd eodē āno in qd
fuit diluuiū: qd ē diligēs pputatio
ānoz eius fm genēsim manifestat:
tū oēs in numero ānoz eius vite cō-
ueniūt. s. qd fuerūt oēs dies eius āni
nōgēti sexagintanouē: vt dī ge. d. c.
De deus per centum ānos predi-
cari voluit diluuiū.

Et tū tēpus circa diluuiū cōsi-
derādū dicit: diuturne expe-
ctationis: p sua quippe pietate deus
benignus anteq; dispderet peccato-

res illius tēpis: diutius expectauit: et
monuit vt ad penitētiā redirēt. Mag-
fm Aug. li. i. 5. de ci. dei. c. 24. Cum
dirit de; ad Noe. Erūt dies ei; cetū
viginti ānoz: nō de termino hūane
vite locutus est: s; de termino ad pe-
nitētiā assignato. Nāq; centū annis
archa legit fabricata: vt refert Ma-
gister in historia scholastica: et Noe
hō 7 factū diluuiū p dicebat: hūit
illi hōies neq; deridebāt eū: 7 mina-
bant qd atēq; ipse archā ingredere:
si diluuiū supueniret inficeret illū.

De d mēse mayo inūdauit diluuiū
q Uartū tēpus circa diluuiū dī
mēsis detminatōis: q. s. mēse
diluuiū illud venisset credit: 7 ad h
dicūt Mag. in historia scholastica qd
fuit mēsis mayus q ab hebreis dicit
Janua (Macedonib; yon: a Latinis
mayus: de isto mēse lata est inter au-
ctores dissensio. Titulinius pmo li.
ab vrbe cōdita. 7 Uarro li. 6. de ori-
gene lingue latine. 7 Beda li. de tē-
porib; dicit Romulū diuississe pplm
Romanū in maiores 7 iuniores vt
altera ps silio: alia armis rēpublicā
tueret. In honorē q; vtriusq; partis
hūc Mayū sequētē Junii dicit. aug
hō cōtra sfaustū. 2. inqt menses ve-
teres dixerūt Mayū a maya: quam
mercurij matrē colebāt deaz. ex quo
om̄s mercatores illo mēse sacrificā-
bant. Maye et Mercurio. Napias
vult vt dicat mayus a madēdo: qd
hoc tempore ros p̄cipue cadat made-
factens terrā: seu quia tunc oriantur
biades stelle pluuiāles.

De diluuium factum est volente
deo: ppter peccata hominū p̄mēda

que si non fuissent: nec diluuiū inun-
dasset.

Cap. 2.

i An disputandum est cōtra cri-
tiosos de causa diluuij: quoniā
pleriq; nolunt p̄p̄ peccata hominū
diluuium inundasse. Idcirco vt de
hac rei veritas clarius elucescat: nota-
bimus quatuor causas: que a multis
diuersimode solent assignari.

1^a Prima dicitur celestis influentia.

2^a demonum malicia.

3^a potentum violentia.

4^a omnis carnis immūdicia.

Q^uo influentia celi non fuit causa
precipua et p̄ncipalis diluuij.

p Prima causa diluuii assignat̄
a quibusdam celestis influētia
hi dicunt q̄ si tempore illo omnes
fuisent iusti et sancti: adhuc diluuiū
supuenisset: et hoc p̄pter dispositōem
celi scilicet p̄pter coniūctiōem plane-
tarum frigidorum et humidorum talē
effectum causantium. Nam vt dicit
Seneca in li. de naturalib⁹ q̄oibus.
Dicit Empedocles arsurā esse terrā
cum vniuersa sydera conuenient in
signo cancri: et vniuersalē inūdatōem
futuram: cum eadem turba syderum
cōuersi in capricorno prouenit. Igit̄
aiunt isti diluuiū ex causa naturali:
sicut et alia diluua cōstiterūt q̄nq;
prouenire: vt enim inquit Jsidorus
li. 12. ethimo. In achaya fuit diluuiū
Jacob patriarche et Ogigi t̄pibus:
qui Eleusine conditor et Rex fuit.
Idē Jsidorus narrat: q̄ recitat Oro-
sius libro p̄mo q̄ anno octingente-
simo decimo ante urbem conditam
aquarum illuuiēs maiorem partem
populorū Thessalie absp̄sit: paucis

30
per refugia montium liberatis: ma-
xime in monte. parnaso in cuius cir-
citu Deucalion tunc Regno potie-
batur: qui tunc ad se ratibus cōfugiē-
tes susceptos fuit et aluit: a q̄o p̄te
rea genus hominum grecoꝝ fabule
ex lapidibus ferunt reparatum. De
hoc Deucalione mentionē facit Ju-
uenalis li. p̄mo qui ait. Ex quo Deu-
calion nūm⁹ tollētib⁹ equoz. Naui-
gio montē ascendit sortesq; popos-
sit. Paulatimq; anim⁹ caluerūt mollia
saxa. Et marib⁹ nudas oñdit p̄rrha
puellas. Quicquid agūt hōies votū
timor ira voluptas. Haudia discar-
sus nostri est farrago libelli. Jsidor⁹
li. 17. ethi. c. 3°. farrago a farre dicta.
est. n. herba ordeacea adhuc viridis
nec dū grauis ad maturitatez turgē-
tibus. Quidius insup in. i. metamor-
phoseos ita inquit. Deucalion lacri-
mis ita p̄rrham affat̄ ab ortis. O so-
ror o conuincit o femina sola sup̄tes.
Quā cōmune mihi genus et patrue-
lis origo. Demū thorus nutrit nunc
ipsa pericula iungūt. Iferarū q̄scūq;
videt occasus et ortus. Idos duo tur-
ba sum⁹: possedit cetera pont⁹. et ibi
Quidius. Diffam viri manib⁹ specieꝝ
traxere viroꝝ. Et de femineo est re-
parata femina iactu. Inde gen⁹ du-
rum sumus experientq; laborum. Et
documenta dam⁹ qua sum⁹ origine
nati. Ismosū q̄ fuit illud diluuium
de q̄o ipsi etiā poete tāta cecinē: nec
tā nisi a cā nali p̄cessit. s̄ ne multuz
inutiliter contendam⁹. dicit Nicol.
de lyra q̄ nobis satis esse debet testi-
moniiū scripture: que diluuiū asserit
firmiter inundasse in penā peccati.

Idossum? tñ dicē fm Ric. in. 8. di.
47. q. pductione ignis purgantis
mūdū in fine seculoz precedet vebe-
mens siccitas nālī gñata: illi? ignis
pductōi cōcordās: nō tñ sicut dispo-
sitiō necessaria. s. cōgrua: ita diluuiū
aque potuit pcedē aliqua dispositio
planetaz frigidoz 7 humidoz: con-
currens ad nutū dei ad talē aquarū
inudationē. Ydeo influentia illa nō
fuisse: si deus non statuisset diluui-
o punire se spernentes.

De demonibus incubis 7 succu-
bis 7 gigantibus.

Ecūda cā diluuij ab aliquib?
assignat demonum malicia.

Scribit nāq. Gen. Vidētes filij dei
i. demōes hz expositōez istoz: q̄ di-
cūt filij dei. pp̄l nām spūalē: filias ho-
minū q̄ essēt pulchre: miscuerūt se in
specie hūana cū mulierib?: 7 inde sūt
nati gigantes. Mag. in historia scho-
lastica dicit. Potuit eē: vt incubi de-

monop
tudina
tes genuerint gigantes a magni-
tudine corporoz denominatos. Sed
imānitati corporoz respōdebat imāni-
tas animoz: vñ nō acceptat hoc
q̄ gigantes nascāt ope demonū incu-
boz 7 succuboz: q̄a et ipsi nati sunt
ex viris 7 mulierib?: sicut 7 ceteri ho-
mines. Idē de Og Rege basan. deu-
tronomij. 2. 7. 3. ca. dicit: q̄ mōstrat
lectus eius ferreus. 9. cubitos habēs
lōgitudinis. 7. 4. altitudinis. 7. i. re.
is. c. legit de Golia: q̄ erat altitudi-
nīs sex cubitoz 7 palmo. In cronica
Ricobaldi reperi q̄ tpe Clementis
pape secūdi Rome cadauer inuētūz
est gigantīs incorruptūz magnitudi-
nīs insolite: cui erat tale epitaphium

Fili? euādri Dallas quē lācea turni
Militis occidit: more suo iacet bic.
Hec ideo dicitur? q̄a etiaz nālī gigā-
tes pnt absq̄ demōib? gñari: 7 ideo
vtz illi q̄ erāt diluuij tpe nati sūt: vt
pradū est demonib? coopātibus in
dubiū. Itē. S. 3. posito q̄ sic esset: nō
pterea deus diluuiū inūdare fecit:
qm̄ vt in d̄t. Nico. de lyra. Diluuium
datū est in penā hominū n̄ demonū
Q̄ tpe diluuij filij potentū etiā vi-
carnaliter concūbebant cuz filiabus
pauperum.

t. Erta cā diluuij assignatur ab
alijs potētū violētia. Dicit. n.
Rabi Salomon: q̄ filij dei accipiūt
p filijs iudicum 7 potētū: q̄ qñ vide-
bāt filias s̄ditoz pulchre ornari: et
qñ dabāt ad nuptias accēdebāt ad
eas: cogiscēdo carnalī anteq̄ mariti
eas cogiscerēt: 7 h̄ sic potuerit eē: tñ
h̄ n̄ ē totalis cā: s. q̄ta que seq̄t.

Q̄ ppter peccata carnis deus mi-
fit diluuium.

q. Quarta cā igit quare diluuium
fieri voluit de?: fuit ois carnis
imūdicia: d̄r quidez in textu Bible.
Omnis caro corrupta viāz suā. Alij
itaq̄ filij dei fm Ric. de lyra intelli-
gunt qui descenderunt de Seth: q̄
ab Adam instructi fuerunt in cultu
diuino: p filias hominū intelligunt
mulieres descēdētes d̄ Chaym: que
erāt lubrice lascīue 7 dissolute: et de
illis p̄cepit Seth filiis suis d̄ volūta-
te dei: vt nō cōsiderēt cum eis. Ip̄s
h̄o fecerunt contrariū: q̄a tamen hic
fit mensio de filiis Seth: et filiabus
Chaym. Notandum est secundum
Magistrum in historia scholastica:

qui allegat h3 Methodoz cui in car
cere exenti p amore xpi: facta fuit re
uelatio de teporibus pmis 7 nouissi
mis dicentē. q Adam 7 Eua virgi
nes egressi sunt de paradiso: 7 hoc
vtiqz Ibiero. ad Eustochiū cōfirmat
dicent. Eua in padiso hgo fuit: post
tunicas pelliceas sumpsit iniciuz nu
ptiaz. āno hō vite Adā. is°. nat° est
ei Chaym 7 soroz eius Calmana p°
alios. is. ānos nat° est Abel 7 soroz
eius Delboza. 7 ideo natus est pm°
Chaym pessimus qz Abel iustus: vt
ostēderet q in Adam tota generis
humani massa dānata est: 7 quādo
aliqs ex ea vas sādificatōis efficitur:
nō hoc puenit ex nā: s ex dei vocāt.
misericordia. āno vite Adā cētēsimō
trigesimo: Chaym occidit Abel. Et
luxere eū Adā 7 Eua cētū ānis: loc°
in q° luxerūt dicit vallis lachrimaz
iuxta Ebron. Chaym q pessim° re
māsit: q pmus terminos terre posuit
ad calliditatē fallaciāqz pduxit. pm°
in terra supbiuit: post Adā in padiso
pmus homicidiū ppetrauit pmus ci
uitates edificauit: murisqz muniuit:
7 homines male agentes in vrbib°
collegit: fm Yosephū Chaym itaqz
coguit vxozē suam: que pepit Enos
enos genuit Irad: Irad mathusael
Mathusael Manuel: Manuel La
mech. hic pm°. s. Lamech bigamiā
introduxit. Et sic adulteriū cōē legē
dei ex nā fecit. In pma. n. creatione
vnica vnice facta est mulier: 7 de° p
os Ade decreuerat: vt essent duo in
carne vna: hic autem accepit duas
vxozes: Adā 7 Sellā: genuitqz Adā
Zabel: q adinuēit portacilia pastorū

37
i. tentoria ad mutāda pasqua: nomē
fratris eius Tubal. s. pater canētiam
in cithara 7 organo: n̄ insturūtoz
qdē: que lōge post inuēta fuerūt: sed
inuentoz fuit musice 7 cōsonātiaruz
vt labor pastoralis quasi in delicijs
vtē: 7 qā audierat Adā pphetasse
de duob° iudicijs: ne pīret ars inuē
ta: scripsit eā in duabus columnis: in
qualibet totā dicit Josephus. Una
marmorea: altera latericia: quarū al
tera nō dirueret diluuiō: altera nō
solueret incendio. Sella genuit Tu
balchaym: qui ferrariā artē pmus
inuenit: res bellicas decēter exercuit:
schulpturas operū vel hominum in
metallis in libidinem oculoꝝ fabri
cauit sicqz vsqz ad tempus diluuij ge
neratio Chaym semper excreuit nu
mero 7 malicia ac iniquitate gnatio
vero Seth instructa erat in diuino
cultu. dicit Strabus q post morteꝝ
Abel: vouit Adam nō vltra se vxozē
cogniturum: sed deo iubēte p āgelū
fregit votum: vt dei fili° de eo nasce
ret: quare cognouit vxozem suam: 7
natas ē Seth: q genuit Enos: Enos
genuit Caynay: Caynay genuit La
mech: Lamech gēuit iareth: Jareth
Enoch: Enoch Mathusalem: Math
salez Lamech. Addit magister histo
riaz: q breuiter legillatoz gnationis
Ade transit festinās ad tpa hbrae
pris hebreoz 7 plures sbricet Ade fi
lios 7 filias. ex qb° oib° vt ad ppōitū
redeam°. p3 q nō hbrae pphibitum
fuerat: his qui descenderāt de Seth
ne inirēt matrimonia cū filiabus de
scendentibus de gnatioe Chaym: et
tamen contrariū facere nō erubere

Inquit ad hec sanctus Methodoz?
q filij Chaym abutebāt vxorib⁹ fra-
trum suozū nimis fornicatōib⁹: deū
mulieres in vesaniaz verse sup gresse
viris abutebāt. tādē exarserūt hōies
in alterutrū coeūtes abūdabant pec-
cata imūdiissima carnis in omnibus
excepto Noe ⁊ vxore filijs ei⁹: ⁊ vro-
ribus eoz. Quia peccata illa nephā
dissima deū puocauerūt: vt diluuiū
extingūeret cōcupiscētiā hominū.

De terribilitate diluuij: quo tāta
strages facta est cōtra hōies ⁊ aialia

Cap. tertium.

a Udite obsecro om̄s ppli pec-
catores q̄ terribile fuit iudiciū
illud: a quo se hōies defēdē n̄ value-
runt. Tuete deum: et humiliate in
cōspectu eius corda vestra: nō. n. est
potētia: nō fortitudo: nō cōsilij conē
dōm̄. Ipse fuit qui vires gigātū cō-
truit ⁊ deleuit: et aquis inūdātibus
omnē carnē. Si at cōphēdē velim⁹
illius diluuij terribilitatem quatuor
considerare debemus.

Primo terre deteriorationem.

2° animalium occisionem.

3° puuloz s̄mersionem.

4° tātoz hominū p̄mptionē.

De ppter aquas diluuij terra dete-
riorata est.

primo cōsiderem⁹ terre dete-
riorationez. Dicit Magister in
historia scholastica: exponēdo verba
dei. s. Disp̄dā eos cū terra. i. cū ferti-
litate terre: tradūt. n. vigore terre: et
secunditate longe inferiorē esse post
diluuiū: vñ elus carnū hōi cōcessus
ē: cū ātea fructib⁹ v̄ditarūt: nec miz-
q̄a tā diu fuit terra coopta aquis di-

luuij: que p̄ maiori pte: vt dicit Ma-
d̄ lyra: fuerūt d̄ mari oceano falso.

De animalia ⁊ volucres periere ex-
ceptis piscibus.

secūdo cōsideremus diluuij ter-
ribilitatē ppter animalū occiso-
nem: vt in q̄t̄ textus biblie. Mortua ē
omnis anima viuens sup terraz: oia
animalia: oēs q̄ volucres: excepti. que
erant in archa. Nō fuerunt mortui
p̄sces: q̄a vt dicit Maico. de lyra: pec-
cata cōmissa erāt in terra ⁊ in aere: n̄
autem in aquis.

De puuli periere in aquis diluuij.

tertio cōsideremus diluuij ter-
ribilitatez: ppter puuloz s̄mersionem.
Erāt illo tpe tot puuli: tot ad
vbera matrū pendētes: q̄ tñ p̄ p̄mo
scelē oēs euilātes: lamētātes q̄ s̄m̄er-
si sūt. Qualit at̄ filij puniūt p̄ pecca-
tis pentum: dixi in quadragesimali
in sermone de ira dei.

De oēs hōies suffocati sūt: n̄ Noe et
suis exceptis.

quarto cōsiderem⁹ illi⁹ iudicij
tribilitatē ppter tātoz hominū
p̄mptionē. Completa si q̄dē iuxta dei
ordinatōez. Dixit deus ad Noe. In-
gredere in archam tu: ⁊ filij tui: vxoz
tua: ⁊ vxores filioz tuoz tecū. Ma-
gister in historia scholastica seorsum
viros: seorsum mulieres nominauit
dñs: cum de ingressu loqueret: ac si
diceret: tēpore afflictōis cessandū est
ab āplexib⁹ mulierū. In exitu hō di-
xit de⁹. Ingredere d̄ archa tu ⁊ vxoz
tua: coniuūcti iubent̄ exire: q̄ disiuūcti
inēuerāt: ac si diceret eis. N̄ sic redijt
tempus āplexādī: vt multiplicemini
super terram. Adox enim iubiūct.

Crescite et multiplicamini. dic Rabi Salomon: q̄ in archa nō fuit cōcubitus hominū: nec auū: nec bestiarū p̄pter vniuersalē mūdi tribulationē In articulo itaq; dixi illius. Intrauit Noe in archam iuxta p̄ceptū dñi cū omnib; animalib; et volucib; deputatis: que s̄m Magistrus in historia scholastica: tuitu diuino: et angeloz ministerio adducta fuerunt. Refert Nicolaus de lyra q̄ articulus impotat rem distinctā et manifestā. Deus nāq; ingredi fecit Noe de die clara et manifesta ad ostēdēdū q̄ poterat eū tueri a malis hominib; illius t̄pis q̄ cōminati fuerāt eū occidē. Quid viderē et q̄ tremēdū spectaculum illud q̄ subito nebulosus aer fuit effectus vētiq; stridere ceperūt: tonabat ether: tonitrua audiētes terrebāt: et catharade celi. i. nubes apte sunt s̄m Nico. de lyra. loq̄ scriptura methafoyce: nec dicit d̄ celo stellato: s; aereo vbi generat nubes et pluuie: et quāt; omnium luctus mor insonuit: quot la mēta: dū breui spacio excrefcētes aq; rape cepūt corpora mergēdoz: videbat pater s̄mergi filii: videbat frat frēm: et ipse necā dū: clamabat ad sydera. heu heu perimus in aquis: fili; p̄rēz aut m̄rēz forte p̄tabat. Adiuua me natū tuū peuntē. ac ille respōdē poterat. Me miserū: et ego tecum pereō: vix puto p̄trāsūt dies q̄ maior ps defecit in aquis diluū: et si q̄ forsā in mōtib; erāt: suffocati sūt tādē et ipi: qm̄ pluit 40. dieb;. et 40. noctibus: et aque multiplicata supauerunt oia cacumina mōtiuz. Expgissimini q̄ o peccatores poltuti. S; carnales

et lasciu. S; sacrilegi et incestuosi. S; libidinib; spurcissimis sedati: et time te Regē regū deū nostrū: deponite veterē vitā: abicite voluptates: cori gite malos mores: vt sic ipse mificors pat̄ liberet nos ab omni malo in p̄ senti: et in futuro largiat gloriā sem piternā. Amen.

Sermo octauus de mulierib;: q̄ occasio sunt multoz peccatoz p̄p̄ que indignat̄ deus.

Propter muliez aditōes noxias in gradia peccata sepenumero lapsi homines deū irritāt: vt sine iusticie in illos furozē effudat et q̄uis ita fore facile d̄phēdi possit ex relati. in duob; p̄cedētib; s̄m oibus: hūit̄ videm; cotidie patrias flagellari qd̄ p̄bi et s̄cti viri arbitrant fieri: q̄a in dignat̄ de; p̄p̄ inordinatos excessus ornat; muliez: et p̄p̄a: imo inhonestatē vestim̄toz: adeo vtiq; inualuit tā vbiq; p̄niciosa et detestabilis cōsuetudo h; dissoluticis: q̄ nulla forti p̄suasione p̄dicatoz p̄t aboleri. ex h; multiplicata sūt viure rapine fraudulencie et iniquissime extorsioes: quin imo cū iuueculē multe nuptui tradi nō possint: et alijs facultates n̄ suppetāt: ad suis vanitatib; satisfaciēdum nouit de; qd̄ inde seq̄. **S**ed id q̄ statui in p̄nti nostro finone de mulieribus h̄ba facē. De quib; dicitur tria misteria declarabimus.

Primū dicit̄ p̄ndicionis.
Secūdū cōmendationis.
Tertiū rēp̄hensionis.

Quod deus benedictus produxit mulieres ad perfectionem vniuersi.

Cap. p^mum.

Ita obiurganda puto vitia mulierum: vt ferus ipse non cōtēnat: neque ille que virtutibus florēt: occasiōez sumant desperādi. Idcirco in hō mīsterio p^mo: mulierum p^ductionē inuestrigabimus sibi quatuor dubijs.

Quānam vtruz mulier p^duci debuit cū alijs creaturis.

2° vtruz mulier fuerit imediate formata a domino.

3° vtrū mulier fieri debuit ex viro.

4° vtruz mulier producta sit ad imaginem dei.

Quānam dubiū inuestigādū est: vtruz mulier p^duci debuit cū alijs creaturis: et arguit quādam quod non. **Q**uādam quod dicitur philosophus in libro de gēnatiōe animalium: quod femina est mas occasionat^r: sibi nihil occasionatur: et deficiēs debuit eē in rebus p^ductiōe. quod mulier non debuit p^duci. **2°** occasiōes peccatorum sūt āputande: sicut deus p^reciuuit quod mulier facta esset viro in occasiōe peccati. quod non debuit mulierē p^ducē. **R**efert **L**actantius li. 2. quod plato de quatuor agebat vere gratias. **P**rimo quod hō nat^r esset non animal brutū. **2°** quod **H**erectus pot^r quod barbar^r. **3°** quod **A**thenis et tpe **S**ocratis. **4°** quod mas potius quod feia **R**endet bis **T**ho. i. p. q. qz. quod necessariū fuit. feminas fieri: sicut scriptura dicit **Gen.** et in adiutorium viri: non quod dē in adiutorium alic^r alteri^r opis: vt quod dā dixerūt: cū ad quodlibz aliū op^r cōueniētius auari possit: vir p^r alium virū quod p^r mulierē: sicut in adiutorium ge-

neratōis. **A**d illud hō quod p^mo obiēctū ē: dicit **T**ho. 2. et sic in. 4. di. 44. quod quāuis mulier generet p^r intēsiōez nāe p^ricularis: est tū de intēsiōe nāe vniuersalis que vtrūq^z sexū requirit ad p^rfectā humane speciei gēnatiōem dicit quod mulier aliqd deficiēs et occasionatū: quia h^rus actiua que est in semine maris: intēdit p^rducē simile sibi: p^rfectū sicut masculinū sexum: sed quod femina generet hoc est p^rpter h^rut. actiue debilitatē: vel p^rpter aliquam materte indispōsiōez: vel etiāz p^rpter aliquā trāsmutatiōez ab extrinseco: puta a ventis australib^r: qui sūt h^rumidi: vt dicit **A**rist. li. de animalib^r. **A**d secūdū hō quod iadductū est dicit **T**ho. quod si omnia ex quib^r hō sūp^rst occasiōe peccādi deus sūstraxisset a mūdo: remāssisset vniuersū imp^rfectū nec debuit cōe bonū tolli: vt vitaret p^ricularitē malū: p^rsertiz cū de^r nouit ordinare malū omne in bonū. **2°** dubiū erat: vtruz mulier fuerit imediate formata a deo: et **R**endet ad h^o **T**ho. vbi. s. quod solus deus quod est nāe institutor pot^r p^rter nature ordinem res in esse p^rducē: et ideo solus deus potuit vel virū de limo terre vel mulierē de costa viri formare. **vñ Aug.** li. 9. sup **Gen.** ad lit. **I**formare v^r edificare costam vt mulier esset: non potuit nisi deus: a quo vniuersa nā sūp^rst. et itez sibi: quod ministeriū angeli exhibuerūt deo in formatōe mulieris. nescimus. **T**ertū tū ē: quod sicut corpus viri d^r limo non fuit formatū p^r āgelū ita nec costā mulieris de costa viri: et itez **ibidē aug.** **N**ō hūit p^ma rebus conditio: vt femina omnis sic fieret:

s̄ tantum hoc h̄uit: vt sic fieri p̄sset:
 ⁊ ideo h̄n causales r̄oes p̄stitit corp⁹
 mulieris in p̄mis opibus: n̄o h̄m po
 tentiā adiuam: s̄ h̄m potētiā passiuā
 tātū in ordine ad potētiā actiuā cre
 atouit. Tertiu⁹ dubiu⁹ fuit vtz mulier
debut fieri ex viro. Et possit q̄s ar
 guere q̄ non: q̄a sexus cōmunis est
 hominibus: ⁊ alijs animalib⁹: sed in
 alijs animalib⁹ femine non sūt face
 ex maribus. q̄ nec in hōie sicī debuit
Secūdo arguit quia eorū que sunt
eiusdem speciei est eadē materia: sed
mas ⁊ femina sunt eiusdez speciei. q̄
femina fieri debuit ex limo terre: sic
⁊ vir. 3° mulier facta est in adiuto
rium gnatiōis: s̄ nimia p̄pinq̄uitas
reddidit ad hoc p̄sonā ineptā: vñ p̄sōe
p̄pinq̄ue a matrimonio excludūt vt
p̄3 Leuitici. i8. c. q̄ mulier nō debuit
fieri ex viro. R̄ndet his oibus Lho.
q̄ mulier ex viro formari debuit p̄p̄
tria. Primo q̄dē vt in hoc quedam
dignitas p̄mo h̄mōi seruari: vt h̄z
rei similitudinē esset ipse p̄ncipiū to
tius sue speciei: sicut deus est p̄ncipiū
totius vniuersi. vnde Paulus dixit
actuū. i7. q̄ deus fecit ex vno omne
gen⁹ hominū. Secūdo mulier facta
est ex viro: vt vir magis mulierē dili
geret: ⁊ ei inseparabil⁹ inhereret: ouz
cognoscēt eā ex se esse p̄ductā. Vñ
de Gen. 2. Ex viro sumpta ē: q̄ jobrē
relinquet h̄ōp̄rem ⁊ m̄rem: et adhe
rebit vxori sue. Et h̄ maxime necessa
riū fuit in specie h̄ūana: in qua mas
⁊ femina cōmanēt p̄ totā vitā: q̄d n̄
cōtingit in alijs animalib⁹. 3° mu
lier facta est ex viro: q̄a vt p̄hs dicit.
8. etbi. Das ⁊ femina cōiungunt in

hōib⁹: n̄ solū p̄p̄ necessitatē gnatiōis
 vt in alijs animalibus: sed etiam p̄
 domesticā vitā: in qua sūt aliq̄ opa
 viri ⁊ femine: et in q̄ vir ē caput mu
 licis: vñ cōueniēter ex viro formata
 est mulier: sicut ex suo p̄ncipio. 4^a
rō addi potest sacramētalis: figurat
eniz p̄ hoc q̄ ecclesia a x̄po sumit p̄n
cipiū. vñ Apostolus dicit ad Ephe.
5. c. Sacramētū hoc magnū est ego
dico in x̄po: ⁊ in ecclesia: et p̄ hoc p̄3
rō ad primū. Ad secūdū dicit Lho.
q̄ materia est ex qua aliud fit: natura
autē creata h̄ēt dēminatū p̄ncipiū
cū sit dēminata ad vnūz habet dē
minatū p̄cessum. vñ ex dēminata
materia p̄ducit aliqd in dēterminata
specie: sed vtus diuina cū sit infinita
potest idē h̄z speciei ex quacūq̄ mā
facere: sicut viz ex limo: ⁊ mulierem
ex viro. Ad tertium dicit Lho. q̄ ex
naturali generatione cōhibē quedā
p̄pinq̄uitas: que matrimoniū impe
dit: sed mulier nō est p̄ducta a viro
per naturalem generationē: sed sola
virtute diuina. Vnde Eua nō dicit
silia Ade: ⁊ p̄pterea rō nō concludit
Et igit̄ scribit Gen. 2. c. postquam
Adam in paradisi introduxerat de⁹
misit soporem in eum. Aug. 9. super
Gen. ad lit. dicit q̄ sopor ille fuit ra
ptus ⁊ extasis: q̄a tūc vidit d̄m per
essentiam: ⁊ interfuit curie āgeloz.
hoc vtiq̄ opinādo dicit nō asserēdo
de visione essētie diuine: cūq̄ obdor
miuisset: tulit vnam de costis eius
absq̄ lesione ⁊ dolore: vt dicit Lho.
h̄z ho Land. di. i8. 2. Costa dēcta
fuit ministerio āgeloz: nō tñ eoz
ministerio fuit in mulierē formata.

a

b

Dicit etiam Landulfus q̄ formatio
de costa non fuit pprie gnatio: sicut
aliqui dicunt: q̄ deus de aere circum
stantie: v̄l terra corrupta eoz forma
deus suppleuit materiam illius coste
q̄a vt dicit Magister in textu: magi
v̄l dicit mulier facta de illa materia:
que fuit maior: q̄ de illa costa: Rec
potest dici pprie creatio: tuz q̄a crea
tio humane n̄ae p̄cesserat in h̄oieltū
q̄a fuit facta de aliqua p̄iacenti mā.
scz de costa. fuit q̄ multiplicatio sicut
magister dicit in littera: quomō de
quinq̄ panibus multiplicatis dñs sa
ciavit quinq̄ millia hominum. Con
trarium tamen tenet Tho. q̄ asserit
q̄ corpus mulieris fuit formatuz de
costa: per additionē materie: vel per
creationem: sed qui fecit ipse nouit:
quare h̄o de costa: nō d̄ alia pte fuit
mulier formata. dicit Tho. 7 glo. 23
9. 5. in. c. Mulierem. Non de pede
formata ē mulier: ne omnino vidēf
famula. Non de capite: ne omnino
videret domina: h̄ d̄ costa: vt vidēf
collateralis. Quartū dubium fuit:
vtz mulier fuit p̄ducta ad imaginē
dei. Nam corin. ii. c. dicitur. Vir est
imago dei: mulier autem est imago
viri: p̄pter que h̄ba dicit. 23. 9. 5. c.
Hic imago dei: q̄ mulier non est ad
imaginē dei. R̄ndet Bona. in. 2. di.
16. 7 Tho. i. pte. 9. 93. q̄ cum homo
h̄m intellectualem nam ad imaginē
dei esse dicat: h̄z hoc est maxime ad
imaginem dei: q̄ intellectualis n̄afa
deū maxime imitari potest. Imitat
autēz intellectualis natura: maxime
deum quātū ad hoc q̄ deus seipsuz
intelligit 7 amat. Unde imago dei

tripliciter potest in homine conside
rari: vno quidē modo h̄m q̄ h̄t h̄o
aptitudinē n̄alem ad intelligendūz
7 amando deum: 7 hec aptitudo cō
sistit in ipsa natura mētis: que ē cōis
omnibus hominib⁹. Alio modo ē h̄m
q̄ adū vel habitū deum cognoscit 7
amat: sed tamen imperfecte: 7 hec est
imago p̄ conformitatē gratie. 3o
modo h̄m q̄ homo adū deū cogno
scit: 7 amat p̄fecte: 7 sic attendit ima
go h̄m similitudinē glorie. vñ super
illud ps̄. Signatū est sup nos lumen
vultus tui domine. Dico. distinguit
triplicem imaginē. I. creatōis. recrea
tionis: 7 similitudinis. Prima ima
go innēit in omnib⁹ h̄oibus. Secūda
in iustus tantū. Tertia h̄o solum in
beatis. Tam q̄ in viro q̄ in muliere
inuenit dei imago quantū ad illud
in quo p̄ncipalit̄ rō imaginis cōsistit
scz quātū ad intellectuāle naturam.
vñ Deū. i. cū dixisset scriptura. Cre
auit de⁹ hominē et imaginem suam
ad imaginem dei creauit illuz. S̄dit
masculum 7 feminā creauit eos. Et
dicit p̄ncipaliter eos: vt etiā intelli
gat mulier ad imaginē dei creata: h̄
quātū ad aliqd̄ secundarium imago
dei inuenit in viro: sed q̄ nō innēit
in muliere. nā vir ē p̄ncipiū mulieris
7 finis: sicut deus est p̄ncipiū 7 finis
totius creature. vñ cū Ap̄ost. dixisset
q̄ vir imago 7 gloria dei est: mulier
autem gloria viri est. ostendit quare
hoc dixit: s̄bdens: nō enim vir est ex
muliere: sed mulier ex viro: 7 vir nō
est creatus p̄pter mulierez: h̄ mulier
p̄pter virz. Dirimus hec omnia vt in
telligamus mulieres nō eē r̄nēdas

Imago
dei

que ad imaginez dei create picipes
fieri possunt eterne vite.

O De pterogatiuis virtutum quibus
mulieres floruisse compertum est.

Cap. secundum.

Solent plerique mulieres a deo
pducas ad omne bonum: ad
omneque virtutem inhabiles reputare
Quibus in hac parte admirabiles lau-
des mulierum aperendas duxi: que
licet de multis commendari possint:
tatu quatuor precipue sunt illa: que in
sexu muliebri excellentissima sunt repta.

1^a Fortitudo et magnanimitas.

2^a Pudicitia et honestas.

3^a Clementia et liberalitas.

4^a deuotio et pietas.

Prima laus muliebri sexus est de
fortitudine et magnanimitate. quis
maius non miret de his que mulie-
res magnanimitate fortiterque egere:
et ut taceam de Judith: que caput Iho-
lofernis trucauit: de Lamiri massa
getarum regina: que superauit Eiru: ut
refert Iustinus de Dataspilea Regi-
na Amazonum: que in bellis troianis
cum suis puellis pugnando egit stu-
penda: ut commemorat Ifrigius Da-
res de Semiramis Afryorum regina
que ut Valerius asserit. li. 9. deficiente
Babilone recuperauit: pulchreque decore
capillorum in ordinem redegit. Ad
tot millia mulierum conuertendus
est animus: que pro christi amore se-
uissima tormenta passas: tandem nec
mori recusauerunt. Longum quippe
esset referre singula: propter que ec-
clesia sancta in oratione sic dicit ad deum
Deus qui inter cetera potentie tue mi-
racula: etiam in sexu fragili victoriaz

491
martirij contulisti. Ambrosius de sancta
agnete affirmat: quod etio decimo anno
etatis sue mortem perdidit: et vitam in
uenit: quando. scilicet in urbe maxima glo-
rioso martirio migravit ad celos. Ce-
cilia sponsum et cognatum conuertit et
omnes pariter coronam martirij sunt
adepti. Rufina et Secunda due soro-
res fuerunt virginis Romane: precibus
clarissimis genite: que tempore Valeriani
Imperatoris accusate quod christiane essent
et capte: ac tradite Donato prefecto:
post multa verbera iussit Rufina pro-
cedi: quod videns soror clamare cepit
ad iudicem. Quid est quod sorores mea
glorificas: et me inhonoras. Tandem
pro multa utriusque illata tormenta ducere
fuerunt in siluam in via cornelia ab
urbe roma miliario decimo: in fundo:
qui vocatur burero. 3 ubique Rufina ca-
pite truncauit. Secunda precibus: et eorum
corpa feris voranda linquit. Denique
Platilla matrona in cuius predio
hoc factum est: vidit eas in viuis sedentes
gematas in thalamo et dicentes sibi.

Platilla desine a flagitijs peccatorum et
crede in christum: et veni in paradysum tuum:
et corpora nostra sepeli. quod illa fecit
Multa percurrere esset de Katerina
de Lucia: de Agata: de Iustina: de
Ursula et undecim millibus puellis
eius: et de reliquis que forti animo
diros cruciatus pro christo pati voluerunt
2^a laus muliebri sexus est de pudici-
tia et honestate. Inuenite sunt mulie-
res et quidem innumere: que honestate
et pudicitia cum diis rebus mundi pro-
suerunt Susanna ut habet Danielis.
12. c. pelegit mori falso criminata et
accusata: cum senibus libidinosis descre

delmud
bg mude
243

a

no

b

f

Lucretia matrona Romana: a filio
Tarquini supbi tui cognita: semetipsaz
peremit: vt dicit Aug. li. i. de ci. dei.
eufrosina domo pris relicta: viriliqz
habitu sumpto: vsqz ad mortē inco-
gnita manēs in monasterio: habitu
in monastico induta: virginitatem
vsqz ad mortē prudētissime cōseruauit
vt ponit in vitas patrū. Et ne mltis
imozer mater dñi nostri Jesu chūsti
hōgo hōginū nūcipaē: q̄a omnis mū-
dicie ⁊ castitatis speculū mūdistimū
fuit: cuius exēplo vsqz in p̄tēz diem
pene innumere iuucule hōginitatez
suā dño cōsecrarūt: vt nostra sādissi-
ma clara: ⁊ alie etiā tēporib⁹ nostris
neqz aliter q̄ vana cēseri pōt maloz
hominū sentētia: qui aiunt mulierez
nullā bonā: ⁊ vt poeta canit. Casta
est quā nemo rogauit. Nētūc vtiqz
quoniā ⁊ nupte plurime immo pro
maiori pte viris suis sidez quā p̄mi-
serūt inuiolabiliter seruā: et hōgines
deo dedicate: ac alie viduitatē tenen-
tes in sua pudicitia firmis p̄seruāt.

S⁹ laus muliebris serus est: de clemē-
tia ⁊ liberalitate. Mulier fuit regina
Saba: que venit a finibus terre ad
Salomonē: ⁊ donauit ei cētū viginti
talēta auri: ⁊ aromata multa nimis:
⁊ gēmas p̄ciosas: vt hēf. z. i. Re. io. c.
Nota hic s̄m Huguitionē ⁊ Catho-
licon ⁊ Iſidozū. i. c. ethimo. q̄ talētū
est quoddā pōdus qd̄ sūmū esse p̄bi-
bet: nā n̄h̄l est calculo minus nihil
talento maius: cuius variū apud di-
uersas gētes pondus habet. nā ap̄d
Romanos talētū ē. 7z. libraz: sicut
Plautus ostēdit: qui duo talēta esse
dicit cētū quadragintaquoz libras

is est talentū minus. i. q̄nquaginta li-
braz ⁊ mediū: vt dictū ē septuagita
duaz: ⁊ sūmū centū viginti libzarū.
Accipiēdo ḡ talētūz minus: centum
viginti talēta faciūt sex millia libras
Apparet ex hoc q̄ liberalis fuit p̄no
minata Regina: vt valeri⁹ marim⁹
in rubrica de liberalitate ⁊ Titullim⁹
li. z. de. z. bello punico Paula canu-
sinam cōmēdant: quoniā mulier illa
clara diuitijs Romanos omnes qui
de clade cannensi canusini fugerāt
circa decē millia ciuium romanoz
soluz menibus ac tectis a canusinis
receptos: p̄p̄is sumptib⁹ frumento
veste etiam viatico iuuit. Videmus
insuper cotidie mulieruz elemosinis
tot paupes. tot religioſos ⁊ medicā-
tes sustentari. De sancta Paula ro-
mana Hierony. ita scribit in epit̄a
phio suo. Postq̄ vir mortuus ē: ita
eum planxit: vt p̄p̄e ipsa moriretur
ita se conuertit ad dei seruitutem: vt
mortē eius videret optasse. Quid ḡ
referam ample et nobilis domus: et
quodā opulētissime omnes pene di-
uicias in paupes erogata. **Q**⁹ laus
muliebris serus est de deuotōe ⁊ pie-
tate. Aēpore nāqz p̄secutōis xp̄ianoz
mulieres cōfessorib⁹ sanctis ministra-
bāt necessaria vite: ⁊ martirū corpa
sepeliebāt. vñ ecclesia dicit in officio
sancti Andree. **M**aximilla xpo ama-
bilis talit corpus apostoli: ⁊ optimo
loco cū aromatis sepeliuit. Hec ma-
ximilla vxor fuit Egee: drusiana mī
paupam: Johānē euangelistā apud
Ephesum hospicio deuotissime reci-
piebat: quā ⁊ ipse a mortuis suis me-
ritis resuscitauit. **L**ucina Romana

corpus martiris **Sebastiani** inuētū:
tradi pcurauit sepulture: 7 obmissis
alijs. mulieres inquit **marcus vlti. c.**
emerūt aromata vt venientes vnge
gerent Ielūm. Quanta autē ad cul
tum dei sit cōiter muliez deuotio ex
piētia magistra rez hoc manifestat.
Magnus ḡ in celo erit numer⁹ mu
lierū: que simul cū xpō gaudebūt in
delicijs paradisi.

**De muliez excessiuo 7 rephēibili
ornatu.**

Cap. 2.

Mulieres quas tā āple laudib⁹
hucusq; psecuti sumus: in hoc
misterio rephensibiles arguendasq;
ostēdā qm̄ hodierna die pp̄ exrescē
tes vanitates suas cōminat nobis
altissimus deus p̄ **Isaiā** pphetā suū
z. c. 7 dic. **Pro** eo q̄ eleuate sūt filie
syon: 7 ābulauerūt extēso collo 7 nu
tibus oculoz ibant 7 plaudebant et
ābulabant pedib⁹ suis cōposito ḡdu
incedebāt: decaluaabit dñs vnicem fi
liar syon: 7 dñs crinē earz nudabit:
in die illa auferet dñs ornatum cal
ciamtoz: 7 lunulas 7 torques 7 mo
nilia 7 armillas 7 mitras 7 discrimi
nalia 7 perisphelidas et murenulas:
7 olfatoriola 7 maures 7 anulos et
gēmas in fronte pēdētes et mutato
ria 7 palliola 7 lintheamina 7 acus:
7 specula 7 sindōes 7 theristra 7 erit
p̄ suauī odore fetoz 7 pro zona funi
culus: 7 p̄ crispātū crine caluiciū 7 p̄
fascia pectorali ciliciū pulcherrimi q̄
viri tui cadēt: 7 fortes tui in plio: et
merebūt atq; lugebunt porte eius 7
desolata in terra sedebit. **Dicendum**
itaq; ē in hoc misterio quare muliez
ornatus rephēibilis ē: 7 exorsus deo

7 ad hoc possunt assignari quatuor
p̄cipue et p̄ncipales rōes.

Prima dicit additionis.

Secūda purificationis.

Tertia intensionis.

Quarta inhonestationis.

Prima rō quare muliez ornatu est
rephēibilis dicit additōis. Excedūt
qdē in hoc q̄ addē satagūt opificio
dei: nā breuitati corpissimo ueniētī
stature adiuueniūt altas caligas q̄s
calciātes vidēt statura magne. dese
ctui capilloz addūt capillos et adul
terinos et extraneos colorū faciei su
paddūt cerusa et alia feda sucamēta.
De quib⁹ dicit de. g. vi. 4. c. succare.

Secūda rō quare muliez ornat⁹ est
rephēibilis dicit purificatōis. Cōtē
dunt si q̄dem minores et populares
equare se maioribus et p̄ncipaliorib⁹

Comptū vtiq; est q̄ quidaz vēdidit
vinū et bibeat aquā: vt manicas fe
ricas emeret vxori. Non licet artifici
vel agricole v̄rozē induere preciosis
et delicatis vestib⁹: maxime dū possi
bilitas abest: sed dieb⁹ istis in quolz
gradu hōies corrupti sūt: nā in tātū
excreuit ornamētoz pōpa vt necesse
sit āplissimas votes filiāb⁹ nubilib⁹
dare. **Ob** quā cām ille q̄ plures habz
filias vir vnā pōt nuptui tradē. **Si**
vna nubat aliē vl̄ in domo remanēt
vel nō pp̄ deum: s̄ q̄si vi moniales
sunt. **Taceo** flagicia que sequūt et
his. **dicit Hiero. ad Eustochiū. pudz**
dicē quot cotidie ḡgines ruāt q̄tas
de suo granio pdat mater Ecclesia:
pp̄ter qd̄ sup sydera supbus mimē⁹
pōat tronū suū: quot petras excreuit
7 habitet coluber in foraminib⁹ earz

f z

tho. 22. q. 109 / 2. q. 43.

Ornatus
muliez
ordinis deo

videas plerasq; viduas ateq; nuptas
7 infelicē cōsciētā mentita tū veste
pregē: q̄s nisi tumor veteri 7 infātū
pdierit vagitus ereda ceruice: 7 in fātū
dētibus pedib; incedūt: 7 cetera ibi/
Nō rephēdim; nō dānam; decentē
ornatū: q̄a vt inq̄t aug. 4i. di. c. q̄lq̄s
Quid loco 7 tēpori 7 psonis ouciat
attēdēdū est: ne temē flagicia rephē-
damus. **Sz** cur tot expēle fiūt: vbi n̄
debēt: imo vbi mode fieri n̄ p̄t. **Si**
fiūt inquis quō fieri nō p̄t: fiūt fiūt
s̄ vnde acq̄rūt pecunie: heu heu infe-
lix tēporū horū editio. chūstiani oēs
iusticie 7 vitatis oblitī extēderūt iaz
man; suas ad fraudes: ad deceptōes
ad rapinas: ad impia 7 turpia lucra
ad cōtā; p̄hibitos 7 v̄sas publicas
vix vn; repit de mille q̄ vt acq̄rat 7
thelaurizet cōsciētā nō inficiat.

Quarta rō quare est rephēbilis mu-
liez ornat; dicit̄ intētiōis. nā posito
q̄ s̄m sui status decētā mulieres se
ornent: tū si que inueniāt in tali or-
natu intētiōnē hēre: vt viroz aspiciē
tū animos ad sui cupiscētā alliciāt
cū hoc sit cōtra caritatē dei 7 p̄rimi
etiā si nō sequat̄ alicui; ruina morta-
liter peccāt: q̄a est ibi p̄prie 7 p se scā-
dalū actiū 7 mortale s̄z **Tho. 22. q.**
43. ar. 2. 7. 4. De talib; sic se ornāti-
bus dicit̄ Hiero. ad sacras virgines
de continentia h̄ginali. Impudicissim;
muliez affectus semp in lapidib;: sēp
in gēmis: semp in ornamentis extrin-
secas gloriā p̄t: nō sufficit eis libido
innata nature: s̄ occasiōez querūt ex
plēde libidinīs. Affectāt p̄cul dubio
vt oculi viroz aurū cōtēplātes 7 gē-
mas: tādē figāt in faciē: vt furtiuis

oculoz suoz nutib; facilius incitent
ad libidinōsū incendiū. hec ille. **si** vō
alique se ornāt p̄p̄t iactātā 7 vanaz
gloriā ibi cōstituētēs sinē suū vltimū
magis diligētēs illā gloriā q̄ salutē
anime sue v̄l gloriā eternā: pate facē
cōtē p̄cepta dñi vel ecclesie vt possint
osequi illā laudē ipse adhuc mortalitē
peccāt. **Si** aut̄ id faciāt vt viruz a cō-
cupiscētā retrahāt aliaz mulierum
nullū ibi tūc erit peccatū. **Sed** quis
intētiōnē seu ornatū cognoscere p̄t
nisi deus p̄ maiori si q̄dē pte s̄ solet
eē muliez scūtū: vt asserāt se ornare
intētiōne placēdi viris suis. **Si** hūz
dicit̄ bene est: sin̄ autēz impute; eis.

Quarta rō quare est rephēbilis mu-
liez ornat; dicit̄ in hōestatis. decet
nāq; mulieres honeste loqui: hōeste
incedē: hōeste p̄erlari: hōeste deniq;
se ornare: q̄a honestas extrinseca mē-
tem ostēdit pudicā. **Inq̄t. n. Ari. li.**
i. rhetoricoz. Opa signa habēt s̄r.
7. 4. ethi. Unusq; qualis est: talia
dicit 7 opat; 7 sic viuit. **Et Sapiens**
ecclesia. 10. Amicū; corporis incessus
hōis: 7 risus dentū enūciāt de illo.
Cū igit; multe sūt mulieres in hōeste
se ornātes: nō p̄t de inhōestate nō
vitupari. **He** sūt que denudāt ped;
ostēdūt collū: discoopunt brachia: lu-
dāt cū oculis: loquūt̄ sarrilia 7 oci-
osa: de q̄b; **Hiero. ad matrē 7 filiam**
ait. **Palliolū** interdū cadit: vt candi-
dos nudet humeros. **Et ad furiam**
idem inq̄t: aut loquēdū nobis vt ve-
stiti sum;: aut vestiēdū vt loquimur
lingua: p̄sonat castitatē 7 totū corp;
p̄fert impudiciāz. **Arbitror** ego nil
ita exornare posse mulieres: sicut ho

neſtatez. Hinc ⁊ tibi qui vxorē ducē
cupis audeo dicere illud qd̄ Hiero.
ſcribit ad Denetriadē ⁊ ginem. Illa
tibi ſit pulchra: illa amabilis: illa ha
benda ꝑ ſocia: que neſcit ſe eſſe pul
chram: que negligit forme bonuz: ⁊
ꝑcedēs ad publicū nō peccat⁹ et colla
denudat: nec reuocato pallio cerui
ces aperit: ⁊ vir vno oculo: qui vie ē
neceſſarius: patenter ingredit⁹. Et
recte hic aſſerit: quia ve illi qui vane
vxoris incurrit cōuertium. Multa
eſſent de huius exceſſibus enarrāda
que breuitas cā relinquit⁹. Id tñ
concludimus ꝑ mulierum publicas
pompas deus guerris ⁊ alijs tribula
tionib⁹ doomat: ⁊ q̄b⁹ nos libēt ipſe
q̄ ē bñdīd⁹ in ſec̄la ſec̄loꝝ. Amen.

Sermo nonus de iudicio dei cō
ſetidos ſodomitas.

Inimo trepidāti cordeꝝ
gelido cōmemoradū eſt
a nobis: quid egerit robu
ſta manus excelsi dei cō
hōies ſodomitas. Inaz tēporib⁹ nris
maxima xp̄ianoz mltitudo heu heu
vitio ſodomitico piclitaſ. Neqꝫ ſcel⁹
tam nephādīſſimū ſilentio eſt prete
reūdū: q̄nimo acriter inſiſtēdū eſt ad
eius deteſtationez: exprobrationē: et
increpationē. Ob illud ſi q̄dez vt pa
tebit ſodomitis indignat⁹ de⁹ igne
de celo miſſo: ⁊ regiones et hōines
cūctos deleuit. Quare in h⁹ ſmone
de ſbuerſione ſodomoz dicēdūz eſt
de qua declarabim⁹ tria miſteria.

Primū dicē rationis.

Secūdum reuelationis.

Tertium modificationis.

Quia ꝑpter peccatū execrādūz ſodo
mie deus celeſti igne deſtruxit gētes
ſodomoz.

Cap. ꝑmum

Ine cauſa putant pleriqꝫ incre
duli ſodomā fuiſſe deletam.

Dicit enim **Paulus** **Droſius** li. i. q̄
ātē ānos vrbis condite mille centū
ſeraginta ariſt **Sodoma**: qd̄ **Corne
lius** tacitus etiam ſcripſit: lz cauſam
taceat. Sed **ſtodorius** i. 4. ethimolo.
expiſſe ſic loquit. pentapolis regio in
confinibus Arabie ⁊ **Daleſtine** ſita:
dīda a quinqꝫ ciuitatibus impioꝝim
que celeſti igne cōſumpte ſunt terra
amplius a **Iheroſolimis** olim vber
rima: nunc autez deſerta atqꝫ exuſta
Inam ꝑo ſcelere incolaz de celo de
ſcendit ignis: qui regionem illaz in
cineres et nos diſſoluit. Cui⁹ vmbra
quedam eſt ſpecies in ſauillis ⁊ in ar
boribus ipſis etiam adhuc videtur.

Na ſcunt enim ibi poma virentia ſb
tanta ſpecie maturitatis: vt edēdi de
ſideriū gignāt: ſi carpas: fatiſcunt ac
reſoluūt in cinerem: ſumūqꝫ exalant
q̄ſi adhuc ardeāt: hoc ipſū pōit **aug.**
li. 21. de ci. dei. c. 5. **Scriptura** q̄ ſactā
imitantes firmiter dicim⁹ ⁊ tenem⁹
q̄ vitium ſodomiticū cauſa fuit illi⁹
ardentis et inſlāmati iudicij: nec mi
rum: cum peccatuz illud ſit q̄uiſſimū
⁊ deo bñdīdo ſetidum ⁊ exoſū: imo
angelis ⁊ hominib⁹ recta ſapiētib⁹
cuius grauitatem oſtendunt nobis
potiſſime tria.

Primum nominatio.

Secundum vociferatio.

Tertium puniatio.

De grauitate vitij ſodomitici.

6
p Rīmū qđ ostendit vitij sodomitici grauitate: dicitur nominatio. Nominaſ. n. quadruplici vocabulo.

Primū est crimen pessimū.

Secūndum passio ignominie.

Tertium turpitude.

Quartum abhominatio.

De pmo est tertus Ene. 12. vbi dī. Homines sodomite erāt pessimi peccatores. 7 Be. 27. Accusauit Joseph fratres apud patrē de crimine pessimo. Magister in hist. scho. de coytu cum bauris: 13 hñ Nico. de lyra aliq̄ exponāt: vel de odio in ipm Joseph vel in rixa pessima. **D**e secūdo vocabulo dicit Apo^o ad Romanos. 1. Tradidit illos de^o in passiōes ignominie: nam femite eoz mutauerūt nālem vsū: in eū vsū qui est cōnānā. **D**e 3° vocabulo seq̄ ibidem Paulus. Similit̄ aut̄ 7 masculi relicto nālī vsu femine. exarsērūt in desiderijs suis: masculi in masculos turpitudinez opantes. **D**e 4° vocabulo scribit Leuitici. 18. sic. Cū masculo ne cōmiscerāris: q̄a abhominatio est: ex his dicit Giraldus odonis super. 7. ethi. q̄ Arist. posuit cōcubituz masculoz inter bestialitates 7 s̄uetudinales nō inter egritudinales. Et ideo talis bestialitas est inexcusabilis: naz bestialitas reducat ad duo. s. ad naturā 7 ad s̄uetudinē. Primo mō est a nā. i. ex lesione nature: que qđd pōt esse cōnaturalis: q̄a a naturate cōtracta ex mala cōplexione: vel actualis: q̄a ex aliquo casu incurſa: puta pp̄ egritudinā vel maniam. Quibusdā aut̄ accidit ex cōsuetudine: puta illis qui

sunt ad talia cōsueti a pueritia. **P**ecatum igit̄ sodomiticū omnino cōtra nām est: id grauius ceteris peccatis carnalibus: sicut p3. 22. q. 5. c. Adulterij. 22. q. 7. c. Offerebat. c. Usus. d̄ pe. di. i. c. Si q̄s taz masculuz. c. Qui puero. 22. q. 8. c. In eo. eī de excessi. platoz. c. Clerici.

Secūdū qđ ostendit grauitatem vitij sodomitici est vociferatio. q̄tuor q̄ppe peccata p̄cipue inueniunt: que fortiter clamant dei vindictā poscentia. **P**rimū est homicidaz. Gen. 4°. dixit deus ad Chaym. Ecce vox sanguinis fratris tui Abel: clamat ad me. **S**ecūdū est peccatū oppreslaruz viduaz. vñ Exodi. 22. dixit de^o. Uidue 7 pupillo n̄ noceritis: si leseritis eos: vociferabunt ad me: 7 audia clamorē eoz: 7 indignabit̄ furor meus contra vos. **T**ertū est peccatū detētoz mercedis laborātium. et de hoc Jacobi. 5. c. Ecce merces opariorū: q̄ messuere regiones vestras que frau data ē a vobis clamat. 7 clamor ipso rum in aures dñi sabaoth introiuit. **4°** est peccatū sodomitaz. vñ Ge. 18. dixit deus. Clamor sodomorum multiplicatus est nimis.

Tertū qđ ostēdit grauitatē vitij sodomitici est puniō. Inuenit̄ hui^o sceleris quadruplex puniō. **P**rima est Leuitici. 2. vbi dicit. Qui dormierit cū masculo coyta femineo: v̄q̄ opatus est nefas: morte moriāt: sanguis eoz sup eos. 7 per legē in supercivile sodomitis infligit̄ p̄a mortis E. de adulterijs. 6. Cū vir. 7 in audētico vt nō luxuriēt cōn naz collatōe. **S**ecunda puniō sodomoz fuit

nocte qua natus est christus. Tunc enim omnes sodomite morte subito perierunt. Hoc videtur sentire Hieronymus, qui super illo Ilaye. 9. c. habitabit in regione umbræ mortis lux orta est eis. ait: lux illa omnes isto vitio laborantes extinguit: ne natura quam sumplerat ratio immundicia fedaret. Tertia puniatio peccati sodomitici est in pestilentijs: quas frequenter propterea immittit deus ut p. 22. q. 7. c. flagitia. Quarta puniatio fuit in sodomis: de qua dicitur in sequentibus: quid plura. Ab hominabile ultra quam vici potest esse peccatum istud: adeo ut ferat a quibusdam ipsi demones aliqui inueniri dicuntur: qui dum vitium istud perpetrat: nullo pacto volunt esse patres. Scelus nec nominandum. Malum omni vitupio dignum. Peccatum naturam maculans. Vitium spurcissimum: a cuius merito exprobandum: dicitur a gentilibus Tantalus Rex frigiorum: qui rapuit Caminede filium Troj Regis dardanio: ut eo abuteretur. In dardania regnavit Troj: a quo Trojani dicitur. Quale dedecus qualisne ignominia inter christianos tale quid cogitatur: vel dicitur dico. ve mundo a scandalis. ve sodomitarum concubiis ve quia excrevit hec peccatissima iniq̄tas ita ut pene omnes inuoluat stat.

Qualiter sodomorum incendium fuit habrae reuelatum: qui orauit pro populo. et quia non fuit populus dignus liberari habraam cum puenit ad numerum decem. nil dixit amplius.

Cap. secundum.

43
Videtur deus benedictus sodomitas pessimos iuste deuastare secretum suum aperuit habrae oculo suo. de quo considerare debemus tria.

Primo amicitiam.

Secundo beniuolentiam.

Tertio prudentiam.

Quare deus voluit habrae reuelare que sodomite faciebant.

Primo considerem in habraam amicitiam: quam meruit esse amicum dei. Est vitium hoc vnum de vere amicitie signis quod quis communicat amico secreta. ut plene posui in sermone de amicitia in libro de virtutibus. vnde Ambrosius li. de officiis. Nil inquit occultat amicus si deus est. et sapiens puerb. 25. Causam tuam tracta cum amico tuo. Tenenda tamen est semper regula Seneca ad Lucillum dicitur. Dia cum amico delibera. sed de ipso prius deus igitur deus erat amicus: cui fidelitas habrae notissima erat. Ideo dixit ut ponit Gen. 18. Num celare potero habraam que gesturus sum. dixit ergo illi. O care habraam: clamor sodomorum et gomorreorum multiplicatus est: et peccatus aggregatus est nimis. descedam et videbo utrum clamorem qui venit ad me opere compleuerint. Item omnes doctores deus cui nihil est absconditum hoc sic dixit in exemplum nostrum ne precipites simus ad ferendas in proximos repetere sententias et eos de facili morti adiudicemus. de hoc est textus. 2. q. i. c. Deus omnipotens.

De oratione habrae pro populo.

Secundo consideremus in habraam beniuolentiam ad proximos

cum enim audisset vba dei dixit. **Q**
de me? nūquid pdes iustu cū impio
si inuēti fuerint qnquaginta iusti in
ciuitate: pibūt simul: et nō pces loco
ill: ppter hos iustos si fuerint in ea:
abst vt rem hanc facias: et occidas
iustū cū impio. ait dñs. **S**i inuenero
in sodomis qnquaginta iustos: di-
mittam omnē locū ppter eos. at hō
habraā descendit ad. 45. deinde ad
. 40. deinde ad. 20. deinde ad. 20.
deinde ad. 10. auidus vt populus ab
illa plaga liberaret.

Quod decem psone faciūt populū.

tertio cōsideremus in habraaz
prudentiā: quia non descendit
infra decem: s̄m **Nico. de lyra.** hoc
ideo fecit: q̄a decem faciūt populum
neq; videbat conueniēs: vt vbi non
inueniret populus iustorū: indulge-
ret deus tot iniquis atq; pueris.

Quod de terribili sodomoz cōcrematōe

Cap. tertium.

item dicendum est quomodo
deus vltus est iniquitatē illorū
qui: vt sic dicam: taz diu fatigauerāt
eius mētē: vbi tria cōsideremus.

1o Primo āgeloz apparitionē.

2o Loth liberationem.

3o ciuitatū deletionem.

Quod de angelis qui apparuerunt ha-
brae in specie iuuenum.

primo cōsideremus āgeloz
apparitionē: viciē tēxtus bible
Abst dñs. i. non apparuit: postquaz
cessauit loqui: et habraā reuersus est
in locum suū: venerūtq; duo angeli
sodomā vespere. **Nico. de lyra** vene-
runt inquit in assumptis corporibus
in specie iuuenū sedēte loth in forib⁹

ciuitatis expectante alicuius hospit.
aduentum: qui occurrens cis: adora-
uit. i. reuerenter suscepit eos: petens
vt declinaret in domū suā: quibus
in gressis: fecit cōiuiū et comederūt
1o habenda aliquali intelligentia
eorū que hic dicunt de angelis: no-
tanda sunt tria. **1**o Prīmū q̄ angeli
non habent corpora sibi naturaliter
vnita: vt docent omnes theologi in
.z. sentētiaz. di. 8. et hoc pbatur per
Damal. et Dionysiu. Tamē contra
hoc arguit aliqui. Nam **Origenes**
in libro periarchon dicit sic. Solius
dei. i. patris et filij et spiritus s̄cti de
id̄ pprium est: vt sine materiali s̄btā-
tia: et absq; vlla corporee additionis
societate intelligat̄ existē. **Bernard⁹**
etiam dicit omel. 6. sup cantica. De
mus soli deo sicut immortalitatem sic
in corporeitate cuius natura sola nec
ppter se: nec ppter aliud solacio indi-
get instrumētū corporei: liquet autē
omnē sp̄m creatū corporeo indige-
re solacio. **et Aug. in. 2. sup Gene. ad**
lit. et in. 2. de trini. et in. 8. de ci. dei. et
in li. de Eccles. dog. videt asserē q̄
angeli h̄nt corpa aerea et s̄btillissima.
et **Breg. in omel. epiphanie** nomiat
angelū animal rōnale. bis auctōrita-
tibus r̄ndet sanctus **Tho. i. pte. q. 51.**
q̄ aliqui estimauerunt: nullas s̄btā-
tias incorporeas esse: nisi corpōib⁹
vnitas a deo: q̄ quidam etiaz deum
posuerunt esse animā mūdi. vt **aug⁹**
docet. li. 7. de ci. dei: sed q̄a hoc fides
catholice repugnat: que ponit deum
super omnia exaltatū s̄m illud psal.
Elevata est magnificētia tua sup ce-
los. **Origenes** hoc de deo recilians

dicere. In alijs secutus est alioꝝ opi-
nionem: sicut ⁊ in multis alijs dece-
ptus fuit: sequens antiquoꝝ philoso-
phoꝝ opiniones. vnde Hierony. ad
desiderium de illo inquit Origenes
melioꝝ in bonis: peioꝝ in malis fuit:
cui⁹ hereses in libris patriarchon quos
ipse coposuit maxime inueniri dicunt
Mag. in hist. scho. sup. gen. circa pn-
cipium. Patriarchon est liber in quo
Origenes dixit. Christum adhuc in
aere p̄ demonib⁹ pati debē: sicut in
terra p̄ hominib⁹ passus est: nō tñē
igit̄ eius didū q̄ angeli habeāt cor-
pora. Verbū hō Bernardi exponit
q̄ spūs creati indigent corporeo in-
strumēto: n̄ nāliter vnito: s̄ ad aliqd
assumpto: vt dicit̄. s. p̄t̄ instructōez
nostrā. Aug⁹ aut̄ loq̄t̄ nō asserēdo
s̄ platonicoꝝ vtens opinione. Gre.
hō nominat angelū rōnale animal
methaphorice: p̄t̄ similitudinē rōis
Secūduz notādū q̄ qdā dixerūt an-
gelos corpora nūq̄ assumpsisse: sed
oia que in scripturis diuinis legūt̄
de apparitōibus āgeloz cōtigit̄ in
visione p̄phetie: hoc est s̄z imaginēz
s̄ hoc didū Tho. repugnat intētionī
scripture: illud enim qd̄ imaginaria
visione videt̄ est in sola imaginatōe
videntis. vnde nō videt̄ indifferēter
ab omnibus: scriptura autez diuina
sic introducit interdū angelos appa-
rētes: vt cōiter ab omnib⁹ viderent̄
sicut angeli appaꝝentes habrae: vñ
sunt ab eo: ⁊ a tota familia ei⁹ a loth
⁊ a ciuib⁹ sodomoz. Similit̄ āgel⁹
qui apparuit Thobie: ab omnibus vi-
debat̄: ex quo manifestuz sit ista cō-

44
tigit̄ s̄m corpoream visionem: qua
videtur id qd̄ positū est extra vidētē
vnde ab omnibus videri potest. tali
autem visione nō videt̄ nisi corpus:
cum q̄ angeli neq̄ sint corpora neq̄
habeant corpora sibi nāliter vnita re-
linquit̄ q̄ interdū corpora assumāt.
Assumunt autem illa ex aere cōden-
sando ipsum h̄tute diuina: quātum
necesse est ad corporis assumēdi for-
mationem. nam aer condensatus fi-
gurari ⁊ colorari potest: Corpus hō
assumptū ab angelo vnitur sibi: non
qd̄dem vt forme: sed sicut motor: rep̄-
sentato per corpus mobile assūptuz
sicut enim in sacra scriptura p̄p̄ieta-
tes rez intelligibiliū s̄z similitudinē
bus rez sensibiliūz describūt̄: ita cor-
pora sensibilia diuina virtute sic for-
mant̄ ab angelis vt cōgruāt ad rep̄-
sentādūz āgeli intelligibiles p̄p̄ieta-
tes: ⁊ hoc est angelum assumere cor-
pus: ⁊ h̄z angeli nō indigeāt corpore
assumpto p̄pter seiplos: tñ assumūt
corpora p̄pter nos: vt familiarit̄ eoz
hominibus conuersando demōstrēt
intelligibilem societatem: quā hōies
expedant: cum eis habēdā in futura
vita. hoc etiam q̄ angeli corpa assū-
pserūt in veteri testamēto: fuit qd̄dā
figurale iudicium: qd̄ verbū dei assū-
pturum esset corpus humanū. om̄s
eniz apparitiones veteris testamēti:
ad illam apparitionem ordinate fue-
runt: qua filius dei apparuit in carne
Tertium notandum q̄ sicut non est
contra veritatem qd̄ in scripturis
intelligibilia sub figuris sensibilibus
describuntur: quia hoc non dicit̄ ad

astruēdū: q̄ itelligibilia sine sēfibilia:
sed q̄a p̄ figuras sensibiliū pprietates
intelligibiliū fm̄ similitudinē quādā
dant̄ intelligi: ita ū repugnat v̄itati
sanctorū angeloz: q̄ corpora ab eis
assumpta vident hōies viuentes: liz
non sint. Non. n. assumūt nisi vt p̄
pprietates hōis: 7 opum hōis spūa-
les pprietates āgeloz 7 eozū spūali
ope designant: q̄d non ita congrue
fieret: si hōes hōies assumerent: quia
pprietates eoz ducerent in ip̄os ho-
mines: non in angelos: quare āgeli
p̄ organa assumptoz corpoz nō sen-
tiunt: nec tamen illa organa supflue
sunt formata: q̄a nō sunt formata vt
p̄ ea angeli sentiant: s̄ ad hoc vt per
huiusmodi organa virtutes spūales
āgeloz designēt: sicut p̄ oculū des-
gnat v̄tus cognoscitiua angeli: 7 p̄
alia mēbra alie eius v̄tutes: vt dicit
Dionysius. vl. c. celestis ierarchie.
Ad historiam itaq̄ reuertentes enar-
remus quid adū sit: 7 scribit̄ in textu
bible q̄ viri ciuitati a puero vsq̄ ad
senē vallauerūt domum: 7 dixerunt
Loth. Educ viros illos huc: vt cog-
scamus eos: q̄b? Loth obtulit filias:
que nōdū cognouerāt viros: dicēs.
Accipite illas 7 abutimini eis: viros
aut̄ istos nō tāgatis: hic querit̄ vtz
Loth sic faciēs peccauerit. Et q̄daz
dicūt q̄ nō: eo q̄ de duobus malis
minus est eligēdū. vt p̄z di. iz. c. duo
7. zz. q. 4. c. Iurauit. 7. c. nō solum.
s̄ Nico. de lyra dicit: q̄ istud intelli-
git̄ in corp̄alibus seu sp̄alibus: nō āt
in spūalibus: qm̄ vt dicit̄ Apo⁹. Nō
sūt faciēda mala: vt inde veniāt bōa
7 idē dicit̄. zz. q. 4. c. Sic nō sunt. et

zz. q. 5. c. si q̄s vxorē. Quare illicitus
fuit Loth cōcedē filias ad abusum.
Caritas. n. est ordinata: 7 ideo null⁹
debet cōmittere aliqd̄ inordinatum
vt p̄caueat a maiori peccato alteri⁹.
Loth q̄ nō potuit offerre filias suas
quin consentiret peccato mortali: ex
culat̄ itaq̄ a tanto: s̄ nō a toto: tum
ratione p̄urbationis mentis in qua
erat: tum quia vitio pessimo in suis
ciuibus 7 violentie in hospitibus oc-
currere intendebat. Dū q̄ sodomite
violentiam inferre temptarēt: ita vt
vellent efringere portas domus an-
geli introduxerūt Loth clausurētq̄
hostiū: 7 eos q̄ foris erant p̄cusserūt
cecitate: a maximo vsq̄ ad minimū.
Nico. de lyra dicit: q̄ p̄cussi sunt ceci-
tate non p̄uatione vilis: sed acrisia.
Mag. in histo. seho. Acrisia est: q̄do
homines habent oculos apertos: et
non vident: q̄d magi faciunt incan-
tationibus. Fit insuper aliquando q̄
homines rem habent in manu: 7 nō
vident: 7 hec etiā est acrisia: ab a q̄d
est sine: 7 crisis iudicium.

Secundo consideremus Loth li-
berationē. Dixerūt angeli ad Loth
Omnes tuos educ de vrbe hac: dele-
bimus enim locum istū: 7 ingressus
Loth ad generos suos. ait eis. Sur-
gite 7 egredimini: quia delebit v̄s
ciuitatem istam. Non est credenduz
vt ait Hieronymus his q̄ dicūt alias
filias a p̄didis virginib⁹ Loth ha-
buisse: habentes viros: que euz viris
submerse sunt: sed generos vocat su-
turos generos. vñ hebrayca v̄itas hz
Egressus ē Loth ad sp̄os: q̄ nolue-
rūt egredi: 7 vilis est eis ludēs loqui

mane dissimulāte Loth extrē appre
hēsus eū cū vxore sua ⁊ filiabus suis
statuerūt eū angeli extra ciuitatem:
dicētes ne respicias retro: s; in mōte
saluū te factū ex p̄turbatōe nondum
pleue credēs dño ait. nō possum in
monte saluari: ne forte apprehendat
me malū ⁊ moziar. Dicit Hagist. in
hist. scho. Forte sener: mōtiū frigora:
⁊ laborez vie horrebat. addit Loth.
Est hic ciuitas pua: ad quam fugere
sufficio: vt saluer in ea: ⁊ ait dñs. non
sbuertā vrbē p qua locut⁹ es: ⁊ p̄p̄
vba Loth vocata est ciuitas illa. Se
gor. i. pua: q̄d̄m autem fuit ibi Loth
dñs pepcit ei: s; vt dicit ihiero. cussa
fuit bis terremotu. vñ Loth timens
egressus māsit in mōte: ⁊ Segor p⁹
sbuersionē quatuor ciuitatum: tertio
terremotu absorpta fuit. 12º cōside
remus ciuitatū deletionez. Egresso
Loth de sodomis: pluit dñs sup ci
uitates illas sulfurem ⁊ ignez. dicit
Nico. de lyra: q̄ ignis sulfureus hēt
ardorem ⁊ fetozem ad significādūz
vitiū sodomitaz: q̄ d̄ fetet vilitate: et
ardet ardore concupiscentie ⁊ sbuer
tit dñs ciuitates illas: ⁊ om̄s habitā
tes in eis. Vxor vō Loth respiciēs
post se versa est in statuā salis: quaz
Josephus dicit se vidisse: dicunt he
brei q̄ hoc fuit q̄a peccauerat in sale:
vt sic pena rñderet peccato. Perētī
enim Loth sal p cōdimento cibi an
geloꝝ: quos hōies credebāt: ipsa rē
nuit apportare: q̄a nō hēbat caritatē
ad hospites. perierunt itaq̄ in igne
oēs vtriusq; sex⁹: q̄ erāt in ciuitatib⁹
illis totaq; regio cōuersa est in lacuz
de quo Isidorus li. i. z. et bimo. ait. q̄

41
dicat mare mortuū: q̄a nihil gignit
viuū: nihil recipit ex gñe viuentium
Nā neq; pisces habet: neq; assuetas
aquis ⁊ letas mergendi vsu patitur
aues: s; ⁊ quocūq; viuētia mergēda
temptaueris: quacūq; arte demersa
statim resiliunt: ⁊ q̄uis vehementer
illisa: statim excutunt: s; neq; ventis
mouet resistente turbinib⁹ bitumine
neq; nauigatōis patēs ē: q̄a omnia
vita carētia in p̄fundū mergūt: nec
materiā vllā sustinē: nisi q̄ bitumine
illustrat: lucernā accensam ferūt sup
natate: extindō lumine mergi. puto
q̄ sapiētissimus deus statuerit lacuz
illum tam admirandis p̄rietatibus
sociari: vt sic magis occasionē hēant
homines cognoscendi v̄tutem ⁊ po
tentiam dei. Ipsa ḡ sodomitas de
leuit nec passa est regionē illoꝝ in
lacuz conuersā: vt tactū est: vllō vnq;
tpe habitabilē fieri. Caueāt ḡ q̄ chri
stiano nomine decorant: ne tāto cri
mine irretiti: deū celi d̄turbēt: ⁊ indu
cāt vt iudicet illos: ⁊ d̄beret flagello
suo. A quo nos misericordit liberet:
qui est benedictus in secula seculoz.
Amen.

6
c
Sermo vndecim⁹ de iudicio dei
contra pharaonem et Egyptios: in
populum indeoz senientes.

q
De repetimus frequēt⁹
de iudiciis dei viuētis:
vident his: q̄b⁹ lapidea
corda sunt: ⁊ adamātina
friuola esse: ineptaq; ⁊ abiciēda. aiūr
.n. illa v̄sida inuētaz esse: vt sic vul
gares terroribus quatiāt: s; p̄fēdo

rerum gestarū experientia docet ipsos
velint nolint esse mentitos. Offert
nāq; scriptura sancta vndiq; aptissi^a
exēpla ⁊ manifesta: in q̄bus luculēter
cognoscē possum⁹ q̄s terribilis om-
nipotēs deus fuerit: et q̄dē sept^o cōi
peccatores illū Ignētes: inter q̄ extat
illud vnū: de quo in p̄nti s̄mone eri-
mus disceptaturi: q̄n. s. tot plagis p̄-
cussit iDharaonē ⁊ pplm egyptiozū
p̄pter delicta ⁊ facinora sua. Quare
de iudicio dei contra iDharaonem
locuturi: tria misteria de illo p̄poni-
mus p̄currēda.

1° P̄nti d̄i ppli iSrahelitici afflictio.

2° Moysi diuina electio.

3° pharaonis ⁊ suoꝝ punitio.

Qualiter iDharao ⁊ Egyptij cru-
deles erant populo iud eoꝝ.

Cap. p̄mun.

p Ecce iud iDharao contra pplm
dei: ⁊ Egyptij fecerūt similiter
neq; arbitrādū est illū iDharaonem
fuisse: s̄b quo Joseph taz gloriose s̄b
limatus est: qui vt dicit Vincētius
in speculo historiali: Ille viduus fuit
Desres: post quem ⁊ multi alij pha-
raones regnauerūt successiue in egypto:
vsq; ad istū iDharaonē Ameno-
sis nominatū: q̄ in iudeos acriter in-
surrexit: q̄d vt melius innotescat: In
hoc misterio de populo iudaico tria
considerare debemus.

1° Primo multiplicationem.

2° Secūdo p̄secutionem.

3° Tertio aggrauationem.

Qualiter multiplicatus est popu-
lus iudeoꝝ.

p iRimo cōsideremus illius ppli
multiplicationē: dicit. n. Exo.

i. ca. Filij iSrahel creuerūt: ⁊ quasi
germinantes multiplicati sunt: ⁊ ro-
borati nimis: p̄pleuerūt terrā. ⁊ Aug.
is. li. de ci. dei dicit. Ex vno iHabaa
nō multo āplius q̄dringētis annis
multiplicatio hebreē gentis tanta p̄-
creata est: vt in exitu eiusdem populi
ex Egypto: sexcenta millia hominū
fuisse referāt bellice iuuentis: s̄m āt
magistrū in hist. scho. ⁊ colligitur ex
iz. c. Exo. iHabatio filioꝝ iSrahel
in egypto fuit q̄dringētoꝝ triginta
ānoꝝ: sed nomine Egypti intelligē-
dus est omnis incolatus eoꝝ q̄ ince-
pit a p̄missione iHabaa facta in via
Mesopotamie. **2°** cōsideremus
illius populi p̄secutionē. quare scilicet
iDharao ⁊ Egyptij p̄sequebāt Iu-
deos: ⁊ dicit Josephus q̄ Egyptij in
uidebāt eis p̄pter v̄tutē in genij ⁊ la-
boris industriā ⁊ affluentia opum ⁊
solobolis nobilitatem. **2^a** rō assignat
Exo. i. vbi d̄i q̄ pharao dixit: plus
iSrahel fortior ē nobis: opprimam⁹
eū ne multiplicatus insurgat contra
nos: vel adulādo hostib⁹ nr̄is creat
liber. **2^a** rō p̄nt in glo. sup. iDatheū.
q̄ diabolus p̄lagiens xpm nascitur
et hebreis populū extingūē nitebat
incurrēbāt q̄ simul inuidia populi. tē-
mor iDharaonis ⁊ malicia diaboli.
3° cōsiderem⁹ illi⁹ populi grauatoꝝ
iMposuit pharao illi populo ḡues
angarias opum s̄m iMag. in hist.
scho. q̄bus fracti nō vacarēt āplexib⁹
⁊ magistrōs opum p̄fecit Egyptios
vt duri⁹ affligerēt eos. Cōpellebant
coquere lateres: ex quibus āpliarene
ciuitates scilicet iDhiron: ⁊ ramesse
que erant in finibus Egypti: ⁊ forti

45
ficauit eas **P**haraon: ponēs ibi arma
tos: ne q̄s possēt ingredi vel egredi
sine regis natū. Aliud opus nō tam
grauē q̄ seruile imposuit eis vt lutū
portarent: et sordes vicoꝝ copbinis ex
portarent: de quo in pl. **D**an⁹ eius
in cophino serauerūt. **3°** etiā addit
Josephus: vt. s. flumiū p̄ multas veri
uatōes diuiderēt: et circūdarēt ciuita
tes fossatis. Quāto magis at̄ oppri
mebāt: tāto magis deo auctore mul
tiplicabāt. **Q**uō videl̄ **P**haraon p̄cepit
obstetricib⁹ hebreoꝝ: **S**ephore et
Phae: que s̄m **N**icol. de lyra erant
Egyptie: et p̄erat multitudini obste
tricū: vt masculos hebreoꝝ obstetri
cādo interficerēt: et abortū factū mē
trent: feminas aut̄ reseruarēt. Dicit
Mag. in histo. q̄ hoc factū est: tum
q̄a femine nō poterant surgē contra
Regē: tum quia volebant illas ad lu
ruriā **E**gyptioꝝ: tū q̄a erant viles
s̄z **N**ico. de lyra ad aliqua opa que
Egyptij facē nesciebāt. In tot an ga
rijs: in tot laborib⁹ nō faciebatur cru
delitas **P**haraonis. Quinimo cum
obstetrices q̄d ordinauerat facē no
lissent: dicētes hebreas mulieres ar
tē obstetricādi h̄re: et absq̄ illis parē:
p̄cepit **P**haraon oī populo suo dicēs
Quicq̄d masculini sexus natū fuerit
s. d. indeis: in flumē proicite: et q̄cqd
feminei reuante. **Q**uē⁹ erat meror:
quātusue ludus hebreoꝝ: quot lamē
ta: quot gemitus clamabāt ad deū
creatorē omniū. **M**iserē nostrī dñe.
miserere nostrī: subueni nobis: et ser
pētib⁹ oꝝ: adiuua nos deus sal
utaris noster: et p̄pter gloriāz nōis
tui dñe libera nos: nec patiaris nos

tā dure vexari ac molestari.

Quō de⁹ exaudivit clamorē populi
Iudaici: et elegit **M**oysem ducem et
liberatorem.

1° **D**en relinquit in se sperates
deus: qui si quādoq̄ illos pati
secreto suo iudicio sinat: tandem sue
misericordie venā aperire nō desinit
voluit q̄ pro pietate sua populum in
afflictione clamātē exaudire. elegitq̄
Moysem ducem et liberatorem quez
amplissimis p̄rogativis donare vi
gnatus est: vt autem hoc clarius ha
beat bene est: vt de hoc **M**oyse in
hoc secūdo misterio tria cōsidēmus.

1° **P**rimo generationem.

2° **S**ecundo p̄seruationem.

3° **T**ertio vocationem.

Quō de natiuitate et ortu **M**oyssi qui
natus est s̄m b̄nplacitum dei.

Primo cōsideremus **M**oyssi ge
nerationem. Natus quippe ē
Moyse s̄m beneplacitum diuini.
viciē nāq̄ **E**rodi. z. ca. **E**gressus est
post. hic vir de domo leui et accepit
vxoꝝem stirpis sue que cōcepit et pe
perit filium. dicit **N**icola. de lyra q̄
ista acceptio non potest intelligi de
acceptioe in matrimonio q̄a viciē
post. hic. i. post p̄ceptum **R**egis de
pueris s̄m̄ergēdis. nā ate illud p̄ce
ptū vxoꝝ pepat **A**aron q̄ natus fuit
aū **M**oyse anis trib⁹ q̄d p̄bat ero.
7. c. vbi d̄r q̄ moyses. 80. erat ānoꝝ
et **A**aron octoaginta triūz q̄n locuti
sūt ad **P**haraonē. **3° J**oseph⁹ et alij
dicūt q̄ ista acceptio intelligitur de
copula. quia p̄pter edictum **R**egis.
Multi sepeauerunt se ab vxoꝝibus:
quantum ad carnalem copulam:

6

magis eligeret nō generare: q̄ q̄ filij
statim nati s̄bmergerēt in flumine.
Et dñs amonuit Auirā p̄vrez accede
ret: quia ex illa filiū ḡnaret: q̄ populū
esset liberaturus: 7 sic eam cognovit
cōcepit q̄ vroz Auiram: 7 pepit filiū
fm. Mag. in hist. scho. silentio eo q̄
non multū doloris ptus ei intulerit
nec absurdū aut impossibile id cēferi
debet qm̄ Plutarchus refert in vita
Ciceronis: q̄ quādo in lucem venit
Tullius: nullo puerperij dolore tertio
Kal. Januarij natus est. Abscōdit q̄
mater Moysen tribus mēsis. Re
fert Aug. 18. li. de ci. dei. 20. ca. q̄ eo
tpe quo Moyses natus est: fuisse re-
pit Athlas ille magnus astrologus
Promethei frater: maternus avus
Mercurij maioris: cuius nepos fuit
mercurius ter megistus. 7° cōfide-
remus Moysi p̄bationez: p̄ruavit
illū deus a piculis: ne violēta morte
occideret: vt enim inqt Ric. d̄ lyra.
q̄a in q̄stioēs siebāt in domibus: nō
potuit vltra illū abscondere mater.
Quare cōpulla sūpsit s̄stellā scirpeā
vt d̄ Exodi. 2. c. i. capsellaz de iūcis
contextā 7 rotundā. vt dicit Magist.
in historia: 7 linuit eaz bitumine: ac
pice: 7 ponēs intus infātulū: in core
pto ripe euz exposuit: ne impetu flu-
minis rapet: stāte p̄cul sorore puula
Maria: 7 expectate rei exitū: ex m̄is
p̄cepto fm̄ magistrum in historia: 7
ecce descendit filia Dharaonis: vt la-
uaret in flumine: que vidēs s̄stellaz
afferrī fecit 7 aperiri: vidensq̄ puulū
vagientē miserta est eius dicens: de
infantibus hebreoz est. Refert Jo-

sephus q̄ tante pulchritudinis erat:
vt null^o adeo seuerus esset: q̄ aspiciēs
illū nō diligeret: multiq̄ de post dū
cernerēt eū p̄ plateā ferri occupatōel
in q̄bus studebāt desererēt. Dū igit
susceptū puez expositū: vt Joseph^o
narrat alique Egyptie vellēt lactare
nolebat illarūz suggere m̄amas. At
Maria soroz dissimulās q̄ frater ei^o
esset: dixit filie Dharaonis. Vis dñā
vt aduocem aliquā hebreā: que dixit
sic. vocauitq̄ m̄rez cui illa ablatā dū
tradidit filiū: pm̄isitq̄ mercedē. Su-
scepit mulier 7 nutriuit pueruz: adul-
tūq̄ tradidit filie Dharaonis: Que
adoptauit illuz in filiū: vocauitq̄ no-
men eius moyses: dicens: q̄a de aqua
tuli eū h̄z mag. in hist. scho. Egyptij
mos a quā: is saluatū dicunt. Addit
magister in hist. scho. q̄ dū quadaz
die Dharaōi filia obtulisset moysen
7 vt ipse eū adoptaret: admirās rex
pueri venustate: coronā quaz fronte
gestabat capiti illius imposuit. Erat
autem in ea Amonis imago sabre
facta: puer aut coronā picit in terrā
7 fregit. Sacerdos aut heliopoleos
a latere regis surgēs exclamauit. hic
est puer quem nobis deus occidēdū
mādauit: 7 voluit irruere in euz: sed
auxilio Regis liberatus est: etiā p̄ua-
sione cuiusdaz sapientis: qui p̄ igno-
ratiā hoc factū esse a puero asseruit:
in cuius rei augmentū cum p̄unas
allatas puero obtulisset: puer eas ori
suo apposuit: 7 lingue sue sūmitatem
igne corrupit. vnde 7 Hebei euz im-
peditionis lingue fuisse in p̄cessisse
autumat. postq̄ 7o creuit vt h̄r etc.
z. c. āpli^o fact^o robust^o vidit q̄dā die

47
vnū de Egyptiis &berātez quēdam
Hebreū: 7 Moyses respiciēs huc atq;
illuc: vidēs q̄ nullus adesset infecit
eū: 7 abscondit in sabulo. vicit Nico.
de lyra q̄ hebrei tenēt: q̄ iste q̄ erat
p̄cussus ab Egyptio: fuit vir Salo
mith: que erat pulchra nimis: vt p̄
numeri. 24. c. Egyptius aut̄ ille erat
vnus ex p̄positis q̄ ordinauit q̄ He
breus in auroza surgēt: 7 veniret ad
opa: at ille domuz adiens ad Salo
mith: adhuc in lecto iacentē accessit
que credēs eē viz: accepit eū: postq̄
hō innotuit sibi p̄ditio cōquesta est
viro: quare vir rixabat̄ cū illo Egy
ptio: 7 ille &berabat eū. Moyses aut̄
ex reuelatōe dei sciebat se esse electū
duce 7 defensore illius populi. ita q̄
sine peccato interfecit illum. Altera
die vidit duos hebreos rixātes: 7 dū
arguer̄ et euz q̄ fecerat iniuriā. r̄ndit
Quis te cōstituit in iudicē super nos
num occidere me vis: sicut heri occi
disti Egyptium. Audiuit P̄barao
&bu hoc: 7 querebat occidē moysen
q̄ fugiēs p̄ desertuz venit in terram
Madian: seditq̄ iurta puteū. Erant
aut̄ sacerdoti Madian. i. p̄mati: qui
atiq̄tus sacerdotes appellabant: ma
iores 7 p̄ncipaliores septē filie: Ipse
hō dicebat̄ Raquel agnominatus
Jetro que venerāt vt haurirēt aquā
gregibus suis: dicit magister in hist.
Icho. Officiū. n. gregū alendoz tunc
erat etiā mulicz. Supuenientes hō
pastores repulerūt eas: quos probi
buit. Moyses ab iniuria vir ginuz: et
adaquauit greges eay: que maturi
solito redeūtes: rogauerūt p̄rem ne
bñficiū pegrini retributione p̄uaret

vocatulq; Moyses iurauit q̄ habita
ret cū illo 7 accepit vxorē filiam eius
Sephorā que pepit ei Hesseu. qd̄ so
nat aduena: eo q̄ in exilio genuerat
eū. pepitq; altez que dixit beliazar.
i. diuinū adiutorū. Deditq; ei soer.
omne curā gregū suoz in q̄bus f̄m
Mag. in hist. omnis atiq̄s barbaris
erat possessio. Q̄z considerem⁹ moysi
vocatōez: nō. n. a seipso p̄sumptuose
grādā ē aggressus: sed a deo vocat⁹.
Nā dum pasceret greges ouium in
deserto. vt notat̄ Exodi. 2. ca. venit
ad montē Sinay: qui f̄m Madian
in histo. Icho. in quadaz sui pte vid⁹
est Oreb: 7 apparuit ei dñs in flāma
ignis de medio rubi qui ardebat et
nō cōburebat. Vocauitq; dominus
Moysen. 7 ait Moyses. Adam et
videbo visionē hāc magnaz: 7 voca
uit eum dñs de rubo. 7 ait. Moyses
Moyses. Qui Rndit assum. 7 dñs.
Tolle calciāmēta locus eniz in quo
stas terra sancta est. Ego sum deus
Ihabraā. deus Ysaac. 7 deus Jacob
vidi afflictōez populi mei in egypto
7 descēdi vt liberem eū. veni. mittaz
te ad P̄barao. Sūt 7 alia multa
in textu biblie in q̄b⁹ luculent̄ oñdit̄
q̄ deus Moysen ducē illius populi
elegit cui in sodum dederit Aaron
fratrem eius. Confundant̄ ergo illi
qui deceptorem 7 seduzorē accusāt
Moysen 7 criminant̄ illuz quasi ex
vi ingenij 7 artis magnaalia que de
ipso p̄dicāt fecisse. Cōtra quos ē scri
ptura diuina tā veteris q̄ noui testa
menti put̄ expressius posui in q̄dra
gestimali de penitentia in f̄mone de
obedientia dei.

De varijs plagis 7 flagellis egypti.

Cap. tertium.
 Incendū hoc tertio loco restat de varijs dei iudicijs: quibus omnes Egyptū 7 Pharaones iuste concussit: qđ vt plenius intelligatur tria considerare debem⁹.

1° Primo Pharaonis obdurationē.

2° magoz opationem.

3° Egypti plagationē.

1° Primo cōsiderem⁹ Pharaonis obdurationē. Cū. n. Moyses et Aaron coram Pharaone locuti fuisset mā data dei: fecissentq; signa: indurauit Pharaon cor suū: 7 vt dicit. zz. q. 4.

.c. Nabuchodonosor: ipsis flagellis durior est effectus: 7 perijt. hac occasione querit a doctoib⁹ vtrū obduratione sit a deo. Et q; sic p. 3. qđ exodi. 4. c. dixit deus. Indurabo cor Pharaonis. 7 Exodi. 9. 7. 10. 7. 14. Indurauit deus cor Pharaonis. 7 Isaye 63. scribit. Indurasti cor nostrū ne timeremus te. 7 ad Ro. 9. Apo. ait Cuius vult de⁹ miseret: 7 quez vult indurat. Sed contrariū pbari pōt. dicit. n. ppheta. ps. 94. Nolite obdurare corda vestra. 7 Iheremie. 5. ea. cōquerit deus dicēs. Indurauerunt facies suas supra petram: 7 noluerūt reuerti. 7 exodi. 1. 7. c. Indurauerunt cervicem suam ne audirent me: 7 ne accipent disciplinaz. q; videt q; induratione sit a p̄pria malicia. dicit Bo. di. 40. i. li. q; obduratione vno modo dicit culpam: 7 sic fm Aug. li. de p̄

destinatione sanctoroz. Obduratione nil aliud est: q; dei obuiare mādati: et glo. ad Ro. 2. c. Obduratione ē obduratione mētis in malicie pertinacia: per

quam fit hō impēnitēs: hec ē ab hōie nō a deo: qđ vt pbatū ē deo auctore nō fit hō deterior. Alio modo obduratione dicit penā: 7 quia omnis pena iusta est 7 ordinata: sic obduratione est a deo: que nihil aliud ē q; s̄tractio gratie qua hō nō est dignus: qđ illa abuteret: p̄pterea de multis dicit de⁹ id ps. Dimisi eos h̄z desideria cordis eoz: ibūt in adinuetiōib⁹ suis. Hinc Aug. ait. li. de libero arbitrio. Indurauit de⁹ Pharaonē iusto iudicio: s; ipse se libero arbitrio. Vñ cū audisset relata p moysen 7 Aaron: vidissetq; h̄gam cōuersaz in colubzū: 7 rursus colubzū cōuersum in h̄gam. Iussit affigi populū ne daret eis palee: sed ipsi acq̄rerēt: 7 redderēt numeruz la terū cōsuetū.

2° Secūdo cōsiderem⁹ magoz opationē. Nam vt dicit Exodi. 7. ca. Magi Pharaonis p̄ccerūt virgas in teram: que verse sunt in serpētes. Sed hic difficultas nō pua dicit vtz ille h̄ge verse sunt in veros sp̄pētes 7 quidā dicūt q; ibi nō fuerunt veri serpētes: sed fuit tātū quedā delusio qđ vt dicit Aug. 2. de trinitate. Nō est patādū istis trāsgressōib⁹ āgelis ad nutū seruire: hāc visibilib⁹ mām rerum: sed soli deo. Rō istoz est: qđ fortior erit diabolus tpe Antichristi q; nunc: s; tūc mēdaci opabit: vt dicit Aug. 2. li. de ci. dei. c. 19. 7 Ap. etiā scribit ad Th. 2. c. Cuius aduentus erit fm opationez Sathane in oib⁹ signis 7 p̄digijs mēdaciū. Vñ Alexander in. 2. li. soluit dicēs q; cū in mendacio duo intelligant. I. falsitas 7 intentio fallēdi: in miraculis

obduratio
 vtrū sit a
 deo

48
Antichristi aliqui erit falsitas ex pre
rei: aliqui erit veritas ex pte rei: nō tñ
ex pte intētōis. Intēdet h̄ppe decipe
hōies: ⁊ facē credere se esse deū. Sic
opa magoz Pharaonis erāt ha ex
pte rei: s̄ mēdacia ex pte intentionis
Intēdebant nāq̄ ipsi: vt vidētes cre
derent: q̄ opa sua pcederēt volente
deo: sicut opa Moysi: tamen vt dicit
aug. li. 8. de ci. dei. c. 10. Ifaciebāt illi
venefitijs. i. incāratōib⁹ magicis: q̄b⁹
sunt angeli mali: hoc est demones
dediti. Alij dicunt q̄ cōuersio h̄gaz
in h̄pētes fuit h̄m apparētia: ⁊ tamē
ibi fuerunt veri serpētes: q̄a demōes
ppria virtute dimissi: poterāt virgas
a magis pietas p motuz localē im
pceptibiliter sensui hūano tollere: et
loco eaz h̄pētes aliūde portātes s̄
ponē videm⁹. n. q̄ aliqui p s̄bitatē
manuū ⁊ motum localem: aliqua sic
trāsmutat q̄ hōies nō p̄cipiūt multo
fortius demones. Nonnulli h̄o refe
runt q̄ ibi fuit ha cōuersio h̄garum
in serpētes: ⁊ hoc dicit Strabo in
glosa. Hodū aut assignat Alexander
in. 2. ⁊ Nico. de lyra sup hoc passu.
Nā demones p motū localē possūt
applicare actiua naturalia passiuis ⁊
sic sequūt effect⁹ nales: sicut applica
tis lignis ad ignem p manum hōis
generat ignis in materia lignorum
illa tñ generatio est ab igne: sicut ab
agente pprio: ⁊ ab applicante ligna
ministerialiter tātuz. Si obiceret q̄a
in textu dicit. Deuorauit h̄ga h̄gas
q̄ non erant serpētes. Rndet Aug.
q̄ istud vidū fuit inicialit ⁊ finaliter
q̄ vicz ex h̄ga Moysi fact⁹ est h̄pēs:
⁊ in h̄gam redijt. Similiter virge ma

goz potuerūt dici h̄ge inicialiter: s̄
nō finaliter. Ideo h̄ga Aaron deu
orauit. i. abstulit eis potestātē redeūdi
in h̄gas: quia ⁊ si aliquo modo essz
ordo naturalis: vt ex h̄gis fierēt ser
pētes: nō tamen econuerso.

Tertio cōsideremus Egypti pla
gationē. Voluit nāq̄ de⁹ flagellare
Egyptū decem plagis. Prima po
nit Exodi. 7. c. Aqua fluminis h̄sa
est in sanguine: ⁊ pisces qui erant in
aqua mortui sunt diebus septē. dicit
Mag. in hist. q̄ fuit sāguis in omni
terra Egypti in fluuijs: riujs: ⁊ palu
dibus: ⁊ in vasis domoz: tā lignis
q̄ sareis: fode rūtq̄ puteos Egyptij
p circuitū fluminis: ⁊ inuenerunt san
guinez. Refert Josephus q̄ hebreis
erat fluuius potabilis: s̄ essz mutat⁹
Egyptijs h̄o nō solū colore sed etiā
sapore amaro cruozē p̄ferebat. 2^a
plaga notat Exo. 8. c. Ascēdit mul
tudo ranaz: operuitq̄ totā terram
Egypti. Asserit Josephus q̄ orbe in
breui moriebāt: et putrescēt⁹ cada
ueribus fetoz nimis noxi⁹ exhalabat
ex aqua: imo quasi quedā domestice
domos intrātes sic in cibis ⁊ potib⁹
⁊ lectis inueniebāt. 3^a plaga ad
huc anotat Exodi. 8. c. q̄ omnis pul
uis terre h̄sus ē in scinipbes p totā
terrā Egypti: molestātes hōies ⁊ iu
menta. Mag. in hist. scho. dicit. sūt
scinipbes multe adeo s̄biles: vt visū
nisi acute videntis effugiant. Addit
Josephus q̄ innumera multitudo
pediculoz Egyptijs pullulauit ex in
terioribus ebulliens: quos nec laua
cris nec medica mētouz vnguentis
exterminare poterāt. Nā vt recitat

Mag. in hist. multis plagis p̄f̄ de cē
famolas credibile est p̄cussos Egi-
ptios. 4^a plaga fuit: q̄a venit mu-
lca grauiſſima. i. multitudo muſcaꝝ
ponit mag. in hist. q̄ q̄dā egyptioꝝ
inter hec flagella timentes egyptuz
pituram egressi sunt: vt Cecrops: q̄
ingressus greciam urbem condidit:
que postea dicta est Athene. Credif
etiā cadē tēpeſtate: egressus Diony-
ſius bachus: qui ⁊ a gros cōdidit: et
vſuz vinee grecis dedit. 5^a plaga
describit Erodi. o. c. mortua sūt oia
animātia Egipti: de filijs Iſrahel n̄
ſic. de lyra in q̄t. Intelligit de illis
qui erant in cāpis. Sz Mag. in hist.
dicit: q̄ de illis que erant in domib⁹
quia que in pascuis post grandines
pierunt: vel forte determinādū non
est: quia sine multo t̄pis interuallo
forte hec facta non sunt: ⁊ potuerūt
aliūde habere iteꝝ animātia: non. n.
est credēdum q̄ hodie vna plaga et
cras alia p̄cussi sunt: sed forte per q̄n
quēniū vel ampli⁹ vel minus. 6^a
plaga fuit: q̄a facte sunt vesice turgē-
tes in hominibus ⁊ iumentis. 7^a
plaga fuit: q̄do venerūt tonitrua ⁊
grandines: ⁊ deuastauerūt h̄z mag.
ordeuz ⁊ linū: q̄a erāt in spica triticū
⁊ sar non. 8^a plaga venit locusta
⁊ deuorauit frumentū: q̄a in quoliz
mense Kalendarij duo dies atro co-
lore tanq̄ abominādi signati sunt
Ideo nota ſm Mag. q̄ Egiptiaci
ideo dicunt q̄a in his passa est Egi-
ptus. Ob q̄d voluit mater ecclesia il-
los in Kalēdario poni vt diuina mi-
racula ſemp nobis exēplo ſint. Ma-
thematici h̄o dicūt q̄ pitiffimi egi-

ptioꝝ astrologi: quascūq̄ cōstellatōes
nocuias hūanis actibus in ſingulis
mēſibus dephēderūt: quaz cōſtella-
tionū punda vulgus p̄pter impitiā
vitare non poterat: qua p̄t cautum
est: vt tota dies obſeruaret p̄t horā
illius abhominabilis lucis. i. dei: sed
hoc obſuari p̄hibitū est. 26. q. 7. ca.
ſi o obſeruētis. 9^a plaga habetur
Erodi. io. c. ſacte sunt tenebre horē
biles in omni terra Egipti: vbi autē
filij Iſrahel habitabāt lux erat. ſic.
de lyra. Dicūt horribiles: q̄a viſione
imaginaria videbāt vltā ſatālmata
vt terrerēt. 10ª Decima plaga fuit p̄-
cuſſio ⁊ mors p̄mogenitoꝝ: quādo
Moyſes expletis omnib⁹ que deus
iufferat: ⁊ acceptis vaſis aureis ⁊ ar-
gentis mutuo ab Egiptijs: factum
est noctis medio: p̄cuſſit dñs omne
p̄mogenitū in terra egipti: nec erat
domus in qua non iaceret mortuus
Dicit Mag. in hiſto. q̄ exēcutio iſta
facta fuit p̄ manuꝝ boni angeli: q̄ ap-
paruerat Moyſi in rubo: in perſona
dei. aug. tñ ſup illū locū p̄f. Immiſſi
ones p̄ angelos malos ait: poſſim⁹
ſine dubitatōne malis angelis attri-
buere mortes peccatoꝝ. Noctē igif
illa cōgregato omni populo iudeoꝝ
p̄cinx̄ ſe ad iter: ⁊ mane oēs inſimil̄
iter arripere. In egreſſu h̄o eozuz
vt dicit mag. factō terremoto multa
templa Egipti cū ſuis idolis corue-
runt. Adhuc autē factuz est: q̄ Nilus
p̄ter ſolitum inūdās: terrā in qua ſe
pulchuz Joſeph erat cooperuit. Te-
nebant autem Iudei ex iuramento
aſportare oſſa ei⁹. Tūc Moyſes ſcri-
pſit in lamina aurea: nomē domini

49

Thetba gramaton: que iniecta aque
supnatauit: vsq; dū veniens stetit su
pra: vbi erat sepulchru: ⁊ effodientes
sustulerunt ossa. Nico. de lyra super
iz. c. Eto. hoc impugnat dicēs. que
dicūt de Nilo et ossibus Joseph: vi
dēt esse ficticia: tū q̄a glōse hebrayce
⁊ Josephus talia nō dicūt: liz impo
nat eis ab illis q̄ libros eoz nō vide
runt: tū q̄a vna de causis quare ossa
Joseph remanserūt in Egipto fuit:
vt p̄ eius sepulchuz memoria benefi
cioz eius apud Egiptios diuiti⁹ re
maneret: ⁊ sic populus Israhel miti⁹
tractaret. Ideo nō ē simile q̄ ossa
ei⁹ essēt posita in pratis vel in cāpis
vbi aque possent inundare: s̄ in loco
valde solēni ⁊ celebri: vbi aque non
possent inundare: maxime cum tpe
mortis eius esset potētissim⁹ ⁊ Regi
⁊ populo p̄dilectus. Nūq̄ bec rō in
frangi potest de facili: eo q̄ non est
incōueniēs: q̄nq; aquas: ⁊ maris et
fluminuz: p̄ter spem ⁊ vltra solitum
inundare. Arist. p̄mo metha. ēdātū
ultimo s̄m nouā trāslatōem: s̄m hō
veterē est in secundo: dicit. Nō semp
aut eadē loca terre neq; aquosa sunt
neq; arrida: s̄ p̄mutāt s̄m fluminuz
ḡnātōes ⁊ defectus: p̄pter qd̄ ⁊ que
circa arrida p̄mutāt: ⁊ mare: ⁊ non
semp hīc qd̄ē terra: hīc aut mare p̄se
uerat omni tpe: s̄ sit mare qd̄em vbi
arrida: vbi autē nūc mare: iteruz hīc
terra: s̄ tū quēdā ordinē putare opz
hoc fieri: ⁊ periodū idē s̄m Arist. v̄
q̄ cā istaz mutationū sit mor⁹ celi:
cū sole ⁊ stellis: ⁊ planetaz diūctōes
Inuenim⁹ nāq; q̄ tpe Gregozij sc̄di
vt narrat Ricobaldus in cronica di

lunū Rome p̄pter aquas Tiberis:
qui tātuz intumuit: vt in via lata ad
hōis staturā ⁊ senis fuit: durauitq;
diebus septē: letanijs actū ē ad veuz
⁊ cessauit. Iteruz āno xpi millesimo
ducentesimo tertio terremot⁹ in creta
p̄maximus mare adeo concussit: vt
aquas maris impulerit in ciuitatem
Caridiā tāto impetu q̄ omnia edifi
cia ruinauit: om̄s hōies fere occidit.
mor adeo retrocessit mare ex portu
vrbis: vt vbi aqua p̄fūda erat: tunc
nulla videret arene fūdi maris oca
lis hominū patuerūt. Anno ab vrbe
cōdita q̄n getesimo flumē Tibis vlē
solitū intumescēs Rome edificia in
plano posita deleuit. Sic potuit illa
Nili inundatio esse singularis: ita vt
sepulchru Joseph cooperit: sed ista
ad rem nō faciūt. Nos tātū ea que
scriptura tradidit p̄sequimur. egressus
ē fuit Moyses cū illa multitudine ⁊
puenit ad mare rubrū. Pharaō autē
secutus est cū certis currib⁹ ⁊ eq̄tib⁹
q̄nquaginta millia ⁊ trecētis millib⁹
peditib⁹ armatoz. Leuātes oculos
iudei. ⁊ timuerūt valde. q̄a nec fugē
poterāt nec pugnare. eo q̄ inermes
erāt. quos cōfortauit Moyses. ⁊ de
mādato dei tetigit mare. ⁊ aqua vī
uisa est. et popul⁹ dei p̄transiit sicco
vestigio. Nec hoc discredēdum dicit
Josephus cū Alexandro Macedoni.
⁊ exercitū ei⁹. Dariū insequēti mare
Nāsilicuz diuisum fuisse legat̄ deo
volente q̄ p̄ cū perlatz regnū deleri
volebat. Egiptij hō transire tēptan
tes omnes pierunt. q̄m aque que ve
lut muri fuerant diuise ex miraculo
dei iterum vnite sunt et coniuncte.

Sicq; turpis Pharaon et oēs sui exitus in mari rubro pierūt. Dicit at Paulus Horesius. li. i. sic q; extant nūc certissima horū monumenta gestoz: naz tradus currū rotarūq; signa obice: nō solū in litorē: sed etiaz in pfundo: quousq; visus admittit puidēt: et si forte ad tēpus vel casu vel curiositate turbant: cōtinuo diuinitus in pristina faciē ventis fluctibusq; reparat. hec ille. Timendus q; ab omnibus ē deus: q; etia creaturas suas armat ad vltionē inimicorum suoz: q; sit semper bñdictus in secula seculoz. Amen.

Sermo duodecimus de iudicio dei contra Iudaicū populū ingrātū de deo murmurantē.

n **I**si fuissent peccata grādia populi Iudaici: non tā frequēter pius et misericors deus in deserto duris castigationib; illū visitasset. Elegit nāq; iudeoz gentē pze ceteris natōibus mūdi: et tū quāto plura illis colata sunt dona et bñficia tāto crebrius ad iracūdiā deū suis scelerib; concitauerūt. Idcirco in hoc sermone de iudicio dei cōtra iudeos criminosos in deserto dicemus. de q;bus tria misteria pponimus declarāda.

Primū de bñficiōz largitio.

2ª multoz peccatoz cōmissio.

3ª diuersaz penaz inuissio.

De septē āplissimis bñficijs que largitus est deus populo iudeoz.

Cap. p̄mum.

d Ignatus est deus clemētissim;

amplissima bñficia elargiri populo iudeoz: postq; illū liberauēt de seruitute Egyptiaca. Ob qd gentiles cōuersi ad fidem dicebāt iudeis baptizatis: vt refert in plogo in Ep̄la ad Romanos. Quāto maiora circa vos dei bñficia narraueritis: tanto maioris vos criminis reos esse mōstrabit. **S**it q; de bñficijs populo iudaico exhibitis plenā noticiā hēam; in hoc misterio septē bñficia erunt enumerāda atq; differenda.

1ª Primū dicitur aquaz dulcoratio.

2ª celestis obatio.

3ª viarum directio.

4ª aque de petra educio.

5ª inimicōz expugnatio.

6ª legis illustratio.

7ª miraculoz frequēs conseruatio.

De dulcoratione aque fluminis Marach.

p **I**rimū beneficiuz qd largitus est deus populo iudeoz: fuit aquaz dulcoratio: vt. n. scribit Exo. 15. post trāsitum maris rubri: egressi sunt in desertū Sur: ābulaueruntq; tribus diebus p solitudinē et nō inueniebant aquā: et venerūt in Marach nec poterāt bibē a quas de Marach eo qd amare essent. Et de hoc dicit Amb. 9. vi. z. c. Reuera Marach fluius amarissimus erat: ita vt sitiens populus bibere nō posset fm Nico. de lyra sup hoc passu Exo. qd dicit Uenerunt in Marach: sit p anticipacionem: qā locus ille adhuc nō vocabatur Marach: s; sic vocat; est a filijs Israhel ppter amaritudinē aque s; q; s; dicit in textu: vñ et cōgruū nomē loco imposuit. s; z populus Israhel.

Magister in hist. addit. Nō solū dicebat. Marach p amaritudine aque sed etiā p amaritudine animi: amaro: quidē est qui fitit: qui nō inuenit potum: q̄ si inuentum gustare non possit. Recitat fm hoc ppositū Plutarcb⁹ in vita Marci Antonij: q̄ dū Marcus Antonius cōtra Indos et Marthos bellum gereret: verat⁹ ab eis: per iuga montium cum exercitu fugiebat. Edebant nāq̄ Romani multis dieb⁹ radices et herbas inco gnitas 7 cruciabant a siti: q̄a in mō tibus p quos ibant non erant aque 7 Marthi tenebat planicies: venerūt tādem ad flumē cuius aqua erat gelida 7 clara: sed q̄a erat salia faciebat viscera dolorosa: ob q̄d flebāt oēs velut conspicerēt paratā mortē: quare Marcus Antonius coegit quedam familiarem suū vt quandoq̄ iuberet sibi caput absunderet: vt neq̄ viuus posset ab hoste ledi: neq̄ cogsci mortuus. Ab his tamen piculis tandem euasit. Sic ergo populus Judeorū querelis 7 lamētatōib⁹ replebat. clamauit ad dñm Moses: 7 ostendit ei lignum: q̄d euz posuisset in aqua: mor aque dulcorate sunt 7 facte potabiles. Sed ego puto maius nobis xpianis bñficiū cōcessuz: q̄ in aquis ch̄rist⁹ baptizari voluit: insinuās baptismum in aqua fore sciendū. Judei nāq̄ in aquis Marach dulcoratis refocillarunt corpora: nos in aquis baptismi recreamus animas et spiritalium donoz vbertate illos replemus. De effectibus autem baptismi dixi in quadragesimali de penitētia in sermone de baptismo.

De coturnicibus 7 manna.

I Scundū beneficiū q̄d largit⁹ est deus populo Judeoz: fuit celestis cibatō. Scribit nāq̄ Erodi i6. c. q̄ tricesimo die ab exitu eorū de Egypto defecerunt eis victualia. Cūq̄ orass⁹ Moses ad dñm vespere ascendēs coturnix de sinu Arabico: vbi p̄cipue nutrit fm Magi. in hist. operuit castra: 7 ad libituz populi ca piebat. Mic. de lyra in d̄t. Coturnix est avis pinguis 7 sapida: 7 sumitur singulare p plurali. i. multitudo coturniciū. Mane hō cum oraret Moses: descendit manna. Et vt scribit Numeri. ii. Erat manna quasi semē coriandri: coloris bidellij: qui est sicut cristallus h̄z Mic. de lyra. circūbatq̄ populus: 7 colligens illud frāgebat mola siue terebat in mortario coq̄ns in olla: 7 faciens ex eo tortulas. Et vt habet Erodi. i6. Erat gust⁹ eius quasi simula cū melle. vbi dicit Mic. de lyra: simula est farina tritici deli catissima. Saporisq̄ illius manne erat q̄si sapor panis facti de simula: cum cōmixtione mellis fm aut Mic. de lyra: de ista manna fuerunt octo mandata. **P**rimū vt mane colligerent: hora enim colligendū erat post ortuz solis: eleuato rote qui erat sup manna per vapores: erat q̄dē desup manna ros cōgelatus: q̄ resoluēbat oriente sole quare manna colligi poterat vsq̄ ad horam sextā. 7 tūc incipiebat liquefieri ad modum p̄uine. ad ignē hō indurabat 7 formabāt inde panes. **S**ecundū mandatum fuit vt colligerent ad sufficientiaz: et non plus. **T**ertū vt comederent

mensuram gomor. **S**ed omnibus hic
oritur: quia non est idem per singula capita
medium omnibus sicut dicitur. 2. et ubi.
quod non est idem medium Niloni: de quo
dicitur quod comedeat in die boue inte-
grum: qui erat sufficiens pluribus ho-
minibus: ideo tibus conueniens vni:
alteri plus indigenti est deficiens: et
minus indigenti est superabundans.

Respondet. in Nico. de lyra quod iste cibus
dabat diuino miraculo: ita eodem modo
fiebatur: ut plurimum indigenti sufficeret:
et a minus indigenti communi abique su-
perfluitate valeret. Dicit autem Iosephus
quia ex diuina prouidentia factum hoc
ne ex cupiditate et gulositate illi qui
fortiores erant: plus debito vellent
colligere: et sic debiliores debito ali-
mento prouarentur: et in populo seditio
oriret. **Q**uartum mandatum fuit:
ut non relinqueret usque mane: et di-
miserunt quidam. s. Dathan et Abiron
ut dicunt Ihebrei: et scelerare cepit ver-
mibus et computrescere: hoc vero non con-
tigit ex natura manne quia seruari po-
terat: sed erat ex voluntate dei: ne aliquis
ex cupiditate et gulositate plus debi-
to vellent colligere ad seruandum quod esset
ocasio malorum. **Q**uintum preceptum
fuit ut die sexta colligeret duplum.

Sextum ut reseruaret unum gomor per
sabbatum. **S**eptimum ut illud comede-
rent in die sabbati. **O**ctauum ut im-
pleret vas continens gomor ad reser-
uandum in futuras generationes. De isto
manna dicitur Sapientie. 16. c. Datus
est celo presertim illis sine labore omne
delectamentum in se habentem: et omnis sa-
poris suauitatem. in Nico. de lyra ait.
hoc intelligitur non ex natura manne

sed ex merito sanctorum hominum: qui
eum comederant: quibus sapiebat sicut
desiderabant: malis enim hominibus
ex eorum demerito desipiebat. Unde
Numeri. 15. dicebant. Nihil vident
oculi nostri nisi manna: nauseat anima
nostra super cibo isto leuissimo. **E**t di-
cebat panis de celo: quia generabatur in
celo aereo: et panis angelorum: quia in
descensu manne cooperabatur angelis: non
quod angeli ipso vescerentur: quia ipsi non
indigent cibo corporali: hoc cibo aliti
sunt filii Israel. 40. annis. donec ve-
nirent in terram habitabilem. scilicet in
terram Chanana: que fuerat eis promissa
et ut dicitur in Nico. de lyra: non statim
defecit manna: cum intrauerunt illam:
quia transitu Jordane fecere circuncisionem
in galgalis. et postea celebrauerunt
pascha: et in crastino pasce cessauit man-
na: ut habetur Iosue. 5. Satis tamen
cito post ingressum terre Chanana
defecit. Virada profecto sunt omnia
que de isto cibo dicta sunt. **E**t ut dicit
Ambrosius. libro de sacramentis. Reuera
mirabile est fratres: quod manna plueret
dominus patribus in deserto: et cotidiano
celi pascebantur alimento. **V**eritatem
his omnibus maius est: quod nobis christianis
exhibetur verum. s. corpus christi: in sacra-
mento altaris.

De mirabili ducatu populi Iudaici
et tertium beneficium quod largitus
est deus populo Iudeorum: fuit
viarum directio: ut enim habetur Exodi.
14. Angelus domini precedebat castra
Israel: et cum eo pariter columna
nubis. **E**t in Numeri. 9. c. dicitur: quod die
qua creditum est tabernaculum: operuit
illud nubes. vespere autem super te torum

erat quasi species ignis usque mane: sic
stebat iugiter per diem optebat illum
nubes: et per noctem quasi species ignis.
Cumque ablata fuisset nubes: que ta-
bernaculum pretegebat: tunc proficiscerentur
filij Israel: et in loco ubi stetit nubes
ibi castra metabantur: ad impium
omnino proficiscerentur: et ad impium illius
figebant tabernaculum: cunctis diebus
quibus stabat nubes: tabernaculum
manebat in eodem loco. Dicit Ilic.
de lyra quod nubes mouebatur angelico
profectio vel ministerio. Sed maius be-
neficium nobis christianis concessum
est: quibus via summi boni verbo et
exemplo a christo est manifesta. Nam
cum philosophi plurimum desudassent
querentes noscere in quo summum
bonum consisteret euauerunt in co-
gitationibus suis. et Varro ut refert
Aug. i. q. li. de ci. dei. dicit uentitas
octoginta octo opiniones falsas de
beatitudine philosophos ipsos habuisse.
S vere secula aurea christi presentia illu-
strata. **S** felicia tempora nostra: in quibus
omnes qui uolunt scire possunt: quod per
fecta beatitudo consistit in deo. hinc
Lactantius li. 7. diuinarum institutionum
ait. Mater enim noster et dominus: qui con-
didit: firmavitque celum: qui libratam
magnitudine sua terram uallauit motu-
tibus: marique distinguit: et quicquid est
in hoc opere mundi: conflauit et profe-
cit e nihilo: prope erroribus hominum
ducem misit: qui nobis uiam iusticie
panderet: hanc sequamur omnes hanc
audiamus: hinc deuotissime pareamus
quoniam solus ut ait Lucretius. Uer-
didit hominum purgauit peccata dicit.
Et fide statuit torpedinis atque timo

ris. Ostenditque bonum summum quo te-
dimus omnes. Quid foret: atque uiam
monstrauit limite paruo. Nec tantum
ostendit: sed etiam precessit: ne quis diffi-
cultatis gratia iter et uis horeret.

S De fluxu aque de petra contra
naturam.

Quartum beneficium fuit aque de
petra educio: ut habet Exodi
i. 7. dum uenissent in Rasidim: dese-
cissetque aqua. Dixit Moyse ad omnem
adhibuit pulillu: et lapidabit me. Inquit
Ilic. de lyra: quod hoc dicebat Moyse
ductas timore naturalis: qui cadit in
perfectam uirum: et magis dicebat ti-
more populi: ne eo interfecto a domino
recederet per idolatriam: et ait dominus
ad Moyse. Gume de senioribus
Israel. Ilic. de lyra. s. ut sint testes
quod antea ibi non fuerunt fontes vel aque
ac etiam ut per hoc appareat dei mi-
raculum: subdiditque deus. et uade ad
petram Orab: prout et Agg. Mag.
in hist. Orab sic dicta: propter Orab: qui
occisus est in ea: factumque est ita. Et
egresse sunt aque: et bibit populus.

Sed his omnibus apertius est quod nos
accepimus: non utique aquam de petra
si sanguinem preciosissimum de corpore ihesu
christi. Ubi Petrus prima epistola. ca. i.
dicebat. Non corruptibilibus auro uel
argento redempti estis: sed precioso
sanguine agni incolumitati et immu-
culati iesu christi.

S Quintum beneficium fuit inimicorum
expugnatio et debellatio. Dicit namque
Exodi. i. 7. uenit autem Amalech: ut
pugnaret aduersus Israel in Ra-
sidim. Notandum hic Sancti Nicolai
de lyra: quod quedam glossa super istum

locū dicit: q̄ Amalech fuit fili⁹ Isma
helis: a quo dicti sunt Amalechite q̄
⁹ Ismabelites: ipsi sunt Sarraceni q̄
autem. i. Paralipomenon. i. c. dicit
q̄ Elifach p̄mogenit⁹ Trisau genuit
Amalech: dicunt sequentes dictam
glosam: fuit alius. ⁊ sunt duo eiusdē
nominis: sed hoc vidēz de sacra scri
ptura non habet auctoritatē: imo cō
trarietate: quia Gen. 26. ⁊. i. paralip.
i. c. dicitur expresse: q̄ amalech fuit
fili⁹ Terisfach: p̄mogeniti Esau: nec
legit̄ alius Amalech. Insuper Jo
seph⁹ in. 2. antiq̄tatū libro dicit: q̄ ab
Amalech filio Elifach dicti sūt ama
lechite: hoc etiam colligit̄ ex secūdo
Regum primo capitulo. vbi dicit q̄
fili⁹ Doech Idumei venit ad dauid
nūcians mortem Saulis: lz enim q̄
non exp̄mat̄ ibi q̄ fuerit fili⁹ doech
tamen omnes expositores cōcordit̄
hoc dicunt: ⁊ cū interrogaret a Da
uid: quis esset. ait filius hōis aduene
Amalechite ego sum. Ex quo videt̄
q̄ amalechite sunt Idumei: ⁊ sic nō
descenderūt ab Ismabele: s̄ ab Esau
Quare autem isti Amalechite insur
rerere aduersus Iudeos. dicit 2. Reg.
de lyra sup. 15. c. Exodi. q̄ ipsi ⁊ ppli
qui erant eis confederati: audiētes
q̄ filij Israhel transierant mare ru
bum: ⁊ essent in deserto eis p̄pinq̄
irati sunt: timēt̄ ne inuaderēt terrā
eorū: ⁊ ideo anteq̄ essent magis for
tificati: voluere eos delere: ⁊ ascendē
ad pugnandū cum ipsis. Super. 17
. c. Exodi. aliam cam assignat 2. Reg.
de lyra: ex pte populi Israhel: ad hō
enim pmisit deus bellum illud insur
gere: vt ex victoria sequenti esset au

daciores de cetero vtra aduersarios
insurgētes: ⁊ de spolijs amalech essēt
muniti armis ⁊ alijs necessarijs: que
fugiētes dimiserunt. Elegit autē Mo
yses Josue: de tribu Efraim: virum
bellicosum: cui ⁊ paucos tradidit ar
matis s̄m Mag. in hist. Multimos
ad custodiam castrorū retinuit. Iose
ph⁹ autem ascendit in montem habens
⁹ gam dei in manu: vt ex hoc victo
ria deo ascriberet̄. Ascendereq̄ cum
eo Aaron ⁊ Ur: q̄ Ur s̄m Josephū
fuit maritus Marie. Cumq̄ leuaret
Moyses manus vincebat Israhel:
vbi apparet oratiōis efficacia: s̄m autē
paululū remississet vincebat amalech
quo cōmpto Ur ⁊ Aaron supposue
runt ei lapidē: ⁊ ex vtraq̄ pte man⁹
eius sustentabant. Erant. n. grades
p labore orandi: in cuius rei figura.
s̄m Mag. in histo. Sacerdos eleuat
manus in missa: ⁊ etiā in figura xp̄i
orantis in cruce: nec remisit Moyses
manus vsq̄ ad solis occasum. s̄ fugat̄
Josue Amalech in ore gladij.
Nobis hō xp̄ianis gloriosior est vi
ctoria: q̄ p xp̄m demones supamus.
Nā vt diximus in sermone de bello
demonū: p̄sq̄ xp̄s moreret̄ in cruce
omnes iusti traherent̄ ad lymbum
At ex post penitēti latroni patefact⁹
est paradisi.

¶ De lege quaz dedit Moysi de⁹.
I Extum beneficium qd largit⁹
est deus populo Iudeorū dicit̄
legis illustratio: vt enim hēt̄ Exodi
22. In monte Sinay Moyses legē
accept̄ a deo sibi datam: q̄ reuersus
est de monte: portans duas tabulas
testimonij manu scriptas: ex vtraq̄

parte: 7 factas opere domini. Dicit Rabi Salomon: qd vna scriptura erat ibi: que tamen erat legibilis in differenter ex vna parte: sicut ex alia qd erat valde mirabile: quia littera ex vna parte figurata ordine recto: in parte opposita apparz eius figura modo opposito: vel potest dici absqz tali miraculo qd littere erat duplices ita qd precepta erant sculpta ex vna parte similiter ex altera: has tabulas fregit Moyses: vt dicit in tertio misterio ppter peccatu populi: reputas populum indignum: vt dicit Nico. de lyra. Accipere legem digito dei scriptam. hec autez fractio tabularu signum fuit euacuationis legaliu in aduentu christi. Tandem vt dicitur Exodi. 28. Ascendit Moyses monte de mandato dei: tulitqz secuz duas tabulas lapideas: instar priozum. i. si miles alijs prius factis in materia et in quantitate. Dicit Nico. de lyra: qd de quo lapide fuerint non habet ex textu. Rabi tamen Salomon tenet qd fuerint de lapide safirico. Inquit enim qd deus ostendit Moysi vnaz massam talis lapidis: formata de nouo: diuina virtute: de qua moyses volauit duas tabulas: 7 volature su perflue fuerit sue: 7 inde vitat⁹ fuit multum. Sed hoc tacet Iosephus: qui prior fuit Rabi Salomone. fuit ergo Moyses in monte cu domino 40. diebus. 7. 40. noctibus: nihil comedens aut bibens. Cumqz descenderet de monte cu tabulis: apparuit facies eius cornuta: 7 ipse ignorabat dicit Magister in histo. qd erat qdaz radij miri splendoris pcedetes in altu

42
ad modu cornuu quos Apo⁹ vocat gloriā vultus Moysi. 2. ad corin. 3. c. Unde in hebreo habet. Et non cognouit qd cornuta esset lux faciei sue. Hic querit quare Moyses no habuit ate hac gloriā: cu locutus fuissz cu dno diu in monte. Et rident illi. de lyra qd aliqui dicunt qd no habuit ante ita limpida cognitiōe de deo sicut post: ad qd denotadu apparuerunt tales radij. Alij dicunt qd hoc factu est: vt populus qui p idolatriā peccauerat: magis euz timeret: et haberet in reuerentia. Rabi Salomon dicit: qd fuit ex hoc qd domin⁹ posuit manū suam super faciem ei. Quare Moyses posuit velamen sup faciem suam: cum loqueret filijs Israhel. 7 locutus est eis omnia que sibi fuerūt impata. Concludit Mag. in hist. qd tu hec gloria durauerit. 7 vtz semel vel pluries hoc acciderit ignoramus. sz christianis lux amplior effusa ē qbus euangelium effulsit.

De miraculis 7 signis multiplicib⁹
I. Optimū bñficiū qd de⁹ dona ut pplo Iudeozū fuit miraculoz frequēs cornuscatio. Nā pter ea que dicit⁹ multa signa 7 miracula dei ipsis fuerūt oīsa. Miraculū certe fuit qd Maria soroz Aaron murmurat⁹ de moysen statiz fuit lepra percussa 7 tadē moysi orōne sanata. vt habet Numeri. 12. c. miraculū fuit qd apta ē terra. 7 deglutinit Dathan 7 Abiron. numeri. 16. c. miraculū cu floruit vga Aaron. Numeri. 17. c. Et ne singula memorē qdraginta annis fuit ille ppis in deserto. si comedēs panes nec bibēs vinū nec vetustate attrita

vestimenta aut calciaméta sumpta
vt habetur Deuteronomij. 29. cap.
Sed christianis maiora signa p^o xp̄i
aduētū monstrata sunt: q̄nimo con-
tinuē in ecclesia sancta miracula fiūt.
Quis nā nō admirēf ex aridīs ossi-
bus Nicolai sanctissimi apud Barū
7 Mathei euāgeliste apud Galernū
7 Andree apostoli apud Amalfiam
scaturire manna. Quid dicam de sā
guine gloriosi martiris Januarij cō-
fuae quippe in Neapolis in vasi vitro
aut cristallino: est q̄ semp frīd^o 7 cō
gelatus: at dum caput pfati sancti d̄
prope ponitur: sanguis ille ebulliens
tandem cūctis vidētibus liquefit: et
capite amoto rursus induraf: 7 con-
gelatus non mouēf amplius. Opie-
tal dei benedicti: qui sic humano ḡnī
p tot innumera miracula: v̄tutez po-
tentie dignatus est demonstrare.

**De multis peccatis q̄bus popul^o
in deserto tēptauit: 7 ad irā cōtauit
deū excelsū.** Cap. secūdū.

i N tanto cumulo bñficioz nō
custodierūt Iudei testamētū
dñi: 7 in lege eius noluerūt abūlare
7 oblitī sunt bñficioz eius: 7 mirabi-
lium eius que ostendit eis. Tēptaue-
runt quidē deū excelsū: varijsq̄ pecca-
tis maiestātē eius offendere. Idcirco
in hoc secūdo capitulo de offēsiōib^o
Iudeoz: in deserto dicemus: quas
reducemus ad septem.

- 1ª Prima viciē murmuratōis.
- 2ª Inobedientie.
- 3ª Ingratitudinis.
- 4^a Idolatrie.
- 5^a Gule
- 6^a Desperatōis.

7^a fornicationis.

**De septez peccatis populi: 7 p̄mo
qualiter murmurauerūt Iudei cont̄
deum 7 Moylen.**

p Itina offēfio 7 peccatum Ju-
deoz in deserto viciēf murmu-
rationis. Inam cōtra Moylen mur-
murauerūt quando venerunt ad flu-
men Harach. vt dicit Exodi. 15. Itē
quando dicebāt. Utinā mortui esse-
mus p manus dñi in terra Egypti
idest p plagam ab eo immissam: cuz
p̄mogenitis Egyptioz: quādo sede-
bamus sup ollas carniuz: 7 comede-
bamus panēz in saturitate. Cur edu-
xisti nos in desertū istud: vt occidēs
omnē hāc multitudinē fame. Exodi
16. c. 7 q̄n venerunt in Rasidim: vbi
nō erat aqua: iurgati sunt Moylen:
q̄bus ipse dixit. Quid iurgamini cō-
me: 7 tēptatis dñm. Exodi. 17. c. S^z
hic posset aliquis querere: quare de-
duxit eos p talē viam: vt paterētur
defedum tibi 7 potus. Et respōdet
M. de Iyra q̄ hoc fuit vt ex frequēti
necessitate opoteret eos recurrē ad
dñm: 7 sic sub timore domini retine-
rent: per hoc etiam bonoz patiētia:
7 maloz impatientia declaraf.

De inobedientia populi.

f Etūda offēfio fuit inobediē-
tia: quia multi collegerūt pl^o
de manna: q̄ fuerat ordinatū: 7 res-
uauerunt in diem alteruz: vt dicitur
Exodi. 16. capitulo.

De ingratitude populi.

t Etia offēfio ingrātudo ap-
pellaf: In tot nā q̄ beneficijis
male locuti sunt de deo. Dicit nā q̄
Numeri. 14. q̄ voluerūt sibi p̄ficere

43
dūcē vt reduceret eos in Egyptum.
Quare dixit deus (Moyſi. viſquequo
detrahit mihi populus iſte: quouſq;
nō credent mihi: in omnibus ſignis
que feci coram eis. et infra ōminat⁹
eſt dicens. Nullus eoz qui viderūt
ſigna que feci in Egypto numerati.
ſcilz a viginti annis ⁊ ſupra: videbit
terrā pro qua iuravi patribus eozuz
p̄ter Caleph ⁊ Joſue.

De idolatria populi.

Quarto offenſio idolatria fuit:
vt enim ſcribit̄ Exodi. 22. U
dens populus q̄ Moyſes moraz fa
ceret: dū eſſet in monte cū dño. dixit
ad Aaron. Ifac nobis deos. Rabi
Salomon dicit q̄ iſti fuerūt egyptij
cōuerſi ad iudaismū: qui aſcēderunt
cum iudeis de Egypto: ⁊ iſti q̄ erāt
nutriti in idolatria: incitauerūt ma
gnam p̄tem de filiis Iſrael ſbū ge
bant. Moyſi enim ignoram⁹ quid
acciderit. ſm Joſephū ⁊ Magiſt. in
hiſt. Alij dicebāt eū a beſtijs comēſtū
Alij a dño translātū. Alij ſane mētis
cū dño philoſophantē: vt dō ſequit̄
in hiſtoria. Aaron ⁊ Ur reſtiterunt.
Sz indignat⁹ popul⁹: ſpūēs in faciē
Ur: ſputis vt tradit̄ ſuffocauit. Uñ
timens Aaron ait. Tollite maures
vroz ⁊ liberoz: ⁊ aſſerte ad me. dic̄
Mag. in hiſt. q̄ hoc erat q̄ p̄cioſi⁹
⁊ carius habebant: putās q̄ conſulē
tes auaricie ſue nollent aſſerre: fecit
tamen populus q̄ dixerat: auiclus
ad idolatrandū: formauit itaq; ope
ſuſozio vitulū conſtatilē q̄ in egypto
bouē adorauerūt nāq; vt dicit mag.
in hiſt. in p̄n^o Exo. in. c. d̄ ſmerſioe
puuloz. Erat Apis deus egyptioz

vt Plinius dicit: qui ⁊ teſtat̄ ſe euz
vidiſſe: q̄dā taurus qui ex improuſo
egrediebatur de flumine: bñs in hu
mero dextero ſignuz cādidū inſtar
lune corniculatē: atq; cum ſtatim cō
fluerēt Egyptij omni gñe muſicoz
pſallentes: leuabat̄ in aera: et ſuper
eos tāq; pſallens ferebat̄ ⁊ ad motū
vel ſtatione ipſius in terra mouebat̄
⁊ ſtabat ⁊ eodem die euaneſcebat̄
Que omnia demonū artificio cōple
bat̄: vt docet Aug. li. 18. de ci. dei. c.
5. ſ. formato itaq; vitulo: dixit p̄p̄s.
Hi ſunt oij tui Iſrael: qui te educe
runt de terra Egypti. ſecitq; Aaron
altare coraz eo: ⁊ in craſtinū indixit
ſolēnitates: maneq; ſur gētes obtule
runt hoſtias: ſeditq; populus mādu
care ⁊ bibere. ⁊ surrexerunt ludere. i.
adorare. ſibi queritur quare Aaron
edificauit altare. et dicit Nicola⁹ de
lyra ſm Rabi Salomonez q̄ ad re
tardādā imolationē: quia aut ſtatim
populus imolaſſet ſine altare aut in
momento altare cōſtruiſſet. Ideo
ſbdit Aaron. Cras ſolēnitas dñi eſt
non dixit hodie. Si forte interim ve
niret Moyſes: ⁊ impediret. Tunc
dixit dominus ad moyſen. Deſcēde
peccauit popul⁹ tuus: quaſi dicat nō
meus p̄pter idolatriaz. vel ex eo q̄a
erat Moyſes illi populo manſer⁹.
vt p̄z. 45. vi. c. Diſciplina. ⁊. 23. q. 4.
.c. Quid crudele. Subiunxit deus.
Cerno q̄ populus iſte dure ceruicis
ſit. dimitte me. vt irascaſ furoz me⁹.
Dixit Moyſes. Queſo dñe quieſcat
ira tua. et eſto placabilis ſup neq̄ria
p̄p̄i tui. ne dicat egyptij. Callide edu
xit eos vt interficeret in montib⁹ q̄ſi

impotēs dare terrā quā pmiserat.
Recordare Habraam: quasi dicat: si
populus iste meruit mori p incēdiuz
ecce Habraā pater eoz pp̄t amozoz
tuū pietus fuit in ignē Caldeozum
Sec̄t̄ textus ysaac: ac si dicat si ppl's
meret mori p gladiū: ecce Ysaac pa
ratus fuit p te imolari: ⁊ additur. et
Jacob. i. si meruerit puniri populus
exilio: ecce Ysrahel tāq̄ exul fugit in
Mesopotamiā: obiciēs patri suo et
tibi: q̄bus iurasti p temetipsū: qui es
imutabilis: de vanda terra Chana
neoz semini eoz: placatusq̄ est dñs
⁊ Moyses descendit.

Quinta offensio fuit gula: quādo
ardent̄ dicebāt: vt ponit Numeri. ii
.ca. **R**ecordamur pisciū: quos come
debamus in egypto gratis. i. p puo
p̄cio: in mētē nobis veniūt Cucume
res: pepones: pozū: cepe: ⁊ allia.

Sexta offensio fuit desperatio: qñ
vt ponit Numeri. i. 4. Omnis turba
flevit dicēs. Utinā mortui essem⁹ in
Egypto ⁊ n̄ in hac vasta solitudine.

Septima offensio fuit fornicatio
scribit̄ nāq̄ Numeri. 25. q̄ fornicat⁹
est populus cū filiabus Moab: q̄ vo
cauere eos ad sacrificia sua. Dicit hic
Nico. de lyra: q̄ Balaam sciēs filios
Ysrahel esse pnos ad luxuriā: dedit
cōsiliū Balach Regi Moabitaz: vt
mitteret puellas pulchras ⁊ ornatas
pp̄ter exeratū eoz: et q̄ iuvenes ve
nientes ad se v̄bis allicerent: ⁊ cū vi
derēt eos inflāmatos ad actum car
nis: nō pmitterēt se ab eis sc̄ognosci:
nisi p̄us comederēt de Idolo ticis.
⁊ idola adorarēt q̄ secū portauerant
vt sic deus offēderet: ⁊ ppl's Ysrahel

ab eo pcuteret: ⁊ daret in man⁹ ho
stium. dicit etiā Iosephus q̄ aliq̄ no
biles de Ysrahel accepit sibi vxozes
de illis: ⁊ lz non sit scriptū in isto ca
pitulo. 25. q̄ Balaam dedit tale cō
siliū: tamē habet ex. zi. c. vbi dicit̄
Nōne iste sunt que decepunt filios
Ysrahel ad suggestionez Balaā. Et
Apoc. 2. c. dicit̄. habeo aduersus te
pauca: quoniā habes hic tenētes vo
cūtrina balaā qui docuit balach mittē
scādala coraz filijs Ysrahel edere de
sacrificijs idolorz: ⁊ fornicari.

De septem plagis quib⁹ populus
punicus fuit.

¶ Cap. 2.
Et sceleribus Judeoz ad ira
cudiā cōitatus dñs flagella
multiplicia cōtra eos imisit. Et quis
dicit̄ sit pauloate in sine quarte offē
sionis: q̄ dñs fuit placatus. **¶** Illō tñ
intelligit̄ fm Nico. de lyra: q̄ de⁹ n̄
simul nec s̄bito populū Idolatraz ⁊
duz puniuit. Idcirco aduertēdū est
in hoc misterio q̄ septez famosis pla
gis populus ille p̄cassus est.

¶ Prima plaga fuit post adoratoz
vituli: de qua dicit̄ Exodi. 22. ca. in
sine. Percussit dñs populū p reatu
vituli. Nam postq̄ Moyses descen
dit de mōte: ⁊ vidit vitulū ⁊ choroz
rededit in puluerem vitulum: quem
sparsit in aquis: ⁊ dedit ex eo potuz
filijs Ysrahel. **¶** Rabi Salomon dicit̄.
De iste aque potate erant nociue cul
pabilibus: causando in eis inflatoz
⁊ lāguozē: p quē poterant ab alijs di
scerni: alijs autē erāt dulces ⁊ viles
sicut aq̄ in sacrificiō zelotipic: ondebāt
per effectum culpā mulieris vel eius
innocentiā: vt habet Numeri. 5. ca.

44
b
Alij autem doctores dicunt qd color auri remansit circa ora eoz qui erāt culpabiles: ita qd barbe eoz videbāt auree: et sic ab alijs distinguebant.

Quare filij Levi obediētes Moysi zelo dei infecerūt ex trāsgressorib⁹ viginti tria millia: factō hō die alto Moyses oravit pro populo: dicens. Peccavit dñe populus tuus iste: aut dimitte eis noxiā hanc: aut dele me de libro vite. dicit Rabi Salomon qd iste liber intelligit lex: que denominat a Moysi: eo qd fuit ei⁹ minister: ē ḡ sensus hui⁹ euz: dele me de libro: ut. s. lex nō denominet nomine meo: nisi populus iste tibi recōsiliet. Aug. hō exponit dicens: qd Moyses sic dixit ex confidētia et familiaritate virgina: vt sit sensus: sicut certus sum qd non delebis me de libro tuo: ita peto vt certifices me vt remittas noxiā isti populo.

De igne qui descēdit in castra.

1 Secunda plaga punitus ē ille populus ppter peccata sua qñ accensus ignis dñi deuorauit entre mam prem castrorū: vt dicit numeri .ii.c. forte ibi erant magis culpabiles tādē oratione Moysi ignis absor⁹ idest extinctus fuit.

Tertia plaga fuit postq̄ hūerunt comitantes: vt habet Numeri. ii.c. et adhuc carnes erant in dentib⁹ eoz nec defecēt hōmōi cib⁹. et ecce furor dñi concitatus in populo: percussit eū plaga magna nimis: vocat⁹ q̄ ē ille locus sepulchrū cōcupiscentie ibi enī sepeliere populos qui desiderauerat carnes. dicit Magi. in hist. qd mod⁹ plage hīc non determinat: creditur

tamen qd fuerit ignis.

Quarta plaga pōit Numeri. i5 .c. qñ multitudo murmurabat cont Moysen et Aaron. dicens. Vos interfecistis populos: cūq; vellent eos obuere lapidibus: fugerūt ad tabernaculū: et operuit eos nubes: et apparuit gloria dñi. Dicunt aliq; qd nō fuit illa que p̄bebat ducatur populo: sed quedā pua nubes: in qua dōmin⁹ solitus erat loqui cum Moysi. Alij dicunt qd fuit illa que p̄bebat ducatur: sed stabat in alto sup tabernaculū: et tūc descēdit opies et abiēs circūq; vt null⁹ poss; adire: et egressus ignis deuorauit populo: fuerūt autē passī tredecim millia et octoaginta.

Quinta plaga exprimit Numeri. zi. quando p̄fedi de monte hoc uenerunt in Salmana: et q̄a male loq̄bant de deo: misit dñs in populum serpentes ignitos: qui sic dicebatur hui⁹ Inico. de lyra: et Magist. in hist. quia minimi et veloces erāt ad modum scintillarū: vel quia volantes p̄ aera emittebant scintillas ardentes vel ex eo qd p̄ morsus eoz calefiebat caro: ac si igniret. Tunc uenerūt Iudei ad Moysen: vidētes mores plurimorū: dicens. peccauimus: q̄a locuti sumus contra deū: et tu ora. vt tollat nobis sp̄tes: orauitq; moyses ad dñm: cui dñs ait. ifac serpentem Eneum: et pone in perticā eminētez in medio populi: et quicūq; percussus fuerit a serpente: respiciat eū et uiuet: et factū ē ita. dicit Rabi Salomō qd in serpēte nō erat virtus sanandi: sed aspiciētes serpēte cōḡsebat afflictoz illam a deo sibi iuste illatā: petendo

mificordiā: ⁊ ipse deus sanabat eos.
Rō autē mistica est: q̄a spēs ille figu-
rabat xp̄m passum in cruce: p̄ cuius
intuitum fide ⁊ deuotiōe sanamur a
morsu Sathane. Ex quo xp̄s dixit
Johan. z. c. Sicut exaltauit moyses
serpentez in heremo: ita exaltari op̄z
filiū hōis. dicit Mag. in hist. q̄ illuz
serpētē enēū hauerūt secū filij Israhel
temp: ⁊ magnifice reposit⁹ est in hie-
rusalē. Tādē obcultū sup̄sticiōis quē
sibi exhibebat populus: cōminuit eū
in puluerem i Rex Ezechias: ⁊ posuit
in torētē Cedron: sicut etiā p̄z q̄rta
rubrica. i. g. c.

Sexta plaga enarrat numeri. 25.
c. q̄n. s. Israhel inicit⁹ est. i. cōsecrat⁹
Belsigor idolo Nadianitaz. Frat⁹
dñs dixit ad Moysen. Tolle cūctos
p̄ncipes populi: ⁊ suspēde in patibu-
lis contra solē: vt auertat furoz me⁹
ab Israhel. dicit Mag. in hist. forte
q̄a s̄ditos nō corripiebāt duces tri-
buum: voluit suspēdi: vel poti⁹ p̄nci-
pes. i. a. zoreh⁹ idolatrie: occisq̄ sūt
viginti quatuor millia hominū.

Septima plaga fuit q̄n iuuenes
plimi zelo s̄fineel accessi: m̄ta millia
hominū percusserūt: vt. n. refert Jose-
phus: ⁊ p̄tē Numeri. 25. P̄ncipes
tribus Simeo Zambel filiā cuiusdā
potentis Nadianitaz duxerat: que
dicebat Corbī: qui vxore iubente in
quadā solēnitare cū alijs tucib⁹ deo
nō imolauit: quāob̄e cū a Moysē re-
p̄bēderēt in ḡnālī: q̄ colebant idola
nō deum: ille corā omnib⁹ p̄fessus ē
se alienigenā duxisse: ⁊ se idola colē:
nec tyrānicis legibus quas ipse sibi
Moyses impoluerat obnoxium esse

q̄b⁹ s̄b figmento legū ⁊ dei grauiori
seruitute populū p̄mebat q̄ Egyptij
cū xp̄m auferbat viuēdi arbitrium
⁊ discedēs corā omni turba: que fle-
bat ate fozes tabernaculi. Intrauit
tabernaculū vxorū. Eurgēlq̄ s̄incez
filius Eleazari de medio multitudi-
nis: ⁊ accepto pugione in gressus est
post illū in lupanar: ⁊ cuz inuenisset
coeūtes p̄fodit ambos in locis geni-
talibus: quo exēplo multi moti Jdo
latras plurimos occiderūt. q̄d pla.
vt cōcludit in argumēto: in epistola
ad Romanos: ita crebra puocatiōe
om̄m irritauerūt: vt om̄s in heremo
mouerēt: nec plus ex seniozib⁹ eorū
q̄ duo hōies terrā p̄missiōis intra-
runt. Nos igit̄ caueamus nobis: ne
deum contra nos p̄pter peccata no-
stra puocemus: q̄a quanto plura di-
gniozq̄ suscepimus donat̄: t̄to gra-
uiora nostra facinora delictaq̄ repu-
tant. Et si illa deponē neglexerim⁹
non negliget aut retardabit vltiōez
deus: qui est b̄ndict⁹ in secula seclōz
Amen.

Sermo tredecimus de iudicio
dei contra Judeos in Hierusalem
habitantes.

d Edit de⁹ p̄plo Judeoz
ciuitatez Hierosolomitā
nā ad inhabitandū: in q̄
tempore Nabuchodono-
ioz Regis Babilōis tāti extreuerūt
iniquitates et execrāda mala: q̄ de⁹
omnem populum tradidit in ma-
nus inimicorū suozum: et ciuitate
debellata omnes vtriusq̄ sex⁹ iusto

iudicio dei captiui vñdi sunt in Ba
bilonē: neq; ob aliā cām tam graue
vññū incurrerūt: nisi q̄a diuina mā
data cōtēnebāt: eratq; deo celi abho
minabiles 7 exosi ad qđ clare intelli
gēdū statui in isto sermōe de iudicio
dei cōtra Iudeos in hierusalē cōmo
rātes loqui: de quo si plenā noticiā
hēre voluerim?: necesse est vt tria mi
steria differamus.

Primū dicit glorie.

Secundū dicit glorie.

Tertium pene.

De gloria 7 magnificētia ciuitati
hierusalem. **Cap. p̄mū.**

e **E**xtulit deus gl̄iam ciuitatis
hierosolimitane: 7 fecit illaz
speciosā 7 decoraz valde: in qua mo
rabāt Iudei cū ingēti leticia 7 q̄ete:
vññū vt sic fuisse demonstrē: tria
de ipsa ciuitate consideremus.

Primo situm.

Secundo cultum.

Tertio statum.

De optimo situ ciuitati hierusalē.

p **P**rimo cōsiderem⁹ illi⁹ ciuitati.
sitū: 7 d̄ h̄ nōndū h̄z **Rabanū**
li. 12. de origine rez: q̄ hierusalēz est
ciuitas in **Dalestina** in medio iudee
posita: vmbelicus totius habitabilis
nr̄e zone. vñ **Ezech. 5.** dicit dñs. ista
est hierusalē quā in medio gentiū si
tuani. **Nico. de lyra** dicit q̄a sita ē in
quarto climate terre habitabil septē
climatib⁹ distindē: est ibi terra fertil
nō mō frugū: s̄ balsamo: melle: et la
ctē: q̄ in distributiōe terre p̄missiōis
data fuit tribui **Beniamin.** d̄ca **Jeb⁹**
que est hierusalē: vt nōf **Josue. 18. c.**
7 idē fatef **Jsidor⁹ li. 14. et himo. In**

15. **ho li. asserit q̄ h̄z Iudeos Sem**
filius Noe: que dicit **Melchisedech**
p̄m⁹ p⁹ diluuiū in Siria dedit salē
vr̄bē h̄ac: postea tenuerūt **Zebusei** ex
q̄b⁹ d̄ca ē **Jeb⁹:** sicq; duob⁹ nōibus
copulatis **Zebus 7 Salē** vocata est
q̄ postea a **Salomone** hierosolima
q̄si **Hierusalomonia** d̄ca est.

De tēplo mirabili hierusalem.

I **E**cūdo cōsiderem⁹ illi⁹ ciuitati.
cultū: ibi eadē a **Salomone** cō
structū est tēplū miro artificio: de q̄
d̄ **Paralip. 2. c.** **Cepit Salomō** edi
ficar domū dñi in hierusalē: in mōte
Nozia: q̄ demonstratus fuerat **Dauid**
p̄ri ei⁹: āno 4. regni sui cepit. **Glosa**
hierosol. sup illo d̄bo. **Vade in terraz**
visiōis: in hoc mōte in q̄t: **Obtulit ha**
braā holocaustū p̄ Ysaac: 7 glo. sup
illo d̄bo **Jacob:** nō est hic aliud nisi
v om⁹ dei d̄c. in h̄ loco credit **iacob**
dormiuisse: 7 vidisse āgeloz visiōē
in scala: p̄uidisseq; tēplū 7 dei cultū
ibidē futuz. **Quātū d̄o fuerit dom⁹**
illa mirāda: p̄z ex his q̄ d̄cūt. **z. R. c.**
6. c. **Erat ibi cōkursus 7 frequētia gē**
tiū. **Precipue d̄o fm̄ in Nico. de lyra:**
ex omni **Judea** popul⁹ ibi cōfluebat
in festo pasce siue **azimoz:** in memo
riā liberatiōis de **Egypto.** **In festo**
pentecostes: in memoriā date legis
In festo scenografie siue tabernaculo
rum: in memoria mansionum in de
serto. hanc donum **Christus** voluit
sua p̄sentia decorare. **Ibi** oblatas est
q̄dragesima die post q̄ nat⁹ fuerat.
Ibi inuēt⁹ post tridū in medio do
ctoꝝ vt d̄cūt **Luce. 2. c.** **Ibi** docebat
vñ. **iq. dixit.** **Cotidie apud vos eram**
docens in templo.

Tertio consideremus illius civitatis statum: facta equidē fuit civitas insignis et regia. primūq; ibi regnavit Rex Saul: quem Samuel vixit in Regem. 2° David. 3° Salomō. 4° Roboam. 5° Abias. 6° Aza. 7° Josaphat. 8° Joram. 9° Ochozias. 10° Jobas. 11° Amastias. 12° Ozias. 13° Jobathan. 14° Agathas. 15° Ezechias. 16° Manasses. 17° Amō. 18° Josias. 19° Joachim. 20° Sedechias. Erat igitur civitas illa famosa plena populo et divitijs: Erant ibi ornata edificia: alta palatia: et iuvenes robusti et bellicosi. Sed ut dicit Lactantius li. 2°. Tum maxime deas et memoria hominum elabatur: cum beneficijs eius fruētes honores divine indulgentie dare debent. Ideo populus hierosolimoz ut patebit in crassat^o nimis recalcitrauit.

De nequicia populi Judaici: et impietate multa.

Cap. secundum.

Quanta fuit iniquitas Judaici populi in hierusalem habitatis inuestigandum est: ut sic percipiam⁹ quod iuste deus populuz illum nequē tradidit in captivitate. Sunt autem tria que accusant hierosolimoz culpam et impietatem.

1° Primum est multiplex offensio.

2° temeraria presumptio.

3° dura obstinatio.

De octo peccatis quibus in hierusalem offendeat deus.

primū quod accusat et arguit hierosolimoz culpa: est multiplex offensio. In multis namque non in vno solo peccato offendeant deū. Octo

tamen erant inter cetera peccata principalia: que abundabāt in illa civitate.

1° Primum peccatum dicit negligentie.

2° Secundum iniusticie.

3° Tertium avaricie.

4° Quartum fraudulentie.

5° Quintum violentie.

6° Sextum luxurie.

7° Septimum idolatrie.

8° Octavum incurrentie.

1° Primum peccatū quod abundabat in illa civitate dicit negligentie. Superiores namque non curabāt de salute subditorum: quinimo suo malo exemplo corrumpebant eos: et inducebāt ad malefaciendū. Ihinc hieremias conquerebatur. c. dicens. Stulte egere pastores: et deū non exarsierunt: propterea non intellexerūt: et omnis grex eorum dispersus est. et 24. c. There. aiebat. Ue pastoribus qui disperserūt et dilacerarūt gregem palacie mee. dicit dñs. Sis cautus o predicator ne propter ista platis decthas si boni sūt: bene erit ipsis: si vero mali: iudicet illos deus. In nostra vero non interest illoz increpare delicta. 2° peccatū: quod abundabat in civitate hierusalem erat iniusticia. et dicit There. 5. c. ait. Circuite vial hierusalem: et aspice et considerate: et querite in plateis eius: an inteniatis vix faciētē iudiciū et querētē fidē. Et infra. Causa vidue non iudicauerūt: et tam pupilli non direxerūt. Quod de nobis dicam. ben ben: perit pfecto de terra iusticia. timore: amore: odio: ac pccio est eiecta. ut dicit. ii. q. z. c. Quatuor. si pfecto impletū est viciū fidou: et ait. ii. q. z. c. Paup. Paup vñ non habet quid offerat: non solum audiri contemnit:

sed reprobaf. Tito violaf auro iusti-
cia: nullaq; reus p̄mefcit culpā: quā
nūmis redimere existimat: ⁊ tamen
vt dicit Aug. li. 4. de ci. dei. Amota
iusticia: quid aliud sunt regna nisi la-
trocinia. Ideo dicit. iz. q. 2. c. Cum
deuotiffimā. Sūmū in rebus bonū
est iusticia colere: ac sua cuiq; iura ser-
uare. ⁊ Ari. 5. c. b. ait. Preclariffima
d̄tutum esse videtur iusticia: et neq;
hesperus neq; lucifer ita admirabilis
Tertiu peccatuz qd̄ erat in Jerlm̄
erat auaricia. de qua **Iheremie. 6. c.**
sic scribit. A maiore vsq; ad minore
omnes student auaricie: et a p̄beta
vsq; ad sacerdotem cūcti faciūt volū
Hoc tamen tēpore nescio qd̄ referaz:
quando mūdus totus auaricie vin-
culis detinet: ob illa eteniz multipli-
cata sunt omnia mala: p̄iuria scilicet
fraudes: deceptiōes: mendacia: odia:
linozes: rancozes: rapine: vsure: symo-
mie ⁊ similia. **Quartū peccatum**
qd̄ erat in Jerlm̄ fuit fraudulencia.
Omnes p̄ maiori p̄te erant simlāti
fidi astuti callidi et deceptozes in oi-
arte in omni exercitio: omni deniq;
cōuersatione sua. vñ **Ihere. 6. c.** dice-
bat. Unusq;sq; a p̄ximo suo se custo-
diat: ⁊ in omni fratre suo nō habeat
fiduciam: q̄a omnis frater sup̄lātās
sup̄lātabit: ⁊ omnis amicus fraudu-
lenter incedit. Q̄s habet nūc vnū
amicum vez. In d̄t. **Ambro. li. 2. c. 8.**
officijs. Facilis vox ⁊ cōmunis tuus
sum totus: si paucorum effectus.

Quintum peccatū Jerlm̄ fuit violē-
tia. de hoc dicit **Iheremie. 24. cap.**
retraxerunt seruos et ancillas suas:
quos dimiserant liberos: et s̄binga

uerunt in famulos ⁊ famulas. **Hic**
dicit Nico. de Iyra q̄ Frodi. zi. ca. 0.
dictum fuit. Si emeris seruū hebreū
sex annis seruiet tibi: in āno septimū
ereat liber gratis: ita q̄ non poterat
ultra teneri nisi vellet remanē. Ipe
hō **Sedechie** regis ⁊ ante tenuerāt
seruos ⁊ ancillas diutius p̄p̄ auari-
ciam suam. tamē ad monitionē **Ihe-**
remie: ⁊ alioz viroz bonozum rex
Sedechias et sui **Editi** statuerūt fir-
mit̄ dimittē suos suos hebreos ⁊ an-
cillas s̄m̄ p̄ceptū legis. ⁊ vt hec ordi-
natio esset firma sciderūt vituluz
duas pes: ⁊ inter illas partes tran-
sierunt rex ⁊ p̄ncipes eius ad signifi-
candum q̄ sic esset dignus occidi ⁊
diuidi in fringēs illam ordinationē
hūtāmē post cupiditate ducti retra-
xerunt ad se redigendo in seruitutez
⁊ sic nō solū peccauerūt contra legē
diuinam: sed etiaz contra statutum
p̄p̄rium. Similes his hodie sunt qui
retinēt famulos ⁊ ancillas ⁊ p̄mittūt
eos perire fame ⁊ frigore. sūtq; illis
infecti. nō solūz cōpellēdo pl̄ debito
laborare: sed etiam iniuriādo ⁊ cōtra-
melijs ac vberibus afficiēdo. Nō vi-
dicere isti disciplinam sapientis. qui
Eccle. 4. c. ait. Noli esse sicut leo in
domo tua cuertēs domesticos tuos
⁊ opprimens s̄biēdos tibi. et pro his
facit id **Seneca ad Lucillū.** Tolant
inquit te potius serui tui q̄ timeant
Sextum peccatuz Jerlm̄ fuit lu-
xuria. ⁊ de hoc dicit **Iheremie. 5. c.**
in p̄sona dei. saturam̄ eos. ⁊ mechati
sunt. ⁊ 22. ca. Adulteris repleta est
terra. s̄leant de hoc v̄ba loquantur
exempla. **Septimū peccatū** fuit

a

b

c

c

f

b

sine seuerus appareat.

a

De graui punitione ⁊ plaga hierusalem.

Cap. 3.

Qui onduz longanimis p Zberemiam populū ad penitentia vocauerat scelēb⁹ ⁊ malicia iniquoz puocatus ad vindictā tamen exciatus est: qđ vt cundā valeant scire: in hoc misterio tertio de pena Jerlm̄ ptractabimus: de qua tria sunt consideranda.

Primū dicitur ciuitatis obsessio.

Secundū ciuitatis afflictio.

Tertū ciuitatis deletio.

De valida obsidione ciuitatis.

Primū cōsiderādū est ciuitatis obsessio. vt enim hēc. 4. regū vltimo. c. ⁊ 2. Paralipomenon. vl. c. āno. 9. sedechie circūdata ē hierlm̄ a Nabuchodonosor cū validissimo exercitu: ⁊ extincte fuerūt in circuitu eius munitiones: ⁊ clausa est ciuitas decem ⁊ octo mensibus.

Secūdū considerādū est ciuitatis afflictio: pualuit q̄ppe interim fames nec erat panis populo terre.

b

Tertū cōsiderādū est ciuitatis captio: Nam ciuitas capta fuit et fugit Sedechias. Rabi Salomon dicit q̄ ipse fugit p quādā viam sbterraneā cuius exitus erat bñ lōge a ciuitate: sed deus fecit apparere vnā capreaz filuestrem: ⁊ dum Caldei vellēt eam capere: fugiendo cūcurrūt sup terram fm viam illius linee sbterraneae pdā tam. vsq; ad exitum: ⁊ sic Caldei inuenerunt Sedechiā qui exierat viā illam. Sed iſtico. de lyra dicit q̄ h⁹ non est simile: q̄ Caldei tūc intenderent venationi: ideo dicendum q̄

insecuti sunt Sedechiam p iudicium aliquoz quos cepit in ciuitate: q̄ n̄ poterant fugere fm Mag. in histo. capta fuit ciuitas circa mediā noctē Capt⁹ itaq; fuit Sedechias: ⁊ adductus corā Nabuchodonosor: q̄ dixit ei. Magnus deus h̄ns nequicia tuā odio tradidit te mihi. occidit ⁊ filios eius coram eo: oculos hō Sedechie effodit: ⁊ catenis vinxit euz: ⁊ duxit eum in Babilonē: muri autē hierlm̄ destrudi sunt: ⁊ ciuitas expoliata: tādem succensa: et populus ductus in captiuitatem. refert Mag. in hist. q̄ cū Nabuchodonosor intrasset babilonem cum triumpho: vidimas solēnes imolauit dñs suis: et solēnzauit cum omni populo nouez dieb⁹: cūq; recūberēt exhilarati: pcepit rex vt adduceret Sedechias in mediū: ⁊ aliq̄ de cārozibus tēpi cū eo: q̄ psallerent corā cōiuuātib⁹ in musicis instrumentis: ⁊ canerēt ymnos de cāticis sion Bibebāt autē cōiure in vasis dom⁹ dñi quoz quedā Nabuchodonosor cōsecrauit Idol: quedā hō sibi reseruauit: cūq; darent psallētibus potuz: clanculo pcepit rex: vt daret Sedechie potus laxatiuus: ⁊ corā omnib⁹ ignominiose laxat⁹ est. Sicq; irrituz redurere ad carcerē: q̄ nimio afflic⁹ dolore: post paucos dies mortuus est. At Nabuchodonosor fecit eum honore regio sepeliri. Tali iudic⁹ de⁹ illū puniuit: q̄a vt scribit. 2. Paralip. vl. c. viginti ⁊ vnus āni erat cum regnare cepisset: ⁊ vndeciz ānis regnauit in hierlm̄: ⁊ fecit maluz corā oculis dñi dei sui: nec erubuit faciē Zberemie p̄bete loquentis ad se ex ore

b z

oñi. **A** Rege quoq; Nabuchodono
for recessit: q̄ adiurauerat eū p̄ deuz:
7 indurauit ceruicez suā 7 cor: vt nō
reuerteret ad oñm deū Israhel. **S**i
ḡ ipse timuisset deū: abstinuisset vtiq;
a tot tantisq; peccatis: 7 deus miseri
cordiā suā ostēdisset illi: quā nobis
erbi beat: qui est benedictus in seclā
seculoz. Amen.

Sermo tertiusdecim⁹ de iudicio
dei contra Iudeos xpm 7 ecclesiam
psequentes.

Completis ānis. 70. Ju
daice captiuitatis opāte
helsdra sacerdote: 7 Zo
robabel: suscitauit oñs
spiritū Ciri Regis Persaz: q̄ anno
p̄mo sui Imperij laxata hebreoz ca
ptiuitate: quatuor ferme hominum
millia fec̄ regredi in indeā: restitūēs
eis vasa tēpi aurea 7 argentea q̄nq;
millia q̄dringenta: que Nabuchodo
nosoz portauerat in Babilonez: sicq;
rehabilitata est hierl'm 7 templū: eo
tpe quo Sardanus supbus regnabat
in vrbe. Colligunt̄ ista ex p̄mo libro
Ibedre. ci. ex dictis Iosephi in libris
antiq̄tatu: 7 Bede in libro de tēpi:
sicq; populus ille ibi multiplicat⁹ est
vsq; ad tempora xpi: v̄tamē quia
xpm 7 ecclesiam Iudei acriter p̄secuti
sunt: de qua impietate noluerūt pe
nitere: volēte deo ciuitas Iherusalem
a Romanis euersa ē: 7 popul⁹ fame
7 gladio perijt: 7 q̄ remaserūt viliter
fuerūt venundati: p̄pterea vt in dies
ad timēdū deū studiosi⁹ inuigilem⁹
in hoc sermone de iudicio dei cōtra

Iudeos xpm 7 ecclesiam psequētes
v̄ba faciemus: videbimusq; qualiter
ciuitas hierl'm destructa fuit: 7 ppl's
eius dispersus: de qua desolatōe tria
misteria erunt declaranda.

Primū dicit̄ significationis.

Secūndum p̄nūtiationis.

Tertium executionis.

De signis 7 portētis q̄bus dei iu
dicia sepe p̄monstrāt. **Cap. i.**

Significata fuit portētis et si
gnis desolatio hierl'm: 7 in is
apparet duricia populi: q̄a nunq; ad
penitētiā redijt. v̄tamen vt plenius
intelligant̄ singula: in hoc misterio
tria sūt dubia absoluēda. **P**rimū
an timendū sit: cū aliq̄e nouitates
apparent in corporib⁹ celestib⁹: etiā
si naturaliter fiant. **S**ecūduz que
sunt illa signa: p̄pter que timenduz
est: ne imineant de xpinquo hōibus
mala. **T**ertiū q̄bus signis hiero
solimoz excidiū fuit p̄monstratum.

Pro p̄mo dubio arguūt aliq; dicen
tes illud Ihere. io. c. A signis celi no
lite timē que solent metuē gentes: 7
tū cōtra istos est auctoritas xpi: qui
Luce. zi. ca. ait. Erunt signa in sole
luna 7 stellis: que v̄ba dicta sunt: vt
p̄ illa signa hōies ter reantur. Respondet
his Nic. de lyra sup̄ p̄fato. io. c. Ihe.
q̄ timē p̄pter signa celi p̄t esse du
plicit: aut rōabilē: aut sup̄sticiose. **P**̄
mō licitū ē: 7 ad prudētiāz spectat sic
timere: nā lz corpa celestia sūt agētia
de necessitate tñ hūt v̄tutē imutadi
elemēta: 7 cōposita ex eis: ad diuer
sas qualitates: ex q̄bus disponūt hu
mana corpa ad varias infirmitates
sicut ex oñio Martis colera accēdit

et qua accensione non solum corpora dispo-
 nunt ad infirmitate aliqua: sed etiam
 appetitus sensitivus ad iram: ex quo se-
 quitur ulterius lites et dissensiones: eo
 quod homines ut in pluribus sequuntur suas
 passiones: solum sapientes earum dominantur
 per rationem. Timor autem facit precauere
 a malis futuris: et ideo timetur a celi con-
 stellationibus: ad hoc quod homo consulat de
 habendo remedio contra dispositiones ad
 infirmitates corporum et passiones ma-
 las: et alia huiusmodi que possunt ex
 influentia celi casualiter: non est malum: sed
 bonum: et satis conveniens. 2° modo
timere propter signa celi. scilicet superstitiose:
illicitum est et peccatum: et sic loquitur Hieronimus.
Unde subdit quod voces populorum vane sunt
quod insuper ponitur. C. de penis. l. deca-
tionum. si filij vane inquit voces prophetarum
non sunt audiende. Apud populos autem
triplex superstitio inuenta est circa cor-
pora celestia. 1^a prima eorum qui di-
xerunt illa esse animata. 2^a eorum qui
dixerunt illa esse deos. 3^a eorum qui
dixerunt corpora celestia imprimere in
intellectum nostrum. 1^a prima superstitio
est eorum qui tenuerunt corpora celestia esse
animata. Contra quos est auctoritas
Damasceni: qui in. 2. li. ait. Nullus
animatos celos vel luminaria existi-
met inanimati enim sunt et insensibi-
les. et Aug. li. 12. de ci. dei ait. non est
credendum quod Plato dicit globos istos
luminum siue orbiculos luce corporea
super aere: seu die: seu nocte fulgures
suos quidem propriis animabus vivere. et
18. li. de ci. dei dicit: quod Anaxagoras
factus est reus apud Athenienses: quia
dixit solem esse lapidem ardentem:
negans utique ipsorum esse deum: vel aliquid

animatum. Si vero obiceret quod non solum
Platonici: sed etiam doctores fidei te-
nuerunt corpora celestia esse animata
ut Origenes et Hieronimus. Aug. insuper h^o
sub dubio derelinquit. ut. 72. in cucu-
ridion et in. 2. sup. Beneficium ad lit. ubi
dicit quod si sunt animata corpora celestia
pertinent ad societate angelorum eorum
anime. Respondet Tho. 1. pre. q. 69. vel
70. quod interponentes corpora celestia
esse animata vel inanimata: parum vel
nulla est differentia in re: in voce tamen
quoniam dicitur sunt animata non sicut planete
et animalia: sed equivoce in quantum
substantie spirituales videntur corporibus cele-
stibus: ut motores mobilibus quo fit
ut motus celestium corporum sit ab aliquo
substantia apprehendente: et non solum a natura:
sicut gravia et levia. unde Aug. dicit. 2
de trinitate. Corpora omnia admi-
nistrari a deo per spiritum vite. 2^a Secunda
superstitio fuit aliorum dicens corpora ce-
lestia esse deos: ut fuerunt Egyptii:
de quibus Eusebius paphili. li. 1. d. eua-
gelica preparatione ait. Egyptios ferunt
primos omnium cum in celum oculos sustu-
lissent motum ordinem et quantitates ce-
lestium corporum admiratos: solum ac lu-
nam deos putasse. 3^a Tertia supersti-
tio fuit aliorum: qui tenuerunt quod corpora ce-
lestia imprimunt in intellectum nostrum
quod vti per falsum fore ostendit. Tho.
in. 2. summe contra gentes. dicens quod
direde et per se non imprimunt: quia ut dicit
Dionysius li. 1. de divinis nominibus?
et Aug. 3. de trinitate. Divine puidem
tie ordo est: ut per superiora regant infe-
riora: et moventur. Intellectus autem
ordine nature omnia corpora excedit.
impossibile est ergo quod corpora celestia

a

b

b 3

agāt in intellectu directe nec possint
esse cā p se: eoz que sunt circa intelle
ctum. Insuper nullū corpus agit nisi p
motū: vt habet. 8. phisicorū. q̄ que
sunt omnino extra motū nō possūt
esse causata a corporib⁹ celestib⁹. sed
ea que sunt circa intellectu: sunt oīo
extra motū p se loquendo: sicut p̄z
. 7. phi. q̄nimo p̄ q̄erem a motib⁹ sit
anima prudēs ⁊ sciēs vt dicit̄ ibidēz
Indirecte tamen corpa celestia p̄nt
imp̄nere in nostrū intellectu: q̄a licz
intellectus noster non sit virtus cor
porē: t̄n in nobis opatio intellectu⁹
compleri nō p̄t sine opatōe virtutū
corporēaz: que sūt imaginatio ⁊ vis
rememoratiua et cogitatiua: et inde
est q̄ impeditis hāz virtutū opatōib⁹
p̄pter aliquā indispositōez corporis
impedit̄ opatio intellectu⁹: sicut p̄z
in freneticis ⁊ litargicis ⁊ similibus
⁊ p̄pter hoc etiā bonitas dispositōis
corporis humani: facit actū ad intel
ligēdū: in quātū ex hoc p̄dicte vires
fortiores existunt: dispositio autē cor
poris hūani s̄biacet celestib⁹ motib⁹:
⁊ sic ad p̄positū redeūdo supstitiose
opinionēs de corporib⁹ celestib⁹ nō
sunt acceptande.

Scdm̄ dubiū qd̄ erat absoluēdū
que sūt illa signa p̄pter que timēdū
ē ne imineāt de p̄p̄n quo hominib⁹
mala: ⁊ dico q̄ sunt tria.

Primū solis ⁊ lune defectio.

2da cometarū apparitio.

3ta portentoz frequentatio.

Primū signum quotiescūq̄ et̄erim
eclipsat̄ sol: vel luna: timēdū est de
aliq̄ malo venturo: p̄bat̄ hoc p̄mo
p̄ Ptolomeū: q̄ in centiloq̄o ait: sol

⁊ luna sunt domini alioz planetaz
eo q̄ sunt cause totius opis ⁊ guber
natis stellaz: ideo eclipsis acciden
tia grandia significat. ⁊ Hessala. c.
7°. de tēporū varietate ait. Scito q̄
in eclipsi solis aut lune non poterit
fieri: quin significet aliq̄d magnum
accidens h̄m quātitate eclipsis ipsi⁹.
⁊az in signis igneis significabit in
teritum Regis ⁊ dimitū ⁊ siccitate ⁊
terre sterilitate atq̄ fame. Et Uirg.
in p̄mo Beoz. inquit. Sol tibi signa
dabit: solē quis dicere falsū Audcat:
ille etiā cecos instare tumultū. Sepe
monet fraudē: ⁊ opta tumescē bella.
Ille etiam extincto miserat⁹ Cesare
Romā. Cum caput obscura nitidū
ferrugine textit. Impiāq̄ eternam t̄i
muerunt secula nōdez. Recitat̄ Ri
cobald⁹ in cronicis: q̄ āno Meronis
quarto solis defectio fuit: ⁊ terremo
tus magnus. Tunc magna p̄secutō
inlurrexit contra xp̄ianos: Petrus ⁊
Paulus martirio fuerunt coronati.
Post passionē h̄o illoz tāta Rome
pestilentia fuit: vt triginta millia su
neruz in facione venerūt. Laodicia
et Colossa: et Jozopolis: Urbes in
Asia terremōtu cōciderūt. Tempore
Cōstantini. ⁊ facta est solis defectio
Hic Cōstantinus Italia de Logobar
dis liberare conat⁹: ab Athenis per
mare Tarentūz trāsiiuit: oēsq̄ vrbes
in campania ⁊ terris circūuicinis a
Longobardis occupatas per quas
venit vi cepit. Romā tandem p̄git:
papā Martinū occidit. In Siciliaz
apud Siracusas a suis occidit. paulo
post Sarraceni cū nauib⁹ in Sicilia
veniunt: Siracusas captas diripiūt

49
ornamenta Alexandriam deserunt.
Templū aſtruit in hierlīm: vbi templū
Salomonis fuerat. Ipe Lotarij
ſecundi factus eſt ſol ſanguineus: et
poſt paucos dies hominū lues eſt ſe-
cuta. Refert ad hoc Eutropi⁹ q̄ fer-
uente tumultu belloꝝ ciuiliū: tres ſo-
les ſimul exorti ſunt: qui paulatiz co-
hierunt in vnum. Scias tamē q̄ nō
ſunt idem eclipſis ſolis: ⁊ multiplica-
tio in aſpectu. Nam vt dicit Iſidor⁹
li. 2. ethimo. Eclipſis ſolis ē quoties
luna. 30. ad eandem lineam qua ſol
uehit puenit: eiq̄ ſe obiciēs ſolez ob-
ſcurat. Naz deficere nobis ſol videt
dum illi orbis lune oppōit. De mul-
tiplicatōe v̄o ſolis quia vident. 2. vi-
dit Seneca. li. i. de queſtiōib⁹ nālib⁹
hos nō eſſe ſoles: ſed imagines ſolis
in nube ſpiſſa ſoli p̄pinqua: in qua
radij ſolares inclui ſunt. ⁊ Johānes
ſolobienſis in poliſatione. li. 2. ait.
Quoties ſol in celo videbit⁹ gemi-
nari: inūdatiōe aquaz ſb̄tus orbis
expedet ⁊ liz a raritate ſui miraculis
videat accedere: opus tñ nature eſt
que quidem ſoles non geminat: ſed
nubem ſimillimā facit: vocatq̄ pare-
lion. Eſt enim parelion nubes ſimil-
lima ſoli. Secūdam ſignū p̄pter
q̄d timenda ſunt mala futura dicit
comete apparitio. d̄ qua nota q̄d di-
cit Lullius libro ſecundo de natura
deoz: q̄ cometa grecum vocabuluz
eſt: quam latini crinitā ſtellā vocant
eo q̄ comas luminis de ſe fundat.
Pythagorici dixerunt cometam eſſe
vnam de. 7. ſtellis erraticis: quoz
ſalſitas apparet: cum ſepe oēs luceāt
apparente cometa. Arift. i. methaph.

ſcribit Anaxagoraz: Democritum et
alios dixiſſe cometaz fore de natura
celi: ſed cum omnis ſtella celi ſit p̄pe-
tua: ⁊ cometa videat deficē abſq̄ eo
q̄ ſolis radij abſcondat. Idē dicitur
cum Johāne damasceno q̄ cometa
non eſt ſtella de natura celi: ſi vapor
ad volūtatem creatoris accenſus in
viſcoſa materia ⁊ aduſtibili. de appa-
ritione q̄ comete dicit Ptolome⁹ in
centiloq̄o p̄poſitiōe. 99. ⁊ in. 2. qua-
dripartiti. c. vi. ⁊ Arift. in p̄mo metha.
q̄ ſignificat malos effectus. Scribit
Seneca in queſtiōib⁹ naturalib⁹ q̄
due in ſule ſb̄merſe ſunt p̄nūtiante
cometa. Narrat Iuſtinus q̄ anno
quo natus eſt Chiridates: ⁊ ano q̄
p̄mū regnare cepit: cometa p̄ vtrūq̄
tempus multis diebus ſplenduit cū
luce tanta: vt celum omne videretur
ardē: in quātitate videbat⁹ occupare
magnū celi ſpaciū: ⁊ in luce vince-
bat nitorem ſolis apparebatq̄ horis
quatuor. hic Chiridates. 46. a. nis
cum Romanis atrocia bella geſſit.
de quo ſcribit Valerius in rubrica
de ſtudio ⁊ industria: ⁊ idē cōfirmat
Solinus in li. de mirabilibus mūdi
viginti duaz gentiū q̄bus impabat
ideoma dicitur: ⁊ vt refert Iuſtin⁹
⁊ Eutropius. Cū ſiſicomede regez
Bithimie regno pararet pellē amicū
romanoꝝ: cum diceretur ſibi q̄ ſi id
faceret romanis diſpliceret: cū ephe-
ſum pueniſſz crudeli edicto: vt ſcribit
Valerius in rubrica de crudelitate:
multa familia romanoꝝ ciuim in
Aſia p̄ vrbes negociādī cā diſperſa
vna epiſtola ⁊ vno die truncari fecit
q̄ miserabilis illa rez facies fuit vt

vbicūq; Romanus fuisse inuentus
puta in agro: i domo: in foro: in via
in tēplo: in lecto: in cōiuiuo: velut ho
stis madaret. Seneca li. 6. d. qōib?
naturalib? dicit: q; impāte Nerone
senis mētibbs apparuit cometa: neq;
ho peius qd illis tpbis potuit esse:
q; viuere s; dno tam criminoso: de
quo dicit Johānes solobriēsis in po
licratone. li. 1. In tanta mole imperij
omne perolus est grauitatē philoso
phia psequēs quasi maiestatis impij
inimicā: et nobilioza ingenia veritus
se consilijs s; didit histronū. Cuz ho
essz omniū auarissim?: adeo vt nulli
q; dūq; officū delegaret: qn pseque
ret: nosti quid mihi opus ērant illud
s; bice: et: qui omnib? pest: omnib? in
diger: tū histriōib? et mimis pecūias
infinitas erogare nō grauabat: sin
gulos prout q; busq; placuerat aplissi
me dignitatis nomine sublimabat.
Alios patricios: alios Senatores. di
cens hos illustriū spectabiliū ne no
minibus illustrabat.

6
Tertiu signū ppē qd timēda sūt
mala futura: dicitē portētoz frequē
tatio: quādo multiplicantē pdigia et
ostenta solent seq; pditores: et mala.
vnde Plinius li. 2. de nali historia
scribit: q; āno āteq; Crassus occidēt
a Darthis: ferrum pluit in Lucanis
et omnes Lucani milites: quoz nu
merus male? erat: in illo exercitū sue
runt celi. Recitat Horosius q; anno
ab vrbe dīta qdringētesimo octoa
gesimo: sanguis de terra e multis fō
tibus scaturijt: p malo qd secutū est
quādo sequenti āno terribilis pestis
Romanos inuasit. Idem horosius

refert: q; āuo ab vrbe condita qdrin
gētesimo octoagesimo sexto: vira p
digna visa sunt Rome: edes salutis
ictu fulminis dissoluta est. Apud for
mas: multis ictibus fulminū menia
vndiq; combusta et dissoluta sūt. Se
quēti āno Sēpronius vsul aduersus
Idicentes exercitū duxit: triste adeo
id bellū fuit: vt cuz media pugna cō
tremuisset terra: et fuisset terremot?
et diceret q; cū sūno taz horribili san
guine humanū accipe voluisset. Ro
mani q; ppe pauci admodū qui remā
serunt vicerunt: q; vtraq; ps gladio
corruit: paucis Romāis remanētib?
horosius insup dicit q; bellū Picētū
marfoz: pelignoz: Sanitū: et Luca
noz multa pdigia pcesserūt. Nam
Rome s; ortu solis globus igneus e
regione Septētrionis cuz maximo
celi fragore emicuit. Apud Laurenti
nos cū panes p cōiuiua frāgerentur
cruor e medijs panib? qsi e vulnēib?
corpoz fluxit: tūc p septem cōtinuos
dies grādo lapidū: imixtis etiam te
rtaz fragmētis: terrā latissime abbe
rauit. Bellū punicū fm multa prodī
gia pmonstrarūt. Nā bos qdem lo
cutus est Rome. dicens. Cave tibi
Roma. Aug. li. 5. de ci. dei. c. vi. de
hoc ait. Omitto boues locutos: infā
tes nōdū natos: quedā hba clamasse
de vteris matru: volasse serpētes: se
minas et gallinas et hōies in masca
linum serum fuisse conuersas. Inter
cetera mala que ex post secuta sūt h;
horosiu in ea pugna que apd cānas
celebrata est 44. millia romanorū
cesa sūt. Ibanibal in testimoniū vido
rie tres medios anuloz aureoz qui

ex manib⁹ infectoz detracti fuerat.
Carthaginē milit⁹ Narrat Sigiber-
tus: q^o in Gallia ate solsticiū estiuale
orta tēpestate: cu⁹ grandine in gens
fragmētū glaciē de celo cecidit: cui⁹
latitudo sex pedum: altitudo duoz:
longitudo 80 q^ondecim fuit: et vt scri-
bit in speculo gesto⁹ mundi: statim
Normadi septentrionales populi ve-
nerunt in Gallia porenti manu: do-
muerūtq³ Gallos strage bellica per
40. ānos: postremo in signuz pacis
data ē quedā portio gallice regiōis
que vsq³ ad ista tempora dicit⁹ Nor-
mandia. f.

Tertiu⁹ dubium aperiendum fuit
quibus signis hierosolimoz excidiū
fuit p^omonstratū: et licet fuerint mltā
que Iosephus ponit in libris quos
scripsit de bello Iudaico: nos tamē
aliqua pncipalia colligem⁹: et p^omuz
fuit q^o stella quedā p^o annum s^o forma
gladij stare visa est: quasi iminēs de
super ciuitati. Secūdu⁹ cum die festi
populi conuenissent: octaua die mē-
sis Aprilis noctis tpe hora. 9. tātus
fulgor luminis aram templūq³ circū
dedit: vt dies clarissimus vidēt⁹: mā-
sitq³ spacio hore dimidie: hoc quidē
ignaris p^ospereū visum est: sed p^obos
pitofq³ portentū ericiale non latuit.
Tertium signū q^o luna eclipsim p. iz
noctes continuas passa est. **Quartū**
signum q^o ianua templi que erat ad
orientē: cū esset ere solido induta tāti
pōderis q^o vir viginti viris sūmo co-
natu impellētibus clauderet: repēte
hora noctis. 6. p seipsam apta ē: q³ q³
se: reis veditibus teneret. **Quintum**
signū q^o die. 21. Maij tpe solis occa-

sum: visi sunt currus et quadrige in
omni regione p^o aerem ferri et arma-
torum cohortes nubibus cōmiseri.

Sextū signuz in nocte pētecostes sa-
cerdotes ingressi templū ad diuina
offi⁹ celebrāda s^omo sēserūt quosdaz
strepitus: et paulopost audierunt vo-
ces clamātes. Discedam⁹ ab his sedi-
bus. **Septimū** signū quidaz Ihesus
nomine p^o quatuor annos clamauit
ōtinue alta voce. **Vox** ab oriente. vox
ab occidēte. vox a quatuor vēt⁹. vox
sup hierl⁹m. vox sup spōsōs et spōsas
voxq³ super vnūuersum populū. sicq³
indefinenter die ac nocte clamabat:
p^o vicos et plateas discurrendo. et fla-
gellatus ac p^ossus etiam ate iudicē
flagris vsq³ ad ossa lacrat⁹ vt tacēt
cū quodā eiulatu semp illud replica-
bat. addens. ve hierosolimis. ve ma-
sculis et femellis.

Qualiter x^os p^onūtiāuit excidiū
hierosolimoz p^ocipue tribus vicibus
Cap. secundum.

h **Je** ad mētē reducēdū ē q^o d^os
et saluator noster Ihesus x^os
illī populo p^onūtiare dignat⁹ est que
ventura erāt mala: vt si vellēt possēt
penitendo flectere furorem domini.
Tribus autem vicibus id fecit q^o cō-
memorat a Luca p^omo. 19. c. secūdo
. 21. c. tertio. 22. ca. **¶** **Primo** Luca. 19.
habetur qualiter cum dominica oli-
uarum veniret in hierusalem et turbe
processerunt ei obuiāz. vidēs ihesus
ciuitatem. fleuit super illā dicens sup
alia. **¶** Hierusalē plena populo. **¶** Cū
uitas sacerdotū et regia: veniēt dies
i te et circūdabūt te inimici tui vallo.

Et circūdabūt te: 7 coāgustabunt te
vndiq; 7 ad terrā prosternēt te: 7 si-
lios tuos q̄ in te sūt: 7 n̄ relinquet̄ in
te lapides sup lapidē: eo q̄ nō cogno-
ueris tempus visitatōis tue. Inquit
p̄pterea Ihierō. in questōib⁹ ad hel-
bidiam. In tātū hierl̄m amauit dñs
vt sc̄ret eam: 7 plāgeret: et pedēs in
cruce loqueret. Mater ignosce illis
q̄a nesciūt q̄d faciūt. Ita q; impetuit
q̄d petierat: datūq; est tps p̄nie. vicz
ad q̄dragēsimū secūdū aūū: post q̄d
pseueratib⁹ illis in blaffemiā. Egressi
sunt duo vrsi de siluis gētū Roma-
noz. Nespasianus 7 Titus: 7 eos in
ter fecerunt atq; lacerauerūt. hec ille
Secūdo x̄ps p̄nūciauit desolatōem
hierl̄m. Luca. 21. cū dixit. Erit enim
pressura magna sup terrā: 7 ita p̄plo
buic: 7 cadent in ore gladij: 7 captiui
ducent̄ in oēs gentes: hierl̄m calca-
bit̄ a gentibus: donec impleatur tpa
nationum. Tertio x̄ps p̄nūciauit
ruinā hierl̄m. Luca. 22. q̄n die passi-
onis sue sequebat̄ illū cruce oneratū
multa turba populi 7 mulieruz que
plāgebant: 7 lamētābāt illū. Cōuer-
sus autem ad illas Ihesus dixit. Fi-
lie hierl̄m nolite flere sup me: s̄ super
vos ipsas flere: 7 super filios vestros
quoniā ecce veniēt dies: in quibus
vicent. Beate steriles que nō genu-
runt: 7 vbera que nō lactauerūt. q̄d
plura. crucifixus est x̄ps: 7 tota mun-
dialis machina est cōmota: tremuit
terra: obscuratus est sol: petre strite
sunt: apta monumenta: et velū tēpli
sc̄issum est in duas ptes a sūmo vsq;
deorsum vt dicit̄ (Mat. 27. tñ) Iudei
duriores effecti in x̄pm 7 ecclesiā: se

uiunt. Post x̄pi resurrectōez q̄nq; ge-
sima vicz die: apostoli recepūt sp̄m
sanctuz: 7 ea die Petrus publice p̄di-
cavit resurrectōnem x̄pi: 7 p̄niam in
remissionē peccatoz: vt dicit̄ actū
3. c. 7 postq; sanauit claudū 7 paralī-
ticu: ex vtero matris: qui sedebat ad
portaz templi: que vocabat̄ speciosa
dicēs. In noīe Ihesu surge 7 abula.
cum esset factus concursus populoz
ad rem tam grandem vidēdā. Iterū
p̄dicauit Petrus innocentia christi:
7 impietatem eoz contra illum: et
sb̄dit. Penitemini: 7 cōuertimini: vt
deleant̄ peccata vestra. actū. 4. ca.
Sed ecce sacerdotes 7 magistratus
templi iniecerunt manus in Petruz et
Iohānem: 7 carcerauerūt eos actū
5. c. Sequenti vero die eductos de
carcere liberauerunt: p̄cipiētes ne do-
cerent in nomine Ihesu. Cū autem
illi pseuerarēt in doctrina: iteruz po-
suerunt eos in custodia publica: a q̄
suerunt p̄ angeluz liberati. Et ne sin-
gulis inozemur: obstinati Iudei la-
pidauerūt Stephanum. actū. 7. c.
Surrexit tandem Saulus cōtra disci-
pulos: qui cōuersus est ex miraculo
x̄pi sibi apparentis. actū. 9. c. 7 a Ju-
deis p̄secutiōes grauissimas passus
est. Occisus est Jacobus frat̄ Ioh̄is
gladio. Incarceratus Petrus: 7 per
angelū liberatus. actū. 12. c. Sicq;
continue addebant mala malis m̄
serabiles Iudei.

De terribili sentētia diuini iudicij
contra hierusalem.

Cap. 2.

Scio q̄s tā ferus eē potest: vt
sū gemitu audiat: que passa ē

hierosolomitana ciuitas rāto iudicio
dei. Idcirco in s̄ misterio d̄ executōe
diuine sentētie extra hierl̄m vicem?
de qua tria sunt cōsideranda.

Primū est multitudinis cōclusio.

Secūndum famis afflicō.

Tertiuꝝ ciuitatis deletio. **P**rimū
cōsiderādū est multitudinis cōclusio
Cum. n. ab exercitu Romanozꝝ cir
cūdata fuit hierl̄m: cōclusa inuēta ē
ibi innumerabilis multitudo populi
Refert Eusebius li. 2.º. historie ecclē
siastice: qđ etiam Josephus ponit: qđ
ex omni Judea populi in die solēni
pasce hierosolimā velut exiciali qđā
manu cogente conuenerūt: quos tri
cies centena millia hominum dicit
fuisse iusto. l. iudicio dei: tēpore hoc
vltionis electo: vt qui in diebꝝ pasce
saluatorem suū xpm̄ dñi cruetis ma
nibus ⁊ sacrilegis vocibꝝ violauerāt
in ipsis diebꝝ: velut in vñū carcerem
omnis multitudo conclusa: feralis
pene exiciū qđ merebat exciperet.

a

Secūndū cōsiderādū ē famis afflicō
obfessa nāqꝝ ciuitate fecerūt romani
vallū munitissimū in circuitu: ita vt
nullus ciuitatē exiens illud p̄trāsire
posset: ob quaz cām in breui ciuitas
vr̄geri fame cepit: tātūqꝝ excreuit pe
nuria rez: qđ p̄p̄t famē ea que referā
dicit Josephus mala secuta. **P**ri
mū qđ p̄dones p̄ ciuitatē discarrētes
vi intrabāt domos: ⁊ rapiebāt si qđ
ibi inuenissent comestibile. **Q**z^o qđ
filij ex ore pentū: ⁊ eōuerso violēter
strido manibus guttare: mastigatuz
cibū extrahabant: ⁊ velut rabidi co
medebant. **Q**z^o qđ etiā simū bouz
aliaqꝝ in mūda sumpserūt in cibum.

Qz^o qđ multi cōtendebāt exire vt her
bas colligerēt ⁊ capiebāt a romāis:
⁊ tantus fuit numerus captiuozꝝ: vt
tute custodiri nō possent: qua p̄pter
statutum fuit: vt euallis eozū oculis
manibusqꝝ āputatis: compellerēt sic
ad ciuitatem redire. **Q**z^o qđ pleriqꝝ
diuites tūnetes ne sua localia ad ma
nus Romanozꝝ venirent: quos si
similiter p̄sumebant ciuitatē debella
tur of illa deglutiriē cui rei fama cū
deuenerat ad aures Romanozꝝ: cō
mouit eos: vt extimarēt Judeos ca
ptiuos: quos tenebant gemmas in
vētre adhuc retinē: quare vna nocte
duozꝝ millium pat̄facta sūt viscera.

Qz^o qđ multi formosi et delicati iuue
nes in via: in plateis: in p̄p̄ijs domi
bus fame verati: improuisa morte ⁊
repentina cadebant: ⁊ sepius illi qui
cadauera sepeliebant supra sepultos
mortui ⁊ ipsi desiciebant. **Q**z^o qđ
inuente sunt mulieres filios p̄p̄ios
comedentes. **U**nde ⁊ de quadaz vi
cit Josephus: qđ cum fame torquē
nihil habens ad comedēdū: lactātez
filium in manibus tenens dixit. **I**n
felicis matris: infelicioꝝ filij: in bello:
in fame: in vi reptōe: cui te resuabo.
Ueni ergo nunc o mi nate: ⁊ esto ci
bus matri: p̄donibus furoꝝ seculis fa
bula. ⁊ his dictis filium iugulauit: ⁊
corit. dimidium comedit. p̄t̄ alterā
occultauit. **E**cce confestim p̄dones
odorē carnis cocte sentientes in do
mum irruunt. et vt carnem prodat
mortem mināt. **T**ūc illa detegens
infantis mēbra. **E**cce inqꝝ vobis p̄tē
optinam referuauit. **A**t illos tantus
horor inuasit qđ nec loqui potuere.

Et illa. Neus est in dicitur filius: meū est
peccator; securi edite: quia prior ego
comedi quem genui. Illi vero tremē-
tes et territi discesserunt. Quot erāt
in ciuitate illa amara spectacula: ubi
videbantur cotidie tot morientes. Quot
in fantes et pueri extēdētes ma-
num ad vbera matrū: et panē peten-
tes: ad pedes illarū extēdēti ruebant.
Quot erāt ibi flebiles voces: quot
lamēta: quot singultus: quot suspiria.
Et tū a deo nō exaudiebāt. Tertium
considerādū est ciuitati. delectio. Anno
enim secundo Imperij Vespasiani:
Titus eius filius: q̄ in obsidiōe remā-
serat ciuitatem cepit: quā a sūdāmē-
tis subuertit: ubi periere viroz. vnde
cies centena millia fame et gladio: p̄-
ter muliēs et puulos: reliq̄ venūdāt.
Ubi es q̄ magna ciuitas Hierusalē
ubi es decora Sion: Ubi es ciuitas
quōdā referta gentib⁹: om̄ia p̄p̄oz
Regib⁹ venerāda: acceptabilis deo:
sedes gratie: ubi es tēplū illud mira-
bile: pavimenta marmorea: porte ni-
tentes auro. Omnia vtiq̄ euerfa et a
sūdāmētis dirupta suē. Inuidissi-
ma dei viuētis dextera: que ceruices
depm̄it peccatorū: ipsa faciēte tot ca-
lamitatib⁹: et cladib⁹ Hierl̄m perijt.
Et post tpe. s. Iohelij Adriani cōfluē-
tibus diuersarū nationū incolis rebe-
dificata est: et helia ex p̄nominē im-
patoris dicta: qui Adrianus vt dicit
Iherosolus li. 7. precepit ne cui Iudeo
Hierosolimaz intrare liceret. Digne
itaq̄ omnib⁹ timorez domini p̄dica-
mus: qui timētibus se largit gratiaz
in presēti: et in futuro gloriā semp̄
tēnam. Amen.

Sermo quartusdecimus de iudi-
cō dei cōn̄ Dauid p̄psm̄ numeratē.

5

c **O**mpellor et q̄dē nō pax
admirari: de hominum
h⁹ t̄pis temeritate: q̄ vi-
dētes cotidie patrias pe-
stilentijs grauissimis agitari: nō timēt
tremenda iudicia dei. Profecto acer-
bissimū est flagellū pestilentiaz. nā
pater filiū: filius fugit patrez: frater
fratrē deserit: vxorē vir derelinquit et
vir vxorē abhominat. Quid plura.
suffocat penitus pietas: sūt ciuitates
vacue populis: domusq̄ etiā claudē
āplissime: viduāt vxores maritis: et
delicati iuuenes formosēq̄ puelle mē-
serabilis extinguit. Tali etenim fla-
gello deus Dauid in suis iuste puni-
uit: q̄d vt euident⁹ innotescat ad ip̄z
Dauid p̄ instructōe nostra sermonē
h̄tenus: de quo tria misteria declara-
bimus.

Primum dicit excellentie.

Secundum deficientie.

Tertium pestilentie.

De admirandis p̄rogatiuis et ex-
cellentijs Dauid.

Cap. i.

v Eniunt in vsū ecclesie sacre dei
p̄ maiori pte psalmi: quos da-
uid cōposuit: quare nomē eius cum
laude sonat in auribus audientium.
Iō in hac pte vidēdū erit q̄tis p̄uile-
gijs et excellentijs Dauid a deo fuerit
dōat⁹ et ex mltis. dōtarat colligem⁹

Prima dicit p̄phetica illustratio.

2^a filialis nominatio.

3^a victoriosa supatio.

4^a mansueta conditio.

5^a regalis exaltatio.

c

David claruit spū pphetic.

p Rima excellētia David dicit pphetica illustratio. Claruit. n. spū ppheticō prenūtiās mīsteria xpi. **S**ed hic pulchre disputādūz est **v**tr̄ David fuerit reliq̄s pphētis prestantior. **E**t ad hoc respondet **N**ico de lyra sup prologūz in psalterio: q̄ David potest cōparari ad pphētas noui testamēti: cuiusmodi fuerunt apostoli: et sic David n̄ excessit alios q̄a apostoli fuerunt de secretis diuīnis maḡ illuminati: et in maiori plenitudine receperunt gratiā spiritus sancti. **E**t q̄ apostoli spūm accepint pphētandi p̄z adūū. z. c. 5. c. 6. c. ii. c. iz. c. 27. c. **S**i autem comparet David ad pphētas veteris testamēti: sic dicit **T**ho. 22. q. i. 74. q̄ non fuit David excellentior alijs pphētis sed **M**oyses: et hoc ppter tria.

Primo ppter clariorē cognitōem.

2o ppter miraculoz rutilatiōem.

3o ppter cōmuniōrē denūtiatiōez.

Primo ppter clariorē cognitōez nā excellentior gradus pphētie est: vbi est cognitio clarior: sed **M**oysi cōcessū fuit videre essentia z dei **f**m **A**ug. ad **P**aulam de videndo deum: qd̄ nō fuit concessum David et alijs pphēt. q̄ habuit clariorē cognitōem: et sic fuit ceteris excellentior. **2**o **M**oyses fuit excellentior **f**m **T**ho. ppter cōmuniōrē denūtiatiōē: q̄a **M**oyses prophetiam suam denūtiavit toti p̄plo **I**udeoz: non sic David et alij pphē

3o **M**oyses fuit excellentior ppter miraculoz rutilatiōē: q̄a maiora signa fec̄ **M**oyses in egypto in mari rubro: in deserto: q̄ David et alij pro

phete. **S**ed **N**ico. de lyra dicit q̄ f3 glosam in principio psalterij David dicit propheta per excellētiā et p̄ma ratio de **M**oyle non concludit quia claritas cognitionis actū pphētādi excludens non potest constituere excellentiorē gradū pphētie: q̄a idēz cōstitueret et excludēt. vt p̄z. visio autē diuine essentia excludit actū propheandi: sicut et actū fidei: q̄a vtriq̄z est necessarius ad̄ enigmaticus: et ideo visio diuine essentia nō pot̄ cōstituē excellentiorē gradū pphētie: lz faciat clariorē cognitōez: seu aliqd̄ clarius cognoscē. **N**ū q̄ est q̄ claritas cognitionis maior cōstituit maiorē gradū pphētie: dū tñ talis claritas limites cognitōis pphētie non transcendat **I**nsuper si ratio p̄tacta staret: sequē q̄ **M**oyses fuit excellentior apostolis pter **P**aulum: quibus non fuit concessum videre essentiam dei in p̄nti vita **S**ecunda insuper ratio deficit eo q̄ denūtiatio pphētie est aliquid sequens prophetica cognitionem: et ideo non videt variare gradūz prophetie: ex hoc q̄ pluribus vel paucioribus nūtiatur **T**ertia adhuc ratio debilis est: quia cōfirmatio p̄ signa et miracula sequitur prophetia: et nō est de essentia eius. **U**nde **J**ohānes baptista signū nulluz fecit: vt habet **J**ohis. io. c. 1 tñ cecidit maior moys. ex quo dicit **N**ico. de lyra q̄ licet **M**oyses hūerit eūde q̄dūz pphētie: quē hūit David. s. absq̄ quibuscunq̄ signis sensibilibz aut figuris: tñ non habuit toties: nec ita cōmuniter tales illustrationes sicut David. **I**nsuper dicit **t**ho. vbi. s. in corpe. q. in line. q̄

dauid clar⁹ ⁊ plen⁹ exp⁹ ffit misteria
christi q̄. Moyfes. Rex autem vetus
et pphete ordinabant ad christum:
sicut ad finem. vñ Rabi Moyfes in
li. directionū pplexoz inqt. Omnes
pphete non sunt locuti: nisi ad dies
Messie: cū q̄ finis nobilior sit his q̄
sunt ad finē: ppheta David videtur
fortiri quādā excellētiā: ex hoc q̄ xpi
misteria sic exp⁹ fit: pbabilif itaq̄ pōt
dici: q̄ Dauid fuit excellēti⁹ ppheta
Moyse: quāuis Moyse excellēti⁹
fuerit in alijs: que pphetiā trāscēdūt
vel eam cōsequūt: que autē ipse p̄di
xit pphetico spiritu irradiat: legunt
in psalmis suis: in q̄bus suavi melo
dia de xpo multa cantauit. Ob q̄
Hiero. ad Paulinū inqt. Dauid Si
monides noster Spindarus ⁊ Alceus
Flaccus quoq̄ Catullus et Seren⁹
Christū lira personat: ⁊ in decacordo
psalterio ab inferis excitat resur gētē
hec ille. Ex cronica Ricobaldi supra
sunt que sequūt p̄ declaratōe d̄boz
Hiero. Simonides poeta fuit tēpore
Tullij hostilij. z. Regis Romanoz
āno ab vrbe cōdita. 72. Spindarus
poeta āno ab vrbe cōdita. 252. post
expulsum Tarquīnum vltimuz Re
gem. Alceus poeta tēpore Tarquini
p̄sidi q̄nti regis Romanoz. Orati⁹
Flaccus Uenulsi orif anno ab vrbe
cōdita sexcētesimo n̄c nagesimo sexto
Catullus poeta Ueronis. āno ab
vrbe condita sexcentesimo tricesimo
quinto. Seren⁹ q̄dā ali⁹ poeta cui⁹
t̄pa nō inueni. sūt p̄nominati poete
apud Quintilianū. li. z. de iudicijs.
multa laude p̄robati: q̄bus p̄ melo
dia ⁊ suauitate cōcētus Hiero. Dauid

8
voluit cōparare. Notādūz tñ q̄ ipse
Hiero. gloriofus: vt dicit Nico. de
lyra ter trāstulit psalteriuz. Primo
fm. 70. interptes q̄ dicit psalteriū
Romanoz: eo q̄ ecclesia beati petri
illo vtit. 2° fecit aliā trāslatiōez nō
multū distātē a p̄ma: ⁊ tñ appopin
quātez hebraico: ⁊ vocat psalterium
Galicānū: eo q̄ Damasus papa ad
rogatum Hiero. illud fecit cantari in
ecclesia gallicanis: et hoc vñ fr̄s
minores. 3° ad p̄ces Serphēnij: q̄
frequēt d̄isputabat cū Iudeis q̄ solū
recipiunt illud q̄ est in hebreo: fecit
trāslatiōē imediātē acceptā ab He
breo: p̄t q̄ vocat psalteriū Hiero.
iurta hebraicam v̄tatem.

Qu xps dicit filius David.

c
S̄cunda excellentia dauid dicitur
filiatis nominatio. Nam
dñs noster Ihesus xps deus verus
dci filius p̄ nobis hominibus incar
natus: natus de gine d̄us homo
nominat p̄ excellētiā filius David.
Unde euāgelista Mathe⁹ .i.c. dicit
Liber ḡnationis Iesu xpi filij dauid
fm Nico. de lyra: modus hebreoz
est denominari libros ab eo de quo
tractat in p̄ncipio: sicut dicitur liber
genesis: q̄a in p̄ncipio tractat d̄ crea
tione mūdi. Similiter Matheus q̄a
incipit euāgelijū a genealogia xpi: id
ab ipsa denominat ⁊ intitulat ipsuz.
Rō autem quare incepit a genealo
gia xpi fuit: q̄a Iudei negabāt Iesū
nazarenū esse d̄uz xpm: ⁊ dēscēdisse
a Dauid: q̄a galileus erat h̄z q̄ dicit
Iohis. 7. 12 q̄d a galilea venit xps
quasi diceret non. Sed Iudei sic lo
quentes nō intelligebant scripturas

Dicit q̄ a Matheo fili⁹ David: 7 p̄
ponit David ipsi babaā: 7 sic poste
rior h̄m tem pus: ppter eminentiam
regie dignitatis: et vt cōueniēt⁹ ge
nerationis ordo tradat: angel⁹ etiā
q̄ h̄gini cōceptum filij dei annūciavit
vt h̄et Luce. i. c. dixit. Dabit illi dñs
deus sedem David patris eius. Et
Cananea clamauit: vt p3 Mathei. 15
Iesu fili David miserere mei: 7 plal
lentes turbe vt notatur Mathei. 21.
cātabant. Olanna filio David: bñdi
ctus qui venit in nōie dñi. 7 Mathei
22. interrogauit Ihesus phariseos.
Quid vobis videt de xp̄o: cur⁹ fili⁹
est: 7 dixerūt: David. 7 Luce. 18. Ce
cus clamabat. I fili David miserere
mei. Et Ap⁹. ad Ro. i. factus ex se
mine David: h̄z carnē: 7 q̄ vt hiero.
dicit in cōmēto sup Danielē h̄m scri
pture sancte cōsuetudinē proauū oēs
7 maiores ptes vocē: tñ singlarī sū
xp̄s David filius nūcupat.

Q̄ David supauit Iphilitum
Goliath.

tertia excellentia David dicit
victoriosa supatio. Superauit
nāq̄ Goliā philitū Gigantē: cum
esset adolescēs: 7 fratrib⁹ suis minor
etate: armat⁹ fiducia dñi: vt p3 p̄mo
Re. 15. c. neq̄ p̄suptuosus fuit: aut te
merarius vel culpabilis: q̄a certamē
illud inijt ex reuelatione dei: vt dicit
Mico. de Iyra. 7 Ihero. ad Aug. Un
Gauli diffidenti et timenti ne succu
beret. David rñdit. Dñs q̄ eruit me
de ore leonis: 7 de manu vr̄li: ipse li
berabit me de manu Iphiliti hui⁹.
Quare deo sibi fauente: gigantē illuz
interfecit: 7 populuz ab obprobrio li

berauit. quo exēplo vetereri debent
hi qui sepe numero in virib⁹ suis cō
fidit qui recordari debēt illi⁹ carmi
nis. q̄ Quidi⁹ li. d. remedio amoris
cecinit. I Darua necat morsu speciosū
vipera taurum. A cane non magno
sepe tenet aper.

Q̄ ppter mansuetudinem David
placuit deo.

q̄ quarta excellentia David dicit
mansuetudo cōditio de q̄ in psal.
Memento dñe David 7 omnis mā
suetudinis ei⁹. Vocat enim David
iustus pius 7 sanct⁹. 7. q. i. c. Omnis
22. q. 4. ca. q̄ David Ista nāq̄ man
suetudo benignissimo deo satis acce
pta est. hinc Iudic. 9. c. dicit. Iphumi
liū 7 māsuetoꝝ tibi semp placuit de
p̄catio. Et puerb. 2. c. Mansuetis da
bit dñs gratiā. Et eccle. i. c. Benepla
titū est illis fidel 7 māsuetoꝝ. 7 ps.
149. Exaltabit māsuetoꝝ in salutem
Et Math. 5. Beati mites. Sivaldus
odonis sup. 4. et h̄i. s̄m mētē Aristo.
dicit q̄ lex sūt cōditiones māsueti.

Q̄ prima q̄ ē impturbar⁹ 7 hoc exigit
nā māsuētudinis. 2^a q̄ passioe nō
dicit 3^a q̄ rōi et eius ordinationi
s̄bic̄ q̄ s̄tū ad oēs circūstātiās h̄z q̄s
oportunū ē irasci et n̄ irasci. 4^a q̄
ad defedū ire magis q̄ ad excessum
declinare videt 5^a q̄ nō est puniti
uus nec vindicati⁹ 6^a q̄ ē iniurie
et offēse remissiu⁹. Sic fuit māsuetoꝝ
David quē p̄secut⁹ ē saul. Ipe tñ cū
potuit noluit eū offendē. nā vt dicit
primi Regum. 18. cap. Ex eo q̄ mu
lieres in timpanis cantabāt. Saul
percussit mille et David decē millia
Frater Saul dixit. Quid ei sup̄est.

gdi coes
mansuet
15. 5.

nisi solū regnū: ex tūc non redīs ocu-
lis aspiciēbat eum: ⁊ lancea tēptauit
eum configere cum pariete: Deinde
fecit eū tribunum sup mille viros. vt
sic pugnādo veniret in manū? Philis-
tinoꝝ: ⁊ vt notat. i. i. Re. i. 7. c. i. Re. q̄
fuit Jonathan ⁊ seruos suos: vt oc-
ciderent Dauid. Jonathas autēz q̄a
diligēbat eū valde: monuit euz vt se
absconderz: ⁊ sequēti die Jonathas
placauit Saul patrē dicens. Re pec-
ces Rex in seruū tuū Dauid: q̄a non
peccauit tibi: ⁊ opa eius bona tibi sūt
valde: ⁊ posuit animā suāz in manu
tua: ⁊ occidit Philisteū: ⁊ fecit deus
salutē magnā in Ysrahel: vidisti ⁊ le-
tat⁹ es: quare q̄ peccas in sanguine
innoxio: ⁊ interficiēs Dauid: qui est
absq̄ culpa. Rendit Saul. i. Nouit dñs
nō occidē: et sic Jonathas vocauit
Dauid: ⁊ venit securus coram Saul
motū est rursū bellū. ⁊ dauid pussit
Philisteos plaga magna: reuersusq̄
coram Saule: itēz tēptauit eū lācea
insigere in parietem. Dauid fugit et
euasit. Saul misit satellites nocte ad
domū suā: vt custodirent eū: ⁊ mane
interficeret quē vxor eius Nichol si-
lia Saul deposuit p fenestrā: ⁊ tamē
post tot validissimas psecutōes Da-
uid potuit interficere Saulez in spe-
lunca: vt hēf. i. i. Re. 22. c. ⁊ itēz. 24.
c. potuit eū interficē: cū inuenit eum
dormiētem in tētorio: ⁊ oēs suos: vi-
ritq̄ Abisai ad Dauid. Cōclūdit de⁹
hodie inimicū tuuz ad manus tuas:
nūc q̄ pfodiā eū lancea. Rendit da-
uid. i. Ne interficiās euz: q̄s. n. extēdet
manū suā in chrištū dñi: ⁊ innocens
erit. Abstulitq̄ Dauid bastāz q̄ erat

ad caput eius: ⁊ ciphū aque. Tādeꝝ
cum nūciata erat ei mors Saulis ⁊
Jonathe: vt scribit. z. Re. i. c. amare
fleurit dicēs. Saul ⁊ Jonathas ama-
biles ⁊ decori in vita sua: in morte q̄
non sunt diuisi: aq̄lis velociōres: leo-
nibus fortiores: filie Ysrahel sup saul
flete: q̄ vestiebat vos corozino in ve-
licijs: qui pparabat ornāmēta aurea
cultui vestro. i. de preda hostium fm
Nicolaū de lyra.

De regia dignitate Dauid.

9 Uinta Dauid excellentia dicit
regalis exaltatio. exaltat⁹ nāq̄
fuit ad regiā dignitatē sꝝ bñplacitū
dei: post mortem Saul: vt patet. z.
Re. 5. c. 30. ps. 88. dicit de⁹. Inueni
Dauid seruū meuz: oleo sancto meo
vnti eum. Et ppter ea in genealogia
xpi. Matheus solū Dauid nominat
Regem: cum dicit. Jesse autē genuit
Dauid Regē: sꝝ ante eū ⁊ p⁹ fuerint
alij reges: q̄a vt tactū est: fuit primus
electus in regem fm bñplacitūz dei
ppter sanctitatē suā. 7. q. i. c. Si q̄s.

De peccatis in q̄b⁹ Dauid defecit
⁊ offendit deum.

i **Admīnet mortalib⁹ cūdis de**
cōmuni lege piculuz satis q̄ue
q̄a nullus q̄tūcūq̄ factus ⁊ iust⁹ pōt
esse de lapsu secur⁹. Ecce in p̄mptu
est Dauid sanctus: q̄ post multiplicē
gratiam a deo sibi dataz: in peccata
plurima ruit: de quibus nos vidētur
illa reducemus ad q̄nque.

Prīmū fuit peccatū adulterij.

Secundum homicidij.

Tertium negligentie.

Quartum iniusticie.

Quintum vane glorie.

f

De adulterio qđ omisit David.

Primū peccatū in quo dauid defecit fuit adulteriū: de quo fit mentio. z. regū. io. 7. ii. c. ad qđ la plus est ppter duo fm Nico. de lyra
Primo qđ remāst ociosus in hierl̄z vt enim ait Sapiēs puer. 28. c. qui sedat ocium: replebitur egestate. Et Hiero. ad Demetriadē vginē inqt. Nihil in sancto pposito ocio deteri⁹ est. 7 Bernardus ad fr̄s de monte dei. Omnīū tēpationū et cogitationum malaz 7 inuicium sentina est ocīū. Et Quintilianus. Ad oē votūz fluente fortuna lascuit ocīū. Et Seneca ad Lucillū. Ocīum mors est: 7 viui hominis sepultura. 7 Quidiū de remedio amoris. Scia'si tollas periere cupidinis artes. Et Ecclesi. 22. c. Dulcē inquit Sapiēs maliciā docuit ociositas. p̄tera Hiero. ad rusticū monachū dicit. Id qđ nō ē cō. di. 5. c. nūq̄. Semp aliqd operis facito: vt diabolus te inueniat occupatum. Ihinc p̄ Ezechielē. 16. c. deus dicit. hec fuit iniquitas fororis tue Sodome: saturitas panis 7 abūdantia: ocium ipsius: 7 ocīū filiaz eius. 7 2º lapsus est in adulteriū David: qđ vidit bersabee se lauātez. piculosū certe est oculis libertatē aspiciēdi concedē vñ p̄pheta psal. 118. dicit. Aurte oculos meos ne videant vanitatem. Et Seneca in li. de remedijs fortuitōriū ait. Oculi enim sunt irritamēta viciorū: oncelq̄ scelez 7 quinto li. causaz causa p̄ma. Oculi inquit nostri: sunt tota luxuria nostra: bi nos in omnia cotidie vicia p̄cipitant. Jō hierony. ad Nepotianū sic scribit. Natrē ita

vide: ne p̄ illam alias videre cogaris quaz vultus cordi tuo hereat: 7 tacitum viuat s̄b pectore vulnus. Cum ȓ David captus essz pulchritudine nūdate bersabee: misit suos: 7 fecit illā ad se venire: 7 completit adulteriū: statimq̄ sanctificata est ab imūdicia sua. s. a fluxu mēstruoz qđ. s. purgata fuit a mensuris futuris vsq̄ ad p̄tū fm Nico. de lyra. qđ in illo coitu cōcepit vt p̄z in textu.

De homicidio qđ fieri fecit dauid
Iscūdū peccatū in quo dauid defecit fuit homicidiū. Post vtq̄ expletaz suā libidinē: p̄curauit p̄ditōrie interfici Uriam virūz Bersabee: pro quo misit et tēptauit eum mittere in domū vxoris: hortans vt lauaret: mittēsq̄ regium abuz: vt sic p̄ balneum 7 cibū delicatū puocaret ad coitum. dicit Nico. de lyra qđ sic faciebat David vt Urias cognoscēt vxorem suam: 7 crederet puer natiurus esse suus: et peccatū eius occultaret: qđ cū rēnuisset facē Urias dixit David ad Joab. P̄ponite Uriaz ex aduerso belli: vbi fortissimuz est p̄lium: 7 relinquite eum: vt. scz. sic occidat: qđ 7 factum fuit. vt p̄z z. 1. Re. ii. ca. qđ cum audisset vxor: fleuit eum. Nico. de lyra fidue inqt: qđ et ipsa mortem eius desiderabat vt sic vxor regis fiēt. Statimq̄ Nathan p̄pha vt hēf. z. regū. 12. c. venit ad David: qđ reprehendit euz dure de peccato cōmisso addens. Non recedet gladi⁹ de domo tua vsq̄ in sempiternū qđ d̄ficatum est hz Nico. de lyra: quia frater occidit fr̄em. s. Absalon Amō. 7 regū. 12. 7 Salomon Adoniam. z

1 Re. 2. c. 7 filius insurrexit contra patrem
1. Absalon. 2. Re. 15. c. Tunc David
humiliatus et p̄nia ductus dixit. Pec-
caui. et Nathan r̄ndit. Et dñs abstu-
lit a te peccatū: vbi apparet quāta sit
vis p̄nitie: q̄n post homicidiū et adul-
teriū: sp̄m p̄phetie recepit: et in p̄mo
gradu p̄māsit: vt h̄c. 48. di. c. Hinc
etenim. 7. 50. di. c. Cum exaudiero. e
Sacerdos. c. Ut cōstitueret. 7. i. q. 7
c. Si. 7. z. q. 7. c. Mos. 7. z. q. 7. c. Sa-
cerdos. 7 de pe. di. i. c. Et venit. 7 de
pe. di. z. c. Lotā. c. David. c. Ille rex

De negligentia David qua non coheret Amon.

tertium peccatum in quod lapsus fuit David fuit negligentia.
Non enim coheret Amon: quia stuprauerat sororem suam Thamar. Naz vt scribit. 2. Re. 12. c. Noluist cōtristare sp̄m Amon filij sui: quoniaz diligebat eū quā p̄mogenit⁹ erat ei. Quot sunt patres: qui imoderato amore filios diligētes: negligūt illoz vitij: et passionib⁹ obuiare: ob quod et filios quōq; imo multotiēs vident male finire. Ecce quod Amon euenit: certe in uiniū occisus ē a pueris Absolonis fratris sui ipso iubente.

De iniusticia David.

quartum peccatum David fuit iniusticia circa Nisiboseth: de quo fit mentio. 2. Re. 16. c. 7. 19. ca.
Dicit Nico. de lyra quod adulatorēs et detractores sunt p̄ciosi p̄ncipibus: quā David tam iustus et sanct⁹: abis sine adulatoris et detractoris fuit ita captus et inuolutus: quod hereditatem Nisiboseth domini sui ei cōcessit in absentia Nisiboseth et eo non audi

to quod est peius: Et postquā audiuit Nisiboseth se excusantem et vera dicentem: non retractauit uictū suū iniustum totaliter: sed seruū eius pessimuz. scz Sibam fecit equalē dño dicens. Tu et Siba diuidite possessiōes. quē tñ debuit suspēdisse p̄pter falsaz accusationem dñi sui de crimine lese maiestatis. Erat Nisiboseth filius Saul et recedente David de hierlm cum exercitu: Nisiboseth remansit: quia erat claud⁹. et Siba seruus ei⁹ venit ad David: Et dixit falso tñ Nisiboseth remansit in hierlm dicens. hodie restituet mihi dñs regnū patris mei Saul: vt notat. 2. Re. 16. c.

De vana gloria David.

quintum peccatum David fuit vana gloria. fecit namq; superbe numerari populū: et inde gloriabatur: sicut ponit p̄mo 1 Paralipomenon. 21. c. 7. 2. Re. 16. c. Ad quā numeratōez fiendā cōhopatus est Sathan.

De plaga pestilentie qua de⁹ puniuit populū.

Cap. 2.
quod uanitas inscrutabilia sint nobis iudicia dei: et tamen ab eo iuste fieri omnia merito cōfiteri debemus: neq; curiose est inq̄redum: Cur quōq; peccata que nobis p̄ua vidē et minima puniat: et que maxima reputant: ad tēpus linquat impunita cūda recte moderat⁹ et ordinat sapientia sua. Adcirco in hoc misterio de pestilentia qua deus populū percussit: eo quod illum superbe David numerauit vicemus: de qua quinq; dubia sunt declaranda.

Primum vt in pestilentia sit flagellus dei pro peccatis.

Secundū q̄re dauid potius elegit pe-
stilentiā q̄ famē ⁊ gladium.

Tertiu vtz p peccato dauid debuit
populus eius puniri.

Quartum quid intelligit p tempus
constitutum.

Quintū quō adimpletū fuit dictum
p̄p̄he de pestilentiā triū diez.

Quod ap̄ peccata veniūt pestilētie.

a D̄pmū dubiū respōdem⁹ fm
v̄itatē in fallibilē scrip̄e s̄cte:

q̄ deus excelsus p̄pter peccata pesti-
lentiā mittit. Inā Leuitici. 26 c. cō-
minat deus transgressōib⁹ suorū p̄ce-
ptoz dicens. Mittā pestilentiā in me-
dio vestri: ⁊ Numcri. 14. cōquebat
de p̄p̄o iudaico dicēs. Quousq̄ n̄
credet mihi: ⁊ infra: feriā q̄ eos pesti-
lentiā. Et Ezechielis. 7. c. Ira mea
sup populū gladi⁹ fortis: pestis ⁊ fa-
mes intrinsecus. Et Ezechielis. 28.
hec dicit dñs deus. Ecce ego ad te
Sion: ⁊ gloriabor in medio tui. et
sciēt q̄a ego dñs: cū fecero mea iudi-
cia: ⁊ s̄dificat⁹ fuero in ea: ⁊ imittaz
ei pestilentiā: ⁊ sanguinē in plateis ei⁹
Quare iudicio dei attribuendū esse
arbitroz: q̄cqd in cronicis de pestilē-
tijz asseritur: de ipsis enim meminit
Iherony. Iherosolus ⁊ Eutropius: ac
reliq̄ rez gestaz scriptozes. Inā āno
ab vrbe cōdita. 384. ingēs pestilen-
tia Romā affectū biēnio. Suaserunt
pōtīfices templi: vt ludi senici dijs ex-
petētibus ederēt: eo tpe terra in me-
dio vr̄bis dissih̄it: dixerūt aurspices
eā voraginē posse tolli viui hominis
nece sp̄ōtanea insiliētis in eā in quaz
Marcus cūrtius eques insiliit pro li-
beratōe patrie: sicq̄ vorago cōclusa

unde

est: vt refert horosius li. 2. ⁊ Aug. li.
5. de ci. dei. c. 18. āno ab vrbe cōdita.
481. In gēs pestilentiā vrbe afflictauit
⁊ libi Sibillini cōsulti respōderunt
eam pestē ira dei illatā. Recitat Iho-
rosius li. 5. q̄ āno ab vrbe cōdita sex-
centesimo sexto: tanta Rome exorta
est pestilentiā: vt ministri quoq̄ faciē
doz funez p̄mū n̄ sufficerēt: deinde
nō essent: itaq̄ etiā magne dom⁹ va-
cuae viuis: plene mortuis: remansere
largissime heredes. Aliud stupēdū ho-
rosius narrat: q̄ post locustas innu-
merabiles: que in mari a v̄eto rapte
suffocate sunt: tāta corruptio aeris ē
s̄secuta: ⁊ taz grauis pestilentiā: vt in
Numidia otingēta millia hominū
morerēt. Et circa horā maritimā
que Carthaginēs atq̄ v̄icēs littozi
adiacet plus q̄ ducenta millia: que
clades tā repentina fuit apud v̄icēz
s̄b vna die p̄ vnā portā: pl⁹ q̄ mil' e
quingētos mortuos delatos fuisse
narret. Tēpore Antonini Impator.
q̄ xp̄ianos p̄secut⁹ est: tāta lues est se-
cuta vt agricultozibus carerēt. Tpe
Pelagij pape: Romā pestis cōcussit
in qua ⁊ Pelagius mortuus est: cui
successe Gregorius magnus: qui vir
mire s̄dicitatis letanias ad deū or-
dinauit agi: et cū popul⁹ dei cl̄men-
tiā implorasset: vna diez vidit p̄ri
fer ille s̄ct⁹ āgelū supra castrum qui
cruciatā ensez in vaginā reponebat
significās pestē dei iudicio imissam
iā cessare. Inota hic tū fm horosii li.
5. ⁊ Eutropij: q̄ Adrian⁹ Impator
q̄. 12. ab Augusto impauit castrum
illud obstruxerat: cū pote mirabili: et

castz Adriani dictū fuit: vsq; ad tps
beati Gregorij: exinde sancti Angeli
ppter vilionē pibatam.

Quare David elegit pestilētiā.

I Ecudū dubiū ppositū fuit qre
David elegit potius pestilētiā
q̄ famē ⁊ gladiū. Itā Had ppheta
dixit ei ex pte dei: aut. 7. ānis veniet
tibi fames in terra tua: aut trib⁹ mē
sibus fugies aduersarios tuos: et illi
te psequentur: aut certe tribus diebus
erit pestilentia in terra tua. Et rñdit
David. Cohartor nimis vndiq; ⁊ ele
git pestilentia. Dicit Nic. de lyra q̄
sperabat de misericordia dei. Unde
in texta s̄didit. Meli⁹ est vt incidaz
in manus dñi: multe. n. misericordie
eius sunt q̄ in manu hōis. Secūdo
si elegissz famē. 7. ānoz: ipse ⁊ alij dī
uites puidissent sibi de victu: ⁊ pau
eres fuissent nimis afflicti. Item si
elegisset fugā corā aduersarijs: ipse ⁊
alij potētes fuisset p̄tecti auxilio pu
gnatoz: ⁊ refugio fortellicioz: ⁊ ce
teri fuissent occisi: ideo elegit penam
omnib⁹ equalē: q̄a pestilentia a deo
imissa eq̄liter poterat cadē sup oēs.

Quare pro peccato David punit⁹
est populus.

t Ertiū dubiuz: vti ū p peccato
David debuit populus ei⁹ pu
niri: ⁊ qdā dicūt q̄ populus fuit inno
cens: nā cū vidisset David angelum
cedentē populū: dixit ad dñm. Ego
sum qui peccaui: ⁊ ego iniq; egi: Isti
q̄ oues sunt quid fecerūt: ⁊ t̄af obse
tro manus tua contra me: ⁊ contra
domū patris mei. q̄ nō videt q̄ ppls
debuit puniri: q̄a vt dicit glosa ex d̄
bis que sunt a maiore pte capituli. e

Quesiuit. Peccata suos tenē debēt
adores. Idē. E. de penis. l. lancim⁹.
E. ne vxor p marito. l. Ob maritoz
ii. q. z. c. Illud. de sen. excōicatōis. c.
ā romana. vlti. 56. di. ca. Satis. i. q.
4. c. Placuit. c. 7. vltius. 7. c. Judei.
Sed ad hoc posset rñderi h̄m Bon.
in. z. di. 33. q̄ licz pena eterna vnus
nō puniat p peccato alteri⁹: tamen
pena tēporali sic: quare nō est incon
ueniens h̄m rigore diuine iusticie: vt
populus a David supbe numeratus
pestilētiā minueret. In Nic. h̄o de lyra
dicit: q̄ in libro de hebraicis qōibus
habet q̄ populus peccauit: eo q̄ da
uid nō restitit vt debuit in facto vrie
sed hoc nō videt h̄m: quia peccatū
David vsq; ad opletētū fuit secretū
vnde Nathan dixit sibi. z. Re. 12. c.
Tu fecisti abscondite. dicit q̄ Nic. d̄
lyra: q̄ peccatum populi fuit rebellio
eius contra David: sequēdo Sibam
filiuz Uotri: q̄ erat homo sediciosus
⁊ pessimus vt pōit. z. Re. 20. c. Ego
h̄o teneo q̄ lz pncipalit de⁹ punierit
populū ppter peccatū David tamen
credibile ē: q̄ in p̄lo sic punito essēt
aliqua scelera deo exosa nam esset ⁊
nunc plures tūc erāt mali q̄ boni.

Quid intelligit p tēpus ostitūtū.

b Quartū dubiuz qd intelligit p
tēpus cōstitutū. Nam in textu
d̄. Immisit de⁹ pestilētiā de mane
vsq; ad tēpus cōstitutū: ⁊ dicit aliq̄
vsq; ad tertū diez inclusiue: quia sic
erat pena determinata: sed hoc non
videt h̄m: quia textus dicit infra.
Venit autēz Had ad David in die
illa: ⁊ videt loqui scriptura de p̄ma
die pestilētie. ad hoc eniz venit Had

68
vt David offerret holocaustū 7 cessa-
ret plaga inchoata. Jo melius dicit
q̄ tepus cōstitutuz intelligit hora sa-
cificij vespertini illud. n. statutū fuit
in lege Exodi. 20. ita q̄ a mane p̄mi
diei vsq; ad horā vesp̄tinā mortui s̄t
de p̄p̄o. 70. millia viroz.

Quō d̄ificat̄ dictū p̄phete de pe-
stilentia triū dierū.

q Uintū dubiū quomō d̄ificatū
fuit dictū p̄phete de pestilentia
triū diez. 7 dicit Nic. de lyra q̄ duo
dies vltimi fuerūt dicit̄ p̄p̄ cōmina-
tionē tātū: sicut etiā dixit Jonas de
.40. dieb: p̄mus h̄o dies fuit p̄ mo-
dum sententię diffinitive: quare pesti-
lencia fuit tātū illa die. Ideo s̄ditur
in textu. Cūq; extendisset manū suā
angelus d̄ni sup̄ hierl̄m vt disp̄dēt
eam: misert̄ est d̄ns sup̄ afflictōez: et
ait angelo p̄cutiēti populū. Sufficit
nunc contine manū tuaz. Tali pesti-
lencia p̄cussus fuit populus ille. nos
h̄o diebus istis magnas clades f̄ci
vidimus: 7 pestilentijs pene Italiaz
deuastatā: postētib; q̄dē peccatis po-
puloz: frequētī; pestilentię irrūpunt.
Ideo timēdus est deus: quia ipse vi-
uificat 7 mortificat: q̄ est b̄ndictus in
secula seculoz. Amen.

Sermo q̄ntusdecim⁹ de iudicio
dei cōtra Senacherib nomē domini
blaffemantem.

I Andū 7 ineffabile nomē
dei sic viluit in ore ch̄risti
anoz: vt illō blaffemari
7 maledici ducat̄ quasi p̄
nibilo. Aperiūt nāq; multi fetidum

os in blaffemias impias creatoris
sui 7 irreuerentē sacrilegis buccis lace-
rant altissimā maiestātē regis regū
7 d̄ni āgeloz 7 hominū: p̄ q̄bus in
hoc sermone bene esse arbitrat̄ suz
iudiciū dei de promere cōtra Sen-
acherib blaffemātē: in illo si q̄dē specu-
labimur q̄z q̄ue sit peccatū blaffemia
et maledictio dei: de quo tria misse-
ria p̄ponimus cōtēplāda.

Primū dicit̄ supbie 7 violentie.

Qz^o maledictionis 7 blaffemie.

Qz^o punitionis 7 vindictę.

De supbia et fraude Senacherib
Regis.

Cap. p̄mū

i Nfaciabilis ē anim⁹ ābitozozū
quibus nec ipse mūdus totus
sufficere pōt: p̄ hoc in Senacherib:
de quo. 4. regū. 18. dicit̄ q̄ āno. 14.
regis Ezechie ascendit Senacherib
rex assirioz ad vniuersas ciuitates
Juda munitas: 7 cepit eas: tūc misit
Ezechias nūcios ad regē Assirioz.
Nico. de lyra dicit̄ q̄ Ezechias scies
populū sibi s̄bictum 7 Agacaz patrē
suū deū multipliciō offendisse: merito
timuit ne in vindictā dictoz malo-
z pmitteret̄ rex Assiriozum venire ad
destruōez ciuitatis Ihierl̄m vbi vi-
gebat diuinus cultus: de q̄ ipse erat
zelātissim⁹ quare nūcios misit dicēs
peccauit̄: reputans peccatum p̄ris suū
recede a me: 7 omne qd̄ imposueris
mibi feram. Prudenter in hoc egit:
q̄a vt dicit̄ Aug. li. 16. de ci. dei. c. 2.
In omnib; fere gēibus quodāmō
vox nature ista p̄sonuit vt Sbugari
victozibus mallent: q̄bus contingit
vinci q̄z bellica omniſaria vastatōne
deberi. Induxit itaq; rex Assiriozum

Ezechie tercenta talenta argenti: et
triginta auri: deditq; Ezechias omne
argentū qđ reptum fuerat in domo
dñi: et in thesauris Regis: et cū non
sufficeret: confregit valvas tēpli dei:
et laminas aureas qual ipse affixerat
ad decorem: et dedit eas Regi Assi-
riorū. dicit Ni. de lira: ex hoc accipit
argumentū qđ pncipes in necessitate
p conseruatōe rei publice pnt accipe
de thesauris ecclesie: naz vt dicit. 12.
q. 2. c. Aurum. Aurū habet ecclesia:
non vt seruet: sed vt erogat: fm vero
Mag. in hist. Accepta pecunia Rex
Assiriorū s; pacto in pace dimittēdi
regnū Ezechie: infideliter agēs: pa-
ctum nō seruauit: s; misit exercituz et
nūcios in Hierl'm ad terrēdū Eze-
chiam: vt territus redderet ciuitatez
et populus transferef in Assirios: et
cultus dñi de hierusalē auferret: qđ
nullo modo Ezechias fecit: s; restitit
et cōuocās populū exortatus fuit ad
defendēdū templū sandū et gentem
Quia hō in hoc ca. de regno Assiri-
oz fit mēso: ideo de illo cōsiderem⁹
tria.

Primo originem.

Secundo dilatationē.

Tertio terminationē.

De regno et monarchia Assiriorū
et pmo de ortu eius.

p Rimo cōsiderem⁹ regni Assi-
riorū originem: dicit Mag. in
histo. sup Beielim post capitulū de
morte Ihabae. Exortū est regnum
Assiriorū. 25. āno Saruch proauū ha-
brae s; Belo: qđ quidē intelligēdūz
est quātū ad regni iniciū. Nā Belus
p̄mus intrauit Assiriam et parū obti-

nuit in ea: sed eo mortuo: filius eius
Ninus vt refert Justinus et horos⁹
totā Assiriaz occupauit: et in regiōe
Assirioz edificauit ciuitatem quam
Ninive nominauit: āno regni sui. 49
q̄nquaginta autem ānis bella finiti-
mis intulit: qui dum deficiētem a se
oppugnat urbē: sagitta ictus interijt
et vt dicit horosius. li. i. Regū Assi-
riorū vsq; ad Sardanapalluz annis
mille centū sexaginta actū est: Irido-
rus. li. i. 4. etbi. Assiria inq̄e vocata ē
ab Assur filio Sem: qui eā regiōnē
post diluuiū p̄mus incoluit. hec ab
ortu Indiam a meridie mediā tāgit
ab occiduo Tigris: a septētriōe mōtē
Eucalum: vbi porte caspie sunt.

De magnificentia regni assiriorū
¶ Quando cōsiderem⁹ illū regni
dilationē: fuit enim regnū illū
āplissimū. de quo aug. li. 18. de ci. dei
2. c. ait. Duo regna cernimus longe
ceteris puentisse clariora. assiriorum
p̄mum: o einde romanoz: vt epibus
ita locis inter se ordinata atq; distin-
cta: nam quomō illud p̄us hoc poste-
rius: eo modo illud in oriēte: hoc in
occidēte surrexit. et infra s; dicit aug⁹.
quātū attinet ad p̄mū Impiū nullū
maius p̄mis tēporib⁹ qđ assiriorum
fuit: nec tam longe lateq; diffusum:
quippe vbi Ninus rex Beli filius vni-
uerlam asiaz que totius orbis ad nu-
meruz p̄tinet tertia dicit. ad magni-
tudinem hō dimidia repit vsq; ad
Libie fines subegisse tradit. Solis
q̄ppe Indis in p̄tibus orientis non
dnaba: quos tamē eo defūcto Se-
miramis vxor eius. est aggressa bel-
lando: ita factū est: vt qđēq; in illis

57
terris populi seu reges erant: Assirioꝝ
regno ditioniq; parerent: 7 quicqđ
impares efficerent.

De fine 7 terminatione regni assi-
riorum.

Ertio cōsideremꝝ regni assiri-
um terminatōz: fm. n. Mag.
in hist. scho. sup. 4. li. Re. c. de Ozia
Sub Ozia rege Iuda: terminata est
monarchia Assirioꝝ. Inā Sardana
pallus vltimus monarcha victus ab
Arbate medo: semetipsū cōcremauit
de hoc inqđ Iustinus li. i. Sardana
pallus fuit vltimꝝ rer Assirioꝝ omni
muliere corruptio: mollicie corpis: 7
lassiua oculoz oēs semias atecellēs
Sz hic dubitatur si tpe Ozie defecit
monarchia assirioꝝ: quō senacherib
erat rex Assirioꝝ. Inā post Oziam
regnavit Joathan: vt p. 4. regū. is.
c. 7 p. Joathan Agacz: et p. agacz
Ezechias: cuius tēpore Senacherib
rex erat assirioꝝ. Rendet Magist. in
hist. sup. 4. li. regū. q. post Sardana
pallū fuerunt reges assirioꝝ. siue mo
narchia: potentes vsq; ad sberuioꝝ
Ninive.

De blasfemia Senacherib.

Cap. secundum.

In viribus suis cōfidēs Sena-
cherib deū blasfemare: ac ma-
ledicere: ausu temerario psumpsit. qđ
qđdem fecit tribus vicibus.

Prima per rabfacen.

Secunda per eundem.

Tertia per suas litteras.

Prima vice blasfemauit deum p rab-
facen: vt. n. dicit. 4. regū. is. c. 37. ritū
faciens iusiurandū Senacherib: mi
st ad obsidēdū hierusalē Cartan 7

rabfacen euz exercitu valido: vocau-
erunt autem regē ad colloquiū 7 no-
luit exire. dicit Nic. de lyra qđ suēat
exptus frandē post solutioꝝ pecunie
ideo timebat de pditōe. Naz vt ait
vegetius li. 2. de re militari. frequē
tius cōuentōes pacifq; similitio cre-
dulis magis nocere qđ arma. misit
qđ Ezechias Eliachim pontificem et
Sobnam scribā: et Joachīm a cōmē
tarijs: 7 loquebat ad eos hebraice: 7
dicebat. Ezechia in quo confidis
vt audeas rebellare. Si confidis in
rege Egyptio inniteris baculo arun-
dineo. si spez ponis in deo tuo: nūqđ
vñ gentiū: 7 Israhel liberauerūt eos
de manu mea.

Secundo blasfemauit deū p p̄fatū
rabfacen. Inā cū loqueret audiente
populo Eliachim: 7 socij rogabāt eū
vt loqueret eis Siriace 7 nō iudaice
audiente populo: qui erat sup murū
ne. l. populus terreret ex v̄bis rabfa-
cen: 7 quia in v̄bis suis inēmiscerat
v̄ba blasfemie fm Nico. de lyra. Ex
hoc dicit hebrei qđ iste rabfaces erat
Iudeus natōe: sed derelicta lege cō-
uersus est ad gentilitatē. Magist. in
hist. dicit qđ erat Samarites. 7 qđaz
aiunt filium fuisse Ilaye qđ trāslerat
ad assirios 7 susceperat ritū gentiū.
Iste qđ rabfaces exclamauit etiaz ad
populum Dicit rex magnꝝ assirioꝝ
facite mecū qđ vobis vtile est. ne co-
medati stercora vestra 7 bibati. vrinā
vestrā. Egrediamini ad me. 7 vtini
ni bōis vestris. nolite audire ezechia
qđ vos decipit dicens. Dñs liberabit
nos. nūqđ liberauerūt vñ gentium
terram suā de manu regis assirioꝝ

7 multa alia referendo: ponebat in deo falsitatem 7 deceptionem: 7 saluandi impossibilitatē: populus autē tacuit 7 nihil respondit.

Quarto blasphemauit Senacherib deum: quando litteras ominatozias 7 terribiles misit Ezechie: Ut enim habet. 4. Re. 19. c. Reuerfus ē Rab facēs ad regem Assirioz post expugnationem Iobziam. Nam vt dicit Mag. in histo. Senacherib transiuerat ad Egyptum expugnandum vt triumphus rediret 7 euerteret hierusalem. Interim ꝑ misit litteras Ezechie in quibus inter cetera dicebat. Non te seducat deus tuus: in quo habes fiduciam: 7 plura alia scripsit in contumeliam dei: 7 vt puto sui omnes similia loquebāt spernētes 7 deridētes magnū deum 7 imortalem.

Quinto de tremenda plaga Senacherib 7 exercitus eius.

Cap. tertium.

n Ouit deus ferre blasphemias 7 cōtumelias irrogatas nomini suo: Sed contra Senacherib suosq; effudit iram indignationis sue. Ad qd̄ inuestigandū tria in ista pte cōsideremus.

1° Primo Ezechie zelum 7 orationē.

2° exercitus occasionem.

3° Senacherib pemptionem.

Quinto de zelo 7 oratione Ezechie.

primo consideremus Ezechie zelum 7 orōnem: cum enī ad ipsū reuersi fuissent illi quos miserat ad Rabfacen: nūciaissentq; vba illi⁹ blasphemie: scidit Ezechias vestimēta sua 7 opertus est sacco: lectis hō lris Senacherib: ascendit in domuz dñi

7 expandit litteras coram populo: alibi coram deo: 7 orauit dicēs. Dñe deus Israhel: qui sedes sup cherubin idest psides omni creature etiam angelice: tu es deus solus omniū regū terre: tu fecisti celum 7 terrā: inclina aurem tuam: 7 audi. i. effectū iusticie tue ostende contra Senacherib: qui misit vt exprobraret nobis deum videntē. Salua nos obsecro de manu ipsius. Tūc misit Isayā ad Ezechia confortans eum: 7 pñūciāns que vētura erant super Senacherib.

Quinto cōsiderem⁹ exercit⁹ occasionem. Postq; enim Senacherib venit de Egypto: 7 hierim obsedit nocte angelus dñi percussit in castris Assirioz cētum octoaginta quinq; millia. s. omnes robustos bellatores 7 pncipales exercitus: vt scribitur. 2. Paralipo. 22. c. Eūq; diluculo surrexisset Senacherib: vidit omnia corpora mortuoz. Dicit Nico. de lyra fm Ihebreos q; corpora fuerunt incinerata: v. armis 7 vestibus intactis ita q; populus Ezechie potuit de facili spolia colligere: 7 sine cadaueruz fetore.

Quinto cōsiderem⁹ senacherib pemptionem: q; timēs fugit cū decez viris tm̄: vt dicit hebrei 7 redijt in Iamue Cūq; adoraret in templo Isephath deū suū: Adramelech 7 Satafach filij ei⁹ percusserūt eū gladio: fugerūtq; in terrā Armenioz: 7 regnauit pro eo Assaradon fili⁹ ei⁹. Mag. in hist. vic q; indignati erāt filij maiores in patre: eo q; filiū minoz nātu psecrat eis in Regē: q̄a mag⁹ diligebat matre ipsi⁹ q; illoz. Et in hoc ostensus

est senacherib veteroz populo: quia
pictio filio:uz est reseruatus. Rabi
autem salomon asserit qd pncipes re
gni conturbati erant cōtra senache
rib eo qd filij eoz 7 amici erant mor
tui mō pdicto: ppter eius blaffemiaz
7 supbiā cōtra deuz Israhel: ppter qd
tractabāt de morte ipsi: qd cum ad
eius aures puenisset: intrauit tēpluz
dei sui: orās 7 pmittens qd si hoc pi
culū euaderet in ei: honorez duos fi
lios pdictos sacrificaret: qd euz illis
innotuisset: eū interfecerūt ne ab eo
interficerent. Neq; friuolā rē purād
est loqui Rabi salomon: de voto si
lios imolandū: quoniā dum pncies
idolatrie rotū pene mūdum inuolue
bat: hoc erat demonū malicia: vt ho
mines sacrificari sibi sagacissime pec
rarent. Declarat hoc Eusebius Idā
pbilij li. 4. de euāgelica ppe: ratione
vbi ait. Sentiliū adhuc vocibus: ad
deklarādā pscoz tempoz pestez vte
mur: que adeo animos hominuz in
uaserat: vt quasi demoniaci: 7 a pni
ciosis profecto spiritibus agitati: libe
roz sanguine scelestas placarēt & tra
tes: ita pater vnicum filiū: dilectam
mater filiā: demoni tanq; ouē sacrifi
cabāt. Ita genus hominū qd hūanū
esse natura cognoscit: ad furia ima
nēq; crudelitātē a demonib; impel
lebat: que ita se haberi nō apud bar
baros: & nō etiā apud grecos omnis
hystoria plena est. Naz 7 Rodij ho
minē saturno sacrificabāt: quam rez
magis tēporib; postea mitigare vo
lentes: mortis supplicio aliquē dāna
tum ad saturnia vsq; cōseruabāt quō
in ipso festo vitio grauātū imolabāt

In salamine & insula quaz ātiq; mī
mis tēporibus coroneā vocabāt vsq;
ad Diomedis tēpora. Agruale E
cropil filie homo cedebat postea &
in tēplo Palladis Agruale ac dio
medis. Unū enim triū fuit diomedi
homo imolabat: qd ab adolecētibus
ter circum aram ductus: tandem a sa
cerdote hasta percussus: 7 in rogo im
positus cremabatur: quā rē Diphilus
rex Cypri scelesti tēporib; ab homi
natus: nō hominē: sed bouē diomedi
sacrificari statuit: demon autē ille qd
fuerit non inuitus bouē p hōie susci
piebat. Ita nō multū interesse inter
imolationē hōis atq; bestie videtur
Manerbus autē hystoricus apud egyptios
in eliopoli hōies imolatos fuisse
in libris de pietate testat: quē morez
Amossis improbauit: sacrificabant
& Junoni tres in die: quos in dē
bāt si mūdi essēt quē admōz postea
vitali: cereos aut hōies offerri p illis
tres Amossis iussit. Dionysio etiam
omadio apud chios appellato homo
crudeliter disceptat sacrificabat. La
cedemonios etiā Apollodor; scribit
hominē Marti sacrificare solitos: et
phenices belloz: aut pestilentie cala
mitatibus amicissimos saturno sole
bant imolare. Sphilo etiā qd phenicū
hystoriā cōscripsit his & bis in primo
vitiē libro. more in dēt psc. in magnis
calamitatib; atq; piculis fuisse: vt cū
uitari. aut gētis pnceps dilectissimū
ex liberis vlcēscenti demoni quasi re
dēptōis pmiū traderet: 7 sic traditū
mistice in gular et. Dionysij; ēt alicar
naseus vir romane hystorie ac italice
peritissimus huius sceleris testis est

qui in libro de antiquitate Italica.
Iouem et Appollinē quoniam decima
dominū imolata nō fuerat magnas
Italīs calamitates indurisse his ver
bis scribit. Nullus in arborib⁹ fruct⁹
ad maturitatē vsq; pmanſit: s̄ in ma
turi oēs defluebant. nec spīce semine
replebā: nec herbe pecorū sufficiētes
germinabant: fontes quoq; ipsi alij
bibi non poterant. alij estatis tēpore
deficiebant: et aut mulieres abortuz
patiebantur. aut nati pueri manci et
dilepti erant. Cetera q̄ hominuz
multitudo egrotatōne ac morte cre
būis q̄ solebant vetabant: et plura
alia cōmemorat Eusebius. que bre
uitatis cā dimittimus: q̄bus apparet
q̄ Rabi Salomon roabilem causā
adduxit: quare filij Senacherib in
patrē manus extēderūt. Ifacta sunt
tamen omnia ex dei iudicio: q̄ sic vl
tā voluit iniquitatē Regis blasphem.
Sed et hodie christiani in hoc quō
errāt: q̄ de deo turpis loquūt: illūq;
suis buccis maledicis lacerant: cum
tū oēs obligent deū cū laude et reue
rentia nominare. Nā si falsos deos
romani ita venerati sūt: vt nihil tur
pe d̄ ipsis loq̄ liceret: q̄to maḡ nos
deū hū et immortalē honorare debem⁹
Audite diligenter o xpiani lauacro
sacri baptismati. regnati: q̄d Eusebi⁹
Daphilij li. z. de euāgelica p̄patione
scribit. Romani inquit. p̄be intelligē
tes fabularum signēta spreuerūt: q̄d
ab alicarnaseo dionysio cognoscere
poteris: qui in. z. vetuste romanorū
hystorie res gestas Romuli enarrās
sentētiāz quoq; illius viri de dijs his
v̄bis ostēdit. Nō igrāuit q̄a diligētē

cotidie leges: et de bonis reb⁹ cōtētio
et militaris exercitatio optimā ciuita
tē cōstituūt: quaz rex magnā curaz
adhibuit: a cultu deoz incipiēs tēpla
igif lucos aras simulacra formas et
simbola vtutes beneficia: que a dijs
hōibus collata sūt cerimonias ac ce
leberrimas solēnitates: q̄b⁹ dii cultū
gaudent: et dies festos: ceteraq; sic cō
stituūt: vt optime grecoz rei publice
res Romana cōferri possit: fabulas
autē que de dijs tradūt turpes atq;
inuiles cristimās: nec solū dijs: sed
neq; probis hōib⁹ dignas cūctas eie
cit ac psuasit: vt optime de dijs Ro
mani: et existiment et loquēt. Nullū
.n. op⁹ immortali nāe indignū illis at
tribuit. hec ibi. O q̄ta cōfatio igitur
xpianoz q̄ deū pditōrez impiū acce
ptatoz q̄ psonaz improbe accusant:
aliaq; inhōesta pferūt in cōtumeliāz
ei⁹. Nō sic impij: nō sic b̄ndicite et no
lice maledicere: quatenus liberz nos
ipse ab omni malo: largiēs in hoc se
culo suā gratiā: et in futuro gloriā
sempiternam. Amen.

Sermo sextusdecimus de iudicio
dei contra Nabuchodonosor super
bientem.

I Upboz colla deus om
nipotēs potētē vtute cal
tare cōsuevit: neq; vllus
vnq; inuēt⁹ ē tā diues et
magn⁹ qui effugere potuerit manū
ei⁹. ē de s̄ exēplū Nabuchodonosor
reḡ babilōis q̄ p elatōe sua hūiliat⁹
fuit a deo et pūnit⁹ flagello singlarī
idcirco vt amoueamur ad timendū

sep deum: statui in hoc sermone de iudicio dei contra Nabuchodonosor superbientem dicere: de quo et tunc tria misteria contemplantur.

Primū dicit supbe elationis.

Secundū acerbe punitōis.

Tertiū fruduose emendatōis.

De superbia Nabuchodonosor.

Cap. primum.

b Et est prosperitatis temporalis editio: ut ingratos hōies dei bñfactoris sui faciat obliuisci. Si qdē Nabuchodonosor a deo blimat⁹ in regnuz post multas gloriosas victorias: et Judeoz captiuitate: cōt deuz ceruicem erexit: factusq; est superbus elatus et presumptuosus: qd maxime monstrat in tribus.

Primo in statue erectione.

Secundo in pueroz cōdēnatōe.

3° in suisq; cōsuetudinibus et p̄sūptōe.

De statua Nabuchodonosor.

p Primo apparet supbia Nabuchodonosor i statue fabricatōe vbi tāto grauius deliquit: q̄to ātea magnalia dei sibi fuerant predicata et reuelata. Nā vt dicit Daniel. z. c. āno regni eius secūdo visioez hūit d̄ statu q̄tuor regnoz et monarchiaz in statua mirabili que sibi supnāliter fuit ostensa: qd non ab re factum est nam vt dicit hierony. Vidit Rex impius somniū futuroz: vt int̄p̄tate sancto qd viderat deus glōrificet: et captiuoz deozq; in captiuitate hūit tūm sit grande solaciū. hec ille. Cū hō omnes sapiētes babilonis essent restitū: vt dicerent qd ipse viderat eo q̄ a mente sua recesserat: et qd visio significaret. Sui omnes dei virtutez

sibi nūciabāt dicentes. Sermo quē tu rex queris grauis est: nec repitur q̄sq̄nā qui iudicet illum exceptis dñs quoz cū hōibus non est cōuersatio. vbi hieronymus ait. Constitit magi consitent arioli: et omnis scientia secularis litterature p̄scientiā futuroz non esse hōis: sed dei: ex quo p̄batur p̄phetas dei spū locutos: q̄ futura ce cinerunt. hec hierony. Tādē volente deo: Daniel somniū et interpretatōez aperuit. Tunc Nabuchodonosor cecidit in faciem suam: et Danielē adorauit: et hostias et incensum precepit vt sacrificarent ei. hic hierony. dicit. Non tam Daniele: q̄ in Daniele adorauit dñs: qui misteria reuelauit ideo dixit danieli. Vere deus vester deus deozū est: et dñs regum et reuelans misteria. Verūtāmē vt hieron. refert. Velox obliuio v̄tatis: vt qui dudum seruū dei quasi deum adorauerat: nunc statua sibi fieri iubz: vt ipse adoraret in statua. scribit nāq; z. c. Daniel. q̄ fecit statuā aureā: altitudie cubitoz sexaginta: et latitudie cubitoz sex: et posuit eam in campo duran: p̄uincie babilonis. Dicit in. de lyra. q̄ per supbiam p̄pter monarchie adeptiōem voluit sibi vsurpare honorem diuinū: et ideo fecit statuā in qua adoraret. Simile legitur de Hayo impatore: q̄ vt dicit Ioseph⁹ is. antiq̄tatu. Hic statuam suā per totum impium suā: vt in ea adoraret. addit Nico. de lyra q̄ altitudie statue Nabuchodonosor copuratur eum base: super quam erat posita: et q̄ statuam tantum exterius erat deaurata: quia non est credendum q̄ sibi

q̄ sibi fuerit tāta moles auri: vel forte interius erat concaua. Sed ego nō reputo impossibile aut satis difficile: statua que erat sup̄ basim fuisse tota de auro cōpactā: si vera sūt que Vincēti tradit in speculo historiali de Basilica Regis: quē sup̄auit. Alexāder magnus: hāc utiq; describit cū colūnis aureis solidis. in gēti grossitudine numero triginta: pietes quoq; laminis aureis: grossitudinis digitalis: opti erant vinea solida ex auro cūz solijs ⁊ racemis cristallinis distinctis smaragdīs. Talami ⁊ cubi cula omnia margaritis ⁊ carbūculis ornata erant. Sic potuit ex auro fabricari statua Nabuchodonosor. Et q̄a dicit textus q̄ posuit eaz in capō Duran puincie Babilonis. Notādū hic q̄ Hiero. sup. ii. c. 11 aie ait sic. babilon est metropolis Saldeorū: cui⁹ muri sexdecim millū passūū erāt: p̄ quadrum ab angulo in āgūtū: qd̄ ē simul sexaginta q̄tuor millia passūū. Ibiq; erat turre in altitudine trium millium passūū. De hac babilone sic scribit Isidorus li. i. c. 11. ethimo. Prim⁹ post diluuiū in Embroth gigas Babilonem urbem Mesopotanie fūda ut hanc Semiramis Assirioꝝ Regina āpliauit. Verūtū vt refert ipse Isidorus li. i. c. 11. ethimo. babilonie regionis caput babilon urbs est: a qua ⁊ nūcupata tātū nobilis: vt Caldea ⁊ Assiria ⁊ Mesopotania in eius nomen aliqñ trāsuerint: ⁊ hoc non est incōueniēs: vt tota puincia babilonia nūcupet. Sz hic dubitat adhuc quare Daniel q̄ erat fact⁹ Regi familiaris nō p̄hibuit eū a tali infamia. et

rūdet Nico. de lyra: q̄ forte erat abiens in aliqua pte regni: aut erat infirmus: vel vidit Regē obstinatū.

De pueris missis in caminū ignis ardentis.

f Secūdo apparet sup̄bia Nabuchodonosor in puerorū cōdē natōe. Nā cū edicto publico statuisz vt oēs uenirēt ad dedicatōz statue illāq; adorarent: ⁊ q̄ cōtrariū faceret mitteret in fornacē ignis ardentis. cū maxima multitudo Regis precepto peret: Sidrach Misach ⁊ abdenago Iudei scelus id facē recusarūt: quos Chaldei inuidia moti accusauerunt. Tunc in Nabuchodonosor in furore et ira p̄cepit vt adducerēt corā eo: q̄ cū statim fuissent adducti: dure arguit eos nabuchodonosor: q̄a suū p̄ceptū nō implestet: neq; penā cōminatoriā timuissent addēs. Et q̄s est de⁹ qui vos cripiat d̄ manu mea. S fides ad mirabilis illoꝝ iuuenum. I nuidia corda. Cōfidētia omni p̄sumptiōe carēs nō fuerūt territi: imo audēter respōderūt. Deus doctet quē colim⁹ pōt eripe nos de camino ignis ardentis: ⁊ de manib⁹ tuis o Rex liberare qd̄ si noluerit. Notū tibi sit Rex: q̄a deos tuos nō colim⁹: ⁊ aureā statuā quā erexisti nō adozam. Tūc Nabuchodonosor p̄cepit vt succēderet fornax in septupli plus q̄ succēdi cōsueuerat ⁊ viri. fortissim⁹ d̄ exercitu suo iussit vt ligatis pedib⁹ Sidrach misach et abdenago: mitterent eos in fornacē ignis ardentis. Unde igitur ⁊ vestib⁹ suis induti p̄iecti fuerūt in fornacē. Succēdebat aut fornax nupta dicit Nico. de lyra. in nupta ē genus

bituminis inuentum circa babilonē
 7 maxime nutrit ignē: s̄m alios sunt
 ossa oliuaz arefacta cum amurcha.
 Porro viros illos qui miserunt Si
 drach misach 7 Abdenago in forna
 cem: interfecit flāma ignis. Ipsi h̄o
 soluti ibant in medio flāmaruz illesi
 laudātes 7 b̄ndicētes deū. post igit̄
 flāmaz diminitioez: videns Nabu
 chodonosor suos adustos: 7 pueros
 sup punas gaudentes: et quartuz q̄
 erat āgelus habentē speciem filij dei
 p̄pter irradiationez vult⁹ in corpore
 assūpto: accessit ad hostinz fornacis:
 7 dixit. Sidrach Misach 7 Abdena
 go: serui dei excelsi viui. Egredimini
 7 venite. Statinḡ egressi sunt Si
 drach Misach 7 Abdenago: de me
 dio ignis: 7 obstupescētib⁹ cunctis
 dixit Nabuchodonosor. Benedic̄tus
 de⁹ Sidrach Misach 7 Abdenago:
 q̄ misit angelū suuz: 7 eripuit seruos
 suos: q̄a crediderūt in eo. 7 infra. A
 me q̄ positum est hoc decretum: vt
 quicūq̄ locutus fuerit blasfemiā cōt̄
 deu Sidrach Misach 7 Abdenago
 dispereat: et domus eius vastet̄. h̄o
 nozaui autem ipsos pueros: 7 p̄mo
 uit in prouinciā Babilonis.

¶ De p̄sumptōe Nabuchodonosor Regis.

tertio apparz supbia Nabucho
 donosor in suiipsius cōfidētia:
 7 p̄sūptōe. Inā cū visioez hūisset de
 arbore magna: vt dicit̄ Danielis. 4.
.c. Cuius altitudo p̄tingebat vsq̄ ad
celum: 7 aspect⁹ illius in omnē terrā
7 rami eius pulcherrimi: 7 fruct⁹ ei⁹
nimius: 7 esca omnīū in ea: 7 s̄btus
eaz habitabāt bestie agrī: 7 in ramis

eius cōmorabāt aues celi: dixissetq̄
 Daniel. Arbor ista tu es: q̄ magnifi
 catus es: 7 inualuisti: et magnitudo
 tua creuit 7 puenit vsq̄ ad celum: et
 potestas tua in terminos vniuerse
 terre. h̄utamē vidisti factū descendere
 de celo 7 dicere. Succidite arborem
 7 dissipate illā. Attamē germē radi
 cū ei⁹ in terra dimittite: 7 vinciat̄
 ferro 7 ere in herbis foris: 7 roze celi
 cōsp̄gat: 7 cū feris sit pabulū ei⁹: do
 nec. 7 t̄pa cōmutet̄ sup eū. hec est in
 terpretatio. Eicient te ab hōib⁹ 7 cū
 bestijs ferisq̄ erit habitatio tua: et fe
 num quasi bos comedes et roze celi
 infunderis. Septē. q̄toq̄ t̄pa muta
 bunē sup te: donec scial q̄ dñet dñs
 excelsus in regnū hominū. 7 cuiūq̄
 voluerit det illud: q̄d aut̄ p̄cepit: vt re
 linqueret̄ germē radicū ei⁹. i. arbori.
 regnum tuū tibi manebit: postq̄ co
 gnoueris ptātem esse celestē. q̄ob̄rē
 cōsiliū meū. Rex placeat tibi: 7 p̄c̄a
 tua elemosinis redime. Post omnia
 ista deambulādo in aula Nabucho
 donosor cepit cogitare de visione et
 h̄bis Danielis: 7 confidens in seipo
 dicebat. Nonne hec est Babilon ci
 uitas magna: quam ego edificauī in
 domū regni: in robore fortitudinis
 mee: 7 in gloria decous mei. quia. s.
 ipse Babilonē āplauerat nō q̄ p̄nci
 palit̄ edificasset. Reputabat q̄ vidit̄
 Danielis quasi trufaticuz 7 minime
 pōderādūz. Nota hic quia Hierony.
 super isto passu dicit q̄ nabuchodo
 nosor in p̄ncipio acceptauit h̄ba da
 nielis 7 elemosinas multas fecit. id
 circo ad mēse. iz. oilata ē in eū s̄tētia
 Sed quia postea ambulans in aula

110

a

gloriāter dicebat. Nonne hec est Ba-
bilon zc. bonū misericordiē perdidit
malo superbie.

**De flagello quo puniuit de' Na-
buchodonosor.** **Cap. 2.**

Lupēda sunt que legūt de pu-
nitione Nabuchodonosor. nā
vt sequit̄ in textu Danielis: cū adhuc
esset sermo: de quo lupius narratū ē
in ore regis: vox de celo ruit. Tibi di-
cit̄ Nabuchodonosor i Rex. regnuz
transiit a te: ⁊ ab hominib' te eiciēt:
⁊ cū bestijs ferisq; erit habitatio tua
fenū quasi bos comedes: ⁊. 7. tēpora
mutabūt sup te: donec scias q' dñes
excelsus in regno hominū. Eadem
hora sermo cōplet' est sup Nabucho-
donosor. **Hic queri solet vtrū ista de
Nabuchodonosor posita vā sint. Et
circa hoc tres inueniūt opiniones.**

**Prima eoz qui dicūt q' ista mystice
sunt intelligēda.**

**Secunda eoz qui dicūt q' fuit mu-
tat' in bestia.**

**Tertia eoz qui asserunt q' fuit mu-
tatus quasi in bestiam.**

**Prima est opinio eoz qui dicunt q'
ea que de Nabuchodonosor legunt̄
mystice nō literalit̄ sunt intelligēda.
Dicunt q' h̄m Nico. de lra: q' hec ē
methaphora de diabolo: qui in fine
seculi psequet̄ maiorē gloriā q̄ āgeli
q' nō peccauerūt: h̄ hoc falsum est: q̄
peccatū diaboli est irremissibile. 2^a
opinio est eoz q' dicunt: q' vā sunt
etiaz literalit̄ que scribūt de Nabu-
chodonosor: ⁊ qd fuit mutat' in be-
stiam. Sic videt̄ dicē Joseph' cōtra
que dicit nico. de lra q' lz veraciter
narrat h̄storiam veteris testamēti: tū**

qñ vult exponere aliquā turpiē defici-
sicut de nuditate Ade in statu inno-
centie dicit: q̄a n̄ erubescēbat: ⁊ rōem
assignās addit: q̄a Adā tūc vivebat
simplicitate bestialit̄: sicut pueri ante
vsum rōis nō erubescūt de sua nudi-
tate: sed hoc est falsum: q̄a sic p pccm
meliorat' fuisset status pmi hōis: q̄a
post adeptus fuisset vsum rōis. sic
in pposito. **Sed cōtra hoc posset q̄s
inducere textū Augustini ad Boni-
faciū: q' ponit. 17. q. 4. c. 11. Dicit. Na-
buchodonosor in q̄t regē intēde: qui
causa supbie de homine in bouez est
mutatus: atq; a regno suo profugus
recedens nō āte regnū recepit: q̄s cō-
uersus deū pdicauit. Possūm' rñdē
q' Aug. loq̄t sic: q̄a vt bos pascebat̄
feno: ⁊ nō q' realiter fuerit in bouez
conuersus. Ideo tertia opinio cōior
⁊ vā est h̄m Nico. de lra: q' h̄storiam
vā ē literalit̄: ex qua colligit̄ q' Na-
buchodonosor pdidit vsum rōis p
amentia: ⁊ sic factus est quasi bestia
q̄a vita hōis nō differit a bestiali vita
nisi p vsum rōis h̄m illud Aristo. i.
ethi. Multi qdē omnino bestiales vt
dent esse pecudū vitā eligētes. Et
q̄busdā duz ac difficile videtur quō
Nabuchodonosor nutrit' in delicijs
potuit taz viu vsci feno ⁊ herbis. et
quō absq; vlla laceratione corpis sui
inter bestias vixerit. **Et Hiero. rñdet
sic. Quid mirū est si ad ostēdēda po-
tentia dei ⁊ humiliādā regū supbia
hoc dei iudicio sit patratū. Nico. de
lra dicit q' furia hōis deordinat
⁊ q̄si bestialit̄ facit. ⁊ ex h̄ seq̄t̄ q' aliq;
sunt possibilis ⁊ delectabilia q' āte n̄
erant ppter transmutationē nature.****

sicut mulieribus pgnatib⁹ carbones
 vel terra fit cibus delectabilis: ppter
 nature deordiatōez: que tñ cis alias
 sunt abhominabilia. furiosi etiam cū
 bestiis cōtrahūt familiaritatez ppter
 quādam assimilatoez ad eas: et ppter
 hoc bestie nō deorabant Nabucho
 donoz: sicut expimento habet: q
 canes ferocissimi non nocent fatuis
 naturaliter vel amentibus. Sed ad
 hoc querit̄ quare nō fuit ligatus et
 verentus. Rñdet Nico. de lyra: q̄a
 infirmitas fuisse aggrauata et hōies
 sui sciebāt p reuelatōem Danielis: q
 in campis nō moreret̄ s̄ in regnum
 finaliter restitueret̄: ex quo regnum
 fuit illo tempore gubernatuz p pñci
 pes: et maxime p danielē: q̄ diligebat
 Regē: et q̄a p Danielis reuelationez
 sciebant regē restituēdū: ideo nullaz
 aliū audebāt interim statuē: ne Na
 buchodonoz postea restitutus pu
 niret eos tāq̄ reos criminis lese ma
 iestatis: vel fili⁹ eius Cuilmorodach
 pro illo tpe regnavit et postea cessit
 patri.

a **De fructuosa pñia Nabuchodo
 noz.**

Cap. 2.
 Restolat benignitas dei pec
 catores: quos qñq̄ flagellat:
 vt si tādē ad pñiam redire velint:
 illos misereatur. Ideo Nabuchodo
 noz ad se cōuersuz et humiliatū nō
 spreuit: imo misericordie sue sinuz di
 gnatus est ei apire: et licz in textu Da
 nielis nō sint posita que sequunt̄: tñ
 q̄a Hag. in hist. illa recitat: non est
 visum supflū in hoc loco inferē: vt
 sic melius intelligam⁹ fructū emēda
 tōis eius. refert igit̄ Hag. in hist. q̄

nabuchodonoz nō corporis muta
 tionē: s̄ mentis alienatōez passus ē:
 et ablatu est ei vsus lingue: et herba
 data ē in cibuz: et videbat sibi q̄ bos
 esset in ateriorib⁹: et leo in postero
 rib⁹ fm misterii tyrānoz: q̄ in pma
 etate voluptatib⁹ dediti: et cervicoss
 iugo Belial s̄dunt. In fine ho inter
 ficiunt diripiunt et conculcāt. Multi
 quoq̄ egrediebāt et videbant eum.
Solus Daniel nō egrediebāt: quia
toto tempore alienatōis eius orōni
p eo vacabat: et ad preces ei⁹ ani. 7.
 quos totidez dñs dixerat tpa in. 7.
 mēses cōuersi sunt: in q̄bus 40. dies
 infaniā patiebāt: et p alios 40. reuer
 sus ad cor hōis: flebat et supplicabat
 deo: adeo q̄ ex nimio fletu oculi ei⁹
 vt caro facti erāt: et itez p alios. 40.
 dies etebat in infaniā: donec septē
 mēses cōpleret̄. Post quos reuocat⁹
 est: nō tñ regnavit statim: sed statuti
 sūt p eo septē iudices: et vsq̄ ad finē
 septē anoꝝ pñiaz egit: panē et carnes
 nō comedit et vinū nō bibēs legumi
 nibus utebat et herbis iuxta cōsiliuz
 Danielis. Et hac pñia ppleta regna
 uit itez et bñdixit altissimū. et hz M.
 de lyra mortuus est in statu salutis.
Ideo dicit Aug. 22. q. 4. c. nabucho
donoz. q̄ pñia eius fuit fructuosa:
 Illius igitur exemplo studeamus: et
 nos peccata nostra corrigere: vt sic p
 ticipes fieri valeamus eterne vite in
 qua vivit gloriosus deus: p omnia
 seclā seclōꝝ Amen.

no

**Sermo decimusseptimus de iudi
 cio dei contra Antiochū in iudeos
 senientem**

9

Experiū hōies q̄ omni
clemētia deposita: feris
ac beluis crudeliores exi
sunt. Quid nā de An
thiocho dicemus imanissimo Rege
qui Iudeos acriter est psecut⁹: utiqz
vt patebit oēs bestias crudelitate sua
antecehit. Cōtra quē deus iust⁹ vin
dictā suā exercuit illūqz tādem humi
liauit atqz puniuit. idcirco in hoc ser
mone de iudicio dei cōtra āthiochū
in Iudeos seuiētē dicem⁹: cōtēpla
bimurqz moze nostro tria misteria.

Primū dicit feritatis.

Secūdu penalitatis.

Tertium generalitatis.

De crudelitate Anthiochi.

Cap. p̄mum.

Quā ferus atqz crudelis Anthi
ochus extiterit in hoc misterio
aperiēdū ē. 13 Iho. 22. q. 19. dicit
qz differētia est inter seuitiā ⁊ crude
litate: quoniā pp̄ie seuitiā dicit h̄m
qz aliqz in penis inferendis nō cōsi
derat aliquā culpam eius qui puniē
sed solū hoc qd̄ delectat in hominū
cruciatu. Crudelitas h̄o attendit cul
paz in eo qui puniē: s̄ excedit modū
in puniendo: vñ crudelitas differt a
seuitiā: sicut malicia hūana a bestiali
tate: vt p̄z. 7. ethi. hūita mē large pōt
crudelitas nominari p̄p̄ritudo vo
luntatis ad effundēdū sanguinē hu
manum. Et sic fuit crudelis ⁊ feralis
valde Anthiochus: qd̄ p̄z tripliciter.

Primo in hierusalē captione.

Secūdo in rabida ordinatōe.

Tertio in matris et filioz occisione.

De multitudine interfectorū ex
iussū Anthiochi.

Primo apparet crudelitas An
thiochi in hierusalē captiōe. vt
enim scribit z. Machabeoz. s. c. pro
fectus Anthioch⁹ ex Egipto effera
tus animo ciuitatē hierl̄m armis ce
pit. Iussit autē militibus interficere.
nec p̄cere occurrantibus: ⁊ p̄ domos
ascēdētes trucidare. / Isiebat ḡ cedes
iuuenū ac senioz muliez ⁊ natozum
ext̄minia h̄ginūqz ⁊ puuloz neces.
/ Erant autē toto triduo octoaginta
millia interfec̄ti: nō minus aut̄ venū
dati. / Nota hic p̄pterea: q̄a omnia an
thiochi gesta ex libris Machabeozū
sumūqz Hierony. in argumento in
libris Machabeoz ait. Machabeoz
liber 13 nō h̄eat in canone hebreoz
tñ ab ecclesia inter diuinū librozū
ānumerat̄ h̄storias. In sup̄ aduertē
dum qz de⁹ bñdiā p̄mittebat p̄lm̄
sic turbari. p̄t̄ exerceb̄tes iniquitates.
/ Nam vt dicit̄. i. Machabeozū. i. c. in
diebus Anthiochi ext̄ere ex Irahel
viri iniqui: ⁊ edificauerūt Signaliū in
Hierosolimis h̄m leges nationū: et
fecerūt sibi p̄p̄ucia: ⁊ recesserunt a te
stamento sancto ⁊ iūcti sūt natiōib⁹.
De alijs interfec̄tis.

Secūdo apparet crudelitas An
thiochi in rabida ordinatione
/ Nā expoliāuit ⁊ p̄phanauit templū
⁊ reuersus Anthiochiā: misit quēdā
p̄ncipez Apolloniū nomine cū exer
citu viginti duoz millū: q̄ discurrēs
p̄ ciuitatē: in gētē multitudinē penis
⁊ infecit. / Nō multo p̄ misit quēdā
Antiozenū: q̄ compelleret Iudeos:
vt se transferret a patrijs: et dei legi
bus: ⁊ eos q̄ nollēt trāsire ad institu
ta gentiliū interficeret. / vne mulieres

rei nobis aptissime pandit. De ipsi
q̄ penalitate in hoc secūdo capitulo
erit differendum: de quo tria consi-
deremus.

Primo plagam.

Secūdo noticiam.

Tertio penitentiam.

Primo cōsideremus Anthiochi
plagā: vt. n. scribit. 2. Macha.

9. c. Cū rediret de Perside et frigia
spirans animo cōtēdit Hierosolimā
redire: illāq; delere funditus: dicens
velle illam cōgerē sepulchri iudeorū
esse factū. Sed qui vniuersa aspicit
dñs: percussit eū insanabili plaga: ap-
prehenditq; eū virus dolor viscerū:
et amara intestinorū tormēta in super
contigit illū in impetu eū de curru
cadere et in graui collisione corpōis
membra verare: facteq; sunt carnes
eius h̄mibus scaturientes: et fetore
nimio vulnēz grauabat exterioris.
Et q̄ pauloate sydera celi cōtingere
se arbitrabat: eū nemo poterat p̄p̄
intolleratiā fetoris portare.

Secūdo cōsideremus Anthiochi
noticiā: vt ait Erezo. Oculos quos
culpa claudit: pena aperit. Ideo sic p̄
cussus Anthiochus cepit ad sui agni-
tionē venire: nō valēs et ipse suūpsi
ferre fetore: p̄iter et dolorē. dicebatq;
Justū est s̄ditū esse deo: et mortalez
nō paria sentire de deo.

Tertio cōsiderem⁹ Anthiochi pe-
nitentiā. In tot vicijs veratōib⁹ An-
thioch⁹ penitentiā egit: s̄ infructuosa
q̄a vt dicit Bonauetura in. 4. di. 14.
Dolebat de peccatis suis: non p̄pter
diuinū amorē: sed p̄pter penā quam
sibi p̄pter sua delicta iminere conspi-

ciebat. Ideo dicit tertus. 2. Macha.
Verbis orabat autē sceleris vñm:
a quo non erat misericordiā consecu-
turus: et ciuitatē ad quā festinās ve-
niebat: vt eam ad solum deduceret
optabat liberam reddere: et Iudeos
equales Atheniēsisbus factūz pollice-
bat: p̄mittēs ad huc templū: qđ dñs
expoliauerat: ornaturū optimis do-
nis: et multiplicatur sacra vasa: et Iu-
deum esse futurū. Namē cū a deo nō
acceptaret oratio eius: homicida et
blaffemus: pessime percussus p̄gre
in mōtib⁹ miserabili obitu vita sū-
ctus est.

Ode gñali punitione hominū cru-
deliū: qui qualia fecerunt: talia passi
sunt.

Cap. tertiu
Rudeliū hominū culpā inuē-
tus est de⁹ gñaliter: vt in pla-
ribus adeo moleste tulisse: vt crude-
liore p̄ea eos acerbissime macauerit
Nec solū Anthiochus p̄ crudelitate
punitus est: s̄ et etiā quasi innumeri
sui similes: exterminati sunt de terra
viuentium. Idcirco in hoc misterio
adducemus q̄ plurimū exempla: vt sic
dephendamus gñaliter crudelitātē
erosam deo: qui cū sit natura miseri-
coris et pius: aduersus crudeles tamē
efficit durus et rigidus. Scribitur q̄
Judicū. i. c. qđ Adombebeth crudelis
captus a Iudeis in bello: cessis sūmi-
tatibus manū eius atq; pedū dixit
Septuaginta Reges āputatis sūmi-
tatibus manū ac pedū: colligebant
s̄b mēsa mea ciborū reliq̄as: sicut feci:
ita reddidit mihi de⁹. De Ciro rege
crudeli refert Justin⁹ qđ postq̄ ado-
lescentulū filium Thamiris Regine.

Massagetarum cum tertia parte copiarum
deceperunt: simulato metu: quasi fugientes:
et instructa castra vino epulisque dese-
ruisset: infeceruntque a matre thamiri
superatus: ita quod ducenta millia partium
simul cum Rege deleta fuere: et tunc
cladis nec nuncius superfuit. Ipsiis ca-
put appetatur in utrumque humano san-
guine plenum iussit Regina confici di-
cens. Sacia te humano sanguine quem
zo. annis sitisti. Narrat Suetonius de
percursoribus Cesaris: quod nullus fere
triennio superuixit: nullusque natali morte
obijt: nam pars naufragio: pars prelio
defuncta est. Quidam se illo pugione
quo Cesar vulnerauerat occiderunt
ut apte monstraret: cedere illam nec deo
nec hominibus placuisse: viginti namque
et tribus vulneribus confossus Cesar
occubuit. anno. 56. etatis sue. Nero
6. Romanorum Imperator: qui ut scribit
Plinius. lib. 7. de naturali historia.
Natus est primis pedibus de crude-
lissimus ac viciosus valde fuit. post
multa facinorosa audiens Sergium
Salbam a militibus in hispanijs: ubi
proter erat: Imperatorem electum: hinc Sue-
tonium tribunos et centuriones de fuge
societate temptauit: et nullum hunc sibi
consentientem nocte misit pro amicis et nil
sibi renuntiabant ab aliquo: ipse cum
paucis hospitibus singulorum adijt: hinc
clausis omnium foribus nullo rudente
in cubiculum recessit. Rescissit deinde pro
custorem cuius manu ipse periret. sed
nemine reperto. ego inquit nec amici
cum habeo nec inimicum. et accurrit
ut se precipitaret in Tiberim. hinc reuoca-
to impetu: cum iam nox iret in dies
equum ascendit quatuor solis comitum

73
tibus. deinde cum ad diuerticulum ventum
esset circa quartum milliarium dimissis
equis pro vepres et arundines semitam
agere nec non strata sub pedibus veste
ad proximam villam euasit: diuertitque
in puulam casam. et cum fames et sitis
eum inuaderet sordidum panem sibi ob-
latum spreuit. bibit tamen aliquotulum aque
tepede inter moras precepit se hostem
a Senatu iudicatum. et queri ut puni-
atur more maiorum. Interroganti quid
id pene genus esset cum diceretur hinc
Eutropium nudum hominis cervicem furce
inseri pro publicas vias duci et corpus
virgis ad nece cedi. et de saxo precipi-
tari ceteritius duos acutos pugiones
arripuit. orauit ut aliis se ad mortem
capescendam inuaret extemplo iam pro-
pinquabant equites quos pro clamorem
propinquos sensit quibus preceptum erat
ut eum viuum traherent. quod ut sensit
ferrum iugulo apposuit ad quartum
ab urbe lapidem. et cum semianimus
adhuc esset irruenti Centurioni. et
penula ad vulnus posita in auxilium
se venisse simulati. quod sero dixit nero
et hec est fides et in hac voce defecit
22. anno etatis. et anno. 14. Imperator hinc
Horatium et Eutropium. Domicianus
Imperator propter suam crudelitatem iusto
iudicio dei a cubicularijs suis septem
vulneribus occisus est anno etatis. sue
45. ut diximus in sermone de cogni-
tione superbie. Legitur de Agensozico
Rege qui fuit arriana heresis infector
et pro hispaniam et Africam persecutus est
christianos et multos martires fecit. et
confessoribus linguas abscidit. qui ut
Isidorus narrat abscissis linguis prope
de loquebantur. ut etiam ponif. C. de

officio p̄fecti p̄torio Africe q̄ tãdem
cũctis effusis viscerib⁹ mirabilē vitã
finiuit. **P**riatus crudelis in multas
incidens calamitates seipsū occidit.
Judas impius despat⁹: laqueo se su
spēdit. **H**erodes ascalonica q̄ innocē
tes occidi fecit: p̄ tãtã cedē puuloꝝ
suspectos hñs filios. **A**lexandrū. scz et
Aristobolū: vt dicit **Mag. in hist. sch.**
quasi eū interfici parassēt vt ipsi re
gnarēt illos occidi fecit. **S**eptuagesi
mo x̄o āno etatis suæ in quissimam
egritudinē cecidit: **N**az febre valida
purigine corporis colli cōtinuis tor
mētis: pedū inflatōe: v̄mescētib⁹ te
sticulis intollerabili fetore crebro ha
nelitu: 7 interruptis suspirijs torque
bat. a medicū x̄o in oleo posit⁹: inde
quasi mortuus est ablat⁹. **S**ciēs autē
Iudeos euz gaudio mortē suã expe
ctare: nobiliores viros ex omni iudea
collectos in carcē posuit. **D**ixitq; So
lome soroz sue. **S**cio iudeos de mor
te mea gauisuros: s; potero hñe mul
tos lugētes: si cū spūm emisero: cun
ctos occidas: quos in custodia seruo
vt sic ois Iudea me defleat inuita:
7 vt dicit **Iosephus in. i. 7. antiq̄tatuꝝ**
gladio q̄ pomū purgabat: se pemit
Sunt 7 alia innumera quasi exēpla
h̄mōi: que nos breuitatis cã tacem⁹
Cōmemorauim⁹ autē que supra posi
ta sūt: vt ex illis p̄cipiam⁹: quātū deo
displicet senicia atq; crudelitas: s; ple
riq; falso in semetipsis gloriã et di
cunt: hoc vitio se fore mūdatos: q̄b⁹
nos respōdem⁹: q̄ etiaz absq; hūani
sanguinis effusioe: crudeles multi in
diuinis eloquijs appellãt. **E**t primi
sunt p̄rimos odiētes: p̄ q̄bus dicit

Iohes in canonica. c. 2.º **D**is q̄ odit
frēm suū homicida ē. **S**ecūdi sūt p̄xi
mis de hētes: de q̄b⁹ dicit. **6. q. i. c.º**
Sūma iniquitas. **S**ūma iniq̄tas est
frēs detrahē 7 accusare. **D**is enim q̄
de hēbit fratri suo: homicida est. **T**ertij
sūt diuites paupes nō pascētes. **Uñ**
86. di. c.º **I**n singul. c.º. **I**n **D**alce. **I**n **D**alce
fame moriētē: si nō paueris occidisti
Quarti sūt executores testamētoꝝ q̄
relicta ad pias cās cū p̄nt: nolunt ee
clesiis 7 paupib⁹ dare: cōi quos scri
bit. **iz. q. z. c.º** **Q**ui oblatōes. **Q**ui ob
latōes defūdōꝝ: aut negāt ecclesiis:
aut difficile reddūt: itaq; egētū nece
tores excōicent. **Q**uinti sūt filij pē
tib⁹ nō s̄ueniētes: p̄ q̄b⁹ dicit **Ap̄.º**
i. Ibi. 5. c.º **S**i q̄s suoz: 7 maxime do
mesticoꝝ curã nō hēt fidē negauit 7
est in fideli deterior. **E**t vt breuē con
cludam. **O**ms q̄ p̄rimos iniuste p̄se
quū ē: illisq; sūt infesti: homicide cru
deles n̄cupãt: sicut p̄z de pe. di. i. c.
In homicidiū. c. homicidoꝝ. c. **T**ria s̄
gñã. **S**cim⁹ q̄ demētes 7 p̄ij: q̄tenus
crudelitate reiecta dignos reddam⁹
nos p̄p̄os ad h̄idã hic gratiã: 7 in su
turo sempit̄nã gloriã: in q̄ viuūt 7 re
gnat de⁹ p̄ oia seclã se. **A**men.

Sermo decimusodauus d̄ cogni
tōe dei 7 de debito sibi exhibēdo ho
nore ac cultu.

q̄ **N**oniã de⁹ oculis corpis
ñ videt: q̄a remotissim⁹
est a sensu: vt docet **Arī.**
in p̄logo metha. **I**n ya
rias noxiasq; opinionel erroꝝ hōies
dilabūc: 7 aut negāt esse deum: aut

deos plures cōfingūt: aut ea que de
 diuinaz psonaz pluralitate hz fidei
 traditionē dicunt acceptare nolunt
 Inde fit vt diuinus cultus minuat:
 neq; debita exhibeat reuerentia ipsi
 deo: quare in hoc sermone de deo
 gloriofo merito tractādū censui: vt
 sic eum agnosceret: maiestatz eius
 honore debito psequamur. In lupi
 ouib; nāq; de timore suoz iudicioū
 diximus: amodo hō circa honorem
 qui sibi debet a nobis insudabimus
 De deo igit tractatur: tria misteria
 elucidare conabimur.

- 1° Deimū viciē cognitōis gñalis.
 2° vnitatis essentialis.
 3° trinitatis psonalis.

De gñali cognitōe dei.
 Cap. p̄mum.

b Ortādī sunt omnes homines
 mundi: vt deum cognoscē stu
 deant: quia sine cognitōe dei: cetera
 quoq; que grandia extimari possūt
 parua sunt et vilia: ex quo de? Ihere
mie. g. c. dicit. Non glorie sapiens
 in sapientia sua: nec diues in diuitijs
 suis: nec glorie fortis in fortitudine
 sua: sed in hoc glorie qui gloriatur
 scire et nosce me: quia ego sum dñs.
 Verūtamen qdā deuz esse minime
 credunt: de qbus dicit Damasus. In
 tātum preualuit pñciosa hominum
 malicia: vt dicant nō esse deum. De
 his loquitur sic Tullius in p̄mo de
 natura deoz. Quidaz dixerūt totaz
 de dñs immortalib; opinionē eē factā
 ab hominibus sapientib;: reipublice
 cā: vt quos ratio non posset eos ad
 officiaz religio duceret huiusmōi fal
 sitatis sectatores: qd aliud q̄ fatuos

dixerim. Cogitare nāq; vel dicē deū
 nō esse: non nisi ex stulticia puenire
 potest. Ideo psalmista inq̄t. Dixit in
 sapiens in corde suo nō est deus. Et
Ihere. 4. dicit deus. Stult; popul;
 meus me nō cognouit: filij insipientes
 sunt et verocordes. Quare afit stulticia
 sit cogitare qd nō est deus apparz ex
 hoc qd rōabiliter qlibet potest si velit
 cognoscere deum esse ppter quinq; b
 specula que deū esse apertissime ma
 nifestant.

- 1° Deimū dī nālis legis illuminatio.
 2° scripture testificatio.
 3° mundi productio.
 4° creaturaz ordinatio.
 5° omniū desideratio.

De naturalis legis illuminatiōe
 in cognitōe dei. c

p Deimū speculū in quo lucet xi
 tas diuini esse viciē naturalis
 legis illuminatio. Ab ipō utiq; sūmo
 patre accepimus naturalem legem
 qua qlibet rōe vtēs cogscere potest
 qd deus est. Nam posito qd aliquis
 mox natus exponeret nuriretarq;
 aut in mari a marinis beluis. aut in
 silua a feris indomit. nec vidēt vnq;
 vel audiret quicquā de deo dici q̄ p
 mū ad ānos discretōis attingeret ex
 lumine rōnis naturalis cogsceret qd
 deus est lz in p̄ticulari errare posset
 credens deum esse aliquaz creaturā
 hec omnia pbanē et roborāt dictis
 et testimonio sapientuz. Inq̄t Aug;
in li. de si. ad Petrum. Nihil tātum
 nouit mens quātum deum esse et se/
 et Damasenus. Cognitio existendi
 deum nobis naturaliter inserta est/
 et Ihuo de sancto victore. Sic de?
k 3

cognitionē suam in homine tēpauit
vt sicut qd esset nō posset cōprehēdi
ita q̄a esset n̄ posset iḡrari/ et Cicero
li. i. q̄stionū tusculanaz. Nemo ho-
minū tā imānis: cui⁹ mētē nō imbue-
rit diuinitatis opinio. ⁊ idem li. p̄mo
de legib⁹. Nulla gēs est tā imāficta
tam fera: que nō etiā si ignoraret
qualem habere deūm debeat: nō tñ
habēdū sciat. Ex hoc idem li. i. d̄ nā
deoz ait. Prothogoras iussu Athe-
nienū vrbe ⁊ agro exēminatus est:
libiq; eius combusti sunt: p̄pter hoc
q̄ hoc cōmune verū in dubiū reuoca-
uerit. In. z. hō d̄ nā deoz dicit. Nā
nisi cognitū incōphēsiq; animis idē
haberemus. s. q̄ deus est: nō tā stabi-
lis eius opinio p̄maneret nec cōfirma-
ret diurnitate tēporis: sed vna cuz
secul' etatibusq; hominū inueteraret
**De testificatōe scripture in cog-
nitione dei.**

¶ Ecūdū speculū in quo cogno-
scere possum⁹ q̄ deus ē dicit
scripture testificatio. Omnis quippe
scriptura vtriusq; testamenti deū esse
p̄dicat: de quo sic incipit p̄ncipio ge-
nesis. In p̄ncipio creauit de⁹ celuz
⁊ terram. ⁊ vsq; ad finem magna lia
dei clare p̄clamat. Ineq; op⁹ est sin-
gula recensere: que de deo cōtinent
in illa: cuz vt diximus tota circa dei
uinentis misteria stupenda versetur.
Doctores insup sancti illius scripture
interp̄tes eruditissimi: de deo gl̄iose
loquūt: quoz aliqua dicta hic inter-
ponēda vuri. Inqt Cassiodor⁹ sup
psal. illum. Magnus dñs ⁊ laudabi-
lis nimis. Deus est c̄tus inexplicabi-
lis: pietas incōprehēbilis: sapientia

ineffabilis: cuius vera diffinitio est:
finem in suis laudibus nō habere/ et
Boetius li. de trinitate. Deus est esse
pulcherrimū fortissimūq;: vere vnuz
in quo nullus numerus nullū in eo
aliud: p̄ter q̄ id qd est/ ⁊ Anselm⁹
in p̄sologion. De⁹ est pulchritudo
que nō videt: odor qui olfactu nō p̄-
cipit: sapor qui nō cognoscit: bōitas
que non sentit. ⁊ Gregorius in mo-
ralibus. Deus est viuificatrix virtus:
causa causarū: vita viuentiū: o rōna
biliū creaturaz/ ⁊ aug. li. i. de libero
arbitrio. Deus est quo nil sup⁹ esse
stat: eternus incōmutabilis/ ⁊ aug.
is. d̄ trinitate. Deus est: q̄ est omniū
potētissim⁹: speciosissim⁹ beatissim⁹
quem mozi mutari corrupi ē impossi-
bile/ ⁊ Aug. li. de vera religioe. De⁹
est incōmutabilis natura p̄ma vita:
p̄ma essentia: p̄ma s̄bstantia/ ⁊ Aug.
5. de trinitate. c. 2. Deus est s̄bstantia
vel vt meli⁹ dicat essentia: cui ipsuz
esse maxime ac d̄issime cōpetit. Nō
hic q̄ nomen s̄bstantie s̄m cōmunez
hominū acceptōz a s̄bstitendo videt
vici s̄m Aristo. in p̄dicamētis. ⁊ s̄m
hoc s̄bstantia grece vs̄a dicit: q̄a s̄b-
stitit. Corpus autēz q̄a s̄bstitit s̄bstantia
dicit: vnde cū forma pura que deus
est: nulli s̄bstitat: p̄prie s̄bstantia dici
non potest. Veruz absolute nomen
s̄bstantie sumit: s̄m q̄ dicit q̄ s̄ba est
q̄d nō est ab alio: sed semp ex hoc est
q̄d p̄ via intra se ⁊ tute cōsistit: ⁊ sic
potest dici cā p̄ma s̄ba/ Cū Aucēna
li. 8. c. 4. Quāuis refugiam⁹ de deo
dicere: nomen s̄bstantie: nō tamē intē-
tionem: cui⁹ intentio est res habens
q̄dditate stabilem: cuius esse est esse:

Deus est

74
quod non est in subiecto corpe vel anima .
et propter hoc dici potest ista: Melius
tamen dicitur essentia: sicut enim ab eo
quod est scire dicitur scientia: ita ab eo quod
est esse dicitur essentia: et quia ille ma-
xime est qui dicit. Ego sum qui sum
Ideo proprie dicitur essentia h3 Hiero.
et Damasci papa quonia ipse est origo
et principium essendi: et quod est: a quo est:
quicquid est secundum Algazem. 2. metha.
Et quia nostrum esse comparatione illi est non
esse: sicut dicit Plato in thimeo. phi
etiam quod recta in hac parte mente tenuerunt
de deo magnifice multa dixerunt.
Augustina. 8. metha. sic ait. Deus est bo-
nitas pura in desiderio omnium. Et
Cicero in primo de natura deorum. Deus est
quo nihil beatius: nihilque bonis omnibus
affluentiis excogitari potest. et in 2. de
natura deorum. Deus est natura prestantis
quo nihil est melius. et Albumasar in
maioribus introductionibus. Deus est
mouens omnia immobilis incorrupti-
bilis altissimus: cuius nomen est benedi-
ctum et exaltatum exaltatione maxima
et Aristoteles in primo de celo et mundo.
Deus est apud quem est vita fixa: se-
piterna in secula seculorum: que nec finis
nec deficit. et in 2. metha. Deus est no-
bilissimus omnium entium: et nihil eo
nobilius.

a
De mundi productione ad cognitionem
dei.

t
tertium speculum quo cognoscere
poterimus deum esse dicitur mundi
productio. Nam productum hunc mundum
credimus ab aliquo potente sapiente
optimoque artifice: hic autem esse non
potuit nisi deus. Nam si cuncti reges
et principes quotquot fuerunt: quot sunt: et erunt

conuenirent in unum: nec minimus
flore producere possent de nouo. Job
ait sapiens. 14. c. sapientie. Magnitu-
dine speciei et creature: potest creator
eorum cognosci. et Augustinus. li. ii. de ci. dei
inquit. Exceptis prophetis uocibus mundus ipse ordinatissima sui mutabili-
tate et mobilitate: et uisibiliu omnium
pulcherrima specie: quodammodo tacite
et factum se esse: et nisi a deo ineffabi-
liter atque inuisibiliter se fieri potuisse
proclamat. et Augustinus. li. io. confessionum.
Interrogavi de deo meo celum solem
et lunam et stellas: et respondit mihi.
neque nos sumus quod quis dixit omnibus
quod circumstant foras carnis mee: dicit de
deo meo aliquid: et exclamauerunt uoce
magna. Ipse fecit nos. Interrogatio
mea intentio mea: et responsio eorum
species eorum: et de hoc Job. 12. c. In-
terroga iumenta: et docebunt te: vo-
latilia celi: et indicabunt tibi: loquere
terre: et respondebit tibi: et narrabunt
piscis maris. Quis ignorat quod hec omnia
manus domini fecerit. et Actantius. 2. li.
primo diuini. insti. Orpheus inquit uetu-
tissimus poetarum dominum deum uerum et
magnum primogenitum appellat: eo quod
ante ipsum nihil sit genitum: et ab ipso
cuncta sint generata.

b
De creaturarum ordinatione ad co-
gnoscendum deum.

q
tertium speculum in quo omnes
possunt inuestigare deum esse dicitur
creaturarum ordinatione. Omnia enim que
sunt in uniuerso in tanta repleta uarietate
ordinata sunt: ita quod Aristoteles dicit in 2. metha. Nihil naturalium aut in celestibus
aut in terrestribus est sine ordine. Vi-
demus namque contrarias naturas ignis
k 4

7 aque aeris 7 terre: in vnus mundi
cōseruatōe adinuicē uenire: 7 idisso
lubiliter pmanere: videmus corporū
omniū ordinatissimos motus: vide
mus rez insensibiliū regulatissimos
ad suos effectū innumerabiles modos
videmus corpora supiora in hec inferi
ora influere 7 vnde tāta in oib⁹ reb⁹
mensura: certe ab ipō deo d̄ q⁹ Ap⁹
ad Ro. iz. c. ait. que a deo sunt ordi
nata sūt. Ideo 7 Arist. i. meth. theoroz
.c. 5. ait. Ordinatio eoz que sunt in
mūdo est ex dispositōe pmi pncipiū:
q̄ est deus gloriosus.

**¶ De desideratiōe omniū in cogni
tionem dei.**

q Uintū speculam in quo deuz
esse dephendim⁹ dicē omniū
desideratio. **Impossibile** nāq; est eē
aliq̄d in appetitu: siue nature: siue ra
tionis: q̄n illud sit. **Impossibile** ē q̄
grauia tenderent deozlum nisi esset
centruz. **Impossibile** est q̄ flumina
mouerent ad mare: nisi esset mare.
Impossibile esset q̄ animalia peterēt
cibū: si nō esset cibus: q̄a in. z. de celo
7 mūdo dī q̄ natura nō facit aliq̄d
factum vanū: 7 in. 2. de anima. Nā
nihil facit frustra. **Sz** hōies appetūt
cognoscere vritatem 7 hēre bonitatē
q̄ oportet q̄ sit aliq̄d vez cogscibile
quo cognito mens humana q̄scat:
7 aliq̄d bonū diligibile: quo adeptō
nil vterius desiderare queat. **Sz** h⁹
in nulla creatura inueniri pōt. ergo
oportet ponete deum esse. **Sz** insul
tant q̄dam nobis asserentes nō esse
opus tā proluxa disceptatōe cōcedere
vt deum esse mōstret. **Credim⁹** autē
hoc: 7 firmiter id tenemus: s; vtinaz

non sint de numero illorū: de q̄bus
dicit Ap⁹ ad Titum. i. c. **Constitē** se
nosce deū: factis autē negāt: cum sint
abominati 7 incredibiles: et ad oē
opul bonū reprobi. **Si** deum esse co
gnosunt d̄im omniū: vbi eius obe
diētia 7 suoz obseruātia mādatoz.
Si deum credūt omnipotētē 7 iustū
vbi timor ei⁹. **Si** deū suū bñfactorez
existimāt: vbi laus 7 gloria: vbi gra
tiaz actio. **¶** **D**ānabilis 7 fatua mul
toz cecitas: qui dicēdo d̄ne d̄ne: sal.
uos fieri se putant. his dicit Math. i.
7. c. **N**on ois q̄ dicit mibi d̄ne d̄ne:
intrahit in regnum celoz: s; q̄ fecerit
volūtatē patris mei: q̄ in celis est.

¶ De his q̄ plures dicūt esse deos:
ad conuincēdū eos vnum tantū esse
deum.

¶ Cap. secundū.

c **O**ntra eos qui plures eē deos
dicunt: in hoc secūdo misterio
viriliter insistentū est vt plenā hāq;
de deo noticiam habeam⁹. **Nā** paz
esset credere q̄ sit de⁹: nisi qd̄ 7 vn⁹
tātū sit confiteamur: 7 lz simpliciter
pureq; hoc sit acceptādū: tñ ad quin
cendos incredulos pbare nitemur:
q̄ deus est vnus quinq; modis.

¶ Primus dicē cōtrarioz solutio.

¶ Secundus scripturaz testificatio.

¶ Tertius theologoz ratio.

¶ Quart⁹ gētiliū 7 phoz cōfessio.

¶ Quintus idolatru supstitutio.

¶ De cognitione vnus dei et cō
trarioz solutione.

p **P**rimus modus quo pbam⁹
q̄ deus est vnus dicē contra
rioz solutio. **Nam** qui deos plures
esse volūt: arguūt tripliciter. **¶** **P**rimo
sic ex. z. topicoz habet q̄ plura bōa

sunt meliora paucioribus: sed plures
 dii sunt plura bona. ergo melius est
 esse plures q̄ vnū. Sed s̄m Ansel.
 Omne q̄d est melius circa deum est
 ponendū ergo non est ponere plures
 deos. Secūdo arguit: q̄a Ap̄ dicit
 i. ad corin. 8. c. Siquē sunt dii multi
7 domini multi. Tertio arguunt: q̄a
 vnū q̄d q̄ p̄fectū est: cum p̄t p̄ducē
 sibi simile: sed diuina essentia est p̄fē
 ctissima: ergo p̄t essētiā sibi similez
 p̄ducere: sed esse 7 posse in diu nis
 idem sunt s̄m Dionysii: ergo essētia
 diuina p̄ducit aliam essētiā: 7 alia
 aliam in infinitum. Sed ad primūz
 argumētū respōdet Bona in. io. vi.
z. q̄ dictum p̄bi. habet veritatem in
bono creato 7 finito: q̄d rōe sue fini
tatis recipit bonitatis augmentuz p̄
additionem alterius boni. Nō autēz
intelligi potest de bono infinito q̄d
augeri non potest. Ad secūdū dicit
Bona. 4. vi. i. q̄ hoc nomen de⁹ su
miē tripliciter.

- Primo nūcupatiue.
- Secundo adoptiue.
- Tertio naturaliter.

Ap̄ ergo dicit q̄ sūt dii multi nūca
 patiue: vñ ad philippenses. z. c. dicit
Ap̄ de gulosis. Quoz deus venter
 est: 7 de amicis dei dicit psal. Ego
 dixi. dii estis 7 filij excelsi oēs. Ad 3^m
 obiectū dicit Richard⁹ in i. di. z. q̄
 illud q̄d adducit de p̄ductōe similis
 intelligendū est in gñabilib⁹ 7 coru
 ptibilibus: neq̄ p̄pterea iudicamus
 solem imp̄fectum: quia non p̄t aliū
 solez generare nec āgelū: q̄a nō p̄t
 generare alium angelum.

De cognitione vnus dei ex scri

pturarū testificatione.

f. Ecūdus modus quo p̄bam⁹
 q̄ deus est vnus dicit scriptu
 rarū testificatio. Inspiciatur oēs scri
 pture ta n veteris q̄ noui testamēti
 7 inueniemus q̄ deus vnus vndiq̄
 p̄clamat: vñ Exo. 20. nō hēt is deos
alios: 7 Deutero. z. c. Nō est alius
de⁹ neq̄ in celo neq̄ in terra. 7 Deu
tero. 4. Scito 7 cogita in corde tuo:
q̄ dñs tpe sit deus in celo surū 7 in
terra deozū: 7 n̄ sit ali⁹ 7 deutero. 9
Audi Israhel dñs de⁹ tuus vn⁹ est.
7 Deutero. 22. Videte q̄ ego sū sol⁹
7 nō sit ali⁹ de⁹ cū me. 7. z. Re. 7. c.
Magnificat⁹ es dñe de⁹: q̄a n̄ ē s̄lis
tui: neq̄ ē de⁹ ex te. 7. 4. Re. 9. c. Tu
es de⁹ sol⁹ omniū Regū terre. 7. z.
parali. z. c. Magn⁹ ē dñs de⁹ noster
sup oēs celos. 7 Judith. 9. c. Tu es
deus 7 nō ē alius preter te. 7 Dauid
psal. 7. Quis deus preter dominū:
aut quis deus preter deum nostruz
7 psal. 71. Benedictus domin⁹ deus
qui facit mirabilia magna solus. Et
psal. 82. Tu solus altissimus in omni
terra. Et psal. 85. Magnus es tu. et
faciens mirabilia: tu es deus solus.
Et Sapiens Ecclesiast. i. Vnus est
altissimus creator omnipotēs. Re
metuendus nimis. Et Ecclesiast. 26.
Non est alius deus nisi tu. Et Isaie
41. Ego dominus primus et nouiss
mus. Et Isaie. 45. caplo. Ego dñs
et non est alius: 7 extra me non est
deus. Et idē habetur de sūma tri. et
si. catho. ca. i. et. 22. di. c. Qui ep̄s.
et 45. di. ca. De iudeis. et p̄ma. q. i. c.
Ibi qui. et caplo Paulianiste. et. i. q.
.z. ca. Ad mensam. et. 22. q. 4. caplo

6

a

Si qs. 7. 24. q. i. c. Loquit. 7. 26. q. 6. c. 2. 2. licz. 7. 22. q. 5. c. 1. Puto.

Q De cognitione vni⁹ dei ex theolo-
goz ratione.

t Ertius modus quo pbam⁹
q deus est vni⁹ dicit theolo-
goz ratio. Sūt apud theologos. 5.
rōnes p̄cipue: q̄b⁹ cōcludit q̄ deus
est vnus.

Prima dicit potestatis.

Secūda caritatis.

Tertia intellectus infinitatis.

Quarta bonitatis.

Quinta causalitatis.

Q De p̄ma rōe theologoz scilicet po-
testatis dei ad ostēdēdā dei vnitatē.

p Prima rō dicit potestatis quā
ponit Bonaue. vi. 2. i. dicens
Stat enim ista: q̄ deus sit omnipo-
tētissimus. q̄ poterit facere q̄ omnis
alia potentia a sua nihil possit: ergo
si sunt duo dii diuersi in natura: hoc
potest vnus facere de altero: q̄ alter
nihil possit: 7 econuerso sed cui potē
tia potest auferri nō est vnus. q̄ non
sunt duo nec plures dii: hāc rōnem
tangit Lactāti⁹ in p̄mo li. diu. insti.
dicens. Sit igit̄ nostri opis questio
illa cōsequens atq̄ secūda. Utrum
potestate vnus dei mūndus regatur
an ne multoz: nemo ē q̄ deū sapiat
rationēq̄ secum putet: q̄ nō vnū esse
intelligat: q̄ 7 cōdiderit oia: 7 eadez
qua cōdidit v̄tute moderet: q̄ enim
multis opus est ad mūdi regimē su
stinēdū: nisi forte arbitremur: si plēs
sint: minus habē singulos neruoz
atq̄ viriū: q̄d̄ q̄dē faciūt hī q̄ multos
esse volunt: q̄a necesse est imbecilles
ē si q̄dē singuli sine auxilio reliquoz.

tante molis gubernaculū sustinē nō
possunt: deus autē qui est et̄na mēs
ex omni vtiq̄ pte p̄fede cōsumateq̄
v̄tutis est: q̄d̄ si hūm sit: vnus sit ne
desse est: potestas enim vel v̄tus ab-
solute retinet suā p̄pria firmitatē. Id
autēz solidū est existimādū: cui nihil
decidere. Ideo p̄feda cui nihil possit
accedere. hec ille.

Q De secūda rōe theologoz. s. cari-
tatis ad ostēdēdā dei vnitatem.

f Ecūda ratio ad vnitatem dei
ostēdēdāz dicit caritatis: que
ponit ab eodem Bonaue. vi. 5. Nā
si sūt duo dii diuersi quoz vterq̄ ē
sūmū bonū: aut vnus diligit alteruz
vt diligendus est: aut non. si sic: cum
vterq̄ sit sūmū bonuz: vterq̄ diligē
dius est amore fructiōis. ergo vterq̄
fruit altero: s̄ q̄ fruit alio bono a se:
indiget illo. ergo vterq̄ est indigēs
ergo neuter deus: si vnus nō diligit
alium. ergo nullus deus.

Q De tertia rōe theologoz. s. infini-
tatis intellect⁹ ad ostendendam dei
vnitatem.

t Tertia rō dicit intellect⁹ infini-
tatis: hanc ponit Seco. vi. 2.
p̄mi dicens: q̄a intellectus diuini⁹ est
infinitus. Intellect⁹ diuinus cogit
q̄d̄cūq̄ intelligibile p̄feditissime: q̄tuz
est intelligibile in se. Si sunt duo dii
sunt. A. 7. B. a. ergo cognoscat. b. p̄fē
ditissime quātū. b. est cognoscibile. s̄
hoc est impossibile: q̄a aut cognoscat
b. p̄ essentiam. b. aut nō. si nō. 7. b. est
cognoscibile p̄ essentiam. ergo non
cognoscat. b. p̄feditissime: quātū. b. s̄
ē cognoscibile: si nihil. n. cognoscibile
p̄ essentiam p̄feditissime cognoscat:

nisi cognoscat p essentiam suaz: vel per aliqd pfectius includēs ipsaz esse tiam: q̄ sit ipsa in se. essentia autez. b. in nullo pfectius includit q̄ in. b. q̄a tunc. b. non esset deus. Si autem cognosceret. b. p essentiam. b. ḡ actus ipsius. a. est posterior naturali essētia ipsius. b. 7 ita. a. non erit de⁹ q̄ act⁹ ipsi⁹. a. sit posterior ipso. b. probō: q̄a omnis adus cognoscendi qui nō est idē obiecto: ē posterior obiecto: neq̄ .n. prior: neq̄ simul natura erit ad⁹ cum obiecto alio ab adu: quia tunc ad⁹ possēt intelligi sine obiecto sicut econverso.

De quarta ratione theologoz. s. bonitatis ad ostēdēda dei unitatē.

q̄ **Quarta ratio dicit bonitatis.** hec est Tho. li. p̄mo cōtra gentiles. c. 42. ubi ait. Impossibile ē esse duo summe bona: quia q̄d p supabū dantiam dicitur vni soli conuenit. s̄ deus est summum bonū. ergo ē vnus solus.

De quinta ratione theologozum scilicet causalitatis ad ostēdēdaz dei unitatem.

q̄ **Quinta ratio dicit causalitatis** que ponit a petro de Aquila. di. 2. p̄mi. dicit enim sic. Donat q̄ sint duo dii: 7 vnus velit Petrus pro ducere: 7 alius non: aut Petrus pro ducetur: aut non: si sic. ḡ ille qui non vult non erit deus. si non. ergo ille qui vult non erit deus. Si dicas q̄ pepigere pacta: 7 ita sunt concordēs non valet: quia eiusdem effectus nō possūt esse due cause totales in eodē ordine cause: s̄ infinita potentia ē cā totalis effect⁹ in ratione cause p̄me.

ergo z̄.

De cognitione vnus dei: ex gentiliū 7 philosophoz cōfessione.

q̄ **Quartus modus quo pbam⁹** q̄ deus est vnus: dicit gētiliū 7 philosophoz confessio. dicit enim Lactantius libro p̄mo diuinaz institutionū. Poete q̄uis deos carminibus ornauerint: et eorum res gestas aplificauerint sūmis laudibus sepissime tamen cōfiteat̄ spiritu: vel mēte vna contineri regiā omnia: 7 aug. li. 8. de ci. dei inductat Platonēz qui ait. Deus est vnus verus 7 optimus q̄ cūda precellit: 7 Aristo. 8. physico. Unū inq̄t mouēs magis q̄ multa oportet existere: 7 in. iz. metha. Un⁹ inq̄t dominatus et vnus p̄miceps. 7 Lactantius libro p̄mo diuinaruz instr. Postq̄ enumerauit opiniones Taletis milesi p̄tagore anaxagore Anticenis Cleantis Crisippi et Zenonis qui de deo varia sunt locuti: cōcludit dicens. Ihoz tamē sentētia q̄uis sit incerta: eodez tū spectat vt p̄uidentiā esse vnā consentiant.

De cognitione vnus dei ex idolatrarū supstitione.

q̄ **Quintus modus quo pbam⁹** quo deus est vn⁹ dicit idola trāz supstitione. Inaz idolatre q̄ deos multos sibi p̄fectē supsticiose q̄dez ad talē deuenerūt insaniā. Inaz vt inq̄t Tho. 22. q. 94. Aliq̄ nō cōsiderātes deum: s̄ admirantes pulchritudinez 7 v̄tatem creaturaz ipsaz p̄ deo sūt venerati de qb⁹ Sapientie. iz. cap. sic scribit. Vanū sunt oēs hōies in qb⁹ nō s̄bēst scientia dei: 7 de his que videntē bona nō potuerūt intelligere:

a

6

eum qui est: neq; opibus attendetes
cognouerunt quis esset artifex: si aut
ignem: aut spum: aut titanē aerem:
aut girū stellaz: aut nimia aquā: aut
solez: aut luna: rectores orbis terraz
deos putauerunt. Et Eusebius Paphi
lij li. pmo de euāgelica ppatōe inqt
Diodoz de pma hominū theologia
scribentē audiamus: Egyptios ferūt
pmos omniū: tū in celū oculos susta
lissent: motū ordinē ⁊ quātitates ce
lestiū corporū admiratos: solem ac
lunā deos putasse. Ibi plato in cra
tulo sic scribit ad thū. Quidē mibi
pmi grecorum eos solūmō deos pu
tasse quos: etiā nūc mlti ex barbaris
colunt solem: vicz atq; lunā tellurem
stellas ac celū. Naz tū ipsa cernerent
thein semp: hoc ē currē atq; reuolui:
ab hac ipsius thein natura: theos. i.
deos appellarunt. Nonnulli vō moti
sunt ppter inordinatā affectiōē ad
suos: ⁊ cū defundi essent: statuas in
eoz memoriā dedicarūt: quas cum
famuli ad cōplacētā dnoz salutare
venerariq; cepissēt: mor demōes il
las in gressurcōpōsa vare cepunt: qre
⁊ statuis diuin⁹ honoz est cōsecrat⁹.
vñ Adoms li. io. et bimo. refert q; a
Nano orta sunt idola: mō qui sequit
Mortuo sūq; Belo patre ei⁹: Nin⁹
in solaciū doloris fieri fecit imāginē
p̄ris sui: cui multā exhibebat reueren
tiaz: p̄inde hōies regiōis sibi blādiri
exhibere cepunt. Hoc exēplo: plures
caris suis mortuis imāgines cepūt
dedicare: et sicut ab idolo Beli ceta
traxerunt originē: sic ab ei⁹ nomine
nomina gūalit accepunt: sicut enim

beltis diā⁹ ē ab Assirij: sic ⁊ alie na
tōes s̄m ideomata ⁊ linguaz varie
tates alie beel: alie bel: alie baal: alie
beifegor: alie belzebub: eoz Idola
vocaerūt: quos itaq; pagani deos
dicebant: hōies fuisse mōstrat: ⁊ pro
vni⁹ cui⁹ q; vita vel meritis: apd suos
coli cepūt: vt apud Egyptios Jfis.
apud Grēcā Jupiter. apud mauros
Juba. apud Latinos Ifaun⁹. apud
Romanos Quirinus. apud Atheni
enses Minerva: in quoz laudib⁹ ac
cesserūt poete q; eos in celū cōposet.
canminib⁹ extulerūt. sūt et alia mltā
que nos breuitatis cā dimittimus.
Igit vt scribit de sumā tri. ⁊ si. ca. c.
i. firmiter credim⁹ et simpliciter cō
sitemur q; vnus solus est vus deus
eternus incōmutabilis.

De trinitate psonali.

Cap. tertiu.

d **E** altissima trinitate amodo
dicēdū erit: qm̄ licz vnā dicit
dei cōfiteamur naturā: vnāq; s̄bam:
tū tres in diuinis psonas fideliter p
clamam⁹: ad cui⁹ rei pleniorē hūdaꝝ
noticiā: quin q; de ipsa ineffabili tri
nitate occurrūt considerāda.

Prīmū vicis naturalis cognitio.

2^a scripture p̄nitiatio.

3^a superna reuelatio.

4^a psonaz terminatio.

5^a fidelium obligatio.

**De cognitōe trinitatis diuinariū
psonarum.**

p **I**rimū qd̄ cōsiderādū occurrīt
de trinitate v̄ nālis cognitio
vbi vidēdū est: vtruz prōnem nālem
possit cognosci trinitas personarū
diuinariū. Et respōdet Alexander in

pmo sume. et tho. pma pte. q. 22. qd
 impossibile est per rationem naturalem
 ad cognitionem trinitatis venire.
 quia homo p rationem naturalem in cogni-
 tione dei venire non potest: nisi ex
 creaturis: creature autem ducunt in
 dei cognitionem: sicut effectus in causa
 hoc ergo soluz ratione naturali potest
 de deo cognosci qd competet ei necesse
 sit: sicut qd est omnium entium principium
 Actus autem creaturae dei est communis
 toti trinitati. vnde pertinet ad unitatem
 essentie: non ad distinctionem personarum.
 Per rationem ergo naturalem cognosci possunt
 de deo ea que pertinet ad unitatem esse-
 tie: non autem ea que pertinet ad distinctionem
 personarum. Qui autem probare nititur trini-
 tatem personarum naturali ratione: fidei dicitur
 derogare. Primo quod quantum ad di-
 gnitatem ipsius fidei que est: ut sit de re-
 bus inuisibilibus: que ratione humanam
 excedunt. Secundo quantum ad utilitatem
 trahendi aliquos ad fidem: cum enim
 aliquid ad probandum fidei inducit rationes
 que non sunt cogentes: cedit in derisionem
 infidelium: qui credunt quod huiusmodi rationibus
 invitamur: et propter eas credamus. 3o
 dicit Hilarius libro de trinitate. Non
 putet homo sua intelligentia sacramen-
 tum generationis et processionis se posse
 cognoscere. Et Dionysius li. de divinis no-
minibus. Non est in hoc audendum dicitur
 aliquid nec cogitare de substantiis oc-
 culca diuinitate: preter ea que diuini-
 tati nobis ex sacris eloquiis sunt expressa
Notandum tamen secundum Landul. in. i. di. z.
 quod possumus per imaginem venire in
 cognitionem trinitatis in diuinis: non
 tamen suppositorum sed perfectionum ut arguat
 sic. Dis perfectio que est in nobis emi-

nentius est in deo. Ista concedit a
 philosopho: quia concederet quod species
 superior contineret actualiter omnem
 perfectionem inferioris: remota imper-
 fectione: sed perfectio est in nobis mens
 noticia et amor. ergo arguit esse in deo
Istud acceptat a Thoma qui in. 12. me-
 thaph. ait: quod in deo est summus intel-
 lectus: et summum intelligere: et summa vo-
 luntas: summe voluptuosa. i. gaudiosa
vbi Comentariorum comento. 27. probat
 quod in deo est intellectus et voluntas et
 actus eorum: quauis non per additam rem
 vel intentionem. hoc idem dicit in fine
comenti. 26. quod in deo est trinitas per-
 fectionis: sed dicit quod hanc trinitatem puta-
 uerunt christiani esse trinitatem suppo-
 sitorum: et illud ipse negat: sed male negat
 hoc dicit Aug. 7. confessionum fuisse de
 mente Platonis. 7. io. de ci. dei. c. 2o.
 fuisse de mente Dionysii. Concludendum
 ergo secundum Thoma. vbi. s. q. philosophi non
 cognouerunt misterium diuinarum perso-
 narum per propria: que sunt paternitas fi-
 liatio et processio. Iuxta illud Apost.
primum ad corinthios. 2. c. Loquimur dei sa-
 pientia: quam nemo principum huius seculi
 nouit. i. philosophorum secundum glosam. co-
 gnouerunt tamen quedam attributa
 que appropriant personis: sicut potentia
 appropriatur patri: sapientia filio et spiritus
 sancto bonitas. Si vero aliquid quereret
Ad quid est ergo necessaria cognitio
 trinitatis: si humana ratione cognosci
 non potest. Respondet Thoma. quod talis co-
 gnitio necessaria est nobis dupliciter.
Uno modo ad recte sentiendum de
 creatione rerum. Per hoc enim quod
 dicimus deum omnia fecisse verbo
 suo: Excluditur error ponentium

talibus
 non
 necessariam
 dupliciter

deum produxisset res: et necessitate nature. Per hoc autē qđ ponimus in eo p̄cessionē amoris ostenditur: qđ deus nō p̄pter aliquā indigentia p̄duxit creaturas: neq; p̄pter aliquam eam extrinsecā: s̄ p̄pter amorem sue bonitatis. Secūdo fuit necessaria cognitio trinitatis ad recte sentiēdum de salute ḡnis humani: que p̄ficitur p̄ filium incarnatum.

¶ Secūdū qđ cōsiderādūz occurrit de trinitate: dicit̄ scripture p̄nūtiatō In veteri nāq; lege sepius pluralitas p̄sonaz est p̄signata. Nam scribitur genesis p̄mo. c. In principio creauit deus celum ⁊ terraz. fm Ni. de lyra hebraica v̄itas h̄z. In p̄ncipio heloiz creauit celum ⁊ terrā: heloim autē est plurale huius nominis. ibel. sicut p̄z sciētib; p̄rietates ideomatis hebrei p̄ hoc autē qđ nomē plurale diuinuz cōiūḡit̄ euz h̄bo singularis numeri: cū dicit̄ creauit heloim: ac si diceret̄ creauit v̄ij: ostēdit̄ scriptura qđ in deo est aliqua pluralitas in v̄nitate essentie: ⁊ talis modus frequētissime in veteri testamēto inuenit̄. Sz cōi hoc respōdet̄ Iudei dicētes: qđ hoc nomē heloim qñ ponit̄ p̄ deo: improprie dicit̄: ⁊ indifferenter accipit̄ pro suo plurali ⁊ singulari: qñ autē d̄ deo h̄o dicit̄ semp accipit̄ in singulari: et sic sumit̄ in p̄posito: qñ dicit̄. In p̄ncipio creauit heloim. i. deus. Ad quam solutōēz infrīgēdā arguit̄ Nico. de lyra: ex textu sacre scripture: qđ hoc nomē heloim qñ pōit̄ p̄ deo: et alia nomina diuina dicit̄ frequēter de deo h̄o in plurali: qđ p̄z manifeste qđ cōiūḡit̄ cum adiectiuis p̄lalis nu-

meri. vñ Iosue vltimo dicit̄. Nō potestis seruire dño: qđ dñs ipse factus est: hebraica v̄itas h̄z sic. Nō potestis seruire dño: qđ heloim sancti ipse est Item Ihere. zz. c. Peruertistis v̄ba dei viuentis: deum exercitū dei vestri. hebraica v̄itas sic h̄t. Deruertistis v̄ba heloim viuentiū domini. Et notādūz qđ ibi ponit̄ nomen dei Thethagramaton: cū dicit̄ in auctoritate p̄missa: dñi exercitū: vbi enīz h̄emus domini: in hebreo ponit̄ nomen dñi thethagramaton: qđ significat̄ diuinā nāz fm suas p̄rietates intrinsecas: absq; respectu ad extra: ⁊ sic p̄z in qđ intrinsec. diuinitatē aliq; pluralitas: p̄ p̄litate imediate p̄cede: cū dico in auctoritate. Deruertistis v̄ba heloim. i. deoz viuentiū ⁊ cōiūḡitur ista pluralitas nomini dei thethagramaton: cū imediate s̄ dicit̄: dñi exercitū zc. Et sic patz per hoc qđ in v̄nitate diuine essentie est aliq; pluralitas: cū sūma simplicitate qđ non est in alijs: qđ semp vbi scriptura pōit̄ aliqđ denotās p̄litatez p̄sonaz: ibidē ostēdit̄ essētie v̄nitatez Ite Isaye. 54. scribit̄ sic. Dñabitur tui qui fecit. te: dñs deus exercitūz nomen eius: v̄itas hebraica sic h̄t. Dñatores tui: factores tui: dominus exercitū nomen eius. In hac auctoritate vbi pōit̄ deus exercitū nomē eius: ponit̄ nomē dei thethagramaton: ⁊ ideo potest argui: sicut ex p̄cedenti. Similiter hoc nomē heloim frequenter coniūḡit̄ cū h̄bo p̄lalis numeri. vbi gratia. z. Regum. 7. c. dicitur. Que est gens vt populus Israhel in terra: propter quam iuit

dominus vt redimeret sibi populū.
hebraica vltas habet. iuerūt he loim.
fuit ad huc a pphetis alio mō p nunt
tiata trinitas psonaz. Un psal. 44
dicif. Sedes tua de^o in seculū seculi
vga directiōis: vga regni tui. Pro
pterea vxit te de^o de^o tuus: h3. In.
de lyra sup. i. c. ad hebreos. In hac
auctoritate expmif xps: tāquā deus
vnctus: q̄a in hūanitate vnct^o est ple
nitudine gratie. expmif p hoc deus
vnctō: tanq̄ psona distincta ab ipso
vnctō q̄a scriptura de ipso vnctō
loquit tanq̄ de alia psona. Insup est
pte dei vnctō duplicat hoc nomē
de^o: cū dī. Vxit te de^o de^o tuus an
denotādū psonā p̄ris ⁊ spūs sancti.
S3 moderni Iudei exponunt hunc
psal. de Assuero: ⁊ dicūt q̄ iste psal.
fact^o ē a Mardocheo: s3 hoc p3 falsū
p̄mo q̄a n̄ intitulaf a mardocheo
sicut aliq̄ psalmi intitulaf ab Asaph
q̄ eos fecit: vt p3 in titulo psalmi. 49
⁊ in pluribus alijs locis. Iste autem
psalm^o intitulaf a David: vt pat3 in
hebraico: hoc etiā p3 p litterā psal. se
quetis: q̄a iste Rex de quo ē psal. h̄
tāq̄ de^o adorād^o fm q̄ ibidē dicif.
Occupiscet Rex decore tuū: q̄a ipse ē
dñs de^o tuus: ⁊ adorabūt eū. Si at
ista vba dicāt d̄ Assuero IRege seq̄f
q̄ Mardoche^o inducēt totū pplm: ⁊
ipsā bester ad quā dirigūt vba pze
missa h3 expositiōez eoz ad adorādū
Assuez sicut deum: qd̄ manifeste p3
falsū: q̄a in eodē libro dī q̄ noluit fle
tere corā Aman: ne honorem dei
trāfferet in hominē. hoc etiā p3 per
trāslatōez caldaicā sup psal. istū que
auctētica ē apud hebreos: vbi. n. in l̄

79
psal. hēmus sic. Speciosus forma pte
filijs hominū: diffusa ē gr̄a in labijs
tuis: caldaicū sic h3. pulchritudo tua
messia maior: q̄ filioz hominū: var^o
ē spūs pphetie in labijs tuis. sic q̄ p3
ex pdictis q̄ auctoritas q̄ hic inducif
d̄ illo psal. ad litterā intelligit d̄ xpo
Ite ostēdit pluralitas psonaz in ps.
109. Dixit dñs dño zc. q̄ ad l̄az de
xpo ē intelligēd^o. s3 Iudei aliq̄ dicūt
ipsuz debē intelligi de Ihabraā: et q̄
Eliezer eius dispensator fecit illū quā
reddēdū gr̄ias deo: de victoria quā
hūit habraā ⁊ illos Reges q̄ capti
uauerāt Loth nepotē suū: fm qd̄ h̄
Gen. 16. c. h̄ hoc patet falsū ex titulo
psalmi: q̄a n̄ intitulaf ab ipso Eliezer
s3 a David. Ideo dicūt aliq̄ q̄ ē fact^o
a David: non tñ loquit de xpo: s3 de
āgelo suo: vt sit sēfus. Dixit dñs dño
meo. i. angelo me custodiēt: s3 h^o p3
falsū: q̄a infra dicif. Tu es sacerdos
in eternū: sacerdotiuz ho nō cōpetit
angelis. Ideo fm Nico. de lyra sup
epistolā ad hebreos dicēdum q̄ ad
litterā est psal. fact^o a David loquēs
de xpo: ⁊ hoc p trāslatōez caldaicam
q̄a habem^o. Dixit dñs dño meo. cal
daicū sic h3. Dixit dñs vbo suo. Ite
ex illo qd̄ seq̄f. Ex vtero āte luciferū
genui te: qd̄ nō pōt alicui cōpetē nisi
filio dei: ⁊ p has cōditōes q̄ dicitur
hic vbu dei: ⁊ ex vtero ⁊ dei s̄bstantia
ostēdit vnitas essentie q̄a diuinitas
plurificari nō pōt. Ider hoc. n. q̄ dī
genitus de s̄bstantia dei ostenditur
distinctio psonē. q̄a nulla res gignit
seipsaz. Similiter p hoc q̄ dicif sede
ad dexteraz dei. Una. n. psona non
potest sedere ad dexteram suūp̄ius.

In sup ostendit pluralitas psonarū:
Isaye. 48. c. vbi dicit. In d a pncipio
in abscondito locutus sum: ex tēpore:
anteq̄ fierent ibi era: nūc dñs me⁹
misit me: et spirit⁹ eius. Ista sūt vba
dei loquentis: qđ p̄z ex textu p̄cedēti
et similiter ex hoc qđ immediate s̄dit
Hec dicit redemptor tuus sanctus
Israhel. In hac auctoritate loquit
de datōne legis: que data fuit in ma
nifesto: et d̄ die: et audiēte omni p̄p̄o
voce m̄ dī loquentis. vt hēt Exodi.
19. 7. 20. c. 7 hoc est qđ dicit. Non a
pncipio locutus sum in abscondito.
id est ipsa lex fuit data: et immediate s̄dit
dit: et nūc dñs me⁹ misit me: et spūs
eius. hic deus dicit se messiaz a deo
et a spiritu eius. Nunc autē est ita qđ
inter mittētē et missū: debz esse semī
distinctio psonalis: q̄a trinitas perso
naz ē in diuinis. s. m. si dei mittētis
et spūs eius: deum autē missū dicim⁹
filium incarnatū: deū mittētē p̄m:
et spūm eius spū; sanctū. Adhuc p̄e
nūtiata fuit trinitas p̄daz diuinaz
Isaye. 6. c. vbi dicit. In anno quo
mortuus est Rex Ozias: vidi dñz se
dentē sup soliu excelsū et eleuatū: et
ea que s̄b ipso erant replebāt tēplum
Seraphin stabant s̄ter illud: sex ale
vni: et sex ale alteri: et in fa clamabāt
alē ad altez. S̄d̄. S̄d̄. S̄d̄. Sanctus
dñs de⁹ exercitū. Plena est omnis
terra gloria eius. Et in psal. dicitur.
B̄dicat nos deus deus noster. b̄n
dicat nos deus: vbi ter hoc nomen
deus replicat.

Tertiu qđ occurrit cōsideranduz
circa trinitatez dicit supna reuelatio
Nā in noua lege vt dicit Alexāder

in p̄mo sume. Manifestata ē trinitas
psonaz non solū p̄z numez et distin
ctione. sed etiā p̄m originē et p̄p̄ieta
trm. que p̄sona p̄ma a nullo ē pater
et secunda genita filius. et tertia spi
ritus sanctus. vnde Johis. i. cano. c.
5. Tres sunt qui testimoniū dant in
celo. pater. vbum. et spūs sanct⁹. Ibi
tres vnū sunt. Itē xps dicit Matth.
Euntes docete gentes baptizantes
in nomine patris et filij et spūs s̄cti
Itē in baptismo. Christ⁹ apparuit
in assūpta carne. pater in voce. spūs
sanctus in colūbe specie. vt p̄z Luc.
3. c. et Matth. 17. Pater apparuit in
voce. filius in assūpta hūanitate. Et
spūs sanctus in nube. Sciēdū autēz
hic p̄m Alexādrū in p̄mo summe qđ
apparitio. Aliquādo dicit manifestatō
facta in aliq̄ effectu intelligibili ob
lato intelledū: et sic sumit sapientie. i.
c. vbi dicit. Apparet autēz his q̄ fidē
hnt in illum. Aliqñ hō dicit manife
statio in aliqua similitudine corpali
oblata imaginatō: et hoc mō dicit
angelus apparere in somnis. math.
2. c. et etiā ipse dñs Danieli. Daniel
7. c. Aspiciebaz in visu modis. et Sa
lomon. 2. Regū. 2. c. Tertio mō
dicit apparitō manifestatio in aliq̄
signo sensibili repositato sensui. siue illd
signum sit visibile. siue sit audibile. et
hoc modo apparuit pater in nouo
testamento. vt p̄z Mat. 17 et Jo. 12.
Quarto mō dicit apparitio manife
statio facta in aliqua similitudine cor
porali. sensibili oblata visui. et sic vstra
tiozi mō dicit apparitio. Et sic dicit
qđ apparitio nō solū dicit manifestatio
in signo visibili. sed etiā aud. bili.

Si autem querat: quare non apparuit spiritus sanctus in aliqua voce sine signo audibili: vel etiam filius: vicit Aler. quod congruitas fuit: ut sicut erat distinctio in personis: ita esset distinctio in signis exprimentibus personas: unde filius apparuit in reali creatura sibi unita unitate persone. Spiritus sanctus in irrationabili creatura non unita sibi unitate persone. Pater vero in voce tanquam in signo distincto ab utroque, sed quando spiritus sanctus solus apparuit tunc apparuit utroque modo. scilicet in sono tanquam in signo audibili: et in linguis igneis tanquam in signo visibili.

Quartum considerandum dicitur personarum terminatio. Sunt enim in divinis tres tantum persone. Sed quodam arguit contra sic. Quicquid est in deo est infinitum: sed numerus personarum est in deo. Ergo infinitas. Ergo infinite persone. Ad hoc respondet Bona. in primo de divinis. quod cum duplex est infinitas. scilicet numeralis et imensitatis deus est infinitus in infinitate virtutis et imensitatis: que est infinitas perfectionis et ideo ponenda in deo. Infinitas autem numeralis: quia repugnat perfectioni a deo est amovenda. Nam cum deo sit attribuendum quod nobilius est necesse est ponere personarum finitatem. Primo ratione distinctionis: quia in personis est distinctio ergo non confusio: sed ubi est infinitas: ubi confusio. Secundo ratione ordinis: quia ubi est ordo ibi est terminatio. Nam ubi deficit terminatio ibi deficit et mediatio: et per consequens ordo: sed ubi est terminatio non est infinitas. Ergo si in personis divinis est ordo non erit ibi infinitas. Dicimus ergo et consistuntur tres tantum personas in divinis

neque confundentes personas: neque sibi separantes: quia ut dicit Athanasius. alia est enim persona patris. alia filii. alia spiritus sancti: sed patris et filii et spiritus sancti una est divinitas: equalis gloria coeterna maiestas: qualis pater: talis filius: talis spiritus sanctus.

Quintum quod erat considerandum circa trinitatem divinarum personarum: dicitur fidei legem obligatorem: ubi videre debemus utrum credere explicitum mysterium trinitatis sit de necessitate salutis: et respondet theobaldus. q. 2. quod mysterium christi explicitum credere non potest sine fide trinitatis: quia in mysterio christi hoc continetur quod filius dei carne assumperit: quod per gratiam spiritus sancti mundum renouaverit: et iterum quod de spiritu sancto conceptus fuerit. et ideo eo modo quo mysterium christi ante christum fuit: ad eum explicitum creditum a maioribus: implicite autem et quasi obumbrate a minoribus: ita etiam et mysterium trinitatis. Post tempus autem gratie reuelate tam maiores quam minores tenent habere fidem explicitam de mysterio christi precipue: quantum ad ea que communiter in ecclesia solennizantur: et publice. Ita etiam post tempus gratie divulgata tenent omnes ad explicitum credendum mysterium trinitatis. quare erigamus oculos mentis nostre: et deum benedicimus colamus honore debito: ut sic digni efficiamur gratia eius: per quam tandem adipiscamur eternam gloriam. Amen.

Sermo decimus nonas de honore et reverentia deo exhibendis et debitis.

e
Ikrat grauiter circa cul-
tum dei xpiani: q̄ tato
sūt rep̄hēnsibiliores: q̄to
uitas eis est magis no-
ta. Omnis vtiq̄ natio magis reuerē-
ter deos falsos colit: q̄ christiani
populus deum. Regez celi. Idcirco
vt deus nobis ppicius et misericors
fiat: de honore sibi debito in hoc ser-
mone dicem⁹: in quo triplex honoz
distinguendus est.

1° Primus consistit in sacroz locoz
veneratione.

2° Secundus in sacrarum psonarum
exultatione.

3° Tertius in sacrarum cerimoniarum
persolutione.

De pmo honore deo debito: qui cō-
sistit in sacrorū locoz veneratione.

Cap. p̄imum.

p
Primus honoz qui deo debet
consistit in sacroz locoz veneratione.
Debet vtiq̄ oēs venerari loca
sac̄ deo dicata: ita vt in ecclesiis vn⁹
q̄sq̄ ingrediat: cōmoret: et exeat: cuz
deuotione humilitate timore et reue-
rentia: et hoc ppter tria.

1° Primo ppter dei maiestatem.

2° ppter vtilitatem.

3° ppter exemplaritatē.

Primo debet vnusq̄sq̄ venerari
templa dei ppter eius maiestatem. nā
vt dicit̄ in psal. Dñs in tēplo sancto
suo. et Apocalipsis. 21. Ecce taberna-
culum dei cum hominibus. s̄ posset
aliqs obicē: q̄ nō sit aliqs loc⁹ depu-
tatus ad cultū dei: q̄a vt dicit̄ adū
17. c. Deus qui fecit mūdū: et omnia
que in eo sunt: hic celi et terre cuz sit
vñs: non in manufactis tēplis habi-

tat: nec manib⁹ humanis colit̄ indi-
gens aliquo. 1. 2. regū. 8. c. Salomō
dicit. Si celus: et celi celoz te capere
non possunt: quāto magis domus
hec quā edificāti tibi. Ad hoc r̄idet
Tho. 1. 2. q. 102. 1. 22. q. 82. q. in ado-
ratione dei et orōnibus faciendis: duo
considerari possunt. Aut deus q̄ co-
latur adoratur et oratur: et sic non esset
aliqs locus ad adorandū necessari⁹.
Aut considerant ipsi hōies colentes
deū: et sic determinatus locus eligit̄
ad adorandū: nō ppter deū qui ado-
rat: quasi loco cōcludat: s̄ ppter iplos
adorantes: et hoc triplici rōne. 1°
Primo q̄dē ppter loci cōsecratōz et qua
spūalem deuotionē cōcipiūt orātes:
vt magis exaudiant̄. 2° Secūdo ppter
sacra mysteria: et alia sanctitatis signa
que ibi cōtinent̄. 3° Tertio ppter cō-
cursum multoz adorantium: ex q̄ sit
oratio magis exaudibilis h̄z illō. Mat.
18. c. Ubi sunt duo vel tres in noie
meo congregati: in medio eoz sum
ideo ecclesia ad diuinū cultū depu-
ta. Ex quo multipliciter nominat̄
s̄. Basilica. tēplū. tabernaculū ecclesia
et domus dei. Primo dicit̄ basilica
vt habet̄ di. 42. c. Non oportet. vbi
dicit Archidiacon⁹: q̄ basilica dicit̄
palaciū regis. Basilicos enim grece.
latine rex interpretat̄. Unde basilica
dicit̄ quelibet ecclesia: q̄a palaciū est
summi regis: et regi regū ministrat̄
Quidā tamen dixerunt ecclesias epi-
scopales tantum dici basilicas: quia
hōmōi reges cōsueuerūt fundare et
dotare s̄m hūguitōnē. vel basilica
dicit̄ a basileo rege grecoz: q̄ primo
se fecit sepeliri ap̄ ecclesiaz h̄z fidoz

no nota

Secundo ecclesia dicitur templum
et in Archidiaconum templum dicitur
quasi rectum amplius: quia populus
ibi sub unius tecti amplitudine con-
tinetur: et proprie templa sunt maiores
ecclesie: vel templum dicitur a contem-
plando: quia hoc ibi fieri debet.

Tertio dicitur ecclesia: ut de co. di.
i. c. Ecclesia: que interpretatur collectio
seu conuocatio. ubi dicitur Archidiacono
nus quod ideo dicitur conuocatio: quia
continet populum conuocatum a deo
ubi autem conueniebat populus In
deorum dicebatur: et adhuc dicitur syna-
goga: que interpretatur congregatio
quia uerba legis que aspera erant et
dura: populus ille uelut grex pecorum
congregabatur. Sed in catholicis adu-
natio dicitur ecclesia id est conuocatio
ubi conuenit: quia amore spiritus sancti
ad unam fidem et premium futuri seculi
uocatur. **Q**uarto ecclesia dicitur
tabernaculum: quod est militare habita-
culum. Unde David in psal. Transibo
in locum tabernaculi admirabilis:
usque ad domum dei: id est ab ecclesia
militante usque ad ecclesiam triumphantem
quia enim militia est uita hominis super
terram: ideo ecclesia ubi adunatur po-
pulus militans: non habens hic ciui-
tatem manentem: dicitur etiam apte
tabernaculum. **Q**uinto ecclesia di-
citur domus dei. ut per Iohannis. 2.
et Math. 21. c. 1. de re. et uene. factorum
c. Domus dei. li. 6. Unde et Paral. 1.
ca. 7. Post constructionem templi appa-
ruit dominus Salomoni nocte in templo.
et ait. Audiuero orationem tuam: et elegi
locum istum mihi in locum sacrificij.
Si clausero celum et pluuia non flu-

uerit: et madauro et prepero locuste
ut deuoret terram: et misero pestilen-
tiam in populum meum. Conuersus
autem populus meus: super quo inuo-
catum est nomen meum: deprecatus
me fuerit: et exquirit faciem meam:
et egerit penitentiam a uisus suis pesti-
mis: et ego exaudiam de celo: et propi-
ciatus ero peccatis eorum: et sana bo-
terra eorum: oculi quoque mei erunt aperti:
et aures mee erigete ad orationem eius
qui orauerit in loco isto. Elegi enim
et sanctificandi locum istum: ut sit nome-
num meum ibi in sempiternum: et permaneat
oculi mei: et cor meum ibi cunctis diebus.
Igitur cum summa reuerentia quilibet
in ecclesiis adesse debet. ubi in psalmo
c. Domini. dicitur. Domus domini decet sa-
cilitudo: decet ut cuius in pace factus
est locus eius cultus etiam sit debita
ueneratione pacificus. Sit itaque ad
ecclesias humilis et deuotus ingressus
sit in eis deuota conuersatio: deo gratia
inspicitibus placida. et Aug. 42. di.
ca. In oratorio. inquit. In oratorio
preter orandi et psallendi cultum penitens
nihil agatur: ut nomini huic et opa
iugiter impensa concordent. Sed ue-
mundo a scandalis: quia hodie in dei
templis nulla sua modestia: nulla
honestas: nulla religio: quinimo ibi
abundant risus loci spectacula uana
et alia quod plura nequa. O perniciosa
consuetudo. O detestabiles mores
christianorum malorum: qui templa dei
ita inhabitant quasi essent uilissima
lupanaria.

Secunda ratio quare dei templa
sunt merito ueneranda est. propter ueritatem.
In illis namque suscipimus

spiritualia beneficia: ibi recipimus sacramenta: ibi sepelimur post mortem reseruantes corpora vsq; ad generale resurrectōez. Propterea inquit psal. Suscipimus deus misericordia tua in medio tēpli tui. Hinc est qd ecclia fundat cum peminētia: quia nullus eam edificare potest: nisi auctoritate diocelani: qui debet ponere p̄mariū lapidem: figere crucem: designare s̄m̄iteriū: Et etiam petere dotem sufficientem assignari: sine qua cōsecrari non debet: vt patet de cōse. di. .i. c. Nemo. 7. c. placuit. Insup ecclia cōsecrata non debet reuerti ad secularem habitationē: 7 pphanos vsus iq. q. 2. c. Que semel. 7. c. Quoniaz. i 7. q. vi. c. Quēstī. extra de religiof̄ domib. c. Adhuc. Tertia ratio qre venerāda sunt dominica tēpla dicif̄ exēplar itatis. Nō solū enim a sanctis docemur exēplo vt veneremur dominica tēpla: sed offerūt se gētiliū exempla qui suoz idoloꝝ tēpla diligētissimē honorare studuerūt. vñ Valerius libro primo rubrica de religione recitat: qualiter Isabius quia quēstioēs audiuit in tēplo: vīcturam amisit. nam nulla melodia: 7 nullus sonus in tēplo esse debebat: nisi p̄ laude deoꝝ. Isterū in rubrica de neglecta religione narrat: qd qdā noīe Isaccus censor existens a quodam tēplo: qd erat in ciuitate Calabrie tegulas marmoreas fecit remoueri: 7 Romam in ppria domo fecit portari: ppter quam cām demens fuit effectus. Insup duos filios perdidit qd factū postmodū Senat⁹ reteruit 7 emendauit: regulas ad tēplū repoz

tari iubendo. Insup ibidez ponit qd quidam Postumus nomine a Scipione: dum esset in Asia: Romaz p̄ militū erario sine stipēdio fuit missus qui dum in Asiam reuertēret. Proserpine tēplū expoliāuit thesauro: qd vt Senatū fuit intimatū: statim p̄ Senatū reuocatus: 7 in carcē clausus fuit. In quo detentus atēq; exanimaret. In quo crudeli morbo valde vtpote demēs 7 furiosus obiit. deaq; Proserpina Senat⁹ edicto postumū sibi confiscatū thesaurū suū rehabuit. Isti itaq; suo modo miraz exhibere contēdebant reuerētiam tēplis falsoꝝ deoꝝ. Quanto magis 7 nos reuerenter tractare debemus. tēpla dei Naz 7 dñs Ihesus xps in nullo ita seuerus apparuit: sicut dum in tēplo inuenit vendentes 7 ementes: quozū mentes euertit: p̄icitq; pecunias: 7 flagello facto de funiculis eos eiecit a tēplo. vicens. Dom⁹ mea dom⁹ oratōis votabif: vos autē fecistis illā spelicam latronū.

¶ De secūdo honore deo debito in sacraz personaz existimatione.

¶ Cap. secūdū.

¶ Scūdus honoz qui deo debet cōsistit in sacraz psonaz. scz sacerdotū existimatōe. Est enim sacerdotalis dignitas excellentior q̄cūq; dignitate tēporali: qd pbare possumus tripliciter.

¶ Primo ratione.

¶ Secūdo auctoritate.

¶ Tertio exemplo.

¶ Primo ostendim⁹ qd dignitas sacerdotalis excellit oēm dignitatē tpālē rōe que triplex esse potest.

Prima rō dicit significatōis.

Secunda institutionis.

Tertia conditionis.

Prima rō dicit significatōis. nā sacerdos h̄m Isidorū. li. 7.º. ethimo. dicit quasi sacer dux: vel sacra dans Ratio autem istius duplicis interp̄tatōis h̄m Tho. in. 4. vi. 24. est quia p̄ misterīū sp̄iale: sacerdos est medi⁹ inter deum ⁊ pplm. Nāz ipse diuina nunciat ⁊ ministrat populo: ⁊ vota populi offert deo. Dicit etiam sacerdos: quasi sacra dans. Sacra autem dare potest alijs duob⁹ modis: vel auxiliando: vel sacramēta dispēnsado

Primo modo quilibet iust⁹ in q̄tuz sacra sua merita dat: vel cōmunicat alijs auxiliando interpretat sacerdos.

Secūdo modo nomē sacerdotis est institutū: ad significādū eū qui sacra dat: in sacramētoꝝ dispēnsatōe: ⁊ sic ille qui est in gradu ordinis astitur⁹ dicit sacerdos. Ob id in scripturis sacerdotes nominat aliquando dñs: aliquādo angeli. vt dicit. ii. q. i. cap. Sacerdotib⁹. vii ⁊ ad Moysen: d̄ eo qui ad iuramentū deducēdus ē dicit

Applica illū ad deos. i. sacerdotes. ⁊ n̄rlus scriptum est. Dñs nō dēthes. i. sacerdotib⁹. Et p̄pheta ait. Labia sacerdotis custodiūt sciētiāz ⁊ iusticiāz: ⁊ legem requirunt ex ore eius. quia angelus dñi est. **S**ecūda rō ostēdēs sacerdotale dignitatē. dicit institutōis. Nāz sacerdotiū p̄cessit legem scriptam. quia in veteri testamento p̄mus sacerdos q̄ iubēte dño vidimas obtulit. fuit Abelisedech sicut p̄z Gen. i. 4. c.º. Demū p̄ sacerdotiū iubente dño Regia potestas est

ordinata. vnde p̄mi Regū. 8. c. dicit deus ad Samuelez sacerdotē. Audi vocem eoz. i. filioꝝ Israhel petētuz Regem. ⁊ constitue sup eos regem hinc est q̄ sp̄ialis auctoritatē terrenā p̄tatem habet instituire vt sit. et iudicare si bona non sit. qđ probatur per Apostolū Paulum dicentem p̄mo ad Corinth. c. 7. Nescitis quoniam angelos iudicabimus quāto magis secularia. Et idem in. c. Per venerabilem. extra qui filij sunt legitimi. et 9. q. 3. c. Nemo. ⁊. c. Alioz.

Tertia ratio ostendens dignitatez sacerdotalem dicit cōditionis. Est enim sacerdotalis dignitas sp̄ialis. ⁊ ideo quāto sp̄s nobilior est corpe. tanto sacerdotalis dignitas nobilior est quacūq̄ dignitate temporalī. sicut p̄z extra de trāslatōe episcopi ⁊ clecti c. Inter corporalia.

Secūdo ostendit dignitas sacerdotalis. que excedit omnē dignitatē tēporalem auctoritate. De sacerdotibus enim dicit Isaye. 61. c. Vos sacerdotes dñi vocabimini Ministri dñi dei nostri dicitur vobis. ⁊ p̄ma Petri. 2. c. Vos estis genus electuz regale sacerdotiū. gens sancta. ppl's acq̄sitōis. ⁊ 96. vi. c. Duo. scribitur. Aurum non tam p̄ciosus est plūbo: q̄ regia p̄tate sit ordo sacerdotalis altior. ⁊ eadem vi. c. Quis dubiter. Quis dubiter sacerdotes xpi reguz ⁊ p̄ncipuz omniūq̄ fidelīū patres et magistros censeri. p̄pterea. 6. q. i. in. c. Sacerdotes dicit. Sacerdotes q̄ p̄prio ore corpus dñi conficiunt. Ab omnibus sunt timendi. ⁊. 3. q. i. cap. Nulli. Dñm crucifigunt. qui cum in

luis sacerdotibus psequūf. 7.ii.g.z.c
Abfit. Antherius papa ait. Abfit vt
quicq; sinistrū de his arbitremur: q̄
apostolico gradui succedētes christi
corpus sacro ore conficiūt: per quos
nos christiani sumus: qui clauēs re-
gni celoz hātes: ante iudicij diē iu-
dicant. In veteri quoq; lege habet
Quicūq; sacerdotibus nō obtēpasset
aut extra castra positio lapidabatur
a populo: aut gladio ceruice s̄iecta
cōtemp̄tū expiabat cruore. 7.ii.6.g.i.
.c. Si clericatus. Hierony. ait. Non
est humilitatis mee neq; mensura iu-
dicare d̄ ceteris: 7 de ministris ecclie
sinistrum quippiam dicere.

Tertio ostēdit dignitas sacerdo-
talis exemplo. Christianissimi enim
Impatores sacerdotes honorare sēp
studuerūt: sicut patet de Theodosio
Impatore: de quo legit in historia
trip̄ta: q̄ cū apud Thessalonā ciui-
tatez quidā iudices fuissent lapidati
.ii.g.z.c. Cū apud Thessaloniam.
Indignatus Theodosius: oēs p̄ter
iussit interimi: vbi septem millia sūt
occisi: nullo p̄cedente iudicio. h̄mōi
autē cladem plenā gemitib⁹ audiēs
beat⁹ Ambrosius: cū p̄nceps venissz
Mediolanū: 7 solēniter in sacru vol-
uiss̄et intrare templū: occurrit s̄c̄t⁹
Ep̄s foris ad ianuas: 7 ingrediētē
his sermonib⁹ a sacri liminis incesso
p̄hibuit. Nescis miser Impator p̄pe-
trate a te necis quāta sit magnitudo
neq; post cām tanti furoris mēs tua
molez p̄sumptōis agnoscat. Sz forte
recognitionē peccati p̄hibz potestas
Imperij: decet tamē vt vincat ratio
prātem. Quibus igit̄ oculis aspicias

cōmunis dñi templū: quib⁹ calcabis
pedibus sanctū illius pauimentū: quō
manus extendes: de q̄bus adhuc s̄c̄-
guis stillat iniustus. Recede recede
igit̄: ne secūdo peccato p̄ore neq; riaz
augere contendas. His sermonibus
Impator obediēs erat enīz diuinis
eruditōibus enutritus: et apte sciens
que sunt p̄pria sacerdotis: q̄ Reguz
gemēs 7 vellez ad regalia remeauit
Cūq; octo mensū transissent tēpora
appropinquauit natiuitatis Salua-
toris nostri festiuitas. Impator autē
lamētatiōibus assiduus in palatio re-
sicens: continūas lacrimas incesso-
biliter expendebat. Ingressus autēz
Rufinus tūc magister milituz 7 sin-
gularem apud p̄ncipem fiducia h̄ns
7 videns p̄ncipem in lamētationib⁹
prostratū: accessit vt lacrimaz cās
inquireret. At ille vehemētius inge-
miscens: 7 amarissime lacrimas fū-
dens. Tu inq̄t Rufine ludis: 7 mea
mala non sentis. Ego autē lamentoz
7 gemo calamitatē meam: q̄a seruis
q̄dem dei et medicantibus apta sūt
tēpla dei. At Rufin⁹ ad Ambrosiū
perrexit. Cui Ambrosius ait. Impu-
dētia canū imitatus es Rufine: tate
videlicet necis auctor existens. Ego
vico tibi: quoniā Impatorē ingredi
sacra limina p̄hibebo. hec 7 alia plu-
rima Rufinus audiens: Imperatozi
nūciauit votuz Antistitis. At Impa-
tor in media iam platea: p̄go inquit
vt iustas in facie suscipiā cōtumelias
Cūq; ad sacra limina puenisset: in sa-
cram quidem Basilicam nō p̄sūpsit
intrare: sed veniens ad Antistitem
supplicabat: vt eius vincula resolverz

Cui Ambrosius. Quā penitentiam ostendisti post tātas iniquitates. Cui Theodosius: tuū est doceremeum vō suscipere. Cui ambrosius inuixit vt legē conderet: ne sentētia mortis ferri posset animo irato: Et trāsado triginta dierū numero. Qd̄ et fecit. Sicq; cum lacrimis et deuotōne tē plū tandem ingressus est: in cunctis reuerenter se habēs erga sacerdotēz ambrosiuz. Quid fecit Constantin⁹ de quo est textus. 96. vi. ca. In scripturis. 7. c. Constantin⁹. Quid reliq; om̄s xp̄iani Reges vel Impatores. Omittamus omnia que repetē longum foret. Inspiciam⁹ om̄m Ihesū xp̄m: de quo dicit Ciprian⁹. 93. cap. Dominus. Dñs noster Iesus ch̄ist⁹ rex et iudex: vsq; ad passiōis horam seruauit honorē pōtificib⁹ et sacerdotibus. Nā cum leprosum mundasset dixit eidē. Vade ostēde te sacerdoti. sacerdotem adhuc appellās: quē sciebat esse sacrilegū. Itēz cum s̄ditus passioni alapa accepisset: nihil contumeliose locut⁹ est in psonā pōtificis: sed sic magis innocentiā suā tutus est dicens. Si male locut⁹ sum: testimonium p̄hibe de malo: si autem bene cur me cedit libet igit ab eo humiliē et patienter facta sunt: vt nos humilitatis et patientie exēplū haberem⁹. Sz hodie pleriq; de illis sūt: de q̄b⁹ dicit. i. q. i. c. Multi. Multi seculariuz cū plus sacerdotū vitam q̄ suaz conspiciunt: in magni cōtentiois sacroz crimen incurunt. Magna. n. trabe vulneratos oculos hītes: festucam in alienis cōspiciūt oculis: quā dum incaute euellere festinant: in erroris

foueam dilabunt. De tertio honore deo debito in sacraz ceremoniarū obseruatione.

Cap. tertiu.

t Tertius honoz qui deo debet consistit in sacraz ceremoniaz obseruatione. Nam vt dicit Tho. 22. q. 88. Deum et si nō rōne sui: rōe nostri etiā corporaliter reuereri debemus: tuz vt p corporales motus excitemus mentem nostrā: tum vt deū hz vtrāq; naturā nostrā honorem⁹. Uñ Jobānes damascenus inquit. q̄a ex duplici natura compositi sum⁹ scilicet corporali et spūali: duplicē deo honorem referre debem⁹. Consistit autem hic honoz in tribus.

Primo in capitis inclinatioe.

Secundo in incuruatione.

Tertio in genuflexione.

Primo cōsistit honoz in capitis inclinatioe: et sic statuit ecclesia, vt cū nominat nomen Ihesus in ecclesia in missis et diuinis officijs om̄s reuerenter inclinent caput. Uñ de consecratōe ecclesie. li. 6. in. c. Decet. dicit Cōueniētes in ecclesia nomen illud qd̄ est sup omne nomē: nomē v3 dñi nostri ihesu xp̄i exhibitōe reuerentie spūalis attollāt. et ita flectant genua mentis. qd̄ vel capitis inclinatione p̄stent.

Secundo cōsistit honoz dei in incuruatione. habet hūc vsum ecclesia vt in diuinis officijs cū gloria patri et filio et sp̄itui sancto decātat in fine psalmoz. oēs corp⁹ incuruāt simul cum capite.

Tertio cōsistit hic honoz in genu flectōe. Genuflectim⁹ nāq; cū adora

mus corpus xpi in omnib⁹ morib⁹
huiusmodi pfitentes nos seditos
deo: q̄ est benedictus in secula sc̄loꝝ
Amen.

Sermo vicesimus de patientia:
que omnibus est necessaria p̄t̄ cōes
passiones quibus infestat humanuz
genus.

P Et patientiaz curram⁹ ad
p̄positū nobis certamen
Doctōis gentiuz verba
sunt ista: ad hebreos. i. z.

.c. Post lapsū p̄moz p̄tū: adeo hu
manū genus passioib⁹ est veratum
vt nullus vnq̄ in hac vita inueniri
possit omnino quietus. Insur gunt
vndiq̄ mala: vndiq̄ tēpestates: vndiq̄
afflictōes: labozioseq̄ cure. Accidūt
et sepe multa aduersa nolētib⁹ et inuit.
neq̄ aliter aduersus fortune imper⁹
et incursum: repētinosq̄ motus: nisi se
rendo et equo animo tollerādo tuti
esse valemus. Sup̄ada ait Virgili⁹
omnis fortuna ferenda est. Hoc aut
maxime opatur patientie virtus: que
omnibus necessaria est: sine qua suc
cūbit mēs: et deficit anim⁹: cuz aliq̄d
sinistrū accidere viderit. Ea p̄pter in
hoc smōe de patientia erim⁹ t̄ctaturi:
de q̄ tres cōditōes faciemus.

Prima est de eius descriptione.

Secūda de eius determinatōe.

Tertia de eius acq̄sitōe.

Quid sit patientia et de multiplici
eius acceptōe. Ca. p̄mū.

Prima cōsideratio ē de patientie
descriptōe in qua q̄d sit patiē
tia ostēdemus. 1. ad cōt⁹. 5. li. diui.

insti. ad hec sic dicit. Patientia est ma
loꝝ que aut inferūt: aut accidūt: cuz
equanimitate platio. s. Tulli⁹ in rhe
torica eadē sētētia loq̄t̄ s̄ alijs v̄bis
dicēs. Patientia ē honestatis aut vti
litis cā rez difficultū et arduaz vo
lūtaria ac diuturna p̄fessio. Et pro
āptiore declaratōe notādū q̄ q̄ntu
plex patientia inueniē.

Prima est remissioꝝ.

Secūda mūdanoꝝ.

Tertia stultoꝝ.

Quarta ipocritaz.

Quinta v̄tuoꝝ.

Prima ē patientia remissioꝝ eoz
sc̄z q̄bus ex officio incūbit reprehēdere
corrigere vel punire aliena peccata.

et tñ illa tolerant. Cōtra quos est. c.

Facietis. 86. di. vbi dicit. Facientis

p̄culdubio culpaz habet: qui q̄d p̄t

corrigē negligit emēdare. 7. 82. di. c.

Cōsentire. Cōsentire videt̄ tractanti

q̄ ad relecāda que corrigi debēt non

occurrit. et eadē di. in. c. Error. cui n̄

resistit̄ approbat: et v̄itas cū minime

defensat̄ oppūmit. Negligere q̄ppe

cū possit̄ p̄turbare puerfos: nihil aliq̄d

est q̄ fouē: nec caret scrupulo socia

tis occulte: q̄ manifesto facinori vesi

nit obuiare. De hac aut̄ vel tolerātia

vel puniōe maloꝝ copiosi⁹ d̄spūta

bit̄ in sermone de iusticia. **S**ecūda

est patientia mūdanoꝝ eoz. i. q̄ p̄pter

mūdū quoscūq̄ labores strēnue tole

rāt. de qb⁹ dicit. 47. di. c. oēs. Dēs

h⁹ secti dilectozes in frenis his reb⁹

fortes sunt: in celestib⁹ aut̄ debiles.

Nā p̄ tpali gl̄ia vsq̄ ad mortē desu

dare appetūt: et p̄ spe p̄petua nec pa

rū q̄da in labore s̄sistūt: p̄ terrenis

lucris iniurias qualibet tolerat: et pro celesti mercede: vel tenuissimi ubi contumelias ferre recusat: terreno iudici toto etiam die resistere fortes sunt in oratione coram domino: vel unius hore momento lassant: sepe nuditate deiectione fame pro acquerendis divitiis atque honoribus tolerant. Supra autem laboriose querere tanto magis dissimulat: quanto magis ea retribui tardius putat. hec ille.

Tertia est patientia stultorum eorum qui sciunt quod peccando mortaliter serviunt diabolo: et permittunt se trahi ab illo in peccato in peccatum. habet dicit Paulus 2. ad Corin. ii. c. Libenter suffertis insipientes: cum sicut ipsi sapientes. Sustinete enim si quis vos in servitutem redigit: si quis devorat: si quis accipit: si quis extollit: si quis in facie vos cedit.

Quarta est patientia hypocritarum. de habet dicit Mat. 6. Exterminat. n. facies suas: ut pareat hominibus ieiunantes.

Quinta est patientia virtuosorum. De qua dicit Aug. in li. de patientia. Virtus animi que patientia dicitur: tam magnam donum dei est: ut etiam ipsi qui nobis eam largiuntur: patientia predicent. et de hac Episcopus Luce. xi. c. In patientia vestra possidebitis animas vestras. et Jacobus i. c. patientia operum perfectum habet. et 2. ad Corin. 6. c. In omnibus exhibeamus nosmet ipsos sicut dei ministros in multa patientia. et ad Ephesios. 4. Cum patientia supportantes invicem. et i. ad Corin. 6. Sedare iustitiam pietate fide caritate patientia. Huius autem officium cum est conservare bonum rationis contra tristitia: ne se ratio tristitie succubat. Nam virtutes morales ordinantur ad bonum: in quantum conservant bonum rationis contra impetum passionum

Inter alias autem passiones tristitia efficitur: est ad impediendum bonum rationis: sicut illud eccles. 20. Melos occidit tristitia. hec I. Bo. ka fe. q. 126. propterea dixit Lucanus. Haudet patientia duris. Notandum tamen quod aliud est patientia et afflictio in adversitatibus non sentire: aliud non sufferre: quod homo est angustias et tribulationes sentit si non est virtuosus et fortis animo in passione deficit: et multa aut cogitat: aut loquitur aut operatur que non conveniunt: quod homo virtuosus est: et si ut homo adversa sentiat: tamen in volente modum adhibet: et mensuram suat atque modestiam. Idem propterea inquit Seneca de consolatio ad Paulinum. Non sentire mala sua non est hominis: non ferre non est viri. et Tullius li. 2. de Oratore. Magna laus et admirabilis videri solet: tulisse casus sapienter adversos: non fraudum esse fortuna: retinuisse in rebus asperis dignitatem.

De quinq; in quibus dicitur uniusque esse patiens.

Cap. secundum.

Secunda consideratio de patientia dicitur determinatio. Debet namque homo determinate esse patiens: maxime in quinq; videlicet.

- 1° in contumeliarum illatione.
- 2° in temporalium bonorum perditione.
- 3° in carorum amissione.
- 4° in corporis flagellatione.
- 5° in voluntaria operatione.

Primo debet homo esse patiens in contumeliarum et iniuriarum illatione. Molet namque homines nequam et mali molestare bonos: nunc detrahendo: nunc concitatio: nunc contumelias inferendo.

Handwritten marginal note at the bottom of the page, partially illegible.

ubi dicitur est ubi boni patienter sciunt
sufferre. Quonia vt dicit. zz. q. 4. c.
Tu bonus Tu bonus tollere malu.
7 idem in. c. Tollerandi. 7 in. c. qui
fm carnem. In. c. Cero. Hec autem
vita Gregorius ait. Si boni estis. qd
diu in hac vita sbsistitis: equanimiter
tolerate malos. Na quisqs n tolerat
malos: ipse sibi p impatiencia testis e:
quia bonus non est. Abel enim esse
reuit: quez Ebaim malicia no exer
ret. 7 Prudentius in. 5. li. diuinarum
insti. No enim min' malu e referre
iniuria: qd inferre. Na vn certamina
inter hoies cotetodesq nascut: nisi qd
improbitali opposita in paciencia ma
gnas sepe cocitat tepestates: qd si pa
tientiam que dicitur nil melius: nil in
homine dignius inuenire potest: in
pbitate opposueris extinguet ptn?
tanq igit aqua supfuderis. Sin at
puocatrix illa impatiencia: improbi
tatem sibi coparem nacta est tatum
excitabilius incediut vt id no flumen
aliqd: sed cruoris extinguat effusio.
Magna itaq paciencie ratio est: quaz
sapiens auget bono viro: vt. n. nihil
maloz fiat hec sola efficit: que si def
omnibus: nullam scelus: nulla fraus
in rebus humanis erit. Spectat utiqz
ad magnanimitate qd nonnulli ascri
bunt ad vtilitatem. s. ferre patienter
7 equo animo hba cotumeliosa: coi
quos est vidu Seneca li. de clemencia
ubi inqt. Magni animi prium est
iniurias atqz offensioes spernere. et
idem in li. de puidencia. Manet sine
aduersario virtus: tunc apparet qsta
sit: pta cuqz polleat: cum quid possit
patientia ostendit. 7 Sapiens puer.

16. c. Melior est patiens viro fortiter
qd dicitur animo suo: expugnatoze vr
bium. Ex hoc laudat patientia ma
gnoz viroz atq potetu: qd paciētes
fuerunt ad feredu iniurias. Scribit
naq Seneca de Anthigono Rege
qd cum audisset quosda: qui cu non
videbat de se male loquētes: accessit
ad eos: 7 dixit / Nunc male dixistis
Anthigono: cuius occasione in has
miserias incidistis. Modo autez bn
optate ei: qd vos ex hac voragine edu
xit: nec amplius eis dixit. Dicit etiaz
in Policato. qd Aristippus cuida ma
ledicēti sibi: philosoph' paties rudit.
Tu lingue tue: 7 ego aurium mearum
oīs sum: 7 ibidem narrat qd Seno
phon philosoph' de se maledicenti
rudit. Tu didicisti male dicere. ego
male vicia cotēnere. Ibidem habet
de Octauiano: qd cu eidē descendēti
Rome p sacra via: despat' quidam
diceret. O tirāne. rudit. Si essem. n
diceres: nec aplius de vbis ei' cura
uit. Iferē adhuc ibidez qd simillimus
qda adolescens Octauiano vrbe in
trauit: que Augustus ad se adductū
interrogauit. Dic mihi adolescens:
fuit nūqz mater tua Rome. negauit
ille: nec cotentus adiecit: si pat meus
Joci itaqz asperitate vr bana noticia
omniu 7 familiaritate sibi osculauit.
Ibidē adhuc fert illd qd scribit aug
4. li. de ci. dei. de magno Alexadro:
qd cu reprehēderet pirata quedā dicēs
Cur mare hēs infestum. Ille libera
voce respōdit. Quid tibi: vt tu obez
terraru. Sed quia id ego vno nauis
gio facio: latro vocoz: qa tu magna
classe diceris Impator. Si solus et

27

27

37

47

57

67

grd. qd dicitur vixit apud se licet illata gentilia pbat

captus sit Alexander. latro erit. et multa alia contra Alexandrum protulit animose. Miratus Alexander constantiam hominis honoravit eum. iustitiamque scribi militie.

77

Similiter narrat ibi quod Antigonus pedagogus citharam Alexandri magni fregit abiectisque dicens: etati tue iam regnare convenit: ut ea que in corpore regis voluptate luxurie dant dominis: quod ille patientissime tulit. quibus exemplis apparet: non vile esse: neque vituperabile: imo magnificum egregium atque decoz illatas iniurias despiciere

a

Secundo debet homo esse patiens in temporalium bonorum perditione: ut non sibi ruat animum: neque desperet: si quibus hec fortune bona: ut honor dignitas potentia divitiis et similia diminuantur.

Propterea laudat Anaxagoras: qui non est contristatus: quoniam in patria rediens possessiones suas defetas et dissipatas invenit: et bias precus letiter risit his qui eum interrogaverunt: quod secum ferebat: cum fugiebat de patria: quem invaserant hostes. Omnia mea mecum porto. de quibus melioris feci in sermone de avaricia: sive de contemptu divitiarum.

Tertio debet esse homo patiens in suorum carorum seu propinquorum amissione. Nam sunt multi qui propter mortem suorum nullum habent modum: indignantur deo: et seipsum committunt consumedos dolori. Pro quibus dicit Seneca de consolatio ad Paulinum Quid tam humile ac muliebre est: quam committere se dolori committere. Nos autem non indidemus eis: quoniam pro suis mortuis quidam pietate duci doleat et lacrimet

b

ut dicit Seneca v. l. c. Et Abraam fleuit super Sarra mortua: post. 126. annos

vite sue. Gene. 22. c. Fleverunt et presantiqui pro morte suorum. Et Christus lacrimatus est: cum lacrimatus vidit Magdalenam pro fratre mortuo. Jo. ii. cap. Et Virgo beata doluit et fleuit in morte Christi. Damianus super abundantiam doloris: que videt quaedam desperationem pretereendere. Quapropter Paulus scribit ad Thesalonicenses. 4. c. ait. Non contristemini sicut et ceteri: qui spem non habent. Et. 12. q. 2. c. vbi dicitur hec ait 7. c. habet. 7. c. Qui divina vocatio confirmat quod dicitur. Hinc hieronymus ad Tyrasium ait. Caritatis tue scripta precepi. In quibus animum tuum dolore commotum de filie dormitione cognovi. Non aliud in te admiratus sum: quam Christiani peccatoris abs te virtute ablataz fuisse: stupeo murum fidei penetrataz vulneribus orbitatis quez sopire debuerat spes resurrectionis: et regni celestis: resurgere credimus mortuos nostros et plangimus. Quid facerem? si mori tantum preciperet deus: voluntas eius vti que sola sufficeret ad solacium cui nullum iubemini affectum proponere. hec ille. Propterea Valerius maxime libro. 5. Rerum de penitentibus qui obitum filiorum forti animo tulerunt. Laudat Anaxagoram: qui audita morte filii respondit nuncio: nihil inexpectatum: aut novum nuncias. Ego enim illum ex me natum mortalem esse sciebam: et scio neminem mori solere: qui non vixerit: nec aliquem vivere qui moriturus non sit.

no

no

Quarto debet unusquisque esse patiens in corporis flagellatione: cum corpus egritudine et infirmitatibus aggregataz. sicut dicit beatus Iheronimus legimus. dicit dicit dominus Boni. in legenda magna

Cum duris corporis agere doloib⁹:
illas suas angustias nō penarū esse
censebat nomine: sed soroz: dñi autē
semel grauius solito doloꝝ vr geref
aculeis: quidā frater simplex dixit ad
eum. frater oia dñm: vt mīr⁹ tecū
agat. Manuz enim suā plus debito
super te grauare videt. Quo audito
uir sanctus cuz eiulatu exclamās ait.
Nisi noscere in te simplicē puritatez
tuū et nunc abbozerē consortiū: qui
ausus fueris circa me diuina iudicia
rephensibilia iudicare. Et licz totus
esset attritus: grauis plixitate lan-
ghozis: piciens se in terram ossa de
bilis duro casu collisit: 7 deosculans
humuz: gratias inquit: tibi ago dñe
deus: de omnib⁹ his doloib⁹ meis
teq⁹ mi dñe rogo: vt centuplū si tibi
placuerit addas: cuz tue sancte volū
tatis adimpletio sit mihi consolatio
semper plena.

Quinto v⁹ esse vnusq⁹ patiens
in volūtaria opatōe: in ieiunijs: orōi
b⁹: vigilijs: 7 disciplinis: alijsq⁹ opib⁹
druosis: cuz p̄mū illoꝝ sit etna vita
In omnibus autē vnusq⁹ memor
esse debz illius patiētissimi Job: qui
in omni aduersitate sua: in damno
rez: siue in morte repentina filioꝝ:
siue in plagis 7 vulneribus corporis
sui solutus erat dicere: dñs dedit: dñs
abstulit: sicut dño placuit: ita factum
est: sit nomen dñi bñdictū.

Quinq⁹ sūt regule ad acq̄rēdā
patientiam. **Cap. tertiū.**

Tertia cōsideratio est de patie
tie acq̄sitōe: in qua dīcēdū est
quō patiētia pōt acq̄ri. et ad hec no
tāde sunt quinq⁹ regule.

Prima dicit recogitatio.

Secūda melioratio.

Tertia premiatio.

Quarta auxiliatio.

Quinta exemplatio.

Prima regula dicit recogitatio.
Quādoq⁹ enim q̄s sentit aduersa
multa imminere sibi recogitare debz
peccata que cōmisit: 7 dicere illō Di
chee. 8. c. Trā dñi portabo: quoniam
peccaui ei. Sic faciebāt frēs Joseph
qñ venerūt in Egyptū: 7 Joseph lo
quebat cū eis: 7 ipsi nō cognoscebāt
eū: 7 dicebat: frater vester vn⁹ liget
in carcē: vos autē abite: 7 frēm vestz
minimū ad me adducite. At illi lin
gua hebreā credentes non intelligi
ab Joseph: dicebāt adinuicē. merito
hec patimur: q̄a peccaui⁹ in fratre
nostrū: vidētes āgustīā aie illi⁹ cum
deprearet nos: 7 nō audiui⁹. Idcir
co venit sup nos ista tribulatio.

Secūda regla v⁹ melioratio. qñcūq⁹
q̄s tribulatoib⁹ quatit: vt patiens fiat
cōsidēt q⁹ de⁹ in hac vita sepi⁹ verat
quos amat: 7 oia in meli⁹ interpretet
vñ Job. 5. c. v⁹. Beat⁹ hō q̄ corripit
a dño. Inrepatōez q̄ eius ne repro
bes. Et sapiēs ecclesiast. 2. disciplinā
dñi ne abicias: nec deficias cū ab eo
coriperis. Quē. n. diligit dñs cori
pit: 7 q̄s pater in filio cōplacet sibi.

Solet enim tribulatio satis pdesse
anime: ad illuminādūz eam: atq⁹ ad
supandas mundi 7 carnis blādicias
vñ Ladantius in. 2. libro diuinaruz
institutionū ait. Tum maxime deus
ex memoria hominum elabitur: cuz
beneficio eius fruētis honorem di
uine indulgentie vāre debent.

At & si qua necessitas quis pfferit: tuc domini recordant: si belli terroz infremuit: si morboruz pestifera vis incumbit: si alimenta frugib⁹ longa siccitas denegauit. **S**i seua tepestat: si grandio in gruit: ad deu confugit: a deo petit auxiliu: deus vt sbeniat orat. **S**i quis in mari vento seniete iactatur: huc inuocat. **S**i qs aliqua vi affligat: huc potius implorat. **S**i qs ad extremaz medicadi necessitate deductus vidum precibus exposcit: huc solu obtestat: p eius diuinu atqz vnicu nome: hominuz sibi misericordiam querit. **H**ec ille / Et Hierony. Tribulatois vtilitatem per exemplū quoddā explicat in epistola ad rusti cum monachū dicēs. **G**recus adolefcens erat in cenobio: qui nulla abstinentia: nulla opis magnitudine flā maz poterat carnis extinguere: huc plicitatem pater monasterij hac arte preseruauit: impat cuidaz viro graui vt iurgis atqz cōuicijs insectaret hominem 7 post irrogatas cōtumelias p̄mus veniret ad querimonias: vocati testes: p eo loquebant: qui contumeliam fecerat: solus pater monasterij defensionem suam callide opponere studuit. ne abūdantioze tristitia abloberetur frater. Quid plura: ita annus deductus est: quo expleto interrogatus adolefcens sup pristinis cogitatioib⁹: ita adhuc moleste sustineret pape inquit. **S**ibi viuere non licet: 7 fornicari libet.

a

Tertia regula ad acqrendaz patientiam dicit **S**eremiatio. Quādoquqz qs deficere videret animū in tribulatione: aut in laboribus ppter deum

susceptis: statiz sbleuari debet ad illā mercedem vberissimā 7 copiosā: que repomittit nobis in celis: de q̄ christus dicebat Mat. 5. **B**eati estis cum maledixerint vobis homines: 7 psecuti fuerint vos: et dixerint cō malum aduersum vos: mentientes p̄p̄ me: gaudete: 7 exultate. quoniā merces vestra copiosa est in celis. **S**ic **S**tephan⁹ cū esset inter eos: q̄ persequebant ipsū: intendens in celum vidit gloriam dei.

b

Quarta regula dicit auxiliatio. Quādoquqz aliqs p̄mit multis āguis: sciat deuz astare sibi: vt ei succurrat: vel vt patiētiā tribuat: dūmodo ipse auxiliū ei⁹ postulet. **I**deo dauid in psal. 36. ait. **I**uxta est dñs his q̄ tribulato sunt corde. **E**st de hoc exēplum **M**agni **A**ntonij: qui cum post multa etiāz vbera: quē a demonib⁹ fuerat passus. vidisset in splendore quōdam mirabili dñm **I**hesū xp̄m dixit ad eū. vbi eras bone **I**hesu. vbi eras. quare a p̄ncipio nō fuisti vt me iuuares: 7 vulnera mea sanares. cui dñs. **A**ntoni hic eras. 7 meo auxilio certamen superasti. **A**mōdo autem quā viriliter dimicasti. in toto orbe faciam te nominari.

Quinta regula ad acqredam patientiā dicit **E**xēplatio. quādo aliqs cupit habere patiētiā vltimū est remediū intuei s̄ctoꝝ exēpla: 7 potissimū dñi nostri ihesu xp̄i. **D**e quo **P**etrus p̄ma epistola. c. p̄mo dicit. **C**hristus passus est pro nobis. nobis exēplum relinquens. **E**t **P**aulus ad hebreos duodecimo ait. **R**ecogitate cum. qui sustinuit talem a peccatoribus.

c

aduersus semetipsum cōtradictionē.
Non vt fatigemini animis vestris
deficientes. Que nam patiētie exem
pla non inueniunt in christo. **V**ide
illum o anima in cruce nudatum.
Vide et cōtemplare diligenter: si te
grauatam sentis infirmitate corpis
Audi illum dicentem tibi. **E**t ego p
tua salute a planta pedis vsq; ad v
ticem totus sum vulneratus. **S**i di
xerit ei: heu iniuste accusor: inique cri
minor ab emulis meis: respondebit
tibi. **E**t ego qui deus sum factus hō
iustus sanctus pius sapiens mūdus
et impollutus vocor: Samaritanus
seductor: malefactor: blasphemus et velut
pdiuissimus reus: in medio latronū
crucifigor. **S**i conquesta fueris de
paupertate. **E**t ille clamabit. **O** aia
mea sustine patiēter q̄a et ego amoze
tui in tanta sum paupertate constitu
tus: vt non habeā vbi caput reclinē
in cruce. sitiui: at aque mihi guttula
denegatur. **E**t tandem nihil inueniri
pōt: in quo nos patiamur p amoze
crucifigi: quin magis in illo patiat
ipse p amoze nostro. propterea aug.
in libro de confidū vitioum ait. **S**i
passio redemptoris ad memoriaz re
uocatur: nihil tam durum est: qd nō
equo animo tolleretur. **I**darua eniz
tolleramus: si recordemur quid bibe
rit ad patibulum: qui nos inuitat ad
celum. **I**lle enim opprobria irrisiones
contumelias: alapas: spūta: flagella:
coronam spineam crucēq; sustinuit:
et nos miseri ad nostram confusionez
vno sermone fatigamur: vno verbo
deicimur. **h**ec ille. **Q**uare pcurerem⁹
feruenter: vt acquiramus patientiaz

per quam deus largietur nobis gra
tiam: et in futuro sempiternā gloriā
in qua est bñdictus per eterna secu
lorum secula. Amen.

Sermōnes Clarissimi in sacra
theologia Magistri Fratris Ro
berti Caratzuli de Licio ordinis
minorum. De timore iudiciorum
dei: imp̄si in Ciuitate Venetiarū
impensis Johannis de Colonia
ac Johannis Manthen de gher
retzem. Anno. M^o. cccclxxv.

9

De morte *Reica.*

Orte morieris Gen. 2. Et
 stimavi sepe numero nihil
 tam utile anime rōnali esse
 posse ad fugā vitioꝝ q̄ frequēs me-
 moria mortis: p̄pterea sapi. Ecl. 7.
In omnib⁹ opibus tuis memorare
nouissima tua: 7 in eternū nō pecca-
bis. Et ihiero. ad Paulinuz. Ifacile
 cōtēnit omnia q̄ semp cogitat se mo-
 rituz. Et idem ad Ciprianum dicit.
Qui. n. quotidie recodaf se esse mo-
rituz cōtēnit p̄ntia: 7 ad futura festi-
nat. Et idem ad heliodorū de vita
Uespesiani. Platonis sententia est
omniū sapiētū vitā meditatōez esse
mortis. Sene. ad Lucillū ait. Nihil
tam eque tibi p̄derit ad cōtēpantiā
omniū rez q̄ frequēs cogitatio: bre-
uis h⁹ incerti itineris. et idē ad eūdē
in epistola ait. Nolestuz est iniquis
mortem ante oculos hēre. Ita tam
seni q̄ iuueni d̄z esse āte oculos. hec
ille. Cū igit̄ mortis memoria sit tāte
utilitatis idcirco in presenti sermone
de ipsa morte tria sunt cōtemplāda
mysteria.

- 1°** Primū de sua ferocitate.
- 2°** de sua dubietate.
- 3°** de sua crudelitate.
- 1°** Primū est de mortis ferocitate circa
 qd nota triplicē ferocitate.
- 1^a** Prima ferocitas cōi p̄mos hōies.
- 2^a** contra peccantes.
- 3^a** cōtra totū mūdum.
- 1^a** Prima, ferocitas dicit̄ cōtra p̄mos
 hōies quos ipsa interremitt 7 p̄tra-
 uit. Nā a p̄ncipio cōditōis humane
 in statu inocētie erāt homines imu-
 nes a lege mortis. p̄ Aug. in. 12. li. 0.

de ci. dei. ait fatēdū est p̄mos hōies
 ita fuisse institutos: vt si nūquaz pec-
 cassent: nūq̄ genus mortis expirēf.
 Sz eosdem p̄mos pentes ita fuisse
 morte institutos: vt quicqd de eozū
 stirpe fuisset exortū eadē pena tenēf
 obnoziū: pro magnitudine q̄ppe cul-
 pe illius. Nām dānatio mutauit in
 peius: vt qd penaliter p̄cessit in peccā-
 tibus hōibus p̄mis: naturalit̄ seq̄ref
 in nascētibus ceteris. Itē in li. de ba-
 ptismo puuloꝝ ait. Idē. fiebat ordo
 iusticie: vt sicut anima dño suo: Ita
 corpus ei obediret. hec ille. Et Ecl.
15. Ante hominē vita 7 mors. Et in
eodē. c. Deus ab initio constituit ho-
minē: 7 reliquit illuz in manu cōsiliū
sui. Et Origenes sup Veneticū. 9. Si
hō ab initio elegisset vitam nūq̄ hu-
manū genus mortale cōditōez tenēf
vñ deus p̄pter peccatum dixit Ade.
Quia audisti vocē vxoris tue. Dico
tibi q̄a in sudore vultus tui: vesceris
pane tuo: donec reuertaris ad terrā:
qua sumptus es: quia puluis es 7 in
puluerē reverteris. Gen. 3. 7 hec oia
p̄pter peccatū. Heu q̄ grauif fuit illa
culpa: que impio mortis oēs sbiecit.
Sz potissime p̄mos pentes. Nāz p
errore inobedientie sue: mortē quaz
de⁹ nō fecerat sibi inuenerūt. Iuxta
illd̄ aug. in p̄nostichon. dicit̄. Vide
mortē nō a deo: s̄ p̄ errorefinitus ve-
nisse hōib⁹ in paradiso deliciaꝝ positi
Cui etiā conuenit illud qd scribitur
sapiētie. z. li. Deus mortē non fecit:
sed impij manibus p̄pijs accersierūt
eam. Sed circa hoc dubitari p̄t: Q̄
cū de⁹ dixerit Ade Gen. 2. quacūq̄
hora comederis: morte morieris. nō

a

tñ h̄ videt̄ h̄uz: q̄a n̄ illa die mortui
sunt. Ad hoc r̄ndet Nico. de lyra in
etpositōe sup̄ gen̄. q̄ illa h̄ba sic h̄nt
erponi. Noite mozieris. i. moziendi
necessitatē icurres: q̄a gustato ligno
n̄ statiz mortuus ē: s̄ cepit ad mortē
tēdē. Et Aug. sup̄ Gen̄. sic ait. morte
mozieris. i. morti obligatus eris: vel
mortis reatū incurres. Un̄ 7 in alio
loco idē ait. Quāuis ānos multos
post vixerūt: illo tñ die mori cepunt
qua mōte legē: qua in senū nephas
accepunt. Data est ḡ potestas morti
eiciēdi illos ppter eoz culpaz. Et q̄a
necessaria erat h̄iani ḡnis multipli
catio: viuēdi tēpus in lōguz pcessū ē
q̄tū a morte de victu 7 debellatū ē
7 q̄d p̄fuit illis lōga vita q̄bus non
mors est s̄secuta. Audiamus q̄d scri
ptura dicat Gen̄. s̄. vixit Adam.
ānis: 7 genuit filiū ad imaginē 7 simi
litudinē suaz: vocauitq̄ nomen eius
Seth. Et facti sūt oēs dies Adam:
postq̄ genuit Seth. 800. āni. genuitq̄
filios 7 filias. 7 factū ē oē tps: q̄d vi
xit adā. 930. ānis. 7 mortuus ē. vixit
Seth. 105. ānis: postq̄ genuit honas
90. ānis: 7 genuit Chama: p̄ cuius
ortū vixit. 85. ānis: 7 genuit filios et
filias: 7 facti sūt omnes dies ei. 905
ānis: 7 mortuus est: vixitq̄ Chama
70. ānis: 7 genuit Jhalael. Et vixit
Chama postq̄ genuit Jhalael. 804.
ānis: 7 genuit filios 7 filias: 7 sic de
omnib⁹ alijs a p̄mo vsq̄ ad finē inci
piētibus. Si h̄o aliq̄s incredul⁹ du
bitar̄z quōd fuit illō possibile vt vita
illoz sic p̄trahēt in longū. R̄nderi
pōt̄ h̄z Nico. de lyra: hoc fuisse pl̄ib⁹
de causis: p̄mo bōitatis cōditōis vel

cōplexiōis p̄moy p̄tū fuerūt eniz a
deo imediate formati: 7 p̄ n̄s fuerūt
optime cōpositiōis: 7 sic ad lōgiorēz
vitā dispositi. et illa bōitas cōplexiōis
maḡ venit ad hōies p̄pinquos illis
tpibus q̄ ad remotos tēporis. 2^a rō
e mō viuēdi: q̄a tēpate viuebat. 3^a
rō bōitatis nutrimētū: q̄a āte diluuiū
nascētia terre erāt meliora: postea
q̄a inūdatio diluuij fuit p̄ maiori pte
et aquis oceani. Aque aut̄ false idu
cūt sterilitatē 7 reddūt terre nascētia
peiora: ex q̄b⁹ abbreviat̄ vita hōi. 4^a
rō est ex sciētia Ade: q̄a format⁹ fuit
ad p̄fectōēz scientie: 7 ideo cognouit
virtutes herbar̄z fructū 7 lapidū que
faciūt ad cōseruādā sanitatē: 7 vitaz
plongādā. 5^a rō est ex dispositōe di
uina hoc ordināte: vt p̄ lōguz tēpus
cito multiplicaret̄ h̄ianū genus: h̄o
Nico. de lyra: qm̄ igit̄ p̄mi hōies tā
diu sup̄vixerūt scientia p̄diti fortitu
dine corpis h̄n̄ dispositi: n̄ potuerūt
tñ mortis ferocitatē repellē. cōtinuit
illos 7 oīs mortui sunt: q̄ vtq̄z no
bis in exēplū esse posset: vt vite hui⁹
erūnā cognoscam⁹: hoc ē q̄d h̄iero.
ad heliodoz de vita Nepotiani ait.
Debem⁹ 7 nos aio p̄meditari q̄d alñ
facturi sum⁹? 7 q̄d volum⁹ lōgūz ab
esse nō pōt. Nā si noningētos excede
remus ānos: velut āte diluuiū viue
bat gen⁹ h̄ianū. Et Jhalabuseles no
bis tpa donaret: tñ nihil essz p̄erita
longitudo: que esse desisset: vt enī
inter illū q̄ vixit decē ānis: 7 illum q̄
vixit mille: postq̄ idē finis vite adue
nerit: 7 in recōsolabil̄ mortis necessi
tas trāsactuz esse tātūdem est: nisi q̄
maḡ senex bonustit̄s peccator false

proficere. Optia queq; dies miseris mortalib' eici. Prima fugit sbeunte morbo tristisq; senecti. Et labor 7 di rit rapit indenetia mortis. h' ille/que oia sic dita intelligas vt sicut logi tudo vite omis illos pmos viros no excusanerit mortis sic nec breuitas vi te tue etiā dilatata ad multos ānos q̄a morte morieris.

A Secda ferocitas mortis est contra peccatores. Nā sepenumero ipos in uadit sbito: et in breui morula absor bit eos: 7 lz multa acciderūt p nām que labilis ē: 7 vt plimū hūane vite cōtraria: dūtū mortalitates 7 pestilē tie adueniūt sepe: 7 sepi' iudicio dei: in q̄b' nō sine grādi terrore omnes aspiciūt mortis dñiuz. 7 ptātē: 7 q̄ h' r̄a sint pbat ex testificatōe scriptura r̄u sēt pmo sumi pōt illd testimoniuz Numeri. z. vbi narrat q̄ cū populus Israhel esset in deserto nō contētus cibo celesti scz māna qd pluebat illis de' de celo: desiderās carnes 7 pisces cucumeres 7 papaueres cepe 7 alea: dñs pluit coturnices in gustus eozū 7 cū adhuc carnes esset in ore ipozū 7 ecce furor dñi cōcitat' in pplim per cussit eū plaga magna. 2° testimo^o h' Numeri. i4^o. Nā cū ppl's ille mururass' d' dñm: dixit dñs ad Moy sen. Uq; quo detrahet mibi pplus ille quousq; nō credēt mibi in oibus signis q̄ feci corā eis. Iferiā ego pesti lētia eos atq; cōsumā qd factū fuisz nisi Moyles orasset ad dñm: vt di mitteret eis. 3° testimo^o fuit exodi iz. vbi narrat q̄ nocte media percussit dñs Egyptū plaga magna: 7 in se at oēm p̄mogenitū in terra egypti

a p̄mogenitis p̄pharāōis q̄ sedebat in solio vsq; ad p̄mogenitū captiue: q̄ erat in carcē: 7 oēm p̄mogenitū iumēroz. surrexitq; pharao in nocte 7 oēs hui ei': oēsq; Egypti: et or' ē clamor magn': neq; n. erat dom' in qua nō iaceret mortuus. 4° testi^o est in Leuitico. i6. c. vbi dñs dicit. si nolueritis recipere disciplinaz: 7 ābula ueritis ex aduerso: Ego q̄ cōtra vos incedā: 7 pcutiā vos septies pp̄ pec cata vestra: inducāq; sup vos gladiū vltionis federis mei cūq; fugerit. in vrbes imittā pestilētiā in medio vri. 5° testi^o i. c. scōi li. Re. 7 scōi palipo. vbi legitur q̄ percussit dñs pestilentia Israhel: vbi a David vsq; ad bersabe 10000. virozū mortui sūt. 6° testi^o capis ex cōi natōe quā fecit dñs per Eze. 5. Fra nostra inq̄t sup vniuersū pplz ei': gladii' foris: pestis et fames intrinsecus: q̄ in agro est morte moriet: 7 q̄ in ciuitate s̄ pestilentia 7 fa me cōsumabit. 7° testi^o capitur a Justiniano vt nō luxurient' cōi nām: vbi ait pp̄ illa duo. s. pp̄ blasphemā 7 p̄cām cōi nām fames pestilētie 7 terremot' sūt. 7 dez sūt in glo. 22. q. i. c. flagicia. 8° testi^o ē in historia ecclesiastica: in q̄ narrat q̄ Harimian' Impator duct' dia bolico spū fecit cōponē carmina blas phemis plena d' ipm ihm xpm 7 s̄ā ctos: eaq; scribi mādanit in tabulis. Iussitq; p singlas vrbes 7 villas et agros deferri: faciebatq; ea cantare. Altissim' at tñ scel' iultū remanere noluit: s̄ tāto rigor' i pplz blasphemū pestilētia misit vt comedē' 7 bibēdo morte morerēt. Ipse at maximian'

F

D

e

b

vio

m

colore graui p̄cussus sp̄uz exaltauit
9° testi^o est in legēda factozū: et in
vita beati greg. in cōtatu de letanijs
vbi refert q̄ pp̄t comessarōes ⁊ luxu
fias Romanoꝝ cōmor^o est de^o cōi
eos: pestilētiāq̄ magnā in illos misit
quā anguines eā vocāt. I. La ango
nalia: seu. n. fuit eo q̄ hōies in via
in mēia in colloq̄o moriebātur sbito.
Itē cum alijs sternutabat: exalabat
sp̄m: ⁊ cū alijs aliqueꝝ sternutātē au
diebat: statim accurrēt. dicebat: deus
te adiuet. Nū vsq̄ nūc h̄ cōsuetudo
obstāt. Rursus cū alijs velle se ob
scitare sētebat cōtinue signū crucis
in os imp̄mē festinabat. Cū q̄ hec pe
stis Romaz vastaret: beat^o Grego^o
p̄cessionēz cuz letanijs p̄ ciuitatis cir
culū quodā pascali tpe fieri ordianit
in q̄ imago beate v̄ginis: que adhuc
ē Rome in facta Maria araceli: quā
beat^o Lucas pinxisse dī: atē p̄cessiōz
portare fec̄ reuerēt. et ecce tota aeris
infec̄tio imagini sancte cedebat: ac si
imaginē ipsā sugerēt: ⁊ ipsā ferre nō
possent: sicq̄ p^o imaginē mira sereni
tas: ⁊ aeris puritas remanebat. tūc
in aere iuxta imaginē audite sunt vo
ces angeloz cātātū ⁊ dicentiū. Re
gina celi letare zc. Statim beatus
Grego. adiunxit. Ora p̄ nobis deuz
alleluia. Tūc beatus Grego. vidit su
pra castrū Uicētiū angelū dñi q̄ gla
diū cruetatū detgēs in vaginā ouer
tebat: Ex quo intellexit q̄ pestis illa
cessaret: sicut factū est. vñ castrū illd
vocatū ē postea castrū facti Angeli.
ex hoc igit p̄z q̄ pp̄t peccata hōinuz
de^o puniuit eos morte. Qd̄ vtiq̄ fa
ctū cōspici^o t̄pib^o istis: in q̄bus ad

tātā demētā venerūt pp̄t q̄ credite
h^o mōi pestilentiā venisse pp̄t bona
opa. D hūana demētia: nūqd̄ sunt
falsa tot exēpla scripturaruz: vt velit
deus oppugnare hūanuz gen^o absq̄
culpa: q̄nimo vt dixi: ⁊ itēz dicam:
mors illa pestilēcialis est ensis diuine
iusticie quo transcodiūt viscera ini
quoz: q̄ volūt aliqñ mūdū p̄ire. De
iustis aut̄ et si ipsi patiāt nō obstat
qd̄ dicit ps̄. Preciosa in ōspētu dñi:
mors sanctorū ei^o.

Tertia ferocitas mortis dī conē
totū mūdū. Nā de ipsa ⁊ de ei^o potē
tia scripture multe loquūt. vñ 2° li^o
I Re. 14. c. Dēs morimur: et q̄si aqua
labimur sup̄ terrā: que v̄ba nōnē. iz
q. c. in ecclesia. et ps̄. Quis ē q̄ viuet
⁊ nō videbit mortē. Eccl. 5. Dia que
de terra sunt: in terram reuertēt. Et
Seneca ad Lucilluz. Eam ibis quo
om̄s eunt quid tibi noui est ad hanc
legē nat^o es: hoc p̄ri meo accidit: h^o
matri: h^o maiorib^o: h^o oibus ante te
hiero. ad heliodoz sic ait. Serfes ille
potētissim^o q̄ sbitertit mōtes p̄stra
uit maria: cū de sblimi loco in finitaz
hominū multitudinē ⁊ innumerabilē
vidis̄z exercitū fleuisse dī eo q̄ post
cētū ānos null^o eoz quos cernebat
sbuidur^o esset. o si possem^o in talem
ascēdē speculā: de qua vniuersā fraz
sb̄ nris pedib^o cernerem^o: iā tibi ostē
derem totius mūdi rainā gentes in
bello ruentes gētibus regna collisa
alios torqueri. alios necari. alios ab
sorbi a fluidib^o. alios ad fuitutē trahi
hic nuptias. hic plātuz illos nasci. il
los mouē. alios affluē diuitijs. alios
medicare. ⁊ nō solū Serfes exercituz

^a 3 fezon^o

f

nō

89
Et totius mundi homines: qui nunc viuunt in
spacio breui tibi ostenderent mortuos
Uincit sermo tali rex magnitudine
et minus est oem quod dicit. Redeamus
ergo ad nos: et quasi e celo descendentes
paulisper nostra videamus. Satis ne
obsecro te quam infans: quam puer: quam se-
nex factus sis. cotidie morimur: coti-
die commutamur: et tamen finos nos esse
credimus. hec ille. Quid igitur est ho-
minum vita: nisi quaedam cursus ad mortem
O humana miseria: quod veri vnicuique
dici potest quod morte morieris. hinc Job
iz. c. l3 homo natus de muliere breui. v.
tempore reple. multis miseris. de hoc
Gene. ad Pucellam. Cotidie morimur
cotidie diminuit aliqua pars vite et tamen
quod dum crescimus vita decreuit: infans
amissimus: demum puericia: demum ado-
lescens usque ad extremum quicquid transit
tempus perit. et iteque ad eundem dicit. Corpa
nostra rapiuntur fluminum more quicquid
vides cur tempore currit: nihil ex his que
videmus manet. hec ille. Et Quidius
ait. Tempora labuntur tacitissime senescimus
annis. Et Aug. iz. de ci. dei. Ex q. n.
in illo corpore morturo esse cepit: nunquam
in eo non agit ut mors non veniat. hoc
enim agit eius mutabilitas toto tempore
vite hoc. si tamen vita diveda est: ut veniat
in mortem. Nemo quippe est qui non ei pro-
prium sit quod ante annum fuit: et cras quod ho-
die: et hodie quod heri: et paulopost quod
nunc: et nunc quod paulo ante propinquos.
quam quicquid tempus viuens de spacio viuendi
dimittit. et cotidie sit minus. minusque
prestat. ut oem nihil sit aliquid tempus
vite hoc quod cursus ad mortem. et in fine
hoc. Qui usque ad mortem productiora spa-
cia tempus agit non lentius pergit: sed plus

itineris conficit. hec ille. Omibus ergo
breuis est vita. mors autem vicina. Ubi
Sapi in Eccl. 4. c. Demor esto quam
mors non tardat. Verba illa multum pon-
derata sunt. scilicet mors non tardat. ergo est
in ianuis. mors non tardat ergo time-
amus. mors non tardat ergo benefacia-
mus. De dilectorum mundi. o terrenorum
amatores. mors non tardat. De pecca-
tores. mors non tardat. Agite penitentiam
ut vos non inueniat dormientes. o-
mnia Verba. o Verissimum Verbum. mors non
tardat. hoc utique omnes desiderare de-
beret. quia utilis est contra timorem superbie.
et et patet potest ex valde non dendo. Mag
legit in legenda sanctorum in vita Bar-
laam quam scripsit Jobes Damascen
quod rex quidam fuit in India christianorum
valde persecutor. qui filium suum nomine
Iosaphat in palatio quodam includi:
et educari fecit. Timens ne christianus
efficeret: qui ad etatem adultam pue-
niens admirans cur pater eum sic includisset
vni ex seruis suis dixit se propter hoc in
magnum esse mesticia. quod pater audiens et
volens equos idoneos sibi pari fecit
choros plaudentes ante eum mittens ne
aliquid fecerit sibi occurreret prohibuit. pro
dicto igitur inueni taliter procedente quaedam
vice vnus leprosus et vnus cecus sibi
obuiauerunt. quos ille videns et stupens
quod sint et quos sic essent inquisiuit. Tunc
ministri etiam dixerunt passiones ille sunt
que hominibus accidunt. Ille autem dixit
omnibus hominibus. Ille ne contingere
solet. Regantibus autem illis Rendit. non
sunt igitur qui hoc pati debeant. nisi
indifferenter veniat et subdit. Quis ho-
minum futura scire potest. valde ergo
anxius esse cepit pro incosuetudine rex

Alia autē vice quēdā senē valde rugatā hūte faciē: ⁊ dorsū incuruatū: ⁊ cadētib⁹ dētib⁹ balbucietē loquēdo inuenit. stupefact⁹ autēz cepit valde dicere visionis miraculum. Et cum dicitisset se senescere: et mori in multa desolatōe positus nō āplius poterat cōsolari: nec mirū est: q̄a nihil morte horribili⁹ esse pōt. Ipsa est. n. que tā eos viros suscepit d̄ mūdo: nulla potentia sibi resistere potuit: nec potest nec potēit: nec dignitas: nec magnificētia: nec faciētia. **M**ors deuora trix omnium qd̄ dicā. Audite obsecro **I**nfelices mortales: nā si ipsa viderit aliq̄e cū multa familia ac comitiua magna: nūq̄d fugiet ab eo: minime oēs ad mortē tēdim⁹. om̄s mori mur: oēs ad mortē currim⁹: omnib⁹ mors est vicina. **N**ō pōt pulchris: n̄ potētibus: nō sciētibus. **I**ncipiētes peccatores: respicite vbi sunt millia millia qui fuerūt in mūdo om̄s mortui sūt. **A**dā pater nostri gēis hūani mortuus est. **E**ua vxor eius mortua ē. **S**igātes q̄ fuerūt tpe Noe filli viri famosi ⁊ aiosi: q̄ edificauerūt turrim Babilonis: vbi sant. oēs mortui sūt **B**ellus filius. **N**ebiloth Rex babylo nie: quē qdā Saturnū esse existimāt q̄ inuēit **A**siā: postea in ea mortuus est. **I**frater ei⁹ minor q̄ regnauit post eū ⁊ asiā totā obtinuit: ac babiloniā rebellātē cepit: cū de turri babel. i. babilonie fuisset p̄cussus mortuus est. **R**eges **E**gypti scz sex. sol blasinas amenophis: oēs mortui sūt. **R**eges **P**ersaz **R**eges **A**theniēsiū **R**eges **T**ortoseos: **C**ramas **A**phiteon **E**thioni⁹ **T**heleas **M**enestrus **D**emaphon: om̄s

mortui sunt. **A**lexāder magn⁹: oēsq̄ eius barones oēs mortui sūt. **R**eges **J**uda **J**osaphat **J**orā **O**ziā **J**ohatā **J**obas **Z**acharias **A**chaz **M**anasses oēs mortui sunt. **R**eges **T**roie. **R**ex **S**uianus **T**roilus **H**elenus **P**aris **P**hebus **I**hector illi viri potētes: qui fuerunt in obsedione Troie **A**game non **M**enelaus **A**chilles **U**lixes: et reliq̄ oēs mortui sūt. **A**lla strenuissima dñā **M**anthasilea regia **A**mazoniū puellaz que venit in adiutoriuū troie cū suis puellis. **R**eges **L**atinorū. **S**aturnus qui vēit in **I**taliam: vbi nūc roma est in **S**yluis: inueniens hōies sicut bestie viuentes: mādūcātes glādes: et habitātes in criptis ⁊ casellis ⁊ frondib⁹ coopertis: docuitq̄ eos terreas domos edificare: laborare terras: vineas plātare: sicut hōies viuē ex his similib⁹ debent: ⁊ p̄ his oib⁹ p̄nceps eorum denominat. ost̄ qui timens filiū suū cōstruxit ciuitatē saturninā dicit. n. h̄ salem ede multis hōibus p̄bis romanorū: quos om̄s mors ferocissima p̄strauit. **H**eu misa hūana vita: mors. n. deuorauit omnes hos. **Q**uid de romulo ⁊ remulo q̄ fuerūt fr̄es gemelli q̄ a lupa nutriti sunt: qui etiā romaz cōstruxerūt **T**heodosius **I**mpator optimus xp̄ianorū de quo **A**mbrosi⁹ fecit mirabiles laudes qui expulit **A**rianos **A**rchadi⁹ bonoci⁹ **K**arolus magn⁹ q̄ totā terrā sactaz occupatā a sarracenis recuperauit orientis ⁊ occidentis. **F**edericus p̄mus qui multa euertit: ⁊ multa alia fecit. tamē eūdo in s̄bidiū terre sactē. in quodā flumine suffocatus est. **F**edericus 2⁹ armorū strenuus: linguarum perit⁹

luxuriosus cū multis pōtificibus ha
 buit bellū: precipue cū gregozio mor
tuus est veneno: Rodolphus Alber
 tus dux austrie Henricus 6° per flo
 rentinos venenatus: ⁊ alij Impato
 res romani cū nobilibus ⁊ impato
 ribus: ⁊ populo multo mortui sunt.
 Nō potuerūt romani nec eorum re
 ges aliqua via mūdi mortē euadere
Ubi p̄mus Impator Julius Cesar.
Octavianus. Liberi? Baius. Nero.
Claudius. Uespasianus. Titus. Do
micianus. Adrianus. Teodosius. Ci
rillus magnus: omnes mortui sunt.
Ubi sunt illi viri doctissimi atq; p̄hi
Ubi est Plato. vbi Aristoteles. vbi
Socrates. vbi Pitagoras. vbi De
mosthenes. vbi Seneca. vbi tot poete
vbi Homerus. vbi Menander. vbi
Virgilius. vbi Terentius. vbi Luca
nus. vbi Ouidius. vbi sunt oratores.
⁊ rectores. vbi Titusliui⁹. vbi Lull⁹.
vbi Doctores Medicine. Galienus
Procras. vbi Anicēna: aut alij: nūq̄d
medecina sanauit eos: aut eos libe
rauit a morte. vbi Impatores. Ubi
reges. vbi Principes. vbi Duces co
mites: barones: marchiones: regine
incipisse: ⁊ mltē alie dñe nobiles
vbi tot Iuuenes ⁊ Iuēcule. vbi tot
qui in hoc mundo floruerūt: o vita
miserā. o vita caduca. o vita labilis.
o vita fallatrix. o vita vmbatica. oēs
mortui sunt: et reclusi sunt in monu
mentis ⁊ corupti. hinc est bernard⁹
in libro meditationuz. Dic mibi vbi
sunt amatores mundi: qui quando
pauca tempora nobiscum fuerūt vel

manserunt: ex his nisi cineres ⁊ ver
 mes. attende diligenter quid sūt qd
 fuerūt homines sicut tu comederūt
 ⁊ biberant: riserūt duxerūt in bonis
 dies suos in puncto autē ad inferna
 descēderūt. Hic caro eorū vermibus
 illic autem aie eoz ignib⁹ deputāf
 donec rursus in felici collegio colli
 gati: sempiternis inuoluāf ignibus:
 qui socij fuerunt in vitijs erūt ⁊ in pe
 nis. Una enim pena implicat quos
 vnus amor in crimine ligat. Quid
 p̄fuit illis uanis gloria breuis leti
 cia: mundi potentia: carnis voluptas
 false diuicie: magna familia. vbi risus
 vbi iocus: vbi saltus: vbi iactātia. vbi
 arrogantia. vbi tanta leticia: q̄ta tri
 sticia: post tantam voluptatem: tāta
 grauis miseria. De illa exultatioe ce
 ciderunt in magnam ruinam: et in
 magna tormenta. Qd illis accidit
 tibi quoq; accidere pōt: quia homo
 es. hum⁹ de humo. lim⁹ d̄ limo. De
 terra es: ⁊ de terra eris: ⁊ in terram
 reuerteris. Quando ueniet dies ulti
 ma que sbito ueniet: et forsitā hodie
 erit hec ille. Colligim⁹ ergo et̄ uicis
 unūquēq; mortem expectare debere
 nec confidendum est in hui⁹ uite bre
 uitate: quia se nobis aliquādo p̄bet
 cecaz ⁊ nō uidentem. Deinde iaculo
 suo nos ferociter uulnerat. Uñ qdā
Asculanus poeta uulgaris dicit.
Oyme speranza del core inimica.
Che fare el tempo cuz letue uedure.
Perche te monstri così dolce amica
hec ille. o Impatores qui estis in h⁹
mundo. o reges. o p̄ncipes. o tyrāni

69
a

O duces. o barones. o Marchiones
o iuuenes. o senes. o diuites. o pau
peres. o sani. o infirmi. O vos dico
vobis: quia moriemini: benefacite
quia hinc ad paucos anos: etia vos
stabit in sepulchro: et non poteritis
resistere furori potentissime mortis
et hic est finis p[ri]me p[ar]tis.

Secundu[m] misterium cōtempladuz
est de mortis dubietate. Timendum
est vnicuiq[ue] eo q[uod] mors certissima sit
omnibus vniuersa: tamen multa sūt
de ea dubia: que sunt valde piculosa:
de quibus tria p[oss]ūt notari.

Primu[m] est circa tempus.

2° circa locum.

3° circa modum.

Primu[m] est circa tēpus: q[uia] nullus
est qui sciat: q[uam] sit moriturus. Igrāt
hoc utiq[ue] senes pueri iufantes iuue
nes adolefcentes nec rep[er]it aliquis q[ui]
possit dicere q[uam] moriat[ur]: nec in hoc
cōfidere: q[uod] quousq[ue] ad tale tempus
moriet[ur]. Et his inq[ui]t Sapi. Eccl. 2. c.

Nescit homo finē suū: sicut capiu[m] e[st]
pisces hamo: et aues cōphēdūt laq[ue]o
sic capient[ur] iniqui t[em]p[or]e malo. hic intel
ligit tempus malū. p[ro] iniq[ui]s: dū dicit
tēpus mortis: in quo artant vie im
pioz: qui equidez cum sibi longam
vitam: quam volunt firmiter cōfide
rare: et ponderare p[ro]mittūt decipiūt

Quanti enim laborauerūt p[ro] mūdo
sperantes ibi recipere fructū laboru[m]
suoꝝ: et pierūt ante rēp[er]t[ur] q[uod] sibi p[ro]m
serāt. Quis p[otes]t numez numerare.
non esenacharis: et sui p[ro]ualuē et obri
nere. Iherl[os]m crediderūt: et de exerci

tu eoz: 184. millia in vna nocte ab
angelo sūt interrepti. 4. Re. 19. c. Et
sic cū illud ipasent fuerunt decepti
Quid de alijs dicam. Refert Aug.
in li. de ci. dei. c. 22. Q[uod] cum Rex Ra
dulphus Gortoz rex: cū maxima co
mitua: iā in vrbe vicina cōstituit. Ro
manis cerucibus innuerūt. vna die
tāta celeritate vid[etur] ē vt nec vno q[ui]dē
Romanoz nō dicā exērito: s[ed] vulne
rato multo āpli[us] q[uam] centū millia eius
exercitus p[ro]strauerūt. atq[ue] ipse mor
capt[us] et pena debita vocat[us] in bello
inq[ui]s fuit h[uius] strages s[er]uata: sed nō
sic de alijs q[ui] mortis picula fugiunt.
audias obsecro: quia mors vbiq[ue]
pugnat: nō solū in bello: s[ed] in domo:
in mensa in lecto: et vbiq[ue] locoz.
p[ro]pterea Seneca ad Ucillū. d. Dis
dies et ois hora q[uam] nō sum[us] et aliq[ui]
argumēto detēti: admonet fragilita
tis oblitos: cū eterna meditates: re
spicere cogat ad mortē: q[uod] sibi illud
p[ro]ncipiū redit. Querēs sene cōt[ra] Cor
neliū eq[ui]dē romanū splēdidissimū: et
offensum noueras: ex tenui p[ro]ncipio
seipso p[ro]mouerat: et illi decliuis erat
decurfus ad cēta. Facili[us] n. decrescit
dignitas q[uam] incipit: pecūia quā circa
pauptatē plurimū amozē h[ab]et: dum ex
illa erecto h[ab]et rescentio diuitijs. Ad
q[uod] ille due res ducerēt efficacissimeq[ue]
respōdi causa custodiēdi: quoz alta
locupletē facē potuisset: hic hō sūme
fragilitatis nō min[us] q[uam] corpis diligēs
cū tū ex cōsuetudine manē vidiss[et] cū
p[ro] totū diē amitto gūit affecto: et sū
spe iacētī vsq[ue] ad in noctē ascēdisset:

27 p[er]le

2 p[er]le i
futuro

6

ā

cū ilaris cenasset gūi valitudinis p̄ci
 pitis arrepti angustia: viri. cōpressis
 artat. faucib⁹ spūz traxit i lucē. h̄ ille.
Tēpozib⁹ āt istis mīta iuuenū turba
 mortua ē ex peste: que valde 3taliaz
 nostraz occupauit: p̄cipue in ciuitate
Ferrariēsi in. 1464. mortui sunt in
 q̄tuoz mēsb⁹ nouē millia hominū: 7
 adeo q̄ ciuitas vacua erat: q̄a vt ait
Alsculan⁹. Ognī creato se cōrūpe in
 tēpo. Passono li adī humani come
 sumi. Chi ne va tardo: 7 chi ne va
 per tēpo. Et ideo clamo. vigilate. vi
 gilate: q̄a nescitis diē neq; horā mor
 tis. **O** mortales fatui: 7 insensati: in
 quo cōfiditis. o iuuenes stulti. Uigi
 late: q̄a spes sepiissime fallit. vū Tul
 lius in li. d̄ senedute ait. Ifrustra spe
 rat adolescē: se diu vidē: qd̄ stulti⁹
 q̄ incertl p̄ certis hēre: qm̄ etiāz illa
 etas mīto p̄les casus q̄ senedl. h̄z fa
 cilī. n. adolescētes in morbos icidūt
 gūi⁹ egtāt: tristi⁹ curāt. h̄ ille. 7 sene
 ca. Iuuenel mortē h̄nt a ego. Senes
 āt āte. **O** quot sūt. o quot sūt q̄ m̄tra
 disponūt in trib⁹ vl̄ in q̄tuoz ānis se
 facturos: q̄ āte ānū moriūtur. Quoz
 edificāt domos: 7 in eis n̄ habitant
 quot plātāt vineas 7 vinū n̄ bibent
 quot lucrāt pecūtas: 7 alij expēdunt
 illas. quoz cogitāt facē magna: 7 in
 breui finē r̄ddituri corā ḡ deo cū do
 loze maxio rep̄ntabūē. o ifelix hūana
 cōditio: oibus dicēdū est. vigilate. q̄a
 nescitis diē neq; horā mortis.
Qz⁹ dubiū mortis ē circa locū. Ne
 scit ēt mīb hō in q̄ loco mors sit eū
 lesura. vidim⁹ nāq; viros varie mor

tuos mag⁹ int̄ agustias mortis re
 putare solaciū: cū q̄s in domo pētuz
 vel domesticoz in lectulo recubans
 nāe debitū soluit: s̄ hō null⁹ hoc fir
 miter 7 certuz tenē p̄t: 7 huius rei.
Vidim⁹ tā lucida ex⁹ 7 expimēta vt
 nō nisi flēdo putare valeam⁹ hūanā
 uitā: alios vidim⁹ suspētos in patibu
 lo. alios cōbustos 7 confixos palo.
 alios s̄merfos in aqua alios morte
 s̄bitanea ex̄natos. alios trūcatis ca
 pitib⁹ uitā finire. alios in varijs cast
 b⁹ 7 in uijs: ut ita dicā extremā clau
 sisse horā: 7 oēs tales frustrati sūt a
 uoto suo q̄b⁹ aliud q̄ spabāt euenit.
 Quid ḡ aliud faciemus nisi timere
 exēplo alioz. Un̄ qd̄a aebat. Felix
 quē faciūt aliēa picula cautuz. Ifac ēt
 tu illud. q̄ Sene. ad Lucillū scribit.
 Incertuz est quoz loco mors te expe
 det tu itaq; eaz in omni loco specta
 bis. Et idem ad eūdem. Erras si in
 nauigatione tantuz existimas q̄ in
 omni loco eque tenue interuallū est.
 Non vbiq; mors se prope ostendit.
 vbiq; tamen prope est. hec ille. Et tñ
 locus nescitur ille vobis ergo loc⁹
 mortis est omnib⁹ hōib⁹ mūdī.
Qz⁹ dubium est de modo mortis
 quia nullus scit quo modo bene uel
 male. Et sic nihil est necessarium.
 Unicuiq; q̄ bene mori. Et autem
 quis moriatur bene necesse est. ut
 bene uiuat. quia uix de mille millib⁹
 male uiuentibus. Unus bene moriē
 Sic etiam de bene uiuentibus mille
 millibus uix male moritur. unus q̄a
Augustinus.

Impossibile est male viuere et bene
mori: et conuerso. In agone quippe
hoc timere deberent illi quibus vita
est lubrica et dissoluta talibus nanquam
in extremo constituti cum horroribus
ac timore et tremore accedunt. **V**idit
exemplum de illo domino qui tres
amicos habebat: et quibus duos dilexit
Tertium vero nunquam dilexit: cum autem
a principe esset vocatus: ille timens
ne aliquid mali vellet sibi inferri. iuit
ad amicos: et dixit primo amico. amice
dominus misit pro me: ut statim vadam
ad eum: rogo te ut venias mecum: quia
securus ero. Ille autem nolo: quia non
possum: sufficit quod dominum mecum steteris
fui amicus tuus: et tibi seruiui: nunc autem
vadas nolo venire. **S**ecundus autem minus
quam primum diligebat: Et hic vadit ad
eum: amice. dic ut supra in primo. ille
non respondit: ego nolo venire ad eum.
tamen ego veniam usque ad ianuam. et
ibi te dimittam. **T**ertius vero minime di
ligebat: tamen iuit ad eum: et dixit. amice
ego nunquam te dilexi: tamen rogo quod di
gneris mecum venire apud principem
quia misit pro me. Ille non respondit
doleo quod non me plus dilexeris: et plura
precii feceris: tamen vadas quocumque
volueris: ego sequar te. **N**on quod primum
amicus sunt diuitie quas preposuit
penitentibus et amicis. **S**ecundus amicus
est verior quam minus dilexit. illa non
respondit: Ego usque ad sepulchrum te
sociabo. **T**ertius amicus sunt virtutes
quas nunquam apud se habuit nec dilexit
tamen illas paucas quas dilexit
ipsum sequentem: ampliamus modo tuo. **I**o

hinc innocenti. considerans et videns con
ditionem humanam labilem. **V**alete
inquit amici mei: et pro me orate. iter
enim extraneum pergo: quo nunquam
ambulavi ad regionem longinquam:
quam nunquam vidi: et ad seculum alterum
animarum. **U**nde nullus reuersus est
ad mansiones metuendas: ubi nullus
mibi copatret: et ad iudicium terribile
ubi nescio quid mihi contingat. ecce
quero adiutorium: et non est qui me eri
piat: quero qui me in eas societ: et nul
lus mihi copatiat. **D**e his enim tribus
loquit Bernardus dicens. **T**ertius o
homo quia morietur: sed omnino in
certus: ubi quomodo et quando. **U**bi
scilicet an ibi an alibi in terra vel in
mari. quomodo an in statu penitentiae
an in statu culpe: morte sbitanea vel
naturali seu violenta. quando scilicet
in hyeme vel in estate: in iuuentute:
vel in senectute: hodie vel cras. **Q**uod
dura erit memoria peccatorum malorum
peccatores excecari. **V**iniqui qui sce
lerati. **A**udiat is quod dicit ille doctor
vulgaris Petrarca. **P**assono vo
stri triumpho et vostre pompe. **P**asso
no li stat: passono signorie. **O**gni
cosa mortale tempo interrumpere. **H**ec
ille. **S**eruemus ergo regulam. **P**auli
ad Galathas. 6. c. **D**um tempus habemus
operemur bonum. **V**eniet namque nos
scilicet mors: quam nemo poterit nec bene
nec male operari.
Tertium contemplandum est de
mortis crudelitate. **E**xpoliat enim
mors crudeliter mundi amatores: et
ducit ipsos ad infernum tribus bonis.

perazax

3^m ple

1° Primum bonum est gloria h^o m^udi
sive p^opa eius.

2° bonum est rerum temporalium
abundantia.

3° bonum est corporis voluptas.

1° Primum ergo bonum quo mors
spoliat amatores m^udi: est m^udana
gloria vel pompa: in q^ubus multi po-
nunt spem suam: cu^m in extrema necessi-
tate: vel in extrema hora laborat isti
tales: p^ocipe possunt q^uo^m sum sit illud
1° Raye. 40. c. Omnis caro fen^u: et ois
gloria eius quasi flos agri: et siccata
est fen^u: et cecidit flos. Et Jacob^o. i. c.
Exortus est sol cu^m ardore: et arefecit
fen^u: et cecidit flos eius: et decore vult^u
eius deperijt. Quid enim portat de
gloria sua p^oncipes et barones: et alij
h^o modi p^oncipatus h^uites. Quid de
honore que eis homines inferebat.
Quid de comitatu baron^u. quid de
timore que eis serui et s^obditi h^uerunt.
Omnia dereliquerunt. et in morte de-
relinquunt. Idcirco legit de Alexan-
dro magno: q^uo^m cu^m mortuus esset ve-
nerunt. 7° p^obi ad palatium ei^u. et vnus
illo^{rum} dixit. **1°** Alexader. heri d^ona-
ris toti m^udo: et hodie mors tibi do-
minat. **2°** dixit. o Alexader. heri noⁿ
sufficiebat tibi totus m^undus: hodie
sufficiunt tibi due vlne terre. **3°** dixit
o Alexander heri habebas comitatus
d^ono^{rum} Regu^m p^oncipu^m et ducum et fa-
muloz: et hodie solus iaces in sepul-
chro. **4°** dixit o Alexader. heri voces
tua^m oes timebat. hodie te null^u mor-
tuu^m timet. **5°** dixit o Alexander heri
voce tua omnes audiebant: hodie mor-
te deuictus iaces in sepulchro et non
vales loqui. **6°** dixit o Alexander.

heri tot regna habebas in tua pote-
state: hodie te tenet mors in sua po-
testate. **7°** dixit o alexander: heri co-
medebas tot cibaria delicata: hodie
factus es esca h^umium: et cibus. Ecce
ergo q^u crudelis est mors: q^uo^m dira: oes
dominos qui fuerunt expoliavit: et
omnes qui sunt: et qui erunt spoli-
abunt vana gloria. Unde consideras
hoc aug^u. dicit. **1°** Vita fallax et im-
bratica plena laqueis multis. Nunc
gaudeo sepe tristior. nunc vigeo sepe
infirmior. nunc viuo statim morior.
nunc felix appareo: statim miser video.
nunc rideo statim fleo: sicq^uo^m omnia
mutabilitati s^ubiacet. vt nihil vna ho-
ra vno statu permaneat. hinc timor
hinc tremor. hinc fames. hinc sitis.
hinc calor. hinc frig^u. hinc labor. hic
dolor etuperat. **2°** Impoztuna inquit
mors mille modis homines cotidie
rapit. hunc naq^u febribus illu^m oppri-
mit dolore. hunc consuplit fames et
sitis illum extinguit. hanc mors suffo-
cat aquis. illum perimit flamis. hunc
interremit laqueo. istum dentib^{us} be-
stiarum. hunc cruciat ferro illum ve-
neno corumpit. Et sic mors misera
tot modis vitam finire compellit. et
nunc super hec omnia magna est mi-
seria eius. cum nihil sit morte certi^u.
et nihil hora mortis incerti^u iⁿ grat^u
homo finem suum cu^m stare se putat
perit spes eius. et nescit vbi quod et q^u
et tu certus est q^u eum mori op^o.

1° Secundum bonum quo mors dira
p^onuat amatores mundi. est reru^m te-
poraliu^m abundantia. nihil. n. d^o suis diui-
tijs r^oportat diuites: s^{ed} oia r^omanet do-
m^o. s. possessioes denarij aux argenti

aug^u

indumenta varia 7 omnes thesauri
Iuxta illud Job. 25. diues cū obdor
mierit nihil secus affert: apicit oculos
suos 7 nihil inueniet. 7 itez. psal. ait.
Domierūt somnū suū: 7 nihil inue-
nerūt oēs viri diuitiaz in manibus
suīs. hoc intelligēs. salādinus magn^o
inter sarracenos. Rex mltroz regrū
appropinquās morti. sudariū q^o post
mortē induēdus erat sibi portari fec
demū per ciuitatē ipm onēdēdo oib^o
clamari fecit. Tātū portat de rebus
suis rex salādinus potētissim^o 7 ma
gnus. **S^o** bonū q^o mors puat ama
tores mūdi: est corpis voluptas: In
morte nāq; deficiūt delectose vestes
instrumētorum: melodie: piāure in pā
nis: 7 in cameris: cibaria delicata an
cipitres canes: et alia h^o mōi q̄ faciūt
ad corpis delectatiōez: imo ex anime
ipm corp^o cadauer faciūt: eius oculi
nō videbūt lumē: facies efficit^o pal
lida: man^o nihil āpli^o poterūt tāgē
pedes nō poterūt ābulare: lin gua nō
poterit loq̄: labia nō poterūt moueri
aures nihil audiēt. **Mors crudelis**
o mors vira. o mors amara: q̄ ama
rū ē iudiciū tuū. s. alij q̄ nimis tenue
rūt corpus delicate: qd nā faciēt cōē
mortē. **Deu mors misera q̄ miseros**
facis mūdanos et terrenos: q̄ h^o sit
vez p3 et vīdo Diogenis: q̄ de Ce-
sare ait. **Inuitus sum vt viderem**
cadauer **Cesaris:** 7 vidi eū liuido co
lore coloratū: putredine circūdatum
alauz ei^o diruptū: 7 hmiū cateruas p
illud discurretes. duo famelici pasce
bāt i foneis oculoz: crines n̄ adhere
bāt capiti: dēres patebāt labijs cōsū
ptis. 7 vixi. **Ubi est Cesar eoz. corpus**

puellaz: magnitudo diuitiaz: casta
baronū: acies militū: vbi sunt canes
venātes: equi veloces: anes rapaces
thalam^o depit^o: lectus eburneus: ar
gentū auz. **Ubi sunt vestimēta mu**
tatoria: cibaria diuersa: cāticum lyre
organoz sonitus: odor aromaticus
te verebāt hōies: pncipes timebant
colebant vrbes. **Ubi ē tāta potētia**
tātaq; p̄clara facta 7 magnifica. **Et**
Rendit mihi. **hec omnia defecerunt**
in me: qñ defecit spirit^o meus: et reli
querunt me in hoc misero sepulchro
circūdato putredine carnis mee. **Tū**
diāt q̄ vniuersi mortales: q̄a in hoc
mūdo nihil est bonū: nisi deū timē:
7 in eo totā spem suā ponē: in q^o sūt
thesauri absconditi. Quid inq̄t p̄sunt
o frater diuitie: qd vana gl̄ia: quid
leticia mūdi cū nō liberēt nec defedē
possint a mōte: nec ex ei^o furore. ecce
enim qui sedebat heri gloriofus: mō
cōsumit h̄mib^o in sepulchro. Cur q̄
supbis h̄mis 7 cinis: q̄a puluis es: et
in puluere reuerteris. q̄ aia reuerte
ad oīm deū tuū: 7 cōsidera: q̄a in h̄
mūdo misero nulla est h̄a sal^o. nulla
req̄es. nulla spes. In ipso q̄ deo oēz
felicitatē tuā pone: 7 ei mundo puro
corde ac corpe seruire stude vt euadē
possis mortē sempitēnā: ac acquirere
gloriā eternā: ad quā ibesus christus
nos eternalit^o pducit: qui est bñdici^o
in secula seculoz. Amen.

¶ Finis.

Vt bonu subiq te neas malis. 26. d.
Vt platuq malq possit iudicare i perioze bonu. 26. d.
Vt honor sit exhibedq malo platu. 26. d.
Vt malq platuq magis sit honoradq q bonu subditq. 26. d.

Vt deq sit ca pcc. 28. a.

Vt deq possit face uoluntate data i peccabile p naz. 28. a

Vt deq debuit p mife horez i pugna i sciens ipz ee rayzu. 28. a

Vt diabolq ex iudicia temptauit horez. 28. a.

Vt pccz pmoz homu fuerit i obediencia. 29.

Vt pccz i. fuerit grauius ol pccoz. 29

Vt grauius pccauit uir q mulier. 29

Vt magis fuerit remissibile pccz hom q angeli. 29.

Vt mulier pducta debuit cu alijs caturis. 38.

Vt mulier fuerit i mediate formata aduo. 38.

Vt mulier fiet debuit ex uir. 38

Vt mulier pducta sit ad p magnez dei. 38.

Vt angelu habeant copora sibi nalis uita. 43

Qua dixit angelos copora nuda asupisse. 44

Vt loth sit facie no peccauit. s. fias suasote redo pcc. 44

Vt obduzaco sit adeo. 2 a. 47.

Vt ongo magoz quise st i uob spetes. 47.

... Inimendū sit cū aliq̄ nouitates apparet i corpibz celestibz. 2 si
nalu frant Et hunde. 3. sup pccoz d copozibz celestibz. 47.

... Quezo q st illa signa p q timēdū ē. qz. ha. st unde bōl. 47. 48.

Quezo qbz signis expidū i ergolmoz fuit pnozātū. qz. 7. 47. 49.

Quezo si pestilencia sit plagellū dei pro pccis. 54.

Quare dante pccz elegit pestilencia q̄ fame z gladiū. 54.

Vt p pcc. d. debuit populo eis puz. 54.

11

ATTMORR

1711

1711

1711

1711

